

לקראת שבחת מלכתא

פנינים ומאנים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השנה
עונת הלימוד מיוחדת לנבנות לאהבת השם ותבדיל ותודעתנו הקדושה
למאת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 420

פרשת כי תשא תשפ"ד

בלמדי בישיבת סלבודקא, נכנסנו פעם אל הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ומצאנו אותו בוכה, הוא פנה אלינו ושאל 'היודעים אתם מפני מה אני בוכה?'

הגאון רבי מרדכי משה שולזינגר זצ"ל בעובדות נפלאות מגדולי ישראל

והלחת מעשה אלקים הַמָּה (לב טו)

מהו למדן? בלמדי בישיבת סלבודקא, נכנסנו פעם אל הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ומצאנו אותו בוכה, הוא פנה אלינו ושאל 'היודעים אתם מפני מה אני בוכה? נזכרתי בדברי הגאון מוילנא שאמר מה זה למדן? האם אדם היודע את הטכניקה של הלימוד נקרא כבר למדן? והשיב, כמו שגולן נקרא אדם הגוזל מחברו, אבל אדם היודע לגזול אך אינו גוזל אינו נקרא גולן, כך אדם היודע ללמוד ואינו לומד אינו למדן'. ולשאלתינו שעל זה 'אנחנו' צריכים לבכות ולא הוא, שהרי לא פסיק פומיה מגירסא. השיב, שעל זה ראוי לכל אחד לבכות...

ואמנם כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל - כל מי שירצה יבוא ויטול (רמב"ם פ"ג מהל' ת"ת ה"א), אבל מי שרוצה לזכות לכתרה של תורה זקוק לכמה תנאים מוקדמים.

מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

כדי להגיע לגדלות אמיתית בתורה צריך לחיות כל הזמן לפי תכנית, ולא לזוז ממנה. מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ששקידתו היתה למעלה מכח האנושי ולא פסיק פומיה מגרסיה, אבל החכמה שלו היתה שהיתה לו שקידה עם שכל, שקידה מתוכננת. יש מתמידים החוששים מבטלה בתענית צבור, ולכן מתחכמים ולומדים כל ליל התענית, כדי להרויח זמן לימוד תמורת הפסד הבטלה ביום התענית. הגר"ח שמואלביץ בחכמת השקידה הרויח כפלים. מעשה בעודו בחור בישיבת מיר במוצאי ראש השנה (שלמחרת הוא תענית ציבור - 'צום גדליה') למד עד סמוך לעלות

השחר ואז סעד לבו והלך לישון עד זמן התפילה בישיבה (והיות שגם ישן מספר שעות וגם אכל לפני עלות השחר) למד במשך כל היום מבלי להתבטל כלל.

החפץ חיים אמר שהיצר הרע מסית את האדם ללמוד עד כלות הכוחות

הגאון ר' יצחק אלחנן בימי נעוריו היה חבר עם רבי ברוך מרדכי ליבשיץ שגם היה אחד מגדולי הדור המפורסמים. רבי ברוך מרדכי התווכח פעם עמו בערב יום כפור. מי יתחיל ללמוד ראשון במוצאי יום כפור. ר' ברוך מרדכי שביטו היה סמוך לביהמ"ד מיהר לביתו,

באולם רחש - לחש, ואחד שאל את רעהו 'מאיפה הח"ח לוקח את זה', שהוא ב'הרג ואל יעבור?' יש הרי ג' עבירות חמורות שהם ביהרג ואל יעבור, וכעת הח"ח אומר שגם זה - להכניס לימודי חול בחדרים ובישיבות - זה גם יהרג ואל יעבור. נהיה רעש... זה שאל את זה, וזה שאל את זה... עד שמישהו הציע שישאלו את החפץ חיים בעצמו. נגש אחד מהגדולים בהכנעה וענוה אל הח"ח לשאול, ואמר: 'רבי, שואלים פה, מאיפה המקור לזה? החפץ חיים לקח את היד הקדושה שלו - כך שמעתי את ר' נחום דוד מספר ששמע מר' ברוך בער - הוא פתח את ה'קאפעטע' [מעיל עליון] שלו, ושם את היד הקדושה שלו על לבו, ואמר: 'פה זה כתוב...' 'כאן זה כתוב'... זה המקור של ה'משנה ברורה'.

היה רב אחד שהתחיל להתפלפל עם החפץ חיים

והמשיך לספר, שאח"כ היה רב אחד שהתחיל להתפלפל עם החפץ חיים בענין כדרכה של תורה, והח"ח שמע. אחרי שהרב ההוא גמר לחוות דעתו, התחיל להשיבו, ונשים לב, באיזה גאונות, באיזה פקחות וצדקות היתה תשובתו של הח"ח. אמר לו הח"ח: 'אתם יודעים שהפה הזה' - והראה על הפה שלו - 'כבר למעלה מששים שנה לא דיבר אפילו דיבור בטל אחד' לא דיבור אסור - על דיבור אסור לא מדברים בכלל. למעלה מששים שנה...

ומה זה נוגע לקושיות שהרב ההוא מקשה. הוא הרי מקשה קושיות?! אלא משום שמה שהפה הזה אמר קודם, זה גם לא דברים בטלים...' ולמה זה 'גאונות'?

כיון שעל כל מה שיאמר לו הח"ח כתשובה על דבריו. יתכן שיהיה לו מה לענות כנגד זה, הוא ישאל, הח"ח יענה, אח"כ יאמר שוב טענה הפוכה. כך ימשיכו הדברים ויהיה מזה פלפול ארוך, ולא יגיעו לעמק השווה, אבל כשהח"ח אומר כזו טענה, שלמעלה מששים שנה הפה הזה לא דיבר אפילו דיבור בטל אחד. מה יגיד השכנגדו, הפה הזה גם כן? על זה אין לו כבר מה להשיב...

ונזכיר עוד עובדא מהחפץ חיים. בשנת תר"ץ. שלש שנים לפני פטירתו קרא הח"ח את כל הגדולים לאסיפה. כיון שהיתה גזירה של המלוכה בפולניא שילמדו לימודי חול בחדרים. למטרה זו כינס הח"ח את כל ראשי הישיבות, את כל הרבנים ואת כל האדמו"רים שהיו בתקופה ההיא. כדי לטכס עצה נגד גזירה זו.

תתארו לעצמכם איך היתה נראית האסיפה בראשות הח"ח. פעם קראתי תיאור של אחד שהיה שם. האולם היה מלא והח"ח מגיע... מתיישב... וכל אחד מהגדולים אומר חוות דעתו והח"ח יושב ושותק. אחרי שכולם גמרו. פתח הח"ח בדבריו. ואמר בנוגע למה שהבעלזער רבי אמר יש לו להעיר כך וכך. לגבי מה שהרב מטורנופול אמר יש לו להגיד כך וכך, בנוגע לדברי ראש ישיבה פלוני יש לו כך וכך לומר... ככה אמר כסדר.

בין הגדולים ישבו שם גם ר' אלחנן וסרמן, ור' מאיר שפירא מלובלין אשר היה אברך צעיר בן מ"ד. וכאשר ראה זאת ר' מאיר שפירא, אשר היה 'אגיוואלדיגער בעל מרגיש' אמר לר' אלחנן היושב לידו,

הבדיל, טעם קצת, ומיחר לביהמ"ד, והיה בטוח שיגיע ראשון, כי ביתו של ר' יצחק אלחנן היה מרוחק בקצה העיר. ומה נדהם בראותו שר' יצחק אלחנן יושב ולומד במתיקות. התברר שר' יצחק אלחנן לקח עמו בערב יום כפור יין להבדלה ומאכל להשיב נפשו, ומיד אחר מעריב, בעוד המתפללים ממחרים לביתם, הבדיל, טעם וישב ללמוד. - זה נקרא התמדה עם שכל.

על האדם לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח. החפץ חיים אמר שהיצר הרע מסית את האדם ללמוד עד כלות הכוחות, ואח"כ הוא מפסיק ללמוד, כי נגמרו כוחותיו, על כן על האדם לשמור כוחותיו שיוכל להתמיד בלמוד התורה הק', משך כל ימי חייו.

בהיותנו בישיבה, מצא אחד מבני החבורה בספר עתיק סגולה נפלאה

עוד יש לדעת, שאין כל קונצ'ים ומעשי קסם ופנטזים כדי לגדול לתלמיד חכם. הפנטז היחידי הוא ללמוד בהתמדה ולחזור הרבה לאין שעור.

בהיותנו בישיבה, מצא אחד מבני החבורה בספר עתיק סגולה נפלאה לזכרון, לקחת חמש מינים הנקובים בשמותיהם בספר, לערבב היטב ולאכול מהם ג' פעמים ביום, ואז, כך כתוב שם, לא תשכח דבר מכל מה שלמדת.

לפני שעמדנו לנסות זאת, החלטנו לשאול אדם גדול אם נכון לעשות כן. (כל השואל בעצת זקנים אינו נכשל). נגשנו אל מרן בעל ה"קהלות יעקב" זצ"ל, וחברי הניח לפניו את הספר והראה את הכתוב בו.

מרן עיין בכתוב, ולבסוף נענה ואמר: "קודם כל צריך לדעת איזו ברכה מברכים על מרקחת כזו, שהרי יש בזה 'פרי העץ' 'פרי האדמה' ו'שהכל', וצריך לדעת מה עיקר ומה טפל.

אח"כ עיין שוב, ואמר: 'מאכלות אסורות אין כאן, זה הכל דברים המותרים באכילה, אך צריך להפריש תרומות ומעשרות', ואחר שתיקה קצרה המשיך, "להזיק זה לא יכול, אין כאן דברים מזיקים, זה יהיה מאכל טעים ואולי אף מעדן את השכל", אבל שיהיה ברור לכם מהמאכל הזה לדעת ללמוד לא תדעו'. יש לחזור ולחזור, אף אחד לא גדול מסגולות אלא אך ורק מלחזור ולחזור ולחזור לאין שעור'.

נהיה רעש... זה שאל את זה, וזה שאל את זה...

שמעתי, מר' נחום דוד הרמן בנו של ר' יעקב יוסף הרמן זצ"ל שסיפר מה ששמע מר' ברוך בער זי"ע. אשר היה בארה"ב כמה פעמים בשביל הישיבה, והתאכסן אצלם. וסיפר, שהוא שמע מפ"ק של ר' ברוך בער שסיפר על השתתפותו באסיפת הרבנים שכינס החפץ חיים בפטרבורג, ובאותה אסיפה אמר החפץ חיים שלחכניס לימודי חול בחדרים, זו גזירה שחייבים למסור עליה את הנפש, והוא ביהרג ואל יעבור.

וסיפר ר' ברוך בער, שאחר שאמר הח"ח דברים אלו, התחיל להיות

שמעתי מאבי ז"ל, שלמד בראדין, שפעם אחת [ביום הקבוע שבו היה אומר הח"ח דרשת התעוררות], עלה הח"ח לבימה, ואמר:

"דו בלייבסט דא"!

כשאבינו זצ"ל, אשר למד בישיבתו של הח"ח בראדין, עלה לארץ הקודש ביחד עם הוריו וכל משפחתו, לפני שעזב את הישיבה בראדין, הוא נכנס אל הס"ק - החפץ חיים ואמר לו: 'רבי, קבלתי הודעה מהאבא שרוצים כולם לנסוע לארץ הקודש, והם מבקשים שגם אני אצטרף'.

אמר לו החפץ חיים: 'דו בלייבסט דא...' - אתה נשאר כאן, בראדין. הוא שאל - 'למה? השיב לו הח"ח: "בגלל שכאשר נוסעים לארץ ישראל, ומגיעים לנמל, ואז דבר ראשון, מהנמל - נוסעים לקיבוץ... ושמה, שוכחים מתורה, שוכחים מיהדות... כמו גוי גמור... [רח"ל] אין לך רשות ליסוע.

אמר לו אבא: 'רבי, אין לי שום תכנית כזאת. התכנית שלי, שכשאני בא לארץ הקודש אני מיד הולך לישיבה, ללמוד. אמר לו הח"ח: "זה נדמה לך... רק כשמגיעים לשמה, מיד הולכים לקיבוץ, ולא ישאר שום דבר... ושוב אמר האבא: "רבי, אני נוסע ללמוד!! ואז הח"ח אמר: 'אם ככה, אז תחתום לי...'

והחפץ חיים הוציא את העט שלו, ובכת"י קדשו כתב במחברת שהיתה לו על השולחן מכתב התחייבות: אני החתום מטה, יצחק הלוי בן אליהו דוד הלוי שולזינגר מסמיאטיץ, פלך גרודנא מדינת פולין, מתחייב שברגע שאגיע לנמל בארץ הקודש, משמה, ישר אסע לישיבה...

(לקט מתוך הספר חשקת התורה)

'וואס?! ער הערט דאך נישט, דער אלטער"? - הרי הזקן לא שומע. כבר שנים שהוא לא שומע. וא"כ איך הוא אומר מה שהבעלזער אומר, מה שהטורנופלער רב אומר, ומה שהאלכסנדער רבי אומר. הוא הרי לא שומע? ואז הוא תפס את העניין, רבי מאיר שפירא, שהח"ח לא צריך לשמוע כמו שכתוב בחובות הלבבות שיש סוג של אנשים אשר 'ישמעו בלי אזניים, ויראו בלי עיניים'.

הוא מאד התרגש מזה, כאשר ראה מחזה אלוקים קדוש זה, ואמר בשקט לר' אלחנן את התפעלותו מהדבר, ואז אמר לו ר' אלחנן, עם הרוהגיט שלו, "מיר וייסען דאס שוין יארן לאנג' - אנחנו יודעים את זה כבר הרבה שנים שאפילו שאיננו שומע. בכל זאת הוא אומר מה שכל אחד אומר, זה רוח הקודש... ו'אנחנו יודעים את זה כבר הרבה שנים'.

ביום שלא למד, אינו יכול להגיד לאחרים...

הח"ח היה אומר שיחה בישיבה שלו, בראדין, פעם או פעמיים בשבוע, והיה מעוררם בדברי מוסר לעבודת ה'. ושמעתי מאבי ז"ל, שלמד בראדין, שפעם אחת [ביום הקבוע שבו היה אומר הח"ח דרשת התעוררות], עלה הח"ח לבימה, ואמר:

'קינדערלאך, היום אני לא יכול להגיד דברי מוסר והתעוררות. למה? בגלל שהגיעו לביתו ספרים, כרך חדש של ה'משנה ברורה' שיצא באותו זמן לאור, והח"ח היה רגיל שלא למכור את ספריו בלי להגיהם מטעויות, מחששו לגזל, ולכן הוא ישב כל היום והגיה את הכרך החדש של ה'משנה ברורה'. כך הוא סיפר לתלמידים, והמשיך ואמר, 'וממילא לא למדתי היום...'

- קשה לספר את זה, וכי כאשר הח"ח הגיה את ה'משנה ברורה' לא היו מחשבותיו תפושות בתורה? הרי כסדר הוא היה דבוק בתורה, אבל, בכל זאת, אצלו זה לא נקרא שהוא למד, וזה מספיק סיבה לח"ח להגיד 'היום לא למדתי...'

ואם לא למדתי איך אני יכול לבוא ולהגיד לאחרים ללמוד, ולכן אין לי היום מה

להגיד... והוא ירד מהבמה...

כך שמעתי מאבי ז"ל, שהיה נוכח במעמד זה, ושמע זאת מהחפץ חיים, והוסיף לספר, שאחרי הדרשה הזאת, הת"י שבו ללמוד, ברוב חשק, מתיקות ונעימות כמו שאף פעם לא למדו. מהדרשה הזו בעצמה היתה להם התעוררות עצומה...

- הח"ח אמר, שביום שלא לומדים ח"ו, ביום שהוא לא לומד, הוא לא יכול לומר...

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אלפי דרשות ומשאות קודש נשא רבינו בימי חייו, אך הצד השווה שבכולם היה הנועם בו הן נאמרו, הטון המתנגן שפילס מסילות היישר אל הלב, והיה אומר בשם החתם סופר זי"ע, כי ברבים יש סיכוי כי ייכנסו הדברים אל הלב, מה שאין כן ביחיד, פנים בפנים עלול התלמיד להתבייש ולחוש מושפל

דרכי החינוך לתורה ויראה ממעמקי לב טהור של מרן בעל שבט הלוי הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

ויעמוד משה בשער המחנה ויאמר מי לד' אלי (לב נו)

ידוע היה רבינו בקרב שלומי אמוני ישראל כמוכיח בשער, בהיותו ניצב חגור חרב גיבור על משמר קדשי ישראל, לעודד ולהתריע, לזעוק, לגדור ולתקן פרצות. אלפי דרשות ומשאות קודש נשא רבינו בימי חייו בענינים שונים שעל הפרק, אך הצד השווה שבכולם היה הנועם בו הן נאמרו, הטון המתנגן שפילס מסילות היישר אל הלב, ונימת התחנונים הרכה שנשזרה בקולו כזקן מלא רחמים. עוד רבות יסופר לדור על הנהגה זו, עמה רומם המונים מבית ישראל, אך גם בין כתלי ישיבתו היה אוהז רבינו בשבט התוכחה והמוסר בדרכו היחודי, שנבעה ממעמקי לב טהור המלא באהבת ישראל ללא כחל וללא שרק. כבנים יחידים נחשבו תלמידיו בעיניו ובאהבה וחמלה של אב רחום כמו היה קורא באוזניהם "שמע בני מוסר אביך"...

באופן דומה אפשר לומר זאת על רבינו, שלא היה לו כל צורך לפתוח את פיו בדברי מוסר ותוכחה שכן די היה להביט בהתנהגותו כדי ללמוד ממנו דרך חיים ותוכחת מוסר.

היתה זו דוגמא אישית ומוחשית שהיתה שווה יותר מאלפי דיבורים ושיחות

ואכן, פעמים שבלי אומר ובלי דברים, היה נשמע קולו יותר מכל. כך למשל, אחת מהנהגותיו המיוחדות: נוהג היה לעטות את המגבעת לראשו בטרם יברך ברכה כלשהי. אין לשער ואין לתאר את ההשפעה שהיתה לכך בלב התלמידים, כיצד יש להתייחס לברכה שמוציאים מהפה, היתה זו דוגמא אישית ומוחשית שהיתה שווה יותר מאלפי דיבורים ושיחות כיצד ראוי לברך את ה'. ככלל היתה דעתו, כי בענין אמירת דברי מוסר יש לשקלם היטב בפלס.

מה לומר, כמה לומר, ואיך לומר. היה פעם שעל הפרק עמדה הזמנתו של דרשן מסוים לשאת דברים בכינוס כלשהו. אך רבינו התנגד לכך באמרו כי דרכו של אותו דרשן היא בצעקות - ו"ואילו

ביקורת אומרים למי שאוהבים

"ביקורת זאגט מען פאר וועמען וואס מ'האט ליב" - [ביקורת אומרים למי שאוהבים] אמר פעם רבינו לאחד מתלמידיו, לאחר שנאלץ להעיר לו על דבר מסוים.

אבל כאמור, יותר מכל היתה הופעתו וגינונו כספר מוסר חי הפתוח בפני כל, עד כי לעיתים רחוקות בלבד היה צריך להשמיע דברי תוכחה באופן ישיר מאן דהו.

מידה זו עולה בקנה אחד עם אמרה מופלאה שאמר פעם רבינו על דברי המדרש תנחומא בפרשת וילך: "וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל, אין וילך אלא לשון תוכחה שנאמר לכו חזו מפעלות אלקים". והקשה רבינו, הן פסוק זה של מפעלות אלקים אינו אמירה של תוכחת מוסר, ואם כן מהי ראייתו של בעל המדרש. וביאר רבינו, כי בשעה שבא משה רבינו להוכיח את ישראל, לא היה זקוק להוכיחם בדברים קשים, אחר שראו כל מפעלות ה' עמהם ואת כל הניסים והנפלאות שעשה עמם. הוא רק ביקשם לפתוח את עיניהם ולהביט בניסים אלו ובאהבתו של הקב"ה אליהם, שהיא התוכחת מוסר הגדולה והנוקבת ביותר.

דרכינו היא לומר בלי פעולות כאלו בדיבור, כי אם באופן של דברים הנאמרים בנחת ובכל לב, כי דברים היוצאים מן הלב חזקת שייכנסו אל הלב..."

אצילותו של רבינו והקפדתו לא לפגוע בזולת כמלוא הנימה באו לידי ביטוי רחב בשדה החינוך. רבינו גרס כי יש לנקוט בגישה עדינה רגישה ומתחשבת עם כל תלמיד ותלמיד וחלילה מלהביא את התלמיד למצב כלימה ומבוכה. בשעה שהיה רואה לנכון שיש צורך להעיר, סבר רבינו כי הדרך הנכונה היא שלא לטעון כנגד התלמיד ישירות, כי אם לעורר את הנושא הטעון חיזוק ברבים וכך בעקיפין יגיע הדבר לאוזני התלמיד ויפעל את פעולתו. והיה אומר בשם החתם סופר ז"ל, כי ברבים יש סיכוי כי ייכנסו הדברים אל הלב, מה שאין כן ביחיד, פנים בפנים עלול התלמיד להתבייש ולחוש מושפל.

אני רוצה שתבין למה אני נוהג כך

ואף כשדרש בפני רבים שאז אין כל יחיד מרגיש את הביקורת כמופנית ומכוונת כלפיו, גם אז היה רבינו ברגישות נפשו נזהר מאד מצל צילה של פגיעה בשומעים, על אף שהיו המה תלמידיו ושומעי לקחו, והיה משקיע מאמץ אדיר לכון את הדברים אל לבותיהם מתוך זהירות מופלגת בכבודם. פעם אף התבטא רבינו לאחר דרשה, כי נדרשים ממנו כוחות עילאים בהכנתה, בהסבירו כי הרבה יותר קשה לו להחליט מה לא ראוי לומר, ולהמנע מלומר אף דברים נצרכים בכדי לא לפגוע ולבייש את השומעים, מאשר לקבוע מה כן צריך לומר, כדי שתהיה אמירה נעימה הנכנסת ומתקבלת בלבות השומעים.

דרכו בחינוך היתה כי כאשר נהג בהנהגה מסוימת, משתדל היה להסביר את מניעיו ואת הסיבה לכל לדבר. "דו ביסט א תלמיד", אמר לא פעם לבחור, "על כן אני רוצה שתבין למה אני נוהג כך". מחנך בחסד עליון היה רבינו, כאשר במרכז שדה החינוך בו עסק כל ימיו, היה הדגש העיקרי על לימוד התורה, כמות לצד איכות, כיצד יש לגשת ללימוד כמה זמן צריך ללמוד וכן מה ללמוד ובאיזה אופן. כל תלמיד כפי שהכיר רבינו, בהתאם ליכולותיו ולכשרונותיו.

כאמור, עיקר השפעתו של רבינו על תלמידיו היתה באמצעות הדוגמא האישית שהעניק להם בכל רגע ורגע. אחד התלמידים שזכה ללמוד עמו בחברותא מידי יום ביומו, מעיד כי לעולם לא יעקף מליבו המראה המפעים כאשר היה נכנס לביתו בשעות הבוקר של יום חמישי, אז היה מכין רבינו את שיעורו המפורסם. "רבינו ישב רכון על השולחן ערוך עם כל הברען וההתלהבות", מספר התלמיד, "שתי אצבעותיו מונחות על הדף כמו בחור צעיר, והוא שקוע בריכוז עצום בנושא ההלכתי שלפניו. כך היה מתכונן בדחילו שבוע אחר שבוע..."

מחזה דומה היה חוזר על עצמו גם בשבת בבית המדרש תמידין כסדרן. חלק בלתי נפרד מהנוף התורני של ישיבת חכמי לובלין היה רבינו, כאשר גם בזמנים בהם היה חסר חיזוק בבית המדרש, תמיד היה רבינו הדמות שאיננה את החסר, ובבחינת מה שנאמר במדרש על דוד המלך ע"ה "והוא טוב רואי אמר רבי יצחק טוב רואי בהלכה,

כל הרואהו נזכר לתלמודו".

כיוצא בזה נהג תדיר בלילות שבת. לאחר שהיה רבינו מסב עם הבחורים בשעה של התרוממות והתעלות לקל חי, היה נותר בהיכל הישיבה ללמוד שעה ארוכה, ואך למותר לציין את ההשפעה האדירה שהיתה ללימוד זה על כל התלמידים.

ככלל היה רבינו רואה את עצמו כחלק בלתי נפרד מהווי הישיבה, וכביכול נהג בעצמו כתלמיד מן המניין. את סדרי לימודו התאים למה שלמדו בישיבה, והיה משגן יחד עם הבחורים את אותם הספקים.

אני אוהב כבר הרבה הלאה

מספר אחד התלמידים שלמד בישיבה בתקופתו האחרונה של רבינו, כי פעם בעת שנערה חזרה בישיבה, הסתובב רבינו בין השולחנות כשהוא עוקב בדקדקנות אחר ההספק. לפתע נעצר על יד בחור מסוים ושאלו היכן הוא אוהב בלימוד החזרה. משנוכח רבינו מתשובת הבחור כי הוא מתמהמה בלימודו ונמצא הרחק מאחור בהספק הנדרש, עטה על פניו ארשת של חוסר שביעות רצון והפטיר לעומתו: "איך האלט שוין אסאך ווייטער" - אני אוהב כבר הרבה הלאה. והיה זה לפלא שרבינו מעיד על עצמו בגילו המופלג כי אף הוא משתתף בפועל בסדרי החזרה יחד עם הבחורים הצעירים, משל היה תלמיד בישיבה, למרות שכבר שיגן זאת בחייו עשרות אם לא מאות פעמים, ואף ראה לנכון להשוות את ההספק שלו מול תלמידיו עולי הימים.

עוד היה מעודד רבינו את ידיעת התורה. נוהג היה להביע את פליאתו, כיצד זה יתכן שבחור יוצא מן הישיבה לאחר שבע שנות לימוד והש"ס, או לכל הפחות מחציתו אינו מונח בחיקו בידיעה ברורה. "וכי מה עשה שם כל השנים?" היה מקשה רבינו.

"התורה היא מעל הכל" - כך היה משגן רבינו השכם והערב באוזני תלמידיו ושומעי לקחו. למי שחיפשו כל מיני 'עניינים' שונים ברוחניות, כמו תעניות בימי רצון או דברים אחרים, היה רבינו נוהג לומר כי טוב יעשו אם במקום זאת ישבו וילמדו מספר שעות בהתמדה.

באתי לעולם הזה כדי לעסוק בתורה

לעסקן נכבד ממכריו שניסה פעם לדרוש הימנו, כי יקדיש מזמנו לטובת ענין מסוים, השיב רבינו בנימה נחרצת: "באתי לעולם הזה כדי לעסוק בתורה. אחר הוסיף: "דע, כי על כל רגע ורגע שאני עוסק בתורה, יהיה עלי להביא לבסוף חטאת שמינה", הוסיף רבינו במתק שפתותיו.

ביקורת נוקבת היתה לרבינו על הרפיון הנוהג בישיבות הקדושות בסופי שבוע כאשר הבחורים נוסעים לביתם. "חורבן התורה" היה מגדיר זאת רבינו, והיה עומד על כך שבישיבתו לא יהיה מקום לתופעה קלוקלת זו. "יש לעשות הכל כדי לשכנע את הבחור להישאר בישיבה" אמר פעם לאחד הר"מים. וכפי שהיה מתאר זאת, בחור שנוסע לשבת מן הישיבה, אזי מיום חמישי ראשו כבר אינו עמו, וכך גם ביום ראשון, אז חוזר הוא אל הישיבה. נמצא כי

במשך ארבעה ימים רצופים מתנתק אותו בחור מההווי הישיבתי כשהביטול תורה הנגרים מכך הוא עצום. במכתב העוסק באברך מתלמידיו משכבר, הזקוק לעזרה מסויימת כותב רבינו כדברים האלה: "... הוא שם בלי עבודה ובלי סביבה ורוב זמן הוא בטל, ואין לך דבר מוזיק לגוף ונשמה מהליכה בטלה, וזה אחד מיסודי החינוך שלי לחשוב הזמן מאוד מאוד..." בהמשך, מוסיף רבינו ומבאר לפי זה את הנאמר בפסוק אצל אברהם אבינו ע"ה "ואברהם זקן בא בימים", ומסביר: "היינו שהיה יכול ליתן דין וחשבון על כל הימים שלא היו חסרים מהימים כלו, וזו באמת מדרגה גדולה עד מאוד..."

הביקור של החזו"א

רבינו שלל מכל וכל את הנוהג הנפסד הקיים בישיבות מסויימות, לפיו ישנן מספר מסכתות בודדות אותן ניתן ללמוד בסדרי הישיבה, כשיתר המסכתות 'מסוננות' כביכול ואין נוהג ללמוד אותן. בהקשר לכך מתאר היה את מרן ה'חזון איש', כיצד נהרו פניו כאשר סיפר לו פעם כי מתעתדים ללמוד בישיבה את מסכת חולין בזמן הקרוב. "א ברכה אויף דיין קאפ, אז הענק האבן נישט דער שטות" - ברכה תחול על ראשכם, על כי אין אצלכם שטות זו, הגיב החזון איש כשמעו את דבריו. "וכי למה יגרעו מסכתות בכורות, שבת או פסחים. ואף רבינו היה דוחק בר"מים שבישיבתו לפתוח בפני התלמידים אפיקים נוספים, ולא לקבוע את עצמם דווקא על המסכתות הישיביות. בעניין זה כותב רבינו לאחר מתלמידיו: "ואקווה שקבלת עליך מה שיעצתי לך לטובה, לעבור לאט לאט על כל הש"ס, שכל אדם ראוי לכך, וכאשר אני רגיל להביא מהרש"א בחידושי אגדות סנהדרין פרק חלק, כי כל נשמה ונשמה מכלל ישראל ראוי שתדע כל התורה

כולה... ואני בטוח שמי שהוא יושב באמת על התורה ועבודה ודבוק בה באמת ואמונה, הקב"ה מסיר ממנו דאגה יגון ואנחה, כמבואר בלשונו הזהב של רבינו הרמב"ם, סוף הלכות שמיטה ויובל, כמובן שלא יהיה האדם בטלן והיה בעל שכל ומעשה לעשות פעולות, על דרך אמרם ז"ל אם תעשה ברכתך..."

ככלל היתה דרך הלימוד בישיבתו של רבינו, נושא חן בעיני מרן החזון איש, ולא פעם היה מביע את שביעות רצונו בפני רבינו מתלמידיו ומהיקף ידיעותיהם.

באחד הימים, הופיע החזון איש בשערי הישיבה, כשהוא מלווה בשני אחייניו: הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל והגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל. לא היה זה מאורע שגרתי, שכן דרכו לא היתה בכך, אך לכבודו של רבינו עלה הוא לישיבה ונכנס לבית המדרש, כדי לעקוב אחר אופן לימודם של תלמידי הישיבה. התרגשותם של התלמידים גאתה בהם. והכל קמו ממקומם כדי לחלוק כבוד לאורח. התחייך החזון איש ואמר לרבינו: "אין לי כתפיים כה רחבות כדי שאוכל לשאת על עצמי את ביטול התורה שנעשה כאן מחמת בואי". מיד סימן רבינו לתלמידים שיחזרו למקומותיהם וימשיכו בלימודם.

בינתיים החל החזון איש להסתובב בין השולחנות, כשפניו מפיקות אור עילאי נוכח הבחורים המתנצחים בלימודם. לפתע נעצר על יד בחור מסויים ושאלו ברוך: 'האוכל לשאול אותך שאלה בגמרא? באותה עת למדו בישיבה מסכת יבמות והבחור נענע בראשו בחיוב. 'מהי ביאורה של הגמרא בדף פלוני?' הוסיף החזו"א לשאול. נעמד הנשאל על מקומו והסבר קולח פרץ מפיו בפשט. קרנו פניו של החזון איש ובפנותו לרבינו נענה ואמר: "כך בדיוק צריכים ללמוד..." (מתוך הספר 'אבי ההוראה')

דרשו' ד' ועזו
העמוד היומי

פרטים בעמוד 15 <<<

ביום מן הימים הגעתי לביתו, ור' זונדל עלה על כסא כדי להוריד ספר מהמדף. הכסא התחיל להתנדנד, הוא ניסה להיתפס במדף, שהתברר כרעוע לא פחות מהכסא, כך אירע ששלושתם נפלו יחד ארצה: גם הכסא, גם ר' זונדל, וגם מדף הספרים על כל תכולתו...

הגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א ראש ישיבת תורת ה', ומראשי קהילת המתמידים בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת', על עבודת עבודה בפרשת 'כי תשא'

במדרש תנחומא "כי תשא את ראש בני ישראל" פתח רבי תנחומא בדברי שלמה המלך החכם מכל אדם, שאמר ב'קהלת' "מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל, והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון".

אומר רבי תנחומא בר אבא, אמרו לו לשלמה המלך, אילו מישהו אחר היה אומר דבר כזה, היינו שוחקים עליו. מה זאת אומרת 'מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל', הרי ברור הדבר שאדם שעבד כל היום, ובלילה אכל רק מעט, שנתו נודדת מעיניו. ולא מסוגל לישן היטב, והיאך אפשר להשוותו למי שאכל הרבה לפני ששכב לישון.

ענה להם שלמה ע"ה, לא הבנתם את דברי. לא דיברתי על עובד עבודה גשמית וחומרית אני דיברתי על עובד ה' העמל בתורתו. וכן השינה שהזכרתי אין הכוונה על השינה גשמית שהאדם ישן במיטה, אלא על מה שאדם ישן אחר אריכות ימיו ושנותיו, כשהוא ישן שנת עולמים. "יאכל" היינו הלימוד שלומד.

ואם מעט אם הרבה יאכל, אדם שלומד מעט תורה ואדם שלומד הרבה תורה, שניהם מקבלים אותו חלק בגן עדן, אמנם על פניו גם זה לא ייתכן.

שוב השיב שלמה המלך לשואלים אלו, הרי מצינו שהשווה הכתוב את שמואל הנביא, למשה ואהרן. ככתוב משה ואהרן בכוהניו ושמואל בקוראי שמו ואיך זה ייתכן? הרי משה רבינו חי 120 שנה, ושמונים שנה מתוכן עסק בתורה ובמצוות, ו-40 שנה הנהיג את עם ישראל ועסק בצרכיהם במצרים ובמדבר.

לעומתו, שמואל הנביא חי רק 52 שנה, ואת רובן השקיע בהנהגת עם ישראל.

כיצד ייתכן לומר לומר ששניהם שקולים ושווים זה לזה? הרי ההספק של משה רבינו היה יותר מכפול מההספק של שמואל הנביא.

את התשובה, על זה עונה שלמה המלך, במשל הבא. מעשה במלך ששכר קבוצת פועלים לעשות מלאכתו. אחרי שעתיים הגיע המלך, התעניין במעשיהם, ובחר לו את אחד מן הפועלים לטייל אתו בין שבילי חצר הארמון.

הפועל כמובן מילא אחר מצוות המלך, והתלווה אליו, שוחח עמו וטייל עמו במשך כל היום עד שהגיעו כל הפועלים לבקש את שכרם.

המלך נתן לכל פועל שכר של 12 שעות עבודה, נעמד גם אותו פועל שטייל עם המלך וביקש את שכרו משלם. אמר לו המלך, ידידי היקר, אני לא מבין אותך. הרי הם עבדו 12 שעות, אתה עבדת רק שעתיים ואתה רוצה שאני אשלם לך שכר על 12 שעות עבודה?

השיב לו הפועל החכם, אדוני המלך, הרי אני מצידי הייתי עובד בשמחה 12 שעות. ומה ששלפת אותי מבין הפועלים האחרים, ולקחת אותי לטייל עמך. אני לא אשם בזה שעבדתי רק שעתיים, בסך הכל גם אני שמעתי בקולך ועשיתי את מצוותך בשלימות, על כן גם מגיע לי שכר מלא.

כך גם שמואל הנביא, הוא מצדו היה עובד את הקב"ה אפילו 120 שנה בשמחה רבה בעמל וביגיעה. הקב"ה החליט לקחת אותו אחרי 52 שנה, ולכן מגיע לו שכר מלא על כל השנה. וכדאיתא במדרש שיש אנשים יגיעים בתורה 20 או 30 שנה ומסתלקים מהעולם, הם אומרים לקב"ה, אם לא היית מסלק אותנו קודם זמנינו, היינו ממשיכים לעבוד אותך בשמחה.

על זה אמר שלמה, מתוקה שנת העובד. השכר שמקבל עובד ה' הוא שכר מלא, בין אם מעט ובין אם הרבה הוא אכל, לא משנה כמה שנים הוא הספיק לחיות ולעמול בתורה, אם את השנים שבהם הוא היה בעולם הזה ניצל כראוי, כך גם מגיע לו שכרו משלם בשמי מרום.

לתומי חשבתי שאם הקדוש ר' זונדל אומר שהוא מטפל בזה, כנראה שהדבר יארוך רק כמה חודשים, מקסימום שנה, כדי למצוא בית מרווח יותר ומתאים יותר למגורים.

עברה שנה, עברו שנתיים, והבית נשאר אותו בית. הוא לא עבר לשום מקום. מדי פעם הערתי שצריכים לעבור למקום אחר לדירה נורמלית יותר, והוא הרגיע אותי בכל פעם מחדש שהנושא בהחלט בטיפול, הוא כלל לא חושב להישאר כאן בדירה העלובה הזאת זמן רב.

ביום מן הימים הגעתי ללמוד בביתו, ור' זונדל עלה על כסא להוריד ספר מהמדף. הכסא היה רעוע והתנדנד ונפל הכסא יחד עם רבינו זצ"ל על הריצפה,

הפעם כבר נזעקתי ואמרתי לר' זונדל בתוקף שזה לא עסק, חייבים לעבור דירה. אני רוצה לשמוע ממנו איפה זה אוהו. האם הוא כבר מצא דירה וחתם על חוזה רכישה, או שהוא עדיין בשלב החיפוש. אני רוצה לדעת עם מי הוא דיבר ואיך הוא מחפש דירה. עמדתי על כך שהוא לא יפטור אותי בתשובה סתמית על כך שהנושא בטיפול. משראה שאני מתעקש לקבל תשובה, גילה לי ר' זונדל את הסוד. יש לי פה, לא רחוק, דירה מאוד נחמדה. יש שם ד' אמות על ד' אמות, וזה מספיק לי די והותר. זאת הדירה הסופית שכל בני האדם מגיעים אליה לבסוף. זה המקום הקבוע, פה אנחנו נמצאים רק באופן זמני, והדירה שלי היא דירה מצוינת ביחס למשהו זמני...

לא עברו ימים אחדים, ושוב הוא 'תפס' אותי בשעה שעסקתי בחשבון על השבון לימודי הגמרא

אכן שנים רבות קודם לכן נקשרה נפשי בר' זונדל קרויזר. מעת הייתי ילד בחיידר עד גיל מבוגר ר' זונדל היה הרבי שלנו. הוא לימד אותנו גמרא בשעות הבוקר, ובשעות אחה"צ היה לנו מורה יקר וחביב שלימד אותנו גם חומש רש"י, הלכה וכן חשבון.

אני ב"ה זכיתי לקשר טוב עם ר' זונדל, מאוד אהבתי אותו. ורק פעם אחת היה איזה עניין קטן בינינו, ומעשה שהיה כך היה:

המורה של אחר הצהרים ראה שאני מאוד מצליח בלימודי החשבון. המקצוע הזה ממש שבה את ליבי, הייתי משקיע בחישובים מהירים ונהנה מכל רגע של פתרון תרגילים. המורה שראה שכך הם פני הדברים, החליט המורה להוסיף מעט על הידע שלי, והתחיל להכניס אותי גם לנושא של שברים עשרוניים, הוא הכין לי תרגילים ולימד אותי איך לפתור. הקדשתי לעניין מחברת מיוחדת, ופשוט שקעתי בנושא הזה עד למעלה מהרגיל.

עד כדי כך התלהבתי מהעיסוק בחשבון, שקרה שבסדר הלימוד של הבוקר, בזמן שהיינו אמורים לחזור על הגמרא, בלי ששמת לב שלפתי את מחברת החשבון, והתחלתי תרגילי חשבון.

ר' זונדל הסתובב בכתה, וראה שבן ציון גוטרב מצא לעצמו תעסוקה אחרת במקום לימודי הגמרא. הוא שאל אותי מאי האי, ואני נבוכתי והשבתי לו שבטעות, לא שמת לב, התחלתי לעשות

וענה להם המלך שלמה, שגם הלשון והשובע לעשיר אינו מדובר על 'עשירי ממוון', אלא על 'עשירי תורה'. מי שזכה להיות עשיר בתורה, השובע שיש לו בתורה לא מניח לו לישון לאחר הסתלקותו, כי כשאדם היה עשיר בתורה והעמיד תלמידים הגונים הוגי תורה הולך לבית עולמו, לא נותנים לו 'לישון', כי הם כל הזמן עוסקים בדברי התורה שלמדו ממנו, בתורה, בתלמוד, בהלכות, באגדות, וממילא שפתותיו דובבות, ואינו יכול לישון.

כך גם בפרשת שקלים, _ כי תשא, אמר משה רבינו לקב"ה רבנו של עולם, עכשיו אני מלמד את ישראל תורה, אבל אחרי שאסתלק מהעולם, לא יזכרו אותי בכלל!

אמר לו הקב"ה לא כן הדבר, רק כמו שעכשיו אתה נותן להם את פרשת שקלים, ובמצווה זו אתה זוקף את ראשן, 'כי תשא' מלשון הרמה וזקיפת קומה, כך בכל שנה ושנה שתקראו פרשה זו לפני, כאילו אתה עומד שם וזוקף את ראשם שנאמר "כי תשא את ראש בני ישראל", ולא נאמר "שא את ראש בני ישראל", ופירוש "כי תשא" שבכל פעם ופעם שתשא את ראשם, כלומר, פעמים בשנה אחת כשקוראים את פרשת כי תשא על סדר הפרשיות בתורה, וגם כשקוראים אותה ב'שבת שקלים'.

הכסא היה רעוע והתנדנד ונפל הכסא יחד עם רבינו זצ"ל על הריצפה

וכן הדבר בכל הגאונים הצדיקים שזכו להעמיד תלמידים רבים ההולכים בדרכיהם גם שנים רבות אחרי עלייתם בשמי מרומים, וראיתי להזכיר את מורי ורבי הגאון הקדוש הצדיק הירושלמי רבי זונדל קרויזר זצ"ל בעל ה'אור החמה' על הש"ס ושו"ע, שזכיתי לצקת מים על ידיו וללמוד מפיו במשך שנים.

רבי זונדל היה גר בשכונת 'כנסת' בירושלים, וביתו היה בנוי באופן חלקי מעץ. הבית היה קטן, צפוף וקר. וכשהטמפרטורות צנחו מטה, הורגש הקור היטב בתוך הבית.

נוסף לזאת נקיי הדעת שבירושלים, לא היו לובשים בגדי צמר, גם כשהקור היה גדול מאוד. כי חששו מאיסור שעטנז, ונמנעו מלבישת צמר מחשש שאולי דבק פשתן בצמר הכבשים לפני שנגזז מהם, ולא סירקו אותו מספיק. וע"כ הקור הגדול היה קשה שבעתיים.

רבי זונדל היה עני ואביון, אבל הוא היה איש מוערך מאוד, ואילו רצה ליהנות מהזולת היו מסדרים לו ומסייעים לו לקנות בית יותר ראוי למגורים.

גם זכיתי בסייעתא דשמיא ללמוד אתו ביחידות בביתו, פעם אחת בהיותי אצלו בביתו לבשתי עוז ופניתי אליו, רבינו! אני לא מבין, אמאי אתם גרים בכזה בית, אי אפשר לחיות כך, הקור חודר לעצמות, המקום צפוף, חייבים לעבור לדירה קצת יותר מרווחת ויותר אטומה לפגעי מזג האוויר?

מיד ענה לי ר' זונדל שאני באמת צודק, וצריכים לדאוג לדירה יותר טובה, אבל אין לי מה לדאוג, כי הוא אכן מטפל בעניין, ועובד על הנושא הזה.

תרגילים.

אחרי כמה ימים שוב אירע מקרה דומה, והוא שוב העיר לי בעדינות. פעם שלישית העיר שוב, אבל בסופו של דבר הוא הבין שמשהו קרה פה. הוא ביקש לראות את המחברת, וכשראה שאני משקייע בחשבון יותר מדי, אמר לי ר' זונדל שאני צריך להפסיק, זה תופס לי את הראש יותר מדי.

לא עברו ימים אחדים, ושוב הוא 'תפס' אותי בשעה שעסקתי בחשבון על חשבון לימודי הגמרא.

ר' זונדל קרא לי, הוא היה מאוד רגוע, ובלי שום טיפה של כעס. ביקש ממני להביא לו את המחברת, והחל לקרוע אותה לגזרים, את המחברת שכל כך השקעתי בה. הוא עשה זאת בכזה רוגע, בלי שום כעס ורוגז, אמנם אני כעסתי עליו מאוד, כי המחברת היתה מאוד יקרה לליבי.

אחרי שבוע או שבועיים, שבהם לא ניגשתי אליו ולא דיברתי עמו מטוב ועד רע, קרא לי ר' זונדל והסביר לי מדוע נהג כך: וכה הוסיף להסביר שבכל הש"ס אין צורך להשתמש בשברים עשרוניים כדי להבין איזו סוגיא, או איזה תוספת בש"ס ודי בארבעת הפעולות הפשוטות של החשבון - חיבור וחסור, כפל וחילוק. את אלו צריכים לדעת כדי להבין סוגיות שונות בגמרא, אבל שברים עשרוניים ובעיות מתמטיות זה כבר לא קשור ללימודי הגמרא, ולכן עלי להתנזר מזה, רק להשקיע כל כוחי ומוחי בלימוד גמ' ותוס'.

ההסבר שלו היה בבחינת 'דברים היוצאים מן הלב'. שהרגשתי שהוא עשה משהו שעשה אך ורק מתוך אהבה עצומה אלי ומתוך דאגה לחינוך שלי, בלי שום שיקול אישי, ולכן קיבלתי את דבריו והצלחתי להתגבר על הכעס והעלבון. ומאז והלאה, איבדתי את הטעם בלימודי חשבון, ויותר לא השקעתי בהם בכלל, ומאז גדלה אהבתי אליו לאין ערוך.

אבל לא איש כאבי מורי יוותר על ברכתו של גדול הדור

אוסף עוד סיפור קצר לכבוד אבא מארי הצדיק הקדוש המפורסם רבי יצחק דוד זצוקלה"ה שבאחת הפעמים שהגיע אבי מורי אל החזו"א לשוחח אתו בענייניו הקדושים, ובהיא שעתא אפסו כוחותיו של החזו"א, שהרי כידוע הוא היה מתייגע בתורה עד כלות הכוחות כפשוטו ממש. ואבא רצה לקום וללכת, אבל לפני שיצא ביקש מהחזו"א שיברך אותו כמנהגו בכל פעם שביקר אצל החזו"א הקדוש. החזו"א סימן לו שאין בו כח לדבר ואינו מסוגל לברך אותו, עד כדי כך היה חלש, אפילו לומר כמה מילים לא היה בו כח. אבל לא איש כאבי מורי יוותר על ברכתו של גדול הדור. הוא התחכם בעצה מיוחדת, ושאל לחזו"א אם אפשר לו להתברך מפיו מדין שומע כעונה, דהיינו שהוא יברך את עצמו, והחזו"א ישמע את ברכתו ויענה 'אמן', ועל ידי כך תחול הברכה.

החזו"א הרים את עיניו מולו, והרהר בשאלה הזאת זמן מה ולאחר מכן הנהן לאות הסכמה, לאחר שחשב בדבר והגיע למסקנה

שבאחת הפעמים שהגיע אבי
מורי אל החזו"א לשוחח אתו
בענייניו הקדושים, ובהיא
שעתא אפסו כוחותיו של החזו"א,
שהרי כידוע הוא היה מתייגע
בתורה עד כלות הכוחות כפשוטו
ממש. ואבא רצה לקום וללכת,
אבל לפני שיצא ביקש מהחזו"א
שיברך אותו כמנהגו בכל פעם

שאפשר לברך אותו כך, באופן של 'שומע כעונה'.

משראה אבי מורי שהחזו"א עצם את עיניו והסכים לכך החל לברך את עצמו בברכת 'אהבת עולם' - "אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל. לשמוע, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצוותך, ויחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך!" ושתק, ותיכף מרנא החזו"א השיב על ברכתו 'אמן' בעיניים עצומות, וכידוע דבר מדבריו של מרנא החזו"א לא שב ריקם חלילה, וגם ברכה זו התקיימה בו באבי מורי זצ"ל, ביתר שאת וביתר עוז. היוצא מדבריו שבשני דברים צריכים אנו להתבונן ולדעת בשעשה שקוראים את פרשת 'כי תשא'.

הדבר הראשון הוא כשקוראים פרשא זו מהתורה הקדושה, משה רבינו בכבודו ובעצמו זוקף את קומתו ומרים את ראשו, כמו שנאמר 'כי תשא את ראש בני ישראל', כך מעיד המדרש תנחומא! צריכים לנצל את זקיפת הקומה הזאת להתעלות רוחנית, לנצל את זה כדי להגיע לפסגות חדשות בעבודת ה', ולא לדשדש באותו מקום שבו היינו עד כה.

התבוננות השניה ממדרש זה, הוא שאדם צריך לדעת שככל שהוא מנצל את השנים שלו פה בעולם הזה, כך הוא יזכה שגם לאחר שכבר לא יהיה כאן, ימשיכו מעשיו הטובים לעשות פירות, ויש בזה מוסר והתעוררות גדולה לנצל את הזמן עד תום, כי כל פעולה שאנו עושים עכשיו, תכפיל את עצמה אלף אלפי פעמים לאחר לכתנו, כאילו אנחנו עדיין חיים וקיימים וממשיכים לעשות את מה שעשינו בחיי חיותנו. והקב"ה ימלא ימינו ושנותינו ואת ימיהם של כל ישראל, לעובדו עבודה ישרה תמה ומקובלת לפניו לרצון, אמן כן יהי רצון.

בעיר העתיקה בירושלים ברור שכל אחד ואחד מתושבי המקום ומי שמבקר שם, רוצה ומעוניין שהמצלמות הללו יפעלו. הצורך בהן הוא גדול מאוד וזה נותן לכל אחד תחושת ביטחון כשהוא יודע שהמצלמה עובדת ושיש לא הרחק מכאן שומרים שעומדים הכן כדי להגיב לכל התרחשות אם חלילה תהיה

הרה"ג ר' עקיבא יוסף לוי, מייסד מכון 'הלכתא' ועורך הגיליון הפופולרי 'עומק הפשט', מספר על הפעילות, הפולמוסים, והבשורה הגדולה של הפצת ידיעת ההלכה בחיי המעשה.

יעקב א. לוסטיגמן

ושמרו בני ישראל את השבת (לא טז)

ידוע מה שמספרים על הצדיק הירושלמי רבי דוד בהר"ן, כשהיה רואה אנשים חוזרים מהשוק בפנים מחויכות ובידיהם סלים מלאים בפירות וירקות וכל מיני מטעמים, היה משתומם ותוהה בקול: איך אפשר לחייך כך בזחיות כשהסל שלהם מלא בשאלות הלכתיות סבוכות בדיני ברכות הנהנין וכללי קדימה בברכות, כי הרי יש כאן מינים ממינים שונים ומי שירצה לטעום מהם מכניס את עצמו בשאלות גדולות שעסקו בהם גדולי הראשונים והאחרונים מהי הברכה הראויה, ומה קודם למה.

אנשים רגילים ראו סל מלא פירות וירקות, ואילו רבי דוד בהר"ן, שהיה מסתכל על כל דבר ודבר בעינים של 'הלכה איד', ראה המון שאלות סבוכות שצריכים לטחון הרים זה בזה בסברות עמוקות כדי להגיע לחקר האמת ולפסוק הלכה ברורה בעניינם.

המעשה עם רבי דוד בהר"ן הוא מעשה ידוע ומפורסם, אבל כמו אותו מעשה עצמו כך גם אנו בדורנו. רוב האנשים ששומעים את המעשה, מחייכים בהתפעלות מאותו צדיק וקדוש שחי בדורות עברו... אחרי החיוך מגיעה לפעמים גם אנחה קטנה שאומרת ללא מילים "איפה הוא ואיפה אנחנו", אבל יש מי שלקח את הסיפור הזה וראה בו תמרור ומורה דרך כיצד יש לנהוג.

'להחדיר את ידיעת ההלכה בחיי המעשה'

ארגון 'הלכתא' מעלה ומציף נושאים רבים בהלכה, ומייסד הארגון, הרה"ג ר' עקיבא יוסף לוי, מנכדיו של הצדיק רבי דוד בהר"ן, אומר שכל הרעיון בא מכוחו ומההשראה שקיבל מהסב הגדול והמבט ההלכתי שלו על כל דבר ועניין בחיים.

"האמת שמכון 'הלכתא' הוא לא רק ארגון להפקת גיליונות בנושאי הלכה אקטואליים, שיעורים, וסיורים לפי הפולמוס ההלכתי העדכני, אלא 'הלכתא' מגיעה עם בשורה עצומה לכל לומדי התורה אשר בכל מקומות מושבותיהם.

מטרת העל היא, להעביר לציבור את הרעיון מסוף העולם ועד סופו,

שיהפוך לנחלת הכלל - 'להחדיר את ידיעת ההלכה בחיי המעשה'. כל יהודי צריך להסתכל על כל דבר בעיניים הלכתיות. כשאתה רואה תפוח מה אתה רואה? אתה רואה פה פרי שקיימו בו מצוות ערלה, מצוות נטע רבעי, מצוות תרומה, מצוות מעשר ראשון וכן מעשר שני או מעשר עני, תלוי באיזו שנה. כמה ברכות בירכו על הפרי הזה תוך קיום המצוות הללו? האם הוא מצופה בדונג או בשומן שיש בו בעיה של כשרות? מה אמורים לברך עליו ברכה ראשונה וברכה אחרונה? כאשר אוכלים אותו באמצע הסעודה, חייבים לברך או לא? ואם הרגילות היא לאכול אותו בסופה של כל סעודה? ומה אם הוא מבושל ומרוסק...

"עברנו פה ביעף על כמה וכמה סעיפים בשולחן ערוך ודפים שלמים בש"ס, רק מלראות תפוח אחד... ואפשר לעשות את זה עם כל דבר ודבר, זאת צורת הסתכלות על החיים ועל כל מה שסובב ומקיף אותנו.

"סיפרתם את הסיפור הידוע מזקני רבי דוד בהר"ן, אבל יש לזה תוספת פחות מוכרת... פעם ישב רבי דוד בחושך והגישו לו כוס שתייה. הוא סבר לתומו שמדובר בכוס מים, ובירך 'שהכל', כשלגם

ממנה התברר לו שהיה בכוס יין ולא מים. התחיל רבי דוד לבכות, הכיצד אירע שהוא נכשל ובירך על יין 'שהכל' במקום 'בורא פרי הגפן'... אמרו לו, אבל הרי בדיעבד אפשר לצאת ידי חובה גם באמירת שהכל, 'על הכל אם בירך שהכל יצא', בכה רבי דוד ואמר "אני לא יהודי של 'בדיעבד'...!".

"כך למשל, עוד נושא שזכינו לעורר אותו מאוד, כידוע הרשויות החליפו את כל מוני המים במונים דיגיטליים. זה מותר, או אסור? האם מוגדר כ'ניחא ליה' או 'לא ניחא ליה'? הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג, מרבני העיר בית שמש, שהוא מומחה גדול לענייני הלכה וטכנולוגיה, יושב עם מהנדסים שמייצרים מכשירים חשמליים, ובודק איתם לעומק מה בדיוק הפעולות שנגרמות מכל פתיחת ברז, וכך הוא מעלה על שולחן מלכים את הממצאים ומתבררת הלכה למעשה על פי הוראות גדולי ומאורי הדור".

הרב לוי מציג בפנינו את אחד הנושאים המעניינים שעורר 'הלכתא' בשנים האחרונות, לאחר שעיריית ירושלים הציגה פיתוח נפלא שנועד לסייע לה רבות ולהוזיל את העלויות העצומות של פינוי האשפה מכל רחבי העיר.

הרי כלל ידוע הוא שבכל עיר ועיר יש ימים שבהם מפנים את האשפה, וכמובן שמפנים את הפחים עוד לפני שהם מתמלאים עד אפס מקום, כדי שהאשפה לא תגלוש החוצה. נוצר מצב שהצוותים מרוקנים חצאי פחים במקומות רבים, רק מהחשש שלא יהיו כמה פחים בודדים שמלאים עד גדותיהם.

עם התקדמות הטכנולוגיה החלו ערים שונות ברחבי העולם לעבור לשיטה מתקדמת וחכמה. ישנה מערכת טכנולוגית שמחוברת ל'פחים חכמים', ובעירייה יש חדר בקרה מיוחד שבו יש דיווח שמתעדכן כל הזמן, ומגלה עד כמה הפח הספציפי מלא. כשהוא מגיע ל-80 או 90 אחוזי תפוסה, המערכת מאותת שהפח הזה חייב פינוי, וצוות של פינוי אשפה מקבל עדכון. המערכת החכמה גם בונה לנהג המשאית מסלול מסודר וכך הוא עובר בין הרחובות והשכונות, ומרוקן אך ורק פחים שכבר עומדים להתמלא על גדותיהם.

החיסכון עצום, אבל גם החשש לחילול שבת גדולה במיוחד. איך אפשר לזרוק אשפה לפח בשבת, כשבכך בעצם מתעדכן לוח הבקרה בעיירה שהפח הספציפי שעד כה היו בו רק 30 אחוזי אשפה, הגיע הרגע ל-34 אחוזי תפוסה, כי פלוני אלמוני השליך אשפתון רחב מידות עמוס בשאריות של סעודת ליל השבת.

התברר לנו שבכל פח כזה יש בעצם פנס לייזר שמחובר למערכת העירונית

"כשהותקנו הפחים החכמים בירושלים, הפך הנושא לבעיה הלכתית שבפעם הראשונה נתקלנו בה כקבוצה גדולה של יהודים חרדים. כמובן שמיד נכנסנו לעומק העניין, והתחלנו לבדוק איך המערכת עובדת וכיצד היא מעדכנת.

"התברר לנו שבכל פח כזה יש בעצם פנס לייזר שמחובר למערכת העירונית. הפנס הזה שולח קרן לייזר שמגיעה עד לתחתית של הפח,

ויש לו מעין מד מרחק שיודע לומר כמה קרן הלייזר יורדת בלי הפרעה, והיכן היא נעצרת. ככל שהקרן מתקצרת, זה אומר שהפח מלא יותר, ובלוח הבקרה העירוני אפשר לראות בכל רגע נתון מה אורכה של כל אחת ואחת מקרני הלייזר הללו המותקנות בכל פח בעיר.

"קודם כל הגענו למסקנה שאם יש איסור הוא רק מדרבנן, וזה אומר שאם יש כאן צדדי ספק, אפשר לנטות לקולא. כמו כן השלכת האשפה היא בעצם רק גרמא, כי אין שום איסור להניח את היד מול קרן לייזר ולקצר אותה, אלא שהפעולה הזאת גורמת לתגובה של דיווח נתונים, כך שמדובר בגרמא לאיסור דרבנן. עם זאת מדובר כאן ב'פסיק רישיה' ובאופן של 'ניחא ליה', כי זה הרי אינטרס ישיר של כל תושב ותושב שיפנו את הזבל מהפח הסמוך לביתו לפני שיגלוש החוצה, כך שההיתר של 'פסיק רישיה' לא תופס פה, ונכנסים לדיון של 'גרמא' ו'גרמא דגרמא'. לגופו של עניין, הכריעו גדולי הפוסקים שקשה לומר שיש בזה משום חילול שבת, אבל מצד שני גם קשה להתיר את זה בשופי לציבור יראי ה' וחושבי שמו שמהדרים ומדקדקים על קלה כחמורה.

"זכינו לברר את ענין הפחים ואיך הם עובדים עם גדולי הפוסקים, ובעיקר הכריע בענין הגאון הגדול רבי צבי וובר שליט"א מרא דאתרא שכונת נוה יעקב ירושלים, הגענו עם המסקנות לממונים על הנושא בעיריית ירושלים, הסברנו להם את חומרת העניין, ובסופו של דבר פותח בשיתוף פעולה הדוק עם 'משמרת השבת' מעין 'התקן שבת', המבטל את הדיווחים של קרני הלייזר משעתיים לפני כניסת השבת והחג ועד צאת השבת והחג, כך שהבעיה נפתרה ותושבי ירושלים המדקדקים במצוות יכולים לזרוק את האשפה בשבת בלי חשש מלאכה, כמובן רק במקום שיש לאשפה דין גרף של רעי במקום הסעודה, שאין איסור של טלטול מוקצה.

"מעניין לציין שאחרי שפתרנו את הכל, באתי לאחראים עם עוד הערה קטנה... "תיקנתם את העניין של שמירת השבת והחג", אמרתי להם, "אבל מה עם תושבי חוץ לארץ שמתארחים בירושלים בחגים ושומרים 'יום טוב שני של גלויות', איך הם יוכלו לזרוק את האשפה ביום טוב שני?". התגובה שקיבלתי היתה 'אל תגזים'... עשינו מה שצריך, ואל תחפש לנו עוד בעיות.

את הפולמוסים וההערות ההלכתיות, מציף ארגון 'הלכתא' באמצעות הביטאון השבועי 'עומק הפשט', שבו מתנהלים דיונים הלכתיים מרתקים בסוגיות הנוגעות לענייני הזמן והחידושים הטכנולוגיים של התקופה הנוכחית.

הרב לוי מספר עד כמה גדול כוחה של הפצת הגיליון לאורך זמן בקביעות ובתמידות: "יש באמתחתנו סיפורים רבים על שינויים שחולל הגיליון הזה לאורך השנים. כך למשל סיפר לי יהודי שלאחרונה שהה בשבת בלוס אנג'לס ושם הוא נתקל בגיליון מודפס מבית 'הלכתא'. כמובן שאנחנו לא מדפיסים בארה"ב ולא מפיצים גיליונות בלוס אנג'לס, ולכן תהיתי איך אירע הדבר.

"הסביר לי הלה, שמאחר ולוס אנג'לס מרוחקת מאוד מהריכוזים

כשהגבאי הכריז חמישים שקל מפטיר מיד זעק ר' אברהם "אלף שקל", הקהל הרים גבה אך הוא אמר "פגישה עם פרופסור עולה אלפים שמונה מאות שקלים! הוא לא הסתפק בכך, ומשייב לברך את ברכת התורה, עשה מי שבירך לעצמו, בעבור שיתן אלף ושמונה מאות ש"ח

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
על הקשר והסיבה בין ההתנהגות שלנו, לבין האירועים המתחוללים בעולם

ונתנו איש כופר נפשו (ל"ב)

"קורונה" - נזכרים, כן, בוקר אחד מגיעים שמועות על מגיפה מסתורית שפורצת אי שם בסין ומפילה חללים... והנה קמים בבוקר וכל הארץ רועשת וגועשת הקורונה המפחידה הגיעה לארץ והיא הולכת ומתפשטת בצעדי ענק, אנשים נופלים למשכב, הסכנה מרחפת באויר...

כמובן שצוותי משרד הבריאות מתחילים לתת הוראות, סוגרים בחדר אטום כל אדם שנדבק בנגיף, אנשי משרד הבריאות עצמם עצמם עטופים בנילוני מיגון עם תו תקן רפואי לבל ידבקו, כדי לרסס את אזור המגורים של החולה. אך לא עוזר כלום וגם מהם יש נדבקים. ובסוף היום מתווספים מספר הנדבקים במגיפה לכאלף איש רח"ל.

ראש הממשלה וצוות עוזריו יחד עם שרי הבריאות והבטחון מכנסים ישיבת עיתונאים ובקול שבור אומרים לעם שלא ידאגו אנו נתגבר. כמובן שהם עצמם אין להם שמץ של מושג כיצד יעשו זאת. אך כדרכם הם מודיעים שכבר הם הקימו וועדת חקירה שתבדוק כל רגב אדמה, לא תשאיר אבן על אבן, הכל יבדק מהו מקור המגיפה. החל בבדיקת הכור האטומי בדימונה לוודא שאין זו דליפה רדיואקטיבית, ועד האפשרות שמדובר בנשק ביולוגי מפרי עמלם של המחבלים תושבי רשות הפלשתינאית.

והנה לאחר שכל מומחה לענייני זיהום האויר, וטיהור בארות המים, בודקי האדים משדות הנפט, כל אחד בתורו

והנה לאחר שכל מומחה לענייני זיהום האויר, וטיהור בארות המים, בודקי האדים משדות הנפט, כל אחד בתורו עלה לשידור בתקשורת והסביר את תורתו הלמדנית להאיר את קצה המנהרה בתאוריה שלו - מבקש יו"ר מפלגה חרדית את רשות הדיבור באומרו שיש לו את הפיתרון הברור, והסיבה שאין לה פורכין, מהי המגיפה.

כולם מחדדים את אוזניהם לשמוע מה כבר יכול למכור הנציג שומר המצוות, והוא מסביר בארשת חשיבות ורצינות ובאופן שאינו

משתמע לשני פנים, את ההסבר לכל האירוע המתגלגל. הסיבה נעוצה, ב'מפקד האוכלוסין', הוא אומר בידענות. לטובתו אלו שלא הבינו היטב את דבריו הוא חוזר ומסביר שכיון שעשו מפקד אוכלוסין, נגד ציווי התורה שאסור לפקוד ולספור את בני ישראל, זה מה שהביא את המגיפה הנוראה!!!

מבקשים מהח"כ הנכבד שינמק מהיכן הוא לוקח את ההסבר הלא מדעי בעליל, להסברו המפתיע, הוא פותח את חומש שמות בתחילת פרשתנו וקורא: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם - מפקד האוכלוסין- ונתננו איש כופר נפשו לה' בפקד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם".

"רוצים לעשות 'מפקד אוכלוסין'? אין בעיה!", הוא מסביר, "אבל הייתם צריכים לגבות מכל אדם סכום נומינלי של עשרה שקלים להחזקת בני התורה בכללים, כדי שלא תיגרם המגיפה בעקבות המפקד".

אנשי התקשורת הוותיקים מסירים את מסיכת הקורונה מעל פניהם בהפתעה לא מוסתרת. אהה, כסף הם רוצים, החרדים. כסף! זה מה שחשוב לכם עכשיו כשכל המדינה מתמודדת עם מגיפה, אתם לא מתביישים?

ובכן רבותי, גדולה הסרת המסיכה יותר מכל המומחים והפרופסורים

שהסבירו כמה צריכים להיזהר מפני המגיפה הנוראה. אף אחד כבר לא מתעניין במגיפה עצמה, הסחטנות החרדית היא היא נושא השיחה החדש בו עוסקים כולם מבוקר ועד ערב. הנה לנו מבחן קטן לבחינת עוצמת וחוזק האמונה, כל אחד של עצמו. אם אנחנו היינו נשאלים מה הסיבה למגיפה, האם היינו אומרים בקול צלול וברור מה היא עמדת התורה בעניין, או שהיינו מהססים לומר את מה שברור מאליו לכל יהודי מאמין?

הנביא (שמואל ב' פכ"ד) מספר שדוד המלך שלח למנות את ישראל ולא לקח כופר נפש בעת פקידתם, הקב"ה אמר לו דרך גד החוזה שיש לו בחירה או שיהיה שבע שנות רעב בישראל, או שירדפו אחריו אויביו במשך שלושה חודשים או שיהיה דבר בישראל שלושה ימים, דוד המלך אומר לגד "נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה" נאמר בנביא "ויתן ה' דבר בישראל מהבוקר ועד עת מועד וימת מן העם מדן ועד באר שבע ושבעים אלף איש". בגמרא (ברכות סב ע"ב) נחלקו האם המגיפה היתה שעה אחת או שש שעות, מדובר בכמות עצומה של בני אדם שהמגיפה פגעה בהם מקסימום תוך שש שעות, על אותו מניין.

אם אנו רואים זאת בנביא כדברים ברורים, האם יש לנו שאלות כשישנו איזה נגיף והוא מגיע אחרי מפקד כזה או אחר מדוע זה הגיע?

כיצד נראית אמונה חושית וברורה, מאיר את עינינו הגאון רבי יצחק הכהן פייגנבוים רבה של וורשה בספרו 'אור פני יצחק' בו הוא מספר את מה ששמע מרבו האדמו"ר בעל ה'חידושי הרי"ם זי"ע על ה'נודע ביהודה' שכשקיים מנהג ישראל לפתוח את הדלת בליל הסדר קודם אמירת 'שפוך חמתך', ומשסיים את אמירתו היה ניגש אל הדלת לסגור והיה יורד ללוות את אליהו הנביא עד לרחוב.

ה'חידושי הרי"ם' הוסיף ואמר על כך: הנודע ביהודה לא ראה את אליהו הנביא בליל הסדר! ולא שאני מוריד ח"ו מגדולתו, אדרבה, הנודע ביהודה היה חי את האמונה בצורה כה מוחשית שאם נאמר שאלהו הנביא מגיע בלילה הזה לבתיהם של ישראל ברור הוא שהוא נמצא כאן, וראוי ללוותו עד למטה.

בשהותי בשב"ק ר"ח ניסן תשע"ו בבית החולים שיבא בתל השומר, נתקלתי ביהודי מיוחד רבי אברהם שמו, דמות ירושלמית מקורית, בליל שבת ניגש הלה להתפלל לפני העמוד קבלת שבת, פצח בשיר ידיד נפש כשהוא פונה אל הקהל ומדרבן לשיר במלוא הכח, ומיד לאחריו הוא עולה על הבימה ואומר: "היום ר"ח ניסן בירושלים היו אומרים 'פון ניסן ביז ניסן פון צרות זאל מען נישט ויסען'" (מניסן עד ניסן שלא נדע מצרות) באו נתפלל יחדיו על כל החולים, אני כבר כאן אחד עשרה שנה! נאמין ונייחל שמחר בלילה מוצש"ק כולנו משתחררים מכאן!"

היות ובשבת זו היה לו יאצ"ט הוא ניגש לעמוד בכל התפילות, תפילותיו היו מעורבים מחד היו בכיות ותחינות, ומאידך היה שר ומזמר ואף מרקיד את הקהל כולו, הציבור כולו חש התרומות

מיוחדת, הרגישו שהיהודי תולה את כולו בהקב"ה.

מיד זעק ר' אברהם "אלף שקל"

כשהגיע עת מכירת העליות הגבאי הכריז שכל ההכנסות הן עבור פעילות ארגון חסד שפעל אז בביה"ח ודאג בשלימות לסעודות שבת במקום, ור' אברהם פונה לקהל ואומר: רבותי הארגון הזה עוזר לכולנו, כדאי לכם לרכוש את העליות במחיר כמה שיותר גבוה כל קניה כאן זה פגישה פחות עם רופא....

את חטאיי אני מזכיר היום, כששמעתי אותו פונה בפנייה זו אל הקהל חשבתי לתומי, הנה עוד אחד שמראה את כוחו באומנות ה'שנור'. כשמדובר בלהוציא כסף מהזולת הוא גיבור לבקש סכומים גדולים.... ומהר מאוד התבדתי, העליות שנמכרו החלו בחמישים שקלים כשכולם עלו עד למאתים - מאתים חמישים שקלים לעליה, אך משהגיע מפטיר והגבאי הכריז חמישים שקל מפטיר מיד זעק ר' אברהם "אלף שקל", הקהל הרים גבה אך הוא הפטיר מיד ואמר "פגישה עם פרופסור עולה אלפים שמונה מאות שקלים!".

הוא לא הסתפק בכך, ומשסיים לברך את ברכת התורה שאחר העלייה עשה מי שברך לחולה - לעצמו, בעבור שיתן אלף שמונה מאות שקלים!. ישב לידי בספסל יהודי שהיה אורח די קבוע בביה"ח בתקופה ההיא וגילה לי שהוא היה בבית הכנסת בראש השנה, והדבר חזר על עצמו בייתר שאת, ר' אברהם רכש עליות רבות ובסך הכל הסכומים חצו את העשרת אלפים שקלים, ותמיד הפטיר כל עליה כאן פגישה פחות עם פרופסור!

הרהרתי לעצמי, היהודי סובל שנים, אחד עשרה שנה שהוא נזקק להיות יום יום בביה"ח, סוג חולי שלפי דרך הטבע לא נראה שיש לה מקום להשתנות, אבל הוא חי ונושם אמונה בה', התפילות, הצדקות, כולו תקווה לצאת מחוליו. למדתי בשבת זו פרק חי בהלכות אמונה.

שם עוצר אותה יהודי אמריקאי ואומר לה

ואספר עובדה נפלאה, ביודעי ומכירי קא אמינא, משפחה ברכות ילדים, האבא עובד ד' בתמימות יושב ולומד ועד כמה ששלח ידו כדי להביא טרף לבני ביתו, ההצלחה לא האירה לו פנים באופן מיוחד... רעייתו היתה עקרת בית, אולי שמרה על ילד אחד או שניים כמטפלת, והבית מלא בילדים ב"ה.

אם הבית היא אשה פשוטה ותמימה, חיה באמונה חושית, לא הפסיקה לדבר עם הרבש"ע, כל צורך שהתעורר היתה מבקשת ממנו. זיכה אותם השי"ת ואחד הילדים התארס, והיא צריכה להלביש את כל הילדים בבגדים הראויים לחתונה, לא פאר ויוקרה היווה הבית, ההיפך, אבל בושות אי אפשר לעשות...

האם כדרכה פנתה לכתובת הקבוע שלה בשיא תמימותה, נסעה לכותל המערבי לא לפני שישבה עם עצמה וערכה את כל הרשימה שהיא צריכה לפי גילאי הילדים ומספר הבגד והנעלים שהם צריכים, ניגשה אל הכותל, פתחה בתפילת מנחה, פרקי תהילים, הוציאה את הדף והקריאה להקב"ה במדויק למה היא זקוקה כדי להלביש את בני ביתה.

"מוודה אני לפניך" הוא מברך על מהלך גופו ואומר "אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך" מודים על הנשמה ואומרים "כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך" וכך ממשיכים כעשרה פעמים ואומרים שוב ושוב "לפניך". אנו מברכים מאה ברכות ביום ואמרים ברוך "אתה" בלשון נוכח, מדברים אתנו עומדים לפנינו, האם אנו חיים זאת? האם כשאנו אומרים זאת אנו לפחות אז חשים שהננו עומדים לפני מלך חי וקיים?! וההבדל אם אנו חיים ולו במעט את ה'לפניך' או לא, הם שני סוגי אורח חיים בעבודת ד', כי בלי ה'לפניך' אנו אמנם לומדים תורה ומקיימים מצוות מכל סיבה שהיא, אך הצד השווה שבהם שאנו עושים בעיקר פעולות ולכן הם לא כל כך משפיעים עלינו בעצם. לעומת זאת ככל שאדם חי את ה'לפניך' הוא חי ונושם שאין שום מציאות בעולם חוץ ממנו יתב', החיים כולם הם חיים עם הקב"ה, זה משפיע באופן ישיר הן בחיי הרוח והן בחיי הגשם.

אם נתבונן בדברים נגלה שכל אלו חד הם. יהודי צריך לדעת שמה שמנהל את העולם זה התורה! הקב"ה! אין שום דבר אחר. אם מתפרצת מגיפה חלילה, זה לא בגלל דליפה של וירוס כלשהו ממעבדה בסין, ואם פורצת מלחמה חס ושלום, אין זו תוצאה של 'קונספציה שגויה'. לא ולא. אלו דברי הבל ורעות רוח. המלחמה והמגיפה הן תוצאה ישירה של המעשים שלנו, כמה אנחנו לומדים, איך אנחנו לומדים, כמה אנחנו אוהבים את השבת ומהדרים בכבודה, כמה אנחנו אוהבים את זה ומכבדים זה לזה. כל שאר ההסברים הם רק תוצאות של הסיבה המרכזית - ההתנהגות שלנו עם הקב"ה, שגורמת להתנהגות של הקב"ה אלינו. אחרי מגיפה, אחרי מלחמה, הגיע הזמן שנבין את זה, ובעיקר שנפנים את זה אל תוך הלב, ונזכור שבכל עת ובכל רגע אנחנו נמצאים מול הקב"ה, ברציפות, בלי שום הפסקה!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

היא סיימה את תפילתה ויצאה מרחבת עזרת הנשים של הכותל לעבר הרחבה החיצונית, שם עוצר אותה יהודי אמריקאי ואומר לה, תראי אני מייבא ביגוד מחו"ל, הבאתי קונטיינר לחלוקה אולי את מכירה מי מתעסק עם חלוקות בגדים למשפחות, היא ניסתה לעזור לו אבל הושיטה לו את הפתק ואמרה לו על זה ביקשתי עכשיו, הוא ביקש את הכתובת ואחר מספר ימים הגיע ביגוד מלא בתוספת בגדים באותם מספרים לכל בני המשפחה!
מי שחי באמונה חושית ויודע מה הכתובת, אין לו מקום להישען על עצמו, הקב"ה יביא עד אליו כל מה שהוא צריך, זהו כוח של תפילה אמיתית ללא התערבות של כוחי ועוצם ידי, כך חקק הקב"ה בטבע הבריאה, תפילה מורידה שפע.

תסתכל על הבחורים של היום, ראית איזה תפילה נפלאה הם מתפללים כאן

אחד מגדולי המחנכים בקליבלנד הוא הגה"צ רבי יחזקאל מונק שליט"א, לשעבר כיהן במשך עשרות שנים כמשגיח ביישיבה קטנה טלז, כיום לאחר שעבר אירוע מוחי התפקוד הגופני שלו אינו כשהיה, אך כמו שהוא עקשן בעבודת ד' כך הוא עקשן שלא להיכנע למצבו הגופני, יושב הוא בביהמ"ד 'קהל יראים' ולומד בהתמדה. ניגשתי אליו לאחר תפילת שחרית והוא 'עומד' ומקפל את תפיליו, כשבכל רגע מט ליפול... שוחחתי עמו בדברי תורה ואז פנה ואמר לי בכאב רב "תסתכל את הבחורים של היום, ראית איזה תפילה נפלאה הם מתפללים כאן. (המניין הזה הוא מיוחד בקצב האיטי שלו בו מתפללים כמונים מעות ממש) תראה איך הם יושבים ולומדים ושומרים במראה שלהם, - וכאן הרעים בקולו - 'אבל דבר אחד אין להם, אין להם מספיק הקב"ה!!!".

המשיך הרב מונק ושאל האם שמת לב כמה פעמים עד שמונה עשרה אנו אומרים את המילה "לפניך"? אדם קם בבוקר הוא מצהיר מיד

מזל א טוב וגדיא יאה

משפחת 'לקראת שבת', עורכיה, כותביה ורבבות קוראי הגיליון הקבועים, משגרת בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית, לידידנו עוז, חזינו איש סופר מהיר במלאכתו, דולה ומשקה לאלפים ולרבבות, רב פעלים לתורה ולמצוות, מקים עולו של חינוך בטהרה, מעמיד תלמידים הרבה זה רבות בשנים

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א

בעל מחבר ספרי 'להאיר' על פרשיות התורה ושאר ספרים, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' עם היכנס בנו יניק וחכים, ממעלליו יתנכר, עדין לשם ולתפארת ברא כרעא דאבוה

הבה"ח פינחס ני"ז

הי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך, ויעלה ויפרח זה הנער לאילן רב פארות, ויעידו עליו כל רואיו, אשרי יולדתו ואשרי אביו שלימדו תורה, לתפארת המשפחה ולעשות נחת רוח לאבינו שבשמים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים

המאחלים מכל הלב

מערכת 'לקראת שבת', והקוראים

ל' יהודים היתה יאורה

בימי חודש אדר
ימי השמחה והאור,
זה הזמן להוסיף אורה
ושמחה בביתנו

אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי,

מצטרפים בימים אלה ללימוד מסכת שבת

עם תחילת הלימוד במסכת שבת במסגרת 'העמוד היומי'.

הצטרף גם אתה ללימוד 'העמוד היומי' ותזכה גם אתה לברכה וסייעתא דשמיא

להצטרפות למסגרת מבחני 'דרשו' ופרטים נוספים

בעמדות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

הרב אלישיב השיב על כך באמצעות מעשה שאירע: יהודי יקר וירא שמים יצא לשוק 'מחנה יהודה' כדי לרכוש את מצרכי השבת ולא חזר בפרק זמן סביר. בני ביתו דאגו לשלומם והחלו לחפש אחריו. לאחר שעות של חיפושים, נמצא האיש כשהוא שרוע על הרצפה שיכור מדין...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

וְאִמְלֵא אֶתֹו רִיחַ אֱלֻקִים בְּחֻמָּה וּבְתַבְנִיָּה (לא א)

דבר נפלא אמר מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של 'רמת-אלחנן' בבני-ברק, בשם חותנו, עמוד ההוראה, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל:

הגמרא במסכת יומא (לה, ב) אומרת: "אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה משתכר בחצי דינר. חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא דינר להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להיכנס פנימה. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי לשמוע דברי אלוקים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

"אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, רחצוהו, סכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת."

בהזדמנות מסוימת נשאל מרן הרב אלישיב זצ"ל, לכאורה כיצד יכול היה הלל להתיר את דמו למוות? הלא זה פיקוח נפש לכל דבר? וכי לא ידע שכאשר ישכב במזג אויר כה סוער תחת כיפת השמים הוא עלול לקפוא?

הרב אלישיב השיב על כך באמצעות מעשה שאירע בירושלים לפני עשרות שנים:

יהודי יקר וירא שמים יצא לשוק 'מחנה יהודה' ביום חמישי אחר הצהריים כדי לרכוש את מצרכי השבת ולא חזר בפרק זמן סביר. בני ביתו דאגו לשלומם והחלו לחפש אחריו. לאחר שעות של חיפושים שנמשכו אל תוך השעות הקטנות של הלילה, נמצא האיש באחד מבתי המרזח בשוק, כשהוא שרוע על הרצפה שיכור מדין...

בני משפחתו הוכו בתדהמה

בני משפחתו הוכו בתדהמה כששמעו היכן נמצא אביהם, והתקשו לעכל את העובדה כי איש ישר דרך ירא שמים ובעל בעמיו כמותו - ימצא כשיכור כאחד הריקים בבית מרזח? הנהגה שאינה הולמת אותו ובודאי שאינו רגיל בה...

משנתפכח מיינו התגלה הסוד. הוא סיפר שכשיצא מהבית לכוון

השוק היה לו קר מאד, וכשראה בצד הדרך בית מרזח החליט להכנס אליו ללגום בו כוסית קטנה של יין שרף להחם בה את גופו. הוא חשב לעצמו ובצדק כי כוסית אחת קטנה ודאי לא תשפיע עליו להשתכר. אולם כשראה שהיין מיטיב לו וגופו הוחם, בקש לקנות "רק עוד כוסית אחת", ובאמת לא התכוון ליותר ממנה, אולם כשגמר לשתותה חשקה נפשו בעוד כוסית ולאחריה בעוד כוסית... כך נגרר לקנות עוד ועוד, והתוצאה הסופית היתה מציאתו שרוע ברצפת בית המרזח כשיכור מוחלט...

כך היה גם אצל הלל הזקן, הסביר הרב אלישיב. וכי יעלה על הדעת שהלל הזקן אכן עלה על הארובה על מנת להיות שם שעה ארוכה, עד שיצטרכו לפנות מעל גבו שלש אמות של שלג? ודאי שלא! הדבר אסור על פי הלכה, ובודאי שלא התכוון להמרות את פי ההלכה בזה.

אלא שאהבת התורה העצומה שבערה בו היא זו שגרמה לו להשאר להאזין לשיעור בצורה כזאת. בתחלה הוא נתלה על הארובה להאזין לשיעור בכוונה לשהות שם רק מספר דקות בודדות, לשמוע רק את חמש הדקות הראשונות של השיעור ותו לא. אך לפתע הוא שמע את אחד התלמידים מקשה על השיעור, וחשב לעצמו להמתין רק עוד רגע כדי לשמוע גם את התשובה, ואז רק עוד רגע לשמוע כיצד שמעיה ואבטליון מסבירים נקודה פלונית ודחיה אלמונית...

לאט לאט גברה סערת הרוח בבית המדרש וקולות ה'ריתחא דאוריתא' בין התלמידים שבו את לבו, ומרוב תענוג לא היה מסוגל

במשך כל הבוקר של יום שישי אינני מקבל שום טלפונים מיוחדים

חיך רחב התפשט על פניו של רבי שלמה, ובחן ונועם השיב לי תשובה מאלפת שמהווה יסוד במלחמת היצר המלוה את האדם דבר יום ביומו:

"נכון שלפעמים נותרות רק שתי דקות ללמוד מוסר, אבל הבה ואמר לך מדוע אני בכל זאת מתאמץ לעלות. ראה זה פלא, במשך כל הבוקר של יום שישי אינני מקבל שום טלפונים מיוחדים, אך תמיד בדיוק בשעה המיועדת בה אני מתכוון לצאת ללמוד מוסר בבית המשגיח, באים כל מיני טלפונים שונים עם שאלות דחופות שאינן סובלות דחוי.

"וכי אינני יודע מיהו האחראי לשלוח לי את כל הטלפונים הדחופים הללו דוקא ברגעים שאני עומד לצאת מהבית? הרי ברור לי בודאות גמורה שזה השטן בכבודו ובעצמו!"

והוסיף לומר: "הרי לנתק את הטלפון לגמרי גם כן אינני יכול, כי לרבנים אסור לנתק את הטלפון, האחריות רובצת על כתפיהם... הרי זה מעשה שטן שעושה הכל כדי שלא אספיק ללמוד מוסר". ואז אמר בפסקנות: "אך זה לא יעזור לו! אני מראה לו שאינני מתחשב בקשיים שהוא מציב לי! בגלל זה לא אמנע מלצאת לסדר, אני אתאמץ אפילו בשביל דקות ספורות!..." מפעים!

לאחר שנים רבות כשסיפרתי זאת להגה"צ רבי ראובן הכהן שליט"א, משגיח מיר-ברכפלד, הוא חיך חיוך רחב, ומיד הוסיף לי על כך נופך נפלא ששמע מיהודי נאמן שהכיר היטב את רבי שלמה טנא, שאכן רבי שלמה הקפיד תמיד לשמור בעקביות רבה סדר מוסר זה, אפילו כשנותר לו בשביל כך רק זמן מועט.

אותו יהודי שמע מרבי שלמה כי פעם אחת אירע מקרה שעייכב אותו מלצאת לסדר, ובסופו של דבר לא נותרה לו אלא דקה אחת ללמוד מוסר, אך הוא לא הרים ידיים ואמר נואש, אדרבה הוא פתח בהתלהבות את ספר 'שערי תשובה', והחל לקרוא בקול ובהתלהבות, כאלו כל הזמן שבעולם לפניו.

והנה להשתוממותו הרבה, הספר נפתח בדיוק בשער שני, שם האירו למול עיניו מלותיו הטהורות של 'רבנו יונה', החרוטות בעט הזהב שלו, והלהיבו את רוחו:

"הנה האיש הזה ברגע קטן יצא מאפילה לאור גדול, כי עת אשר יאזין ויסכיח ולבבו יבין ושב ויקבל ביום שמעו דברי המוכיח... ומעת אשר קבל כזאת במחשבתו וגמר עליו ככה בלבבו, קנה לנפשו זכות ושכר על כל המצוות והמוסרים, ואשריו כי צדק נפשו בשעה קלה!" מיד כשגמר לקרוא מלים אלו, הוא שומע דפיקה: "אשרי יושבי ביתך..."

רבי שלמה ראה בכך סימן משמים שאכן מסכימים עם הנחתו, הרי לא בכדי נפתח לו הספר ברגעים מועטים אלו דוקא בקטע זה. מכאן הסיק שכדאי, ראוי ורצוי להתאמץ אפילו לדקות מועטות.

"ואשריו כי צדק נפשו בשעה קלה!"...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

להפסיק, הוא חשב לעצמו אשמע "רק עוד מלה אחת", עוד אחת ועוד אחת, עד שמצאוהו במצב סכנה, מקורר וקפוא, מכוסה תחת גובה של שלש אמות שלג!

מה שנדרש מאיתנו להשכיל מהארה נפלאה זו, כי מוטלת החובה על האדם לא להלך בגדולות ובנפלאות, אלא לנהוג בפשטות בצורה עקבית, מבלי להתפעל ולהתרגש מנפילה וממעידה. היצר הרע מחפש את נקודות החלשה והתורפה שלנו, ומשם מנסה לפלס לעצמו נתיבים, לסלק את האדם מדרך הישר.

אולם עם הגישה הזאת של עוד משנה ועוד דף גמרא, עוד התאמצות ועוד התגברות, בסופו של דבר כשיסתכל האדם לאחורנית, יראה עד כמה גדולה היא הצלחתו והתקדמותו בידיעת התורה, בעבודת המדות ובהכנעת היצר, זה יביא אותו אל סיפוקו הנכון ואל הצלחתו הרוחנית הגדולה בעתיד.

מורי ורבי, מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז', רגיל היה לספר כי בשנים הראשונות של הישיבה, לא היו הרבה ברזים בחדר האוכל, והבחורים נאלצו להמתין בתור כמה רגעים לנטילת ידיים. היה אחד מבני הישיבה שקבע לעצמו לנצל את אותו זמן מועט ללמוד בספר 'חיי אדם', ואך מועט הזמן הזה זכה לסיים את כולו...

עוד שורה ועוד שורה, עוד סעיף ועוד סימן, בצבירה של מספר שנים נשלם לכדי חיבור שלם של מאות סימנים סבוכים. כך גדלים תלמידי חכמים!

באחד השבועות נוכחתי לראות

תקופה ארוכה לאחר פטירת הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היו מתאספים חשובי תלמידיו מדי יום ששי בביתו, שם למדו מוסר בצוותא במשך חצי שעה, לאחר מכן התפללו תפלת מנחה בחדרו הקדוש.

באחד השבועות נוכחתי לראות את אחד מגדולי תלמידיו של המשגיח, הגאון רבי שלמה טנא זצ"ל, מחשובי הד"ינים בדור העבר, איש של צורה, תלמיד חכם מובהק ומבני העליה המועטים שהשתבח בהם דורינו, כשהוא צועד בצעדים אטיים אל עבר בית המשגיח, דקות ספורות לפני סיום זמן הלימוד הקבוע עם התלמידים.

רבי שלמה לא היה אז צעיר, מה גם שבשביל לעלות לבית המשגיח היה עליו לטפס את כל מעלה ההר התלול של גבעת הישיבה, משימה שמן הסתם דרשה ממנו כוחות לא מעטים. הרהרתי לעצמי, לשם מה הוא טורח לעשות זאת?

באשר זכיתי מעט לקירבתו, אזרתי אומץ, ניגשתי אליו ובקשתי ביראת הכבוד רשות לדון בפניו: "במטותא דמר, אוכל לשאול אתכם שאלה?" כשנעניתי בחיוב, שאלתי: "תורה היא וללמוד אני צריך, מדוע הנכם טורחים בגיל שלכם לטפס על הר גבוה כזה בשביל דקות ספורות? הרי עד שהרב יגיע למעלה ישארו אולי חמש דקות לסיום סדר מוסר, ועד שתמצאו את הספר ותפתחו אותו במקום בו אוזחים ישארו רק שתיים-שלוש דקות... האם משתלם לכם כל המאמץ הגדול הכרוך בכך אך ורק בשביל שתיים-שלוש דקות?"

אך היא בכל פעם שהיה לנו שיחה בעניין התקדמות הספר והתשלומים, הייתה אומרת לי שוב ושוב, אדון וולק, איך יתכן שאינך יודע מהו ספר התורה, שאותו אתה כותב, דע לך, מי שרוצה לדעת מה כתוב בספר שאתה קונה, צריך ללכת לסמינר של יהדות...

הסיפור הייחודי של רבי צבי וולק זצ"ל והספר תורה שעשה מהפך בחייו

מאת: הרב צבי גטקר

וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ (לב לב)

ידוע שישראל ראשי תיבות "יש ששים ריבוא אותיות לתורה", ורגילים להבין שהוא רמז שכל יהודי קשור לתורה, אבל נראה לומר שאין זה רק רמז, אלא כל יהודי יונק את חיותו ממש מהחיבור שלו לתורה, וראיה נפלאה לכך מפרשת השבוע, משה רבינו ביקש "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", כלו' שאם הקב"ה חלילה היה מוחה את שמו של משה מספר התורה לא היה לנו משה רבינו.

משום שברגע שאין שמו בספר התורה הרי נגדע מקור חיותו. לפני כחודש, הלך לבית עולמו, רבי צבי וולק זצ"ל, מחבר הספרים 'ונת צבי' ממודיעין עילית. בכל רחבי הארץ, ידעו על נדבותו הגדולה, לתורה, לישיבות לכוללים, לבתי תפילה ולחסד, את כל הונו פיזר, כאשר מאיש עסקים בעל הון, הפך לאברך כולל כפשוטו, וגם אז המשיך ובזבז את ממונו, ולא השאיר אחריו מכל הונו הרב כי אם 'קבא דמוריקא' כפשוטו!

את אבא.

אך היא בכל פעם שהיה לנו שיחה בעניין התקדמות הספר והתשלומים, הייתה אומרת לי שוב ושוב, אדון וולק, איך יתכן שאינך יודע מהו ספר התורה, שאותו אתה כותב, דע לך, מי שרוצה לדעת מה כתוב בספר שאתה קונה, צריך ללכת לסמינר של יהדות...

באחד הפעמים, עצרתי את עצמי וחשבת, למה לא באמת, הרי האשה הזו צודקת, למה אני לא חושב שכדאי לי באמת לדעת מה כתוב בספר שאותו אני כותב?

וכך מצאנו את עצמנו, אני וילדי הנשואים, בסמינרים של ערכים, שבסופם כלנו נהיינו שומרי תורה ומצוות! בניי הפכו לאברכים מוכשרים, ובנותי לנשות בני תורה.

אני המשכתי בעסקיי הפורחים, ומאז ליבי היה פתוח לתורה, וכיסי להחזקתה.

אך אשתי שתחי' לא וויתרה

אך אשתי שתחי' לא וויתרה, ואמרה לי, לא מספיק רק לשמור מצוות, הרי התקרבתנו לספר התורה, לנותן התורה, הנך צריך גם ללמוד את 'ספר התורה', ההוא, שכזכור כתבת...

אני השבתי לה כי אני אכן קובע עיתים לתורה, חוק בעל יעבור, כל

הסיפור המרגש שעומד מאחוריו

אך לא רבים יודעים את הסיפור המרגש שעומד מאחוריו, ומאחורי השבט הגדול - משפחתו הענפה, שרק לפני קצת יותר משלשה עשורים, היו משפחה אמידה, עם ילדים נשואים, אבל כולם רחוקים, מעולמה של תורה, ובדרך פלאית הקשר הנפשי למקור החיות, 'לספר התורה', הביא אותם להיות הפנים של עמלי התורה, מהיושבים ראשונה באהלה של תורה, בעיר התורה.

רשות הדיבור נתונה להרב צבי רפאל הלוי וולק זצ"ל:

אבא נפטר כשהייתי כבר קרוב לגיל החמישים, מאוד כיבדתי אותו בחייו בכל מאודי, ורציתי להמשיך לכבדו במוותו, נזכרתי כי אבא כתב ספר תורה לכבוד נשמת אביו, והחלטתי אף אני לעשות כן, אך לא ידעתי היכן קונים ס"ת, והנה, בחברה שבה הייתי מנהל, עבדה כמנהלת חשבונות, אשה חסידית, פניתי אליה שתתווך לי ס"ת סופר טוב וראוי ו'כל מה שצריך', היא כמובן נענתה ברצון, אך בד בבד אמרה לי את משפט המחץ, אדון וולק, אתה רוצה לקנות ס"ת במחיר גבוה, אתה יודע לפחות מה כתוב בו??

אני לא ידעתי, אך לא ייחסתי חשיבות לכך, אמרתי לה, אני לא יודע מה כתוב בספר שאותו אני רוצה לקנות, אבל אני יודע כי בכך אכבד

נוטלת את הכיבוד הזה, אני ובעלי מאמינים מאוד בסגולה הזו, של 'קוואטר' אך עלינו היא כנראה לא פועלת. אני התעקשתי, טענתי, כי משפחה שלימה שנוסדה בזכותה, וכעת מתרחבת בקדושה ובטהרה, זו עת רצון מיוחדת בשבילה, וליבי אומר לי, כי כעת היא תוושע. הם השתכנעו, ובאו לברית המרגשת.

ואכן, כעץ חיים, זכות ספר התורה, וספרי התורה שלאחריו, עמד לה, ועשרה חודשים, לאחר הברית, נולדה לה בת!.

מה גדולה כוחה של אכפתיות, של מילה נכונה וכנה, מה גדולה כוחה של מצווה, כוחו של ספר התורה, להעמיד משפחה לדורות של תורה, ולהעמיד אדם שמסר את כולו, גופו נפשו, וכל ממונו כפשוטו, לתורה.

ופירותיהם בעוה"ז, בישועה למעלה מדרך הטבע.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

יום, אך אינני יכול לעזוב את כל מה שאני מנהל, אינני צעיר כבני... אך היא לא ויתרה, וביקשה בשבילי ובשבילה, קיים נא את צו התורה, לא ימוש ספר התורה הזה מפידך!, והגית בו יומם ולילה. וכך מצאתי את עצמי, אחרי תקופה, אברך מן המניין, השוקד על התורה מבוקר ועד ערב, כי אין אמרה מנהלת החשבונות, 'מי שכותב ספר תורה - לפחות כדאי שיידע מה כתוב בו'.

אך כאן עדיין לא מסתיים הסיפור:

גב' ק. ההיא ששכנעה אותנו לקרוא את הספר, את ספר התורה, כבר נישאה לפני 21 שנים!, ועדיין לא היו לה ילדים.

ולכן כשלבני נולד הבן הבכור למז"ט, חשבנו שנינו כי ראוי לכבד את משפחת ק. ב'קוואטר' בברית לרך הנולד, כלומר להיות הזוג שמעביר את הנימול אל מקום הסנדקאות, שזו סגולה נודעת לזש"ק.

אך כשפניתי אליה היא אמרה, תודה לך הרב וולק, אך אני בגילי לא

המשך מעמוד 18 | הרה"ג ר' עקיבא יוסף לוי

כשהוא יודע שהמצלמה עובדת ושיש לא הרחק מכאן שומרים שעומדים הכן כדי להגיב לכל התרחשות אם חלילה תהיה.

"כך או כך, הגאון רבי משולם וורמסר, מרבני קהילת 'אדרת אליהו', החליט שהוא לא מניח לעניין, מאחר והקהילה מתגוררת שם באזור ונתקלת עם הבעיה הזאת מדי שבת בשבתו. הוא פנה למשטרה, והזמינו אותו לפגישה עם מפקד התחנה של מפקדת הקיפלה.

"לתדהמתו, המפקד ידע את כל פרטי הפולמוס ההלכתי, ואמר לו שהוא מעוניין לעבוד בשיתוף פעולה מלא בכדי למצוא את הפתרון ההלכתי המהודר ביותר, כדי שלא יהיה שום חשש של חילול שבת לפי כל השיטות המחמירות. לא זו בלבד, אלא שהמפקד אפילו הציע שישלחו משגיח מהקהילה שיפקח בקביעות שהמשטרה מבצעת בדיוק מה שהוחלט כדי שיהיה לפי ההלכה.

"הרב וורמסר הופתע, המפקד לא היה נראה כמו אחד שעניין שמירת השבת עומד בראש מעייניו, אבל המפקד פתח את המגירה והוציא גיליון 'עומק הפשט' בו עסקנו בסוגיא הזאת בהרחבה: "כששמעתי שיש פולמוס בנושא, התחלתי לבדוק והגעתי לגיליון הזה", אמר, "אני לא כל כך מבין בשמירת שבת ובהלכות שבת, אבל דבר אחד אני מבין, שזה נושא שמאוד חשוב לכם, ולכן כל עוד אני נמצא כאן, אעשה כל מאמץ בכדי שתקבלו את הפתרון הטוב ביותר".

"ואכן, בתוך זמן קצר פותח 'התקן שבת' מיוחד שמפעיל את המצלמות ב'מצב שבת', על ידי צירוף של כמה היתרים לרווחא דמילתא, כך שכל עוד מחליפים ל'מצב שבת', לפני כניסת השבת, אפשר להתהלך בעיר העתיקה לכולי עלמא בלי חשש, וקהילת 'אדרת אליהו' אכן שולחת מדי שבוע משגיח שנכנס לתחנת המשטרה ומוודא שהמערכת פועלת ב'מצב שבת', כדי להימנע מכל סרך ונדנדוד של חשש איסור".

החרדיים הגדולים בניו יורק ובניו ג'רזי, נוצר מצב שבקהילה החרדית שם לא היו בכלל עלונים על פרשת השבוע וכדו', ואחד מיהודי המקום החליט לעשות מעשה, הוא מקבץ כמה גיליונות מעניינים ומוכרים, אחד מהם לדוגמה זה גיליון 'לקראת שבת' שבכל העולם יצא שמו לתהילה וכולם אוהבים לקרוא אותו, והוא החליט להכניס בחבילת העלונים שהוא מדפיס גם את גיליון 'הלכתא', וכך נוצרה שם התעוררות גדולה בנושא של לימוד ההלכה למעשה, כך שכל ההסתכלות על חיי העולם הזה, תהיה במשקפיים הלכתיות. "מעשה אחר, מפתיע עוד יותר, התחולל בעיר העתיקה בירושלים. כידוע כל האזור שם מרושת במצלמות אבטחה 'מבט 2000' מסיבות ביטחוניות ברורות וידועות.

לתדהמתו, המפקד ידע את כל פרטי הפולמוס ההלכתי

"כל הנושא של מצלמות אבטחה הוא נושא בעייתי מבחינת הלכות שבת, כי בזמנינו כמעט בכל מקום יש מצלמה, ואם מישהו יחשוש ממצלמה שמצלמת אותו ברחוב, יגזר עליו להסתגר בכל משך השבת בביתו, כי אנחנו מצולמים מכל הכיוונים בלי שנשים לב בכלל. "בדרך כלל החשש קל יותר, כי אין לנו שום עניין בצילומים הללו. כשאדם הולך ברחוב והוא מצולם על ידי מצלמת אבטחה, זה לא נותן לו שום טובת הנאה, אדרבה אנשים מעדיפים שלא יצלמו אותם סתם כך באמצע היום. זה מטריד ומעיק, ולכן מאחר והצילום הזה הוא איסור מדרבנן, והוא בגדר 'פסיק רישיה דלא ניהא ליה', התירו זאת כל גדולי הפוסקים בראש מרן ה'שבט הלוי' ומרן הגר"ש אלישיב, ולהלכה אין חשש לצעוד ברחובה של עיר למרות שיש מצלמות.

"אבל בעיר העתיקה מדובר במקרה אחר, הרי ברור שכל אחד ואחד מתושבי המקום ומי שמבקר שם, רוצה ומעוניין שהמצלמות הללו יפעלו. הצורך בהן הוא גדול מאוד וזה נותן לכל אחד תחושת ביטחון

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הילדים היו נלהבים וביציאה מהחנות הם החלו - כדרכם של ילדים, לטוות את חלומותיהם על השינה המתוקה עם כלי המיטה החדשים והנוחים... ברכב בדרך הביתה עלה רעיון במוחי, שאלתי את הילדים מי רוצה לקיים מצווה נדירה שלא מזדמנת כל יום.

אם אנו מראים את השמחה ומחפשים מתי ואיך לענג את השבת, יש לברית הזו קיום

מאת: הרב ישראל היימן

מסיבה מסוימת החלטתי יחד עם בני ביתי על קניה מיוחדת. לילדים מגיע להתחדש בכלי מיטה חדשים נוחים ואיכותיים. ביום מן הימים יצאתי לחנות גדולה עם כל הילדים ע"מ שכל אחד יבחר את הצבע ואת הצורה האהובים עליו. הילדים היו נלהבים וביציאה מהחנות הם החלו - כדרכם של ילדים, לטוות את חלומותיהם על השינה המתוקה עם כלי המיטה החדשים והנוחים... ברכב בדרך הביתה עלה רעיון במוחי, שאלתי את הילדים מי רוצה לקיים מצווה נדירה שלא מזדמנת כל יום.

לשאלתם מהי המצווה הנדירה, הסברתי להם: כאשר מכינים מאכל מיוחד לכבוד שבת, גם אם הוא מאד טעים ומגרה לא אוכלים אותו לפני שבת, כי אם הוא יגמר לא יישאר כלום לשבת... גם מי שקונה בגד שבת מלכותי ויפה לא לובש אותו סתם ביום של חול... לא שייך ללכת עם בגד שבת באמצע השבוע רק כי הוא יפה. אין על דבר כזה שום נסיון של היצר.

אבל היום נקרתה בפניכם הזדמנות נדירה. יש לכם משהו חדש שאתם יכולים להנות ממנו כבר עכשיו, מאידך אתם יכולים לשמור אותו לכבוד שבת קודש.

זהו כבוד שבת שאין כדוגמתו, זה מוכיח, שכל אותם פעמים שהכנו אוכל לשבת או שקנינו בגדים, שניקנו את הבית או שסידרנו אותו, כל אלו היו אכן לכבוד שבת... אנו באמת מעוניינים לכבד את השבת ואם נקרתה לידנו ההזדמנות אנו שומרים כל דבר טוב מבחירה לכבוד שבת.

זה לא היה להם קל... לוותר על החלום שנמצא ממש כאן בהישג יד

זה לא היה להם קל... לוותר על החלום שנמצא ממש כאן בהישג יד ולדחות אותו בכמה לילות... לילדים זה באמת מאמץ גדול. אבל אז נזכרתי בסיפור. כיון שכבר עמדנו בשערי הבית אמרתי להם שאני לא מחייב כמובן אף אחד להיענות להצעה שהצעת, מי שרוצה יכול עוד הלילה להשתמש בכלי המיטה החדשים והנעימים. מי שיחליט כן להמתין יזכה לסיפור מיוחד בנושא בסעודת השבת... התפעלתי לראות שילדי עמדו בניסיון והצליחו לשמור את הנאתם לכבוד שבת קודש.

בשבת, בין הדגים לברש הם גם קיבלו את הסיפור שמספר לא אחר מאשר מרן הבן איש חי בספרו בן יהודע (שבת ק"ט ע"א).

יהודי פוחז מעירו בגד החליט להמיר את דתו ח"ו. במסגרת זו הביאו אל אותו פוחז את רבה של העיר בגדד כדי שינסה להניאו ממעשיו.

הרב הרבקה עליו בדברים ללא חת ומורא. "וכי רוצה אתה להידמות אל אותם נבערים שאין להם בעולמם שום דבר רוחני ומרומם כלשהוא? האם לא תזכור את האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב מקור מחצבתך, את רוממות משפחתך המיוחסת ואת כל גדולי העולם המנויים כאבותיך? בכולם רצונך לבגוד ולהפנות להם עורף?"

אף שריר לא נע בפניו של האיש. דברי הרב לא הזיזו בנפשו איזה נים יהודי דק. הרב כמעט והתייאש.

ברגע קטון נזכר הרב בדברי אחד מחבריו של האיש שסיפר לרב קודם שהאיש הזה אוהב מאד את התבשיל החמין של שבת. בפרט את הביצים הקשות הטמונות בתוך התבשיל ומתחממות להן במשך כל הלילה. בבוקר יום השבת אוכל האיש שבע או שמונה ביצים כאלו ברצף מרוב חיבתו אל התבשיל הנ"ל.

במילים של 'אוש פנה הרב אל היהודי במשפט אחרון: "יודע אתה, הלא אצל המוסלמים לא יהיה לך את העונג הזה של אכילת הביצים של שבת, האם בשביל החלטה של רגע תפסיד את ההנאה הזו לכל

המשך בעמוד 23

האורחים הרבים שבאו לחגוג במסיבת 'חנוכת הבית' לשיבת 'חכמי לובלין' התפלאו... ראש הישיבה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ומרן האדמו"ר מטשורטקוב זי"ע יצאו לחגיגה, רק אחר זמן רב שהסתגרו בחדרו של רבי מאיר שפירא

מדוע סירב הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיהל זי"ע לניתוח...?

הרב ישראל ליוש

כִּי תֵשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם וְנָתַנּוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ... וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפָקֹד אֲתָם (ל"ב)

סְהַמְנִין שׁוֹלֵט בּוֹ עֵין הַרְעָה, וְהַדְבַר בֹּא עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁמַלְּנוּ צִימֵי זוּד וְרָצִין

המנין הוא דבר טוב או רע? כאן מבואר שבמנין שולט עין הרע, והוא עלול לגרום למגיפה, ואילו בתחילת ספר במדבר נאמר שמתוך חִיבַתן של ישראל הקב"ה מונה אותן לפניו כל שעה... א"כ המנין הוא טוב או רע? הוא סימן לחיבה או סיבה למגיפה?

אכן ניסוחה של השאלה כך, היא התשובה: יש כאן סיבה וסימן, המנין הוא סיבה למגיפה, ומנגד הוא סימן לחיבה. ובכל זאת, ביאורו של ה'רבינו בחיי' בפרשתנו על המושג 'עין הרע', 'בארו את עומק הענין להפליא.

הנה שלמה המלך אמר בחכמתו 'יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה', הוא לימד אותנו בזאת ששנותיו של אדם, מתארכים או מתקצרים לפי רוב או מיעוט זכויותיו, וענין זה הוא בגדר נס נסתר, כי הנה הניסים מחולקים לשנים, ניסים גלויים, כמו עשרת המכות וקריעת ים סוף, ששינו טבעו ומנהגו של עולם, וניסים נסתרים, כמו המקרים שארעו לאבותינו אברהם יצחק ויעקב, כמלחמת אברהם עם המלכים, שניצחונם של אברהם היה ודאי נס, אך הוא בא בדרך מנהגו של עולם.

קצור או אריכות ימי האדם, נס נסתר הם, כי מן הטבע הדאגה והחרדה מקצרין את ימי האדם, אך נס נסתר הוא שיראת שמים ודאגה מעוונות לא תקצר את ימיו, אדרבה, היא תאריך אותם. כמו"כ, הרשעים המתענדנים ונמשכים אחר תענוגי הנפש היו צריכים להאריך ימים, שהרי התענוגים מרחיבים את הלב, אבל נס נסתר הוא, ששנות הרשעים תקצרנה.

וכדי להסתיר את הנס עוד יותר, גם בזה לא נקבעו מסמרות, שהרי עינינו רואות צדיקים גמורים שמסתלקים מהעולם בקיצור ימים, ורשעים גמורים שמאריכים ימים, ואין אנו יודעים חשבונות שמים, אך אנו מאמינים בני מאמינים שכל זה נעשה כדי לתת לצדיקים שכר נצחי בעולם הבא, ולגמול לרשעים את מיעוט שכרם כאן בעולם הזה, וכל מעשה תקפו וגבורתו באריכות וקיצור ימי בני האדם, הלא הם כתובים על ספר דברי הניסים הנסתרים.

זו הסיבה שהברכה אינה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, כדי שהברכה תישאר בגדר נס נסתר, כי לו היתה הברכה גם בדבר מדוד

וגלוי, היתה הברכה נס גלוי, והרי אין כל ישראל זוכים לנס גלוי. על כן צוותה התורה שלא ימנו את ישראל לגולגלותם, אלא בשקלים, כדי שתהיה הברכה חלה בריבוי זרעם, בנס נסתר, ושלא ישלוט בהם עין הרע השולטת בדבר המנוי.

על פי זאת נבין מדוע המנין יכול להיות סימן לחיבה, כי רק כאשר המנין נעשה ע"י בני אדם, הוא מגלה נסתרות והופך את הנס מנסתר לגלוי, ואין כל ישראל זוכים לו, אך כאשר המונה הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו שלפניו הכל גלוי וידוע, והמנין אינו מגלה לו כלום, אזי אדרבה המנין מעורר את חיבתו לישראל.

האורחים הרבים שבאו לחגוג במסיבת 'חנוכת הבית' לשיבת 'חכמי לובלין' התפלאו... ראש הישיבה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ומרן האדמו"ר מטשורטקוב זי"ע יצאו לחגיגה, רק אחר זמן רב שהסתגרו בחדרו של רבי מאיר שפירא.

על מה דברו שם הרבנים זמן כה רב?, התפלאו התלמידים, איזו שיחה חשובה דוחה את כניסתם למסיבת 'חנוכת הבית'?

לימים סיפר להם רבי מאיר מה ארע שם? הרבי מטשורטקוב אמר לרבי מאיר, שהוא מלא חששות ממעמד מפואר שכזה, התכונה וההמולה שהאירוע הזה יוצר עלולים להיות מוגזמים, הרי חז"ל אומרים שהלוחות הראשונות נשתברו משום עין הרע, מחמת הקולות והברקים שליוו את מתן תורה. "הכי צד לא תחשוש מהקולות והברקים של ה'חנוכת הבית'?"

ענה לו רבי מאיר: "הרי הקב"ה ידע שהקולות והברקים של מתן תורה עלולים לגרום לשבירת הלוחות, מדוע, אם כן, לא נתנם בחשאי?, אין זה אלא כי החושך כיסה ארץ בתקופה שקדמה למתן תורה, והעולם היה מלא עבודת אלילים, ורק קולות וברקים שילוו את המעמד הנשגב של מתן תורה, עשויים לזעזע את אמות סיפי העולם ולגרום שייכנס בלבנות בני האדם מאמר 'אנוכי ה' אלוקיך...!', ובעבור זה כדאי אף אם ישברו הלוחות...

"אף עתה" - המשיך רבי מאיר את דבריו - "שרוי עולם התורה בשפל המדרגה, קרנם של בני הישיבות מושפלת, רק מעמד נשגב ומפואר המלווה בתופים ומחולות, בקולות וברקים, יזעזע את יהדות אירופה, ואז יתנו יקר וגדולה להגדיל תורה ולהאדירה..."

"אף אם יגרם 'עין הרע' וחלילה ייזק מפעל חיי, כל זאת שווה לי, ובלבד שיתגדל ויתקדש שמו ית' ותורתו תשגה לעד!"

הדברים התיישבו היטיב על ליבו של האדמו"ר, ויצא עם תלמידיו

מה שמעורר בי השתאות, שגם כאשר הנבחנים לא מצליחים במבחן הם לא מפסיקים לבוא שוב בחודש הבא ובוה שאחריו...

הרב חיים יוסף קייסרמן, יוזם מוקד המבחנים ברובע ו' באשדוד, משתף על ההצלחה והסייעתא דשמיא

אלעזר גולדברג

האברך החשוב הרב חיים יוסף קייסרמן שליט"א המשתתף כבר שנים רבות במבחני 'דרשו', החליט ליזום פתיחת מוקד מבחנים בעיר אשדוד באזור מגוריו. הוא משתף על המוקד ועל ההצלחה והסייעתא דשמיא העצומה שמלווים אותו.

לפני שנים, כשעוד הייתי אברך צעיר, התחלתי להשתתף במסלול 'דף היומי בהלכה' של 'דרשו' ונבחנתי מידי חודש על עשרות דפי 'משנה ברורה'. בתקופה ההיא, הייתי מחובר לשני מוקדים שהיו קיימים אז באשדוד, הראשון ברובע ז' והשני ברובע ג', כך חלפו מספר שנים, טרם הוקם המוקד הנוכחי.

אני מתגורר בו, ברובע ו' באשדוד, עד לפני 15 שנים האוכלוסייה שהתגוררה במקום הייתה 'חילונית למהדרין' ואט אט המקום 'התחרד', בשנים האחרונות נבנה במקום בית מדרש חדש ומפואר ואז גמלה בליבי ההחלטה לנסות ליזום מוקד מבחנים במקום. פניתי להנהלת הארגון וקיבלתי את האישור והמוקד נפתח.

כיום משתתפים בין 80-100 נבחנים באופן קבוע! מכל החוגים מגיעים להיבחן, חסידים, ליטאים, ספרדים ועוד.

גם טווח הגילאים רחב מאוד, לפעמים מגיעים ילדים ובחורי ישיבות לצעירים ומנסים את כוחם בבחינה, זה מצריך מהם מאמץ רב במשך כל החודש, גם אם מדובר במסלול הפחות קשה כגון של 'דף היומי בהלכה', כי עצם ההתמדה והקביעות בגיל צעיר כל כך מעוררת התפעלות והשתאות! מאידך, גם זקנים מופלגים מגיעים להשתתף במבחנים באופן קבוע ואינם מניחים לטרדות החיים לעצור אותם מלימוד החומר והבחינות.

מה שמעורר בי השתאות בכל פעם מחדש הוא

מה שמעורר בי השתאות בכל פעם מחדש הוא, שגם כאשר הנבחנים לא מצליחים במבחן הם לא מפסיקים לבוא שוב בחודש הבא ובוה שאחריו... אמר לי פעם אחד הנבחנים היותר מבוגרים כי הוא יודע שלא הצליח במבחן, אולם בכל זאת שמח על כך שהגיע ונבחן, כי זה לימד אותו איך בפעם הבאה עליו להשקיע זמן רב יותר כדי להכין טוב יותר את החומר! בכל פעם שאני רואה את אותו נבחן, אני אומר לעצמי, מתי יהיה לי ולכל עם ישראל חשקת התורה כמו שיש לנבחן הזה?!

ישנם אברכים מופלגים בתורה שלמרות שטרודים בנישואי ילדיהם, הם משתתפים בכמה מסלולים ועושים מספר מבחנים על עשרות ומאות דפי גמרא ו'משנה ברורה' ולעיתים על חצי ש"ס! הם אינם

נותנים למאורעות החיים להסיט אותם מקביעות הלימוד שלהם יומם ולילה. כל כך הרבה תירוצים הם יכלו למצוא לעצמם כדי להקל מעליהם מעט, אך הם שולטים בעצמם וביצרם.

לעיתים, כמות הנבחנים הגדולה מפתיע אותי ואני צריך לצלם עותקים נוספים מהמבחנים כדי לספק את הצורך של כלל המשתתפים. כל אחד שמגיע אלינו ומבקש מבחן, יקבל אותו בשמחה ולעולם לא אומר לו שנגמרו המבחנים, כי לאחר המאמץ הגדול בהכנה למבחנים לא יתכן שיהיה מישהו שיחזור לביתו ויכנס לשבת בתחושת החמצה ואכזבה, אלא אדרבה - אני עושה הכל כדי שכולם ישובו מהמבחן בשמחה גדולה, דבר שיכניס את השלום אל הבית.

• מה היחודיות של המוקד שאתה מנהל לעומת מוקדים אחרים וותיקים יותר?

מהרגע שהתחלתי להתעסק בפתיחת המוקד, היה מאוד חשוב לי להשתמש בניסיון שלי כנבחן במשך שנים רבות כדי לסדר את המוקד באופן שיהיה כמה שיותר לרווחת הנבחנים. אני עצמי הבחנתי לאורך כל השנים שמאחר והמבחנים מתקיימים בימי שישי שהוא זמן לחוץ מאוד הן מצד ההכנות הנצרכות לשבת והן מצד שחומר לימודי רב שצריכים ללמוד במשך השבוע נדחה ליום שישי שאז סדרי הכוללים הרגילים לא מתקיימים, לכן סידרתי את המוקד באופן שיתן מענה לשני הצרכים הללו. כך המוקד שלנו נפתח בשעה מאוחרת יותר, על מנת שכל הנבחנים יספיקו לסיים

לשבת בבית המדרש כצופה מן הצד, כדי לראות את המסירות העצומה של כל הנבחרים ללימוד ושינון החומרים במסלולים השונים ומתרכזים אל שעות המבחן החודשי. זה מהווה עבורי ממש 'סדר מוסר' המחזק ונותן לי את הכוחות להמשיך להתמסר להצלחת המוקד. אני משתדל לתת לכל אחד מהנבחרים הרבים, חיוך של עידוד בזמן שאני מוסר לו את המבחן, כדי להרגיע את הלב ולמנוע את הלחץ שמבטל את הריכוז ככל שניתן. אני יודע מניסיון אישי שלי שחיוך כזה נצרך מאוד, בעיקר מאחר שכל נבחן נצרך להכין את החומרים הארוכים במשך כל החודש, לעיתים בשעות הלילה הקטנות ובדרך הטבע לקראת המבחן הלחץ עולה וכאשר המבחן נמסר בחיוך מרגיע הלחץ יורד והמבחן נעשה בשמחה ובהצלחה.

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל היימן

שהשבת ניתנה לישראל בלבד. בדברי הקבלה המובאים שם יכול כל אחד לעיין, אבל גם בדרך הסברה המוסרית ניתן להסביר את העניין. כאשר אדם מקיים דבר כמי שכפאו שד, גם אם הוא מקיים את הדבר בהידור רב הרי שזה כאין וכאפס לעומת מי שמקיים את הדבר מתוך שמחה ועונג ומראה קבל עם ועולם שהוא נהנה מכל רגע של קיום המצווה. מהותה של השבת הקדושה היא הברית בין ישראל לבוראם. אם אנו מראים את השמחה ומחפשים מתי ואיך לענג את השבת, יש לברית הזו קיום. גם אם שומרים את השבת על כל פרטיה ודקדוקיה, אבל מתוך עצב וצער חלילה אזי הברית שהיא מהותה של השבת אינה מתקיימת.

את הקניות וההכנות לשבת, כך הראש פנוי ומרוכז יותר במבחן וההצלחה גבוהה יותר. כמו כן שעת הסיום של המבחנים מאוחרת יותר - לקראת 2 בצהריים, על מנת לאפשר גם למי שלא הספיק להגיע, הן בגלל שעסק בהחזרת ילדיו ממוסדות הלימוד והן מחמת שמסר שיעור בישיבה, להשתתף במבחנים ללא לחץ וטרדות. מאחר שהזכרתי מגידי שיעורים שמגיעים להיבחן אצלנו, אציין שאחד מהנבחרים הקבועים הוא תלמיד חכם גדול ומשמש מורה צדק בעיר, בכל חודש הוא קובע את שני הלילות האחרונים שלפני המבחן לשינון רצוף של כל החומר החודשי במשך שעות הלילה וכך מגיע למבחן כשהוא מוכן ומזומן להשיב על כל השאלות בהצלחה. בזמן המבחן, לאחר שאני מסיים את הבחינה האישית שלי, אני נהנה

ימי חייך?"

היהודי ננער ממקומו... אכן, אם את אלו אני מפסיד לא שווה לי כל ההמרה הזו... ובוזה חזר בו מתכניתו הנוראה. את המעשה הזה לא מביא הבן איש חי כקוריוז... הוא מביאו כראיה לחשיבות ועומק העניין של עונג שבת שכוחו להציל נפש מישראל. הוא מבאר שם רעיון עמוק ביותר על פסוק מפרשת השבוע.

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת"

שמירת השבת מתבטאת בעשיית השבת, כלומר המאכלים הערבים והעונג 'הגשמי' הוא העושה את השבת ומקיים אותה. מרן הבן יהודע מסביר את הדברים ברעיון עמוק מתובל בדברי קבלה. כרמז לדברים הוא מביא שהתנבא "תבשיל" בהיפוך אותיות נכתב 'לי שבת'. כלומר שהתבשיל של שבת והעינוג שבו מוכיחים

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

יתחזק בביטחוננו בקב"ה, והוא ישלח לו רפואה שלמה... "אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין" - ענה לו הרבי זי"ע - "ברגע שבני אדם מטפלים בחולה, זה כבר לא סמוי מן העין... הנה עינינו רואות שיש בני אדם שנתקפים לפעמים בכאבים עזים שנעלמים כלעומת שבאו, בצורה על טבעית... "על פי שנים עדים יקום דבר' פסק האדמו"ר, בזאת אסכים לניתוח, רק אם יבוא עוד רופא בכיר ויכריע כי הניתוח דחוף ואינו סובל דיחוי, אז אבין שאין מנוס מלהשתמש בדרכי הרפואה, אך אם הוא יאמר שיש אפשרות לדחות את הניתוח אף ביום אחד, אזי אפשר שארפא בדרך ניסית... " ואכן הרופא השני קבע כי הניתוח דחוף, והרבי הסכים שינתחו אותו. כעברו כמה ימים אחרי הניתוח, היה זה בערב שבת, החליט הרבי זי"ע לעזוב את בית החולים, בניגוד לדעתו של אותו רופא בכיר, שסבר כי סכנת חיים היא. במוצאי שבת בא הרופא לדרוש בשלום הרבי זי"ע, והנה הוא רואה שהרבי משוחח עם אחד מתלמידיו בניעמות ובריאות איתנה. התפלל הרופא עד מאוד, והבין מיד כי איש קדוש לפניו, ואף שהיה רחוק משמירת תו"מ, ביקש ברכה מהרבי זי"ע.

הגאון רבי מאיר שפירא לחנוכת בית ישיבת 'חכמי לובלין', להשתתף במעמד הנשגב שירים את קרנם בכבוד התורה ועמליה. **חול המועד סוכות, תשל"ה**, הובהל מרן האדמו"ר רבי מרדכי מזוועה זי"ע בבהילות אל בית החולים, לאחר בדיקות מקיפות קבע הפרופסור הבכיר כי יש לנתחו באופן מיידי. בני ביתו החליטו להסתיר זאת מהרבי זי"ע עד ממש סמוך למועד הניתוח, אלא שהרבי חש בבהלה שהתרחשה סביב מיטתו, וכשבירר על מה זה ועל מה זה, הוכרח לספר לו על דבר הניתוח. הרבי זי"ע התנגד בתקיפות לעשות את הניתוח, ולא הועילו כל שכנועי הרופאים כי ללא הניתוח מצב חייו בסכנה, עד שהבהילו את רופאו הנאמן ר' גדליה מזל שהוציא מחדרו של הרבי את כל הסובבים וניסה להסביר ולשכנע בדבר נחיצות הניתוח. "אסביר לך את התנגדותי" - החל הרבי את דבריו ברוגע ובשלווה - "יש שתי הנהגות בעולם הזה, והאדם יכול לבחור באחת מהן, יש הנהגה טבעית, על פיה יש ללכת ולדרוש ברופאים, שהרי ניתן רשות לרופא לרפא, אך יש הנהגה גבוהה מזו, והיא הנהגה ניסית, האדם שם מבטחו בה"ת, והקב"ה מרפאהו בדרך על טבעית, אני בוחר בדרך הזו..." "אדרבה" - שאל ד"ר מזל - "הרופאים יעשו מה שיעשו, והרבי

עברו מספר ימים, ובמקום אכסנייתם מצלצל פתע הטלפון, ועל הקו קול מוכר. קולו של הגביר עמו ישבו יחד לסעודת ראש חודש רק לפני יומיים, "בואו מהרה למשרדי", לחש ללא קול

מעשה מופלא על שני האחים הגה"ח רבי ישראל פילטשיק ואחיו הגה"ח ר' מאיר זצ"ל

מאת: הרב אליהו שור

שניים היו המה. אחים בלב ונפש. ואחים גם בדעה ובמעש. הגה"ח רבי ישראל פילטשיק זצ"ל ואחיו הגה"ח ר' מאיר זצ"ל. עובדי ד', בנים להאי חסיד נשגב הגה"ח רבי ניסן זצ"ל שהיה ידוע בהתלהבות וחמימותו לכל דבר שבקדושה, תפילותיו היו בוקעות רקיעים, והיה ניכר שהוא כבן המתחטא לפני אביו ממש. ואמונתו העזה בד' ובצדיקו העפילוהו לדרגות רמות בעבודת ד' וביראתו תמיד.

אף הבנים המשיכו וצעדו בדרכיו, מבלי לסטות ימין ושמאל. כאשר יחודיים היו שאף התגוררו בארצות הברית - התחנכו המה על פני ברכי אביהם הגדול, שהצליח, לחנך ולהקים דור יראי ד' אף בתנאי האימים באידישקייט ששררו באותם ימים בארצות אמריקה.

כאביהם היו גם המה קשורים בלב ונפש ועבודות של ברזל לגוע צדיקי בית קארלין סטאלין. כאשר המה אף מוסיפים להרבות פעלים למען קיום מוסדות התורה והחינוך הקרלינאיים בארץ ישראל. בכתתם רגליהם במרחבי העולם למען גייס כספים להחזיק את המוסדות כדי לא יכרעו תחת הנטל,

כך מצאו עצמם ביחד - ולפעמים כל אחד לחוד - במקומות נידחים, הן ברחבי ארצות הברית והן בארצות אחרות על פני הגלובוס, בחזרם אחר נדבות ליבם של נגידים בעם למען הרבות תורה וחסידות בישראל.

נראה שכדאי לוותר עליו מראש באשר ליבו לב אבן הוא, ואינו מוכן לשמוע ולתרום למוסדות התורה באשר הם...

דרום אפריקה. נקודה נידחת על פני יבשת נידחת. כאשר אם בימינו אולי כבר פחות נידחת היא, הרי שבימים ההם צדדית וקטנה היתה ביותר. אך מה לא עושים האחים הצדיקים בעת גייסם ממון והון לטובת המוסדות. בשכך, ולאחר שביררו שמצויים מספר נגידים ביבשת, שאולי יפתחו את ליבם וכיסם בפניהם, הפליגו לדרום אפריקה תוך שהם מתפללים קדם מרן די בשמיא שיצליח ד' דרכם בכל ענייניהם.

בהגיעם ליבשת, ולאחר שהתאוששו קמעה מעמל טורח הדרך, החלו לחזור במרץ נעורים אחר גיוס כספים אצל הנגידים.

בין היתר רכשו לעצמם ידידים במקום, שסייעו, ואחד מהם סח להם בהזדמנות מסוימת שמכיר הוא יהודי מקומי עשיר עצום, אשר לו הון רב ביותר. אך נראה שכדאי לוותר עליו מראש באשר ליבו לב אבן הוא, ואינו מוכן לשמוע ולתרום למוסדות התורה באשר הם! האחים לא קיבלו את דבריו כדברי אורים ותומים. "שמא יש סיכוי כלשהוא שאולי יתכן שכן נצליח למצוא מסילות לליבו ולהתרימו לטובת המוסדות הקדושים?" שאלוהו. "ראו", ענה הידיד בכנות. "ידועים לי מקרים בהם הצליחו משולחים, בודדים אמנם, לפתוח את סגור לבו כאשר בהצלחתם העניק למטרתם סכומים הגונים ביותר. אך נראה לי שחבל על זמנכם, רק מראיתכם - הפיאות, הזקן, ההתלהבות היהודית ירתיעוהו מלשאת ולתת עימכם!"

חמש דקות בלבד יש לכם להשמיע את אשר בפיכם. חמש ולא יותר...

האחים לא התייאשו, הרי אינם מייצגים את עצמם, מייצגים הם אלפי פיות של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, כך שאין ברשותם להתייאש!

בשכך ניסו כמה פעמים לקבוע פגישה עמו, אך בכל פעם הוא מצא תירוץ אחר כדי לדחותם. עד שכעבור כמה נסיונות אמר להם הגביר כך: "ראו נא, הנני מיסב במשרדי אשר במגדל המשרדים בעיר,

פניני מצוה

מצות שמירת שבת

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת (לא טו)

המצוה: לשמור את יום השבת קודש. לא לעשות מלאכה בו, לא אנו, לא בנינו ואף לא העבדים והבהמות.

הטיעם: להגביר את אמונתנו בקל בורא כל העולמים, ולהכיר בכך שהעולם אינו קדמון, אלא נברא כל פרט ופרט שבו ע"י הקב"ה כחפצו וכרצונו הפשוט!

ובספר החינוך מוסיף לבאר שגם ענין של "זכר ליציאת מצרים" קיים בו בשמירת שבת קדשינו. באשר כשהיינו עבדים במצרים לפרעה ונוגשיו לא יכולנו לנוח אפילו רגע אחד במשך ימי השבוע כלל. והנה עתה גאלנו השי"ת בידו החזקה מהם ומהמנום. וכזכר לכך ציוונו לשבות ולנוח ביום שבת קודש, לאות שעתה בהיותנו בני חורין ביכולתנו ומסוגלים אנו לנוח ביום השביעי!

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: משניות וגמרא מסכת שבת, רמב"ם הלכות שבת, טור ושולחן ערוך הלכות שבת. **מצוה זו נוהגת:** בכל מקום ובכל זמן. לזכרים ולנקיבות.

שיתו ליבכם: אף על העבדים והבהמות הננו מצווים בשביתתם, למען ינוחו בשבת קודש!

עצה טובה קמ"ל: הן ידוע גודל אזהרת חכמי הדורות כולם בכלל, וגדולי הדורות האחרונים בפרט בגודל ענין קבלת שבת מוקדמת, אשר היא אף מסוגלת לישועות! על כן חיזקו ונתחזקה עם ד', להחל לקבל את שבת קודש בזמן מוקדם מהרגיל, ולפרוש ממלאכה קודם הזמן, ובזה נזכה לקבל את פני השבת כיאות לשבת מלכתא, ובוודאי נתברך בכל ברכותיה!

כאשר כל היום הנני עסוק בניהול עסקי המסועפים, וכל ראשי ומוחי נתונים רק להם. לקראת הערב, בשעה חמש הנני עוזב את המשרד ופונה הביתה לאגור כוח לקראת יום המחרת.

חמש דקות לפני השעה חמש הנני סועד את לבי במאכל מזין כלשהוא, אחרי שעות רבות בהם אינני מכניס לפי שום דבר מאכל. את הזמן הזה - חמש דקות לפני הדקה חמש - הנני מקציב לכם, סורו למשרדי והשמיעו את אשר על ליבכם, אך בבקשה מכם, קצרו בדבריכם באשר בשעה חמש בדיוק הנני מוכרח לעזוב את המשרד לנסוע הביתה. חמש דקות בלבד יש לכם להשמיע את אשר בפיכם. חמש ולא יותר!"

השפלה. אכן, לבוא לפגישה עם גביר בשעה שהוא סועד את ליבו ולקצר בדברים - אך לחמש דקות - כזו נימת זלזול? אך האחים אינם מתרגשים מכך, ולמחרת בשעה היעודה 4:55 בדיוק הם מת"יצבים בפתח משרדו של הגביר.

הגביר מקבלם בנימוס. ומורה להם להשמיע בשל מה הם באים אליו, אך ר' ישראל אינו נשמע לו. "הרי ראש חודש היום", הוא מזמר לאוזנו של הגביר. "הכי כבר אכלתם סעודת ראש חודש?" "לא!" ענה הגביר שהיה נראה כגוי גמור.

"אם כן, זאת נעשה", המשיך ר' ישראל. "נאכל מקודם סעודת ראש חודש, ואזי נחזה מה אנו יכולים להועיל אחד לשני."

"שמא יש למר לחם במשרדו" "אכן", משיב הגביר שלא מבין לאיזו סיטואציה נקלע, אך מפני הנימוס אינו שובר את הכלים. "ודגים?" "אכן יש. משיב הגביר.

"אם כן, הבה ניטול ידיים לסעודת ראש חודש בטוב ובנעימים, הן יהודים אחים אנחנו!" "החרה החזיק ר' מאיר.

לגביר לא היתה ברירה. ותוך שהוא חורק בשיניו על כך שלא יוכל להגיע לביתו בשעה הקבועה, ניגש ליטול ידיים ביחד עם האחים החסידיים.

כך ישבו שלושתם לסעודת ראש חודש, השניים ברצון ובשמחה, והשלישי עונה על כורחו אמן. כמנהג חסידים תיבלו המה את הסעודה בסיפורי צדיקים והליכות קדושים. כך נמשכה הסעודה עד שהורה השעון על השעה שבע.

בשעה שבע גמרו את סעודתם ושיחררו את הגביר לדרכו. הגביר, על אף ששמע מהם תוך כדי סעודה על מטרת התרמתם ועל גודל הזכות שבו, לא אבה להעניק להם סכום הגון, ולו בשל העיכוב אותו משך זמן ממושך.

"בואו מהרה למשרדי", לחש ללא קול...

עברו מספר ימים, ובמקום אכסנייתם מצלצל פתע הטלפון, ועל הקו קול מוכר. קולו של הגביר עמו ישבו יחד לסעודת ראש חודש רק לפני יומיים, "בואו מהרה למשרדי", לחש ללא קול.

השניים נבהלו גם נחפזו. מה פשר למהירות זו. הן שילחם אך לפני יומיים כשלוח איש זבובים טרדניים, ומדוע נזכר בהם פתאום? אך

המשך בעמוד הבא

משביקש, נענו לבקשתו.

כשהגיעו למשרדו והתבוננו בו, לא האמינו הם שזהו האיש עימו דיברו ושוחחו אך לפני מספר ימים, פניו לא דמו לשל אתמול, וגם שערו הלבין בפתע פתאום!

הגביר קירבם ביותר. "שמעו לאשר קראוני והבן תבינו הכל". הכריז בפניהם. "באותו יום בו הייתם אצלי ועיכבתם אותי משך שעתיים נוספות מעבר להרגלי לשהות במשרדי, הרי בעת גומרינו עת הסעודה פסעתי החוצה בקצף וחרון אף על מעלליכם. פלעת קרבו אלי בבת אחת מספר בריונים מפחידים, שחורים במראם, ובמהרה כפתו ידי ורגלי, ללא כל גילוי התנגדות מצידי שכן מאובן מפחד הייתי, והשליכוני לתוך תא המטען של רכבם והחלו לדהור בשעטה. הבנתי מיד שבשוד עסקיני וכי בכוונתם לרוצחני נפש ולקחת את כספי. החילותי להעביר לנגד עיני את כל מראות חיי, כאשר אני מתכוון לגרוע מכל. אלא שכעבור מחצית השעה של נסיעה נפתחת לה לפתע דלת תא המטען מבחוץ, וכעבור דקה בודדת הנני מוצא את עצמי שרוע לצד הכביש הסואן. לא האמנתי למה שקורה. וכי התחרטו מתוכניתם והחליטו להעניק לי את חיי שלל, שבשל כך זרקוני מרכבם?

שכבתי משך זמן נוסף כמאובן, פחדתי שמא מלכודת טמנו לי ועד מהרה יופיעו שוב בכוחות מתוגברים. אלא שכעבור זמן נוסף והמה לא הופיעו שוב, הבנתי שאכן חיי ניתנו לי לשלל! החילותי לנסות להשתחרר מהכבלים, ובעזרת ד' ובישועתו הצלחתי בכך ורצתי מהרה הביתה להרגיע את בני ביתי ואותי בעצמי!

למחרת ניגשתי למשטרה והעדתי בפניהם את כל אשר קראוני, הם הבטיחו לטפל בכך במהירות ולעשות ככל אשר לא ידם ולהניח את ידיהם על הרוצחים המתועבים. ואכן כעבור כמה ימים קראו לי אל תחנת המשטרה....

שם התחוויר לי גודל הנס.

בכך שהרוצחים המתועבים עקבו אחרי מספר ימים, וכאשר הבחינו שבכל יום בשעה חמש בדיוק אני יוצא מהמשרד בדרכי הביתה, החליטו לנצל שעה מדויקת זו ולרוצחני נפש. כאשר תוכניתם הייתה לחוטפני ברכב אחד, ואח"כ, מהלך נסיעה של חצי שעה אח"כ, להעבירני לחוליה אחרת עם רכב שונה, כדי לטשטש עקבות. כאשר החוליה הסופית, היא תבצע את אשר זממו - לרוצחני נפש. היל"ת.

אלא שהמה קבעו את יום החטיפה בדיוק באותו יום בו סעדתם עמי את סעודת ראש חודש, בגין סעודתכם התעכבתי משך שתי שעות נוספות, כך שיצאתי מעם משרדי רק בשעה שבע. החוליה הראשונה אכן חיכתה להופעת, ומיד כשיצאתי החוצה כפתוני ולקחוני עמם. אך כשהחוליה השניה - שחיכתה במקום המסוים בזמן המסוים - ראתה שהחוליה הראשונה בוששת מלבוא, החלו הם לחשוש שמא המשטרה שמה את ידם על החוליה הראשונה ולכן אינם מופיעים (להזכירכם, בזמן טרום עידן הסלולארי עסקיני, ולא יכלו לעדכן חוליה אחת לחברתה), מבוהלים עזבו את המקום ונסעו לאשר תיקחם הרוח.

ואילו החוליה הראשונה, כשהגיעה למקום המפגש, והתחוויר לה שהחוליה השניה אינה נמצאת, חששה שמא על השניה שמה המשטרה את ידה. רק מכוח מחשבה זו התחלחלו ביותר, והחליטו להרפות מכל העניין, וזרקוני החוצה לחופשי חינם. מה שאומר שסעודת ראש חודש שלכם, והעובדה שעיכבתם אותי שעתיים, הצילה את נפשי והעניקה לי את חיי לשלל! ולכן, הפנקס פתוח. אמרו לי כמה לרשום להמחאתכם, ואבצעה בשמחה רבה!

זאת עשה, החל לשמור את השבת כהלכתה

אך האחים עצרו מנגד. "לא כסף אנו דורשים, ברצוננו רק לברר האם שומר אתה את השבת כהלכתה?"
"עדיין לא..." באה התשובה המגומגמת.

"אם כן, זאת עשה, החל לשמור את השבת כהלכתה ועוד מספר מצוות יסודיות נוספות, וזאת תהיה שכרינו חלף הצלתך!"
הגביר הוכה בהלם. הן מוכן הוא למסור בידם כל הון בעלמא תמורת הצלתו. אך המה, לא בכסף וזהב בחרו, כי אם בשמירת השבת, לא שלהם - שכן על שמירת שבת שלהם, ודאי ששני אחים אלה ימסרו את נפשם ורוחם, ותמורת כל הון בעלמא לא תעלה על קצה דעתם לחללה - אלא של יהודי פורק עול הרחוק כל כך מתורה וקיום מצוות!

לנוכח גילויי עוצמות יהדות כאלו, וערבות ואכפתיות כלפי כל יהודי, גם רחוק ומנוכר, נמס לבו של הגביר, והחל לשמור שבת ולהתחזק בידישקייט ככל יכולתו!
ושמרו בני ישראל את השבת!

מעוניינים להיות ממזכי הרבים?! זו ההזדמנות שלכם

מערכת 'לקראת שבת' מרחיבה את ההפצה של הגליונות המודפסים, לצורך כך אנו מחפשים אחראי הפצה (בהתנדבות) במקומות דלהלן:

2. מרחיבים את ההפצה בישיבות הקדושות

ברחבי הארץ

התקבלה תרומה להפיץ כאלפיים עלונים חדשים המיועדים לישיבות

1. מרחיבים את ההפצה באזורי הצפון

ודרום הארץ

אם הנך מוכן להפיץ את העלונים באזורים בצפון או בדרום הארץ. צור קשר עימנו

אברכים או בחורים המעוניינים לקבל ולטפל בעלונים בישיבתם

צרו קשר עימנו עדיף לפנות במייל לעורך לקראת שבת 10dirshu@gmail.com או במוקד דרשו 02-5609000

כי היא מקור הברכה

השבת היא מקור הברכה
כולנו זקוקים לברכה ולסייעתא דשמיא מיוחדת

אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי,

**מצטרפים בימים אלה
ללימוד מסכת שבת**

עם תחילת הלימוד במסכת שבת במסגרת 'העמוד היומי'.

הצטרף גם אתה ללימוד 'העמוד היומי' ותזכה גם אתה לברכה וסייעתא דשמיא

להצטרפות למסגרת מבחני 'דרשו' ופרטים נוספים

בעמדות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

אמירת פר' הקטורת על קלף כתב אשורית, מסוגל לישועות ורפואות, לברכה והצלחה, וב'סגולות ישראל' אסף וקיבץ 11 סגולות שיש באמירת הקטורת

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

קח לך סמים (ל"ד)

פרשת קטורת כתובה על קלף כתב אשורית - ב'סדר היום' כתב במעלת אמירת פר' הקטורת על קלף בכתב אשורית: 'וענין הקטורת הוא לבטל כל נגע ופגע רע החושש עליו ועל נפשו, וראוי להשתדל בכל עוז בזה, ולכתוב כל ענין הקטורת בקלף כשר בכתבת אשורית ולקוראו פעם בבוקר ובערב בכוונה גדולה ואני ערב אחד עשר סגולות בקטורת - אמירת פר' הקטורת על קלף כתב אשורית, מסוגל לישועות ורפואות, לברכה והצלחה, וב'סגולות ישראל' (מערכת ק-כ) אסף וקיבץ ומנה 11 סגולות שיש באמירת הקטורת, ואלו הן: א. מבטלת מגיפה וחולאים רעים. ב. ינצל משעבוד מלכויות. ג. הברכה מצויה במעשה ידיו. ד. ינצל מדינה של גיהנם. ה. מבטלת קליפות וחיצונים וסיטרא אחרא. ו. מבטלת כשפים. ז. מבטלת הרהורים רעים. ח. נוחל ב' עולמות, עוה"ז ועוה"ב. ט. מסלק דינים מעליו. י. ימצא חן וחסד בעיני רואיו. יא. מסוגלת לעשירות (אוצר פלאות התורה).

הזמנים לאמירת פרשת הקטורת ואמירת פיטום הקטורת בסעודה

הזמנים לאמירת פרשת הקטורת - נוהגים לומר פרשת הקטורת בשחרית מנחה וערבית. הטור בהל' תפלה (או"ח סי' קל"ג) אחר שהביא המנהג לומר פר' הקטורת בתפילת שחרית, כתב: 'וכן בערב, לאחר שיגמרו תפילת ערבית, נוהגין לומר פיטום הקטורת'. וכן פסק הרמ"א (או"ח סי' קל"ב) וב'שער הכוונות' (ברכות פ"ה אות ט"ו) הביא מהאר"י לאומרו גם במנחה (מג"א ובבאר היטב סי' רל"ד סק"ב) ובמשנ"ב (סי' קל"ב סקי"ג) פירש דמה שכתב הרמ"א בסימן קל"ב לומר פיטום הקטורת בערב, היינו - לאחר תפילת מנחה או קודם לה. ובאמירת קטורת בשחרית. יש נוהגים לאומרה לפני התפילה, ויש לאחריה, ויש לפני ואחרי התפילה. ה'חכם צבי' נהג קודם תפילת שחרית, ואחר התפילה אמר ברייתא (כריתות ו.) 'פיטום הקטורת כיצד'. וביאר בנו היעב"ץ מנהג אביו, דלכאורה היה צריך לומר פר' הקטורת אחר התפילה, כי סדר העבודה היה להקדים התמיד לקטורת. ע"כ עשה פשרה וקרא פסוקים קודם תפילה והברייתא אחר תפילה (וכן היעב"ץ בסידורו

אמירת פיטום הקטורת בסעודה

אמירת פיטום הקטורת בסעודה - ה'בן איש חי' (פר' בהר אות א) כתב: יזהר לומר בסעודה פיטום הקטורת. וה'פרי עץ חיים' (שער עולם העשייה פ"ד) מעיד על האר"י, שנהג במגיפה לומר פר' הקטורת אחר חצות לילה, ומסוגל מאד אם יאמרו ביחד י' יראי ה'. וה'אבודרהם' (מוצ"ש) כתב, נהגו בפרובינציא לומר במוצ"ש אין כאלוקינו ופיטום הקטורת, למען נתעשר ונצליח בדרכינו. וב'ארחות חיים' (מוצ"ש) כתב: לפי שהשבת נקראת כלה ודרך לבשם הכלה, ובשבת שהוא יום חופתה לא צריכה בשמים דשמחת חופתה משמחה יותר מבשמים, ובמוצ"ש מבשמים אותה בפיטום הקטורת (אוצר פלאות התורה).

וכך אמר הסטייפלער אדם שרוצה להצליח, יעשה זאת בלי פרסום

על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת" (ל"ד א) - רש"י אומר שלוחות הראשונות נשתברו כי היו בתשואות וקולות ולכך שלטה בהן עין הרע, ולוחות שניות שהיו ללא פרסום נשארו. וכך אמר הסטייפלער אדם שרוצה להצליח, יעשה זאת בלי פרסום. ולת"ח אחד שהיו לו צרות רבות אמר שזה בגלל ששמו התפרסם, ומצווה שנעשית בפרסום יורד רוב הערך שלה. ויש בארץ יהודי שמחזיק

למעלה מאלף אברכים, והוא משלם בזמן ויותר מהרגיל. והוא סיפר שפעם הרב שטיינמן זצ"ל שאל אותו אמור לי למה אתה מצליח כ"כ, הרי אני מכיר אותך אתה לא ידוע כ'הכי' מוצלח באסיפת כספים? א"ל ראש הרשת אולי זה בגלל שאני משלם בזמן? א"ל הרב שטיינמן 'לא נראה לי'. א"ל אולי זה בגלל שלפעמים אם נשאר לי אני משלם יותר? א"ל הרב שטיינמן 'לא נראה לי'. ואז שאל הרב איזה שלט תלוי על הכולל שלך גדול או קטן? ענה ראש הכולל אין שם שלט! קם הרב שטיינמן ואמר לו: 'לכן אתה מצליח!'

חידות לפרשת השבוע:

- א. א. היכן נרמז בפרשה שיש לאדם נשמה יתרה בשבת, ומדוע ניתנה לאדם נשמה יתרה בשבת?
- ב. ב. היכן נרמז בפרשה שהגיהנום שובת בשבת (כדאיתא בסנהדרין ס"ה:)?
- ג. ג. מדוע נותנים מחצית השקל רק מגיל 20?
- ד. ד. מה הקשר בין הכיור לפר' שקלים וירידת הגשמים?
- ה. ה. מי היה שקול כג' אלפי איש?
- ו. ו. שפתיו של מי בפרשה נעשו של זהב?
- ז. ז. איזה פסוק מהפרשה כתב הרמב"ם (באיגרת תימן) לאלו שהיו בדור של שמד?
- ח. ח. מי עוד התפלל 'שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך'?

בלעם שהיו שקולים כג' אלפי איש, עוד כתב הזוהר: ג' האלפים שנהרגו כולם היו מהערב רב בני בנות שמעון, כלומר, את הזהב שעשו ממנו את העגל נתנו אלו שאימותיהן משבט שמעון ואבותיהם מן הערב רב.

- **תשובה לחידה ו.** איתא בפרקי דר"א (פרק מ"ה) לקח משה העגל ושרפו באש והיה משקהו לישראל, וכל מי שהיה נושק העגל בכל ליבו היו שפתיו נעשות של זהב ושבת לוי היו הורגים אותו, עד שנפלו בישראל כשלת אלפי איש.
- **תשובה לחידה ז.** כתב הרמב"ם (באיגרת תימן פ"א) את הפסוק 'מילאו ידכם היום לה', שפסוק זה יאמר גם לנמצאים בדורו של שמד שישישו בו הנמצאים בו, ומה שסובלים ייסורים ואבדן הרכוש וקלקול כל מצביהם, כי כל זה תפארת להם לפני ה' יתעלה והישג עצום לכל אשר יארע להם כקרבן כליל על גבי המזבח.
- **תשובה לחידה ח.** בהגהות 'עיני שמואל' (בסוף הגמ' יומא נ"ב:) מביא שב'עבודת ישראל' (לר"י קמחי קס"ז:) הביא בשם 'ברית מנוחה', שבקודש הקדשים היה חקוק שם ה' באותיותיו ובניקודיו בשער הארון, וכאשר היה רואה הכהן ששער הארון היה מלא זוהר לבן, היה שמח מאד, ואם היה רואה שהיה אדום, לא היה סימן טוב לישראל ולא לכהן, וכראות הכהן האדום הזה, היה מתאונן ואומר - 'ריבון העולמים שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך', והיה מרבה בבקשות ובתחנונים לפני הקב"ה, והיה קו אחד נקשר עד חוץ לעזרה, והיה כה"ג מנענע הקו, והיה רומז לבני"י שיציעו אל ה' וישבו אליו בכל לבבם, וכראות הכהנים והעם שהכהן מנענע הקו, צועקים בנפש מרה ושואלים רחמים לפני הקב"ה, ומיד האדום היה חוזר ונהפך ללבן, והכה"ג היה מנענע הפעמונים מרוב השמחה.

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

- **תשובה לחידה א.** כתב 'בעל הטורים' עה"פ 'וביום השביעי שבת וינפש' שהם סופי תיבות 'שתים', מפני שיש לאדם שתי נפשות בשבת, וב'ספורנו' כתב, לכך ביום השביעי נעשה האדם בעל נפש יתרה שהיא תוספת הכנה להשיג מה שכיוון הקב"ה בשלמות פעולתו, באמרו 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו'. ומעניין שרש"י (ביצה ט"ז.) כתב שהנפש היתרה שיש באדם הוא 'רוחב לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח ורווחה ואין נפשו קצה עליו', ומאידך כתב 'בעל הטורים' (ויקרא י', י) לכך אדם מרגיש כבדות במוצ"ש בגלל הנשמה היתרה שאבדה ואז האוכל מכביד עליו.
- **תשובה לחידה ב.** כתב ה'בעל הטורים', 'וינפש' בגימטריה: 'אלו שבגיהנם' - שאף אור של גיהנום שובת בשבת.
- **תשובה לחידה ג.** כתב ה'חזקוני', לפי שמחצית השקל באה לכפר עליהם ופחותים מכן 20 אינם נענשים בידי שמים ואינם צריכים להביא כפרה.
- **תשובה לחידה ד.** כתב 'בינו בחיי' הטעם שנסמכה פר' כיור לפר' שקלים, לפי שהיו מי הכיור מרבים הגשמים והשקלים היו צדקה, ובזכות הצדקה הגשמים מתרבים ובביטולה נעצרים כדאיתא בגמ' (תענית ח) 'אין הגשמים נעצרים אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים שאינם נותנים', והש"ך כתב: להודיע שכשם שהשקלים באו עבור האדנים לכפר על עוון העגל, כך בא הכיור לכפר על חטא העגל, שהכיור נעשה מהנדבות שנדבו הנשים במשכן וכיוון שסירבו הנשים להתנדב לעגל והתנדבו למשכן, ראוי הכיור לכפר על עוון העגל, ולכך נאמר 'ועשית כיור נחושת וכנו נחושת לרחצה' ולא נאמר 'לרחצה ידיהם ורגליהם', לרמז דחוץ מידיים ורגליים, בא הכיור לרחוץ מזהומת העגל.
- **תשובה לחידה ה.** איתא בזוהר (בלק קצ"ד א) עה"פ 'ויפול מן העם ביום ההוא כשלת אלפי איש' - אלו יונס ומברוס בני

האם אומרים "ועל הכלכלה" בחתימת ברכת 'על המחיה'? האוכל ענבים מארץ ישראל ותמרים מחו"ל - כיצד יחתום את ברכת 'על העץ'?

לאחר אכילת מאפים או תבשילים העשויים מחמשת מיני דגן: חיטה, שעורה, כוסמין, שיבולת שועל ושיפון, מברכים 'על המחיה'. לדעת רוב הראשונים, נוסח חתימת ברכת 'על המחיה' הוא: "ברוך אתה ה' על הארץ ועל המחיה", וכן פסק המשנה ברורה. ולדעת כמה ראשונים, נוסח החתימה דומה לנוסח שבפתיחת הברכה: "על המחיה ועל הכלכלה"; וכן נהג הגרי"ש אלישיב זצ"ל. והגרי"י

קניבסקי זצ"ל, נהג אף הוא להוסיף "ועל הכלכלה", אך כשבירך בציבור, היה מוסיף זאת בלחש.

ויש שנהגו לומר: "על המחיה ועל הכלכלה אין צריך לומר", וכוונתם, שאם אין צורך להוסיף "ועל הכלכלה", אזי יחשב כאילו אמרו לאחר סיום הברכה: "ועל הכלכלה אין אומרים". אולם, החזון איש זצ"ל סבר כי אין בכך תועלת, משום שתוספת המילים "אין אומרים" אינה משמעותית. והגר"ש וואזנר זצ"ל הוסיף, כי כשמברך בנוכחות אחרים, יתכן שאף יש איסור בהוספת המילים "אין אומרים", מחמת ההלכה שהמברך ברכה צריך להמתין בשתיקה עד שרוב השומעים יסיימו לענות 'אמן'.

והנהוג לומר "על המחיה" בלבד, ושומע את הברכה מפי אדם הנוהג לומר "על המחיה ועל הכלכלה" - הורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שיענה 'אמן' מיד לאחר "על המחיה".

ולאחר אכילת פירות משבעת המינים: זיתים, תמרים, ענבים, תאנים ורימונים, מברכים "על העץ ועל פרי העץ", וחותרים: "על הארץ ועל הפירות". וכשמדובר בפירות שידוע בוודאות כי גדלו בארץ ישראל - גם אם הם נאכלים בחוץ לארץ - צריך להזכיר זאת בחתימת הברכה: "על הארץ ועל פירותיה". ובנוגע לסוף הברכה, לפני חתימתה, כשאוכל מפירות ארץ ישראל: לדעת הערוך השולחן, יש לומר "ונודה לך על הארץ ועל הפירות", וכן הורה הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל; ולדעת הכף החיים, יש לומר "ועל פירותה", וכן הורה הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל.

ואם אמר על פירות ארץ ישראל "הפירות" במקום "פירותיה", יצא ידי חובה; ולהיפך, אם אמר על פירות חוץ לארץ "פירותיה" - הסתפק הקצות השולחן אם יצא ידי חובה, וכן הסתפק בכך הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל, אך כתב כי מסתבר שיצא ידי חובה.

ואם אוכל פירות מארץ ישראל ומחוץ לארץ יחד - לדעת הגרי"י קניבסקי זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, יאמר "פירותיה" בלבד; ולדעת הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל, יאמר "הפירות" בלבד. והקצות השולחן צידד לומר "ועל פירותיה ועל הפירות".

ולאחר שתיית יין, מברכים 'על הגפן ועל פי הגפן'. ובברכת 'על הגפן' על יין המיוצר מענבים שגדלו בארץ ישראל - לדעת הכף החיים, יש לחתום "ועל פרי גפנה", וכן דעת הגר"ש וואזנר זצ"ל; אך הגרי"י קניבסקי זצ"ל נהגו שלא לשנות, וחתם "ועל פרי הגפן", כנוסח הברכה על יין מענבים שגדלו בחוץ לארץ.

ובברכת 'על המחיה' על מיני דגן שגדלו בארץ ישראל - יש מהראשונים שכתבו, לחתום "ועל מחייתה", וכן מנהג בני ספרד; ורוב הראשונים והפוסקים לא הזכירו שינוי זה, וכן מנהג בני אשכנז שלא לשנות, וחותרים "ועל המחיה".

והאור שמח כתב טעם לחלק בין פירות למיני דגן, שמיני הדגן בצורה שבה מברכים עליהם על המחיה השתנו מצורת גידולם בארץ, שהרי רק לאחר בישול ואפייה מברכים עליהם 'על המחיה'; ואילו הפירות משבעת המינים שמברכים עליהם "על פירותיה", לא השתנו מצורת גידולם בארץ. וכן כתב הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל. והגר"ח פ"ש פראנק זצ"ל, הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, כתבו, כי טעם הדבר משום שחלק נכבד מהקמח הנמצא בארץ ישראל מקורו מחוץ לארץ.

מי שאכל עוגה וענבים - כיצד יברך ברכת 'מעין שלוש' ומדוע בחנוכה ובפורים, אין מזכירים את היום בברכת 'מעין שלוש'?

מי שאכל מיני מזונות ופרי משבעת המינים, ושתה יין - יברך ברכת 'מעין שלוש' אחת על הכל, ויזכיר את כל המינים שמברך עליהם בנוסח זה: "על המחיה ועל הכלכלה, ועל הגפן ועל פרי הגפן, ועל העץ ועל פרי העץ"; ועל פי סדר זה, יזכיר את שלושת המינים גם בחתימת הברכה.

וכמו כן, יש להזכיר את המינים בסדר זה גם כאשר מברך על שני מינים: מיני מזונות ויין, מיני מזונות ופירות, או יין ופירות. אולם, כשמברך בשבת בבוקר ב'קידושא רבה' על היין של קידוש ומיני מזונות שאכל לאחריו - לדעת השואל ומשיב, יש להקדים את היין, מאחר ולולי היין, דהיינו הקידוש על היין, לא היה יכול לאכול. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, גם בקידושא רבה יש להקדים את 'על המחיה' ל'על הגפן'.

האוכל עוגה בשבת לשים סעודת שבת ושכח לומר 'רצה' בברכת 'על המחיה' - האם צריך לברך שנית? מדוע לא מזכירים את חנוכה ופורים בברכת 'מעין שלוש'?

בברכת 'מעין שלוש' - 'על המחיה', 'על העץ' ו'על הגפן' - בשבת, מזכירים את השבת באמירת: "ורצה והחליצנו ביום השבת הזה". וביום טוב, חול המועד וראש חודש, מזכירים את היום באמירת: "וזכרנו לטובה ביום... הזה"; ויש אומרים, שבשלושת הרגלים הנוסח הוא: "ושמחנו ביום חג... הזה", וזהו הנוסח המצוי בסידורים.

ואם שכח להזכיר את היום, לא יברך שנית, משני טעמים: א. דילוג על הזכרת היום אף בברכת המזון אינו מחייב ברכה בשנית אלא באכילת חובה, ואכילה ושתיה שמברכים עליהן 'מעין שלוש', בדרך כלל אינן חובה; ב. יש הסוברים שבברכת 'מעין שלוש' אין חובה כלל להזכיר את היום. ועל פי טעם זה, הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שאף האוכל עוגה בשבת ומכוון לצאת בה ידי חובת סעודה, אם שכח להזכיר את השבת בברכת 'על המחיה', אינו חוזר; והוסיף, שמאחר ויש אומרים שאינו יוצא ידי חובת סעודה באכילה זו, אין זה נחשב לאכילת חובה. ובחנוכה ובפורים, אין מזכירים את היום בברכת 'מעין שלוש'. וכמה טעמים לדבר: א. המהר"ם מרוטנבורג ביאר, שחכמינו ז"ל תיקנו לומר 'על הניסים' בברכת המזון בברכת ההודאה, וההודאה אינה נזכרת בברכת 'מעין שלוש'. ב. הלחם חמודות ביאר, שהיות וחנוכה ופורים לא נזכרו בתורה, לא תיקנו להזכירם בברכת 'מעין שלוש'. ג. הגר"ח מבריסק זצ"ל ביאר, שמאחר והזכרת חנוכה ופורים אינה קובעת ברכה לעצמה בברכת המזון כאשר שכח לאומרה, לא תיקנו להזכירה בברכת 'מעין שלוש'; אבל ההזכרה של השבת ושאר המועדים, קובעת ברכה מיוחדת לעצמה בברכת המזון כאשר שכח לאומרה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חֲמַדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

”במהלך סעודה שלישית כיבדו את אבא שלי לשיר איזה ניגון, והוא אמר שהוא רוצה לשיר ניגון, אבל קודם לכן הוא רוצה להקדים הקדמה...”

איש 'דרשו' הרב שלום יאכנעס, עם סיפור מיוחד על אביו, נעים זמירות ישראל 'רבי אלתר' יאכנעס זצ"ל

הכנסת של כ"ק אדמו"ר מבוסטון, ולאחר מכן נשארו לסעודת שם סעודה שלישית כמנהג החסידים שאוכלים את הסעודה השלישית בצוותא חדא בבית הכנסת.

”במהלך הסעודה כיבדו את אבא שלי לשיר איזה ניגון, והוא אמר שהוא רוצה לשיר ניגון, אבל קודם לכן הוא רוצה להקדים הקדמה. ”במדינות רבות באמריקה נהוג שהיהודים הבאים לבית הכנסת לתפילת מנחה של שבת, נשארים לסעוד סעודה שלישית במקום. אף שבמקומות אחרים זה מנהג חסידי בעיקרו, במדינות אלו מדובר במנהג כללי, וכולם נוהגים כך. אולי בגלל שהם צריכים לצעוד מרחק רגלי גדול לבית הכנסת וקשה לחלק מהם לצעוד הלך ושוב, כך שהם מעדיפים לסעוד את סעודה זו בבית הכנסת בצוותא חדא.

”כך או כך, בהרבה מקומות בניו יורק יש מנהג מעניין לשיר את הפיוט 'יום זה לישראל אורה ושמחה', בסעודה שלישית, למרות שהוא בעצם שייך לזמירות של ליל שבת.

”ולמה? כי יהודים אלו התמודדו במשך השנים עם ניסיונות לא קלים בשמירת השבת ובשמירת המצוות בכלל. הם חיים בין הגויים במשך שנים רבות, והשמירה על הגחלת היהודית היא משימה לא פשוטה שהולכת ונהיית יותר מורכבת ככל שעוברות השנים שהם נמצאים בין הגויים הרחק מהקהילות היהודיות הגדולות.

”בפיוט הזה יש הרבה מאוד חיזוק לכל יהודי. ”חמדת הלבבות לאומה שבורה, לנפשות נכאבות נשמה יתירה”, ”אזכה הוד מלוכה אם שבת אשמרה”, ”אנא עליון נורא, הביטה עננו - פדנו במהרה חננו חננו” וכן על זה הדרך עוד ועוד.

”לאחר דברי ההסבר הללו פצח אבא בשירת 'יום זה לישראל', והקהל כולו מאוד התרגש והצטרף לשירה בקול גדול, ומיני אז נקבע הדבר בבית מדרשו של האדמו"ר מבוסטון בארץ, שיחד עם רבי אלתר כולם מצטרפים לשירה בסעודה השלישית ושרים את 'יום זה לישראל אורה ושמחה'.

הרב שלום יאכנעס, הנו אחד הפעילים הבולטים ב'דרשו' וידין רב לו בזיכוי הרבים זה שנים רבות. אבל הפעם הוא מספר לנו על אביו, נעים זמירות ישראל הרה"ג ר' אלתר צבי יאכנעס זצ"ל, הלא הוא מלמד התינוקות המפורסם משירי הילדים 'רבי אלתר' שעלה השמימה, אחרי שנים רבות שכיבד את ה' מגרונו בכל עוז ותעצומות, והשפיע ידאת שמים טהורה על אלפי רבבות ילדי ישראל, באמצעות שיריו המתוקים ומלאי האמונה התמימה והפשוטה בתורה ובנותן התורה.

”אבא זצ"ל, היה מנצל את הכישרון שלו עד תום, כדי לעבוד את הבורא יתברך”, מספר בנו ר' שלום. ”זה היה מדהים לראות איך שהוא משתמש ביכולות שלו בכל הזדמנות, ובכל מקום. כך למשל בכל פעם שהוא היה מגיע ל'שלום זכר', בדרך כלל מה שקורה זה שאנשים יושבים ומפטפטים, אומרים כמה ווארטים ובעיקר מחליפים חוויות מהשבוע החולף. אבל איפה ההשתתפות בשמחה של בעל השמחה? כשאבא זצ"ל היה מגיע, הוא מיד היה פוצח בשירת 'סימן טוב' ומזל טוב, וסוחף את הקהל אחריו בשירה, למשך עשר דקות ואפילו רבע שעה של שירה שמחה כאיש אחד בלב אחד.

”זה היה חוזר על עצמו למחרת, בקידושים. הוא היה מגיע לקידוש, ומתחיל לשיר. הציבור הצטרף אליו, והוא הכניס שמחה יהודית אמיתית להרבה מאוד שמחות בישראל.

”מטבע הדברים בכל פעם שהוא התארח בבית כנסת כלשהו, היו מכבדים אותו לגשת לפני העמוד לקבלת שבת או לתפילת מוסף וכדו'. והוא תמיד היה ניגש בשמחה והופך את התפילה לדבוקה אחת גדולה של שירה ורננה לכבוד בורא עולם, הקהל תמיד היה נסחף אחריו, ובעצם זה היה כישרון מיוחד שלו לגרום לכולם לשיר יחד אתו בשמחה וברננה.”

סיפור מיוחד שרוצה הרב יאכנעס לספר לנו, עוסק דווקא בזמירות ששרים בסעודה השלישית בבית הכנסת של כ"ק אדמו"ר מבוסטון בשכונת הר נוף בירושלים.

”באחת הפעמים שאבא התארח אצלי בשבת, התפללנו בבית

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 615
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בצלאל בן אורי בן חור

הוא חור שנתן נפשו על קידוש השם, כשביקשו ישראל לעשות העגל ולא הניחם, עמדו והרגוהו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, חיך שאני פורע לך, כל בנים שיוצאים ממך, אני מגדלם שם טוב בעולם. בצלאל בן בנו בנה המשכן, שלמה בן בנו, בנה בית המקדש. גדול היה בצלאל, שהרי בשלושה דברים נברא העולם, בחכמה, בבינה ובדעת, ושלושתן נתן ה' בלב בצלאל, ובנה בהן את המשכן, וכן נתן בלב שלמה ובנה בהן את בית המקדש, וכן לעתיד לבוא, יבנה בית המקדש בשלושה דברים הללו, בחכמה, בבינה ובדעת. וגם בתורה היה בצלאל חכם גדול, שהיה מבין בהלכה, והיה מלא דעת בתלמוד.

(שמו"ר מ"ח - ג')

פרשת השבוע

**בבואם אל אהל מועד ירחצו מים
(ל' - כ')**

מסופר על הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זיע"א, שפעם נכנס אליו ר' פייבל סגי נהור, והתחנן, אנא רבי, יורני דרך תשובה. אמר לו הצדיק, כתוב "בבואם אל אהל מועד ירחצו מים", ומדוע לא כתוב 'ורחצו במים'? אלא רמז לתשובה, שאדם שב מתוך שלבו נמס כמים ועיניו מגירות דמע כמים, ובכל זאת ירחצו מים, יש לרחוץ גם את המים, לשוב על התשובה, שטרם היתה כנה ועמוקה ופנימית כפי שצריכה להיות, ולשוב מחדש באמת, ואימתי? 'בבואם אל אהל מועד' לפני התפילה.

ואעשה אותך לגוי גדול (ל"ב - י')

מסופר: פעם באו ראשי קהילה אחת אל הבעש"ט הקדוש זיע"א, ובקשו ממנו שיצוה על תלמידו הרה"ק רי"מ המגיד מזלאטשוב זיע"א, שיקבל עליו עול הרבנות בעירם. הבעש"ט נענה לבקשתם, הוא שלח מיד לקרא אליו את ר' מיכל ואמר

אליו, אני מצווה עליך לקבל עול הרבנות בקהלה קדושה זאת. לא, ענה ר' מיכל, אני מצטער מאד לסרב לדברי קודשו, אך איני יכול לקבל עלי תפקיד רבנות, מכיון שקבלתי עלי בנדר ובשבועה, לא להיות רב לעולם, כי חושש אני שתפקיד זה יפריע אותי מלימודי. השיב הבעש"ט: אני והבד"צ שלי, מתירים לך את נדרך שקבלת עליך בנדר ובשבועה, ולך להיות להם לרב ולמנהיג רוחני, כי זקוקה קהילה זאת לאחד בעל שעור קומה כמורך. הפצרותיו של הבעש"ט לא הועילו, ר' מיכל עמד בשלו ובסירובו, וטעמו ונמוקו עמו כאמור, והוא גם מוכן לקפח פרנסתו ולחיות היי דחק, הוא ובני ביתו, ורק שיוכל להתפנות כל היום לתורה ולעבודה.

גער בו הבעש"ט ואמר לו, שהוא יפסיד חלקו בעולם הבא. ענה ר' מיכל ואמר, אני מוכן גם לזה, ובלבד לא להיות רב ולא אחראי למעשי קהילה. נהרו פניו של הבעש"ט ואמר, עמדת בנסיון בני, ישר כוחך, חלקך גדול בעוה"ב, יהי חלקי עמך.

זמני השבת

זמני כניסת השבת

פרשת כי תשא

ירושלים: 5:01 ת"א: 5:16

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:15 ת"א: 6:16 ר"ת: 6:52

בכמה תנאים, מובן מאליו כי הגבאים קיבלו בשמחה את כל התנאים שהציג רבי אריה לייב, וברכו על המוגמר, ברוך השם יש לזוטופולי שוב שמש.

אחד התנאים של רבי אריה לייב היה, שיחממו את המקווה פעמיים בשבוע בנוסף לערב שבת, בשבועות הראשונים קיבל הבלן את התנאי ומילא אחר ההוראות שקיבל, אולם במשך הזמן התברר לו, כי במשך השבוע אינו מבקר במקווה וזולת השמש, שנוהג היה לטבול כל יום אחרי חצות הלילה, התמלא הבלן כעס, היתכן? מי שמע דבר כזה לחמם את המקווה רק בשביל השמש? מה פתאום הוא צריך ללכת למקווה כל יום, ובכלל מי שמע שהולכים למקווה סתם ביום של חול? אני יודע שנוהגים ללכת למרחץ ביום ששי לכבוד שבת קודש, כך חשב הבלן ועשה דין לעצמו, לא זו בלבד שהפסיק לחמם את מימי המקווה במשך השבוע, אלא אפילו תלה מנעול גדול על הדלת, הוא לא ידע כי אצל חסידים נהוג לטבול במקוה בכל יום. הבלן לא היה יכול לסבול "שיגעון" שכזה.

רבי אריה לייב ניסה לדבר עם הבלן ולהשפיע עליו שישנה את דעתו, הוא ממש התחנן לו שיתן לו לפחות את המפתח, הוא אפילו הציע לו כסף, אולם הלה התעקש ובשום אופן לא היה מוכן לסגת מעמדו. בראות ה"שמש" – הצדיק כי אין הבלן זו מדעתו הנחרצת ואין סיכוי שיסכים, אמר לו הרבי: ראה נא ידידי, אם תתן לי תקיעת כף שלא תספר לאף אחד, אני אגלה לך סוד שיגרום לך נחת רוח גדולה, וממש יחייה אותך ואת משפחתך, אולם זאת בתנאי אחד, שתפתח לי את המקווה ותמשיך לחמם אותה כמו שהיה בתחילה, בניסיון זה כבר לא היה הבלן מסוגל לעמוד, יצר הסקרנות גבר עליו והוא רצה לדעת את הסוד, ונתן לרבי תקיעת כף כמבוקש.

או אז אמר לו ר' אריה לייב: דע לך שיכולתי להעניש אותך עונש חמור ביותר על היחס הנוקשה שלך, במלה אחת יכולתי לעשותך גל של עצמות רח"ל, אלא מאי? אני לא נוהג לעשות דברים כאלה, אדרבה במקום עונש אני אעשה לך טובה גדולה מאד, הנה יש לך בת בוגרת שצריכה להשתדך, אבל היא למרבה הצער התעוורה לפני שנים אחדות, ואינך יכול למצוא לה שידוך, אם אתה תפתח לי את המקווה כמו מקודם, אתפלל בשבילה הלילה עוד לפני לכתך למקווה, שה' יתברך שהוא פוקח עיוורים יפקח את עיניה, והיא תחזור לראות כמו מקודם.

ה"סבא" משפאלי בתור שמש בית הכנסת

לפני שהרה"ק רבי אריה לייב ה"סבא משפולי" זיע"א נתפרסם כמנהיג וצדיק ובעל מופת, הוא ערך גלות, ונדד במשך שנים רבות על פני ערי רוסיה וכפריה, כשהיה מגיע למקום מסוים, הוא היה נכנס להקדש הכנסת האורחים המקומית, שם מצאו היהודים הנודדים קורת גג מעל לראשם, והיהודים הטובים, אנשי הקהילה שבה, דאגו גם למזונותיהם. לקראת שבת היו בעלי הבתים מחלקים את האורחים ביניהם, והומינו אותם לסעוד על שולחנם בשבת קודש.

מסופר: פעם אחת כאשר הגיע הרה"ק משפולי לעיירה זלוטופולי, לא הרחק מקייב שבאוקריינה, מצא שם הרבי קהילה של יהודים יראי שמים, אבל אנשים פשוטים ביותר, מלבד להתפלל ולומר תהילים, הם לא ידעו כלום, ומשום כך היה האדם החשוב ביותר בעיירה, דווקא השמש של בית הכנסת, מדוע? כי הוא היה גם בעל הקורא בתורה, וגם בעל התוקע בראש השנה וכו'. והמנהג היה שהגבאים היו מתנים תנאי למי שהציע את עצמו לתפקיד שמש, שיידע לקרוא בתורה ולתקוע בשופר, אלה היו שני דברים שיהודי העיירה פחדו ורעדו מפניהם ביותר, פרשת התוכחה בה קוראים בתורה פעמיים בשנה, והתקיעות בשופר בראש השנה ואחרי נעילה של יום כיפור, שני הדברים כאחד הטילו אימה ופחד לא מובנים על יהודי זלוטופולי, ואיש מהם לא היה מוכן לקחת את התפקידים הללו על עצמו, לכן היו מעמידים תנאי כאשר שכרו להם שמש, שיהיה זה הוא שיקרא בתורה וגם יעלה לתורה לפרשת התוכחה, וגם יתקע בשופר מתי שצריך.

השמשים של העיירה לא האריכו ימים, לא חלילה בשל התוכחה או תקיעות השופר, אלא מסיבה הרבה יותר פשוטה, הם היו לרוב אנשים באים בימים, עניים ואביונים, כי הרי מי מוכן להשכיר את עצמו להיות שמש, ועוד בתנאים כאלה? ממילא היתה תחלופה גדולה של שמשים. וכאשר רבי אריה לייב הגיע לעיירה, מצא אותם מודאגים מאד לאחר שהשמש הזקן שלהם הלך לעולמו, והם לא מצאו מי שיהיה מוכן למלא את מקומו, גבאי המקום חיפשו שמש ממש בנרות, והם שאלו את ר' אריה לייב אם הוא יודע לקרוא בתורה ולתקוע בשופר, ואם יהיה מוכן לקבל על עצמו את תפקיד השמש? הצדיק השיב בחיוב, שהוא אכן יודע לקרוא בתורה וגם יודע לתקוע בשופר, ואף מוכן לקבל על עצמו את תפקיד השמש, אולם היתנה זאת

משל ונמשל

השפעה מהשמיים – מתנת חנינם

משל ליהודי ששהה פעם מחוץ לעיר מגוריו ואזלו כל כספו ומזונו, ימים אחדים עברו על האיש מבלי שבאו אל פיו מאכל ומשקה, עד אשר נקלע לעיירה יהודית, בכניסה לעיירה פגש אחד מבני המקום ושאלו האם יש בעיירתכם יהודי מכניס אורחים שיואיל לארחני בביתו? השיב הנשאל בחיוב, בהצביעו לעבר אחד הבתים, צעד האורח לעבר המקום שעליו החווה האיש, אך כיוון שבאותו מקום היו שני בתים דומים, טעה האיש ונכנס לבית הסמוך שלא היה אלא ביתו של קמצן העיירה. כשנכנס האורח אל הבית, נשאל על ידי בעל הבית לסיבת בואו, זה ימים אחדים מטלטל אני בדרכים וכל מזון או משקה לא באו אל פי, סיפר האורח, אנא תן לי דבר מאכל להשקיט את רעבוני, עיניו של בעל הבית נפערו בתמיהה לשמע משאלתו המוזרה של האיש, וכי בחינם אין כסף אתן לך מזון? שאל בקול קשה, אם תסכים לעשות בעבורי עבודה כלשהי, תקבל מנת אוכל בתמורה לעבודה, הנה בוא בעקבותי והוא הוביל את האיש אל חצר הבית שם מונח היה בול עץ גדול, אם תנסר את בול העץ לגזרי עץ קטנים, אתן לך מזון, לא היתה לו ברירה לאורח המסכן, ובשארית כוחותיו נטל לידיו את המשור והחל בעבודה המפרכת, וכשכילה את עבודתו, פנה אל בעל הבית וביקשו לקיים את הבטחתו ולהעניק לו מזון, יצא בעל הבית אל החצר, וכשנוכח שהעבודה בוצעה כראוי, ניגש אל האורח אחז בחיבה בזרועו ואמר לו: רואה אתה את הבית הזה והוא הצביע על בית שכנו, הבית שעליו גם הורה האיש שפגש האורח בבואו לעיירה, היכנס נא לבית זה ושם יתנו לך ארוחה משובחת תמורת עבודתך, עשה האיש כדבריו פנה אל הבית הסמוך, ונתקבל שם בסבר פנים יפות, בעל הבית ערך לפניו את השולחן והגיש לו מטעמים ומעדנים לרוב, האורח הרעב והיגע אבל בשמחה את המזון המשובח, וכשכילה את סעודתו פנה ואמר לבעל הבית, בעבור סעודה דשנה שכזאת כדאיית היתה העבודה שעשיתי, על איזו עבודה אתה סח? התפלא בעל הבית, כשסיפר לו האורח את כל המעשה, נתחייך בעל הבית ואמר: דע לך שהאוכל שאכלת על שולחני, הינו מתנת חנינם, ואילו את העבודה עשית לא למעני אלא למען אדם אחר.

והנמשל כל מזונו ופרנסתו של האדם מוענקים לו מן השמיים כמתנת חנינם, ואילו עבודתו ומלאכתו אינם אלא בגלל עוונותיו.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

הבלן התקשה להאמין כי השמש אכן מסוגל לחולל מופת כזה, אולם מאידך לא רצה להפסיד את הסיכוי, אולי בכל זאת זה יצליח, הסכים הבלן שרבי אריה לייב ילך למקוה בכל יום, ולראיה נתן לו איפוא את המפתח של המקווה.

למחרת בבוקר פרצה מהומה רבתי בביתו של הבלן, הבת הבכירה התעוררה בהתרגשות גדולה, ובקולי קולות היא קראה לאביה ואמה וצעקה בשמחה, אני רואה! אני רואה! היא צחקה ובכתה חליפות, והבית היה על גלגלים. מסתבר כי הראייה חזרה אליה כבמטה קסמים, מיד באו כל השכנים לחזות בפלא הגדול, והעיירה כולה היתה כמרוקחה, איש לא העלה על דעתו כי השמש של בית הכנסת הוא האחראי למה שקרה.

הבלן שנתן תקיעת כף שמר את מוצא פיו ולא גילה את הסוד לאיש. רק כעבור שנה כאשר הבלן חלה במחלה קשה, וחש כי ימיו ספורים, הוא שלח לקרוא לגבאים, ובנשימתו האחרונה גילה להם את הסוד של בתו, הוא ביקש אותם לספר בעיירה כי השמש הוא איש קדוש וצדיק נסתר, שכולם יידעו איך להתנהג אליו בדרך ארץ.

השמועה על אודות ר' לייב בעל המופת פשטה לא רק בזלוטופולי, אלא בכל הסביבה הקרובה והרחוקה, מכל המקומות החלו אנשים לבוא לעיירה כדי לשטוח את צרותיהם ובעיותיהם, ולבקשו שיתפלל עבורם, לבריאות, פרנסה, ילדים וכו'. אולם רבי אריה לייב עדיין לא היה מוכן לקבל על עצמו להתגלות ולהיות רבי של חסידים, הוא עדיין לא השלים את מכסת הגלות שהשית על עצמו, והיה עליו לבקר עדיין בערים ועיירות רבות והרבה שליחויות לבצע, הוא הודיע איפוא לגבאים, כי עליו לעזוב את העיירה ולחדש את נדודיו. הוא אכן יצא לדרך והמשיך לנוע ולנדוד במשך שמונה שנים רצופות. לאחר מכן הוא קיבל על עצמו את הרבנות של העיר שפאליע, וכאן זכה לכינויו "הסבא משפולי".

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

צ'ין אדם לחברו

סבל כל ימי חייו עבור יהודי אחר
 מסופר: את הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטאנין ויע"א, היו קוראים דער גוטער איד (היהודי הטוב). פעם הגיע יהודי בעל עגלה באמצע הלילה לגאסטאנין, והיה או חורף וקור חזק מאד, וראה שאצל הגאסטינינער היה מאיר עוד הנר, אך לא ידע שגר כאן רבי וצדיק, ודפק על הדלת ושאל אם יכול להיכנס? והשיב לו בוודאי, והחיה עצמו עם האורה, ונתן לו לאכול ולשתות. אחר האכילה רצה בעל העגלה לצאת החוצה, אמר לו הצדיק להיכן תלך עכשיו בקור נורא כזה? תישאר לישון כאן, אמר הבעל עגלה כי מפחד שלא יגנבו החמור עם העגלה. הבטיח לו הרבי שהוא ישמור עליהם, והכין לו מטה. והיהודי הלך לישון, והרבי מגאסטאנין עמד כל הלילה בחוץ בקור הגדול, לשמור על העגלה, ולא לבש כובעו הגדול שהיה רגיל לחבוש, שלא יכירו שהרבי עומד בחוץ, ועמד רק עם הכובע הקטן, ומוה נתקרב ראשו ל"ע, וסבל כל ימי חייו על כאב הראש ל"ע.

מושל ברוחו

מספרים על הרה"ק רבי ישראל ה"אהבת ישראל מויזניץ זיע"א, שהיה מושל ברוחו, ונזחר שלא לכעוס בכל מצב שהוא, ופעמים היה מראה כעס מעושה רק מפנים ולחוץ. ומעשה באשה אחת שבאה אל הרבי בתחנונים ובצעקות, שיתפלל ויברך את בעלה החולה. הדבר קרה לפני תחילת המנחה, שהיה הרבי מקפיד מאד להתפלל לפני שקיעת החמה

כהלכה. האשה בהפצרותיה לא הניחה לצדיק ללכת להתפלל, עד שיבטיח לה שתיושע. הראה הרבי פנים כעוסות והכריז בתקיפות, בגלל שאת מפריעה לי ומפצירה כל כך, הנוכחים נבהלו מחשש פן יסיים הרבי דבריו במשפט קשה, אך תוך כרי דיבור סיים בניעומת ואמר, שתהיה לו רפואה שלימה.

הכרת הטוב

מספרים על הרה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א, שלא חתם אף פעם על חרם כלשהו נגר חסידים. והרה"ק מבריסק זיע"א, אמר פעם, כי הטיבה לכך היתה, כי ר' חיים זכה פעם לטובה גדולה מאוד מאחר האדמורי"ם החסידיים, והוא סבר, כי כמו שמושה רבינו לא יכול היה להכות את היאור והאדמה, מחמת שהם עשו לו פעם טובה, כן אסור גם לו לכתוב משהו נגר חסידים, אחרי שפעם קיבל טובה מרבי חסיד.

לעשות חסד בכל יום

מסופר על הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א שאמר, יום אשר אינני עושה בו טובה ליהודי, אינו נחשב בעיני ליום.

בני ישראל כולם אחד

מסופר: פעם נשאל הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, האיך אפשר לאהוב את חבירו אף שאינו הולך בדרך הישר? והשיב, כמו שאבר אחר באדם, שלא יהיה טוב ויעשה שלא כרצונו, האם יכה את האבר הזה? כן בני ישראל כולם אחד, ולכן נצרך לאהוב את כל איש, ועל ידי זה יחזיר אותו למוטב.

תלולא דצדקיא

יום שבת קודש כ"ב אדר

הרה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיזמיר (שבט מוסר - תפ"ט)
 הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם (גנוי יוסף - תקנ"ז)

יום ראשון כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל (תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור (חידושי הרי"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב (דברי בינה - תרס"ו)

יום שני כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרס"ד)

יום שלישי כ"ה אדר

הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים (גיסו של הבעש"ט הק' (תקכ"ה)

יום רביעי כ"ו אדר

הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק (תק"ע)

הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדאן תלמיד המגיד - תק"ע)

הרה"ק רבי איתמר הכהן מדויקוב חותנו של הרה"ק רבי יצחק מקאלוש זיע"א)

יום חמישי כ"ז אדר

הרה"ק רבי ישעי' שור אב"ד יאס ב"ר משה (כליל תפארת - תרל"ט)

הרה"ק רבי יוסף שאול נאטאנזאהן ב"ר אריה לייבוש (שואל ומשיב - תרל"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

נאמת הרה"ג נטילת הכהן רבינו ב"ר שלום א' מדרום "ב"ר אב"ד ר' פרנץ יוסף הר"ר על המערים.

ברכת כהנים (ז')

- א) לכתחילה טוב לזוהר שלא לשהות כדי הילוח כ"ב אמה בין נטילה לברכה, ולכן צריך הכהן ליטול ידיו סמוך ל"רצה", והחזון לא יאריך ב"רצה". (ביאור הלכה או"ח סימן קכ"ח, סעיף ו' בד"ה חזורים)
- ב) טוב לזוהר לכתחילה שלא יפסיק הכהן בדיבור בין הנטילה לברכת כהנים. (ביאור הלכה סימן קכ"ח, סעיף ו', בד"ה חזורים)
- ג) המנהג הפשוט שגם בט' באב ויום הכיפורים נוטלין הכהנים ידיהם כרגיל עד הפרק, ולא רק עד סוף קשרי האצבעות. (פסקי תשובות סימן קכ"ח, אות ב')
- ד) ראוי להזדויר הכהנים שאכן יטלו ידיהם כהוגן עד חיבור היד לזרוע (לקט הקמח החדש, סימן קכ"ח, ס"ק מ')

בחסות "דודי קאר"
 הסוכן החרדי שלך להשכרת
 ומכירת רכב
 מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות
 טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר
 דפוס אישי מקצועי
 08-8422112 ההגנה 54 רחובות
 P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא - דְּגָמָא אִישִׁית

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם וְנָתַנּוּ" (שמות ל', י"ב)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דינא בת שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

דהא כתיב: "לא תנסו את ה' אלקיכם" (דברים ו', ט"ז). רק במעשר מותר, כמו שהנביא אמר: ה'ביאו את כל המעשר וגו' ובחננוני נא בְּזֹאת" (מלאכי ג', י').

עניין זה צריך עיון, מדוע מצווה זו שונה משאר המצוות שמותר לנסות את הקב"ה?

יש לומר דהנה מצינו שנתנית צדקה חשובה כזריעה כמאמר הכתוב: "זרעו לְכֶם לְצִדְקָה קָצְרוּ לְפִי חֶסֶד" (הושע י', י"ב).

צריך להסביר שהפסוק ירמוז לעניין זה שנתנית צדקה דומה לזריעת שדה. כמו שמותר לתת זרע בשדה כדי שיגדל מזרע זה פירות ואין זה נקרא לנסות את הקב"ה כי זה השתדלות בדרך הטבע ולא באופן ניסי כך העניין של **זרע צדקות**.

נתנית צדקה דומה לזריעה בקרקע ולכן מצמיח ישועות כי פירות הצדקה הוא ישועות שמתעשר. זה מה שהנביא מלאכי אמר: "ובחננוני נא בְּזֹאת" - **בצדקה**. דרך הטבע מחייב שיתעשר, ולכן רק בדבר זה מותר לנסות כי רק בדבר הזה הנביא גילה לנו שתוצאותיה של מצווה זו היא תוצאה טבעית והיא בחינה של השתדלות.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

בעל הטורים כתב: "אם תקראנו למפרע יהיה גם כן ונתנו, לומר לך כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו ולא יחסר לו בשביל זה כלום".

אבל בטור (יור"ד ס' רמז) הוסיף עוד שלא רק שאינו נחסר בגין מצווה זו אלא אדרבה ירבה ממונו: "אל יעלה בליבך עצה לומר איך אחסר ממוני ליתנו לעניים, כי יש לך לדעת שאין הממון שלך אלא פיקדון לעשות בו רצון המפקיד וזה רצונו שיחלק לעניים וכו'. ועוד, כי הדבר בדוק ומנוסה כי בשביל הצדקה שנותן לא יחסר לו אלא אדרבה תוסיף לו עושר וכבוד".

הרמב"ם (פ"י מה' מתנ"ע ה"ב) כתב: "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק מן הצדקה".

ספר החינוך (מצווה תפ) גם הוסיף וכתב: "וכל מבין דרכי התורה ומשיג לדעת אפילו מעט בחין ערכה ידע בבירור כי המפזר מממונו אל הצריכים נוסף עוד, וחושך מיושר אך למחסור, כי השם ידין את האדם לפי מעשיו ויעניקוהו מברכתו כפי התקרבו אליה ומדת הכילות מחיצה של ברזל בינו ובין הברכה והנדיבות חלק מחלקי הברכה ונמצא המתנהג בו שהוא בתוכה ישמע חכם ויוסף לקח".

מי שנותן שיעור מעשר מותר לו לעשות כן על מנת להתעשר, כדאיתא במסכת תענית (דף ח' ע"ב) ואמר רבי יוחנן: "מאי דכתיב עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר". ע"כ. ואיתא (שם) שאסור לנסות את הקב"ה בשום עניין,

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

זמני ליל

ע"ג	כנסת ליל	צאת ליל	ויגיון ת"א
י"ג	17: 02	18: 14	18: 54
ת"א	17: 19	18: 12	18: 51
מיוסף	17: 20	18: 13	18: 52
כ"ג	17: 21	18: 14	18: 53

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים – חלק ד'

שאלה: ?

האם בישול באמצעות קיטור, פיסטור, מיקרוגל או יבוש על ידי אוויר חם יש בו בישול גוים?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אף שההלכה רווחת 'מליח כרותח' [כאשר נותן כמות גדולה של מלח על גבי מאכל ומחמת כן חשיב כרותח] וכן 'כבוש כמבושל' [מאכל שנכבש בתוך נוזל למשך 24 שעות ברצף], כאשר גוי מלח או כבש - אין בזה איסור כלל. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג סי"ג).

כך הדין לעניין 'עישון' שלא נחשב כבישול לגבי איסור בישולי גוים. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג סי"ג). אולם אין הדברים אמורים לעניין מנגל מעשנת שיש בה איסור בישולי גוים.

בישול על ידי קיטור [מצוי בבתי חרושת] בין כאשר המאכל נמצא בקופסאות שימורים ובין בישול בסירים עם דופן כפולה ובתוכה עובר הקיטור, הפוסקים נחלקו האם דינו כבישול ויהיה מותר על ידי גוי. **מקורות:** ראה דרכי תשובה (סימן קיג אות טז) שהביא דעת האחרונים. בשו"ת יביע אומר ח"ה (יו"ד סימן ט') כתב להתיר, כיוון שדבר חדש הוא שלא גזרו עליו חז"ל ודמי לעישון דשרי. ע"ע בספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד קל"א). כ"פ בשו"ת מנחת יצחק ח"ג (סימן כ"ו אות ו') שגדולי האחרונים ס"ל שבבישול על ידי קיטור אין בו משום בישולי גוים. ע"ע בשו"ת מנחת דניאל ח"א (סימן פ). אבל בספר כשרות ושבת במטבח המודרני לרב הלפרין (עמוד קעד) חילק בין מעושן שהוא שינוי במהות המתבשל לבין קיטור שהוא שינוי בדרך הבישול. עוד יש לחלק בין קיטור חי, שיש מקום לדמותו לעישון שעושה שינוי במזון המבושל לבין בישול בסירי קיטור שמחממים בקיטור בין דפנות הסירים ואין כל שינוי במאכל עצמו. כ"כ בשו"ת שבט הלוי ח"ו (סימן קח אות ו, ו) ו"ח"ט סימן קנו) כתב לאסור מכיוון שהבישול בקיטור הוא תולדת האש ממש ואין זה דומה למ"ש האחרונים אם בישול ע"י קיטור נכנס באיסור בישולי גוים, מכיוון שבזמן הזה דרך בישול כדרכו בתולדת האש ולא דומה כלל לעישון ולא לחמי טבריה. מטיה כן משמיה דחזון איש. בספר שבות יצחק ח"ו (עמוד סה) הביא לאסור משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל. כן הביא בשמו בספר ישא יוסף (חיו"ד סימן כד אות ד). ראה עוד בקובץ בית הלל (תמוז תשס"ו עמוד יח), מה שכתבו בשמו דמנא לן לחלק בזה שקיטור לא יחשב בישול. ע"ע בספר אורחות משפט- אושינסקי (עמוד תד). בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג (יו"ד סימן רמז) כתב שראוי להחמיר בקיטור. שוב ראיתי שכן העלה להחמיר בשו"ת דברי דוד ח"ד (חיו"ד סימן יח אות טו). לפי דברי הגרב"ץ אבא שאול זצ"ל, שבחשמל אין דין בישולי גוים, ממילא ברוב בתי החרושת המכונות פועלות על ידי חשמל וכן במעשה הקיטור. ראה שו"ת אור לציון ח"ה (פל"ד אות יב).

גוי שבישל במיקרוגל [כשיש לו גוף השחמה] דינו כבישול על גבי האש ויש לאוסרו. **מקורות:** שו"ת שבט הלוי ח"ח (סימן קפה). בספר שבות יצחק (שם עמוד סא) משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל. כ"כ בספר בין ישראל לעמים (פ"ז אות ה). ע"ע בספר אורחות משפט (עמוד ת) ובספק יש לצרף דעת המקילין. ע"ע שו"ת תשובות והנהגות ח"א (סימן תלט) ו"ח"ה (סימן רמט). שוב ראיתי שהאריך בזה בשו"ת מעין אומר ח"ה (עמוד קצה). בשו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן רמט) העלה למעשה לענין מיקרוגל שנחשב על ידי בני אדם כבישול ושייך בו גזירת בישול עכו"ם.

יש מי שמקל. **מקורות:** שו"ת להורות נתן ח"ז (סימן סד) מכיוון שאין בו אש כלל לא עדיף מחמי טבריה ומבשל בחמה שנראה שאין בו בישול גוים כיון דהוי בישול שלא כדרכו, ואף על גב שבזמן הזה נעשה כדרכו, מכל מקום לא חל עליו גזירת בישולי עכו"ם. שוב ראיתי בספר מטבח כהלכה שהביא בשם הרה"ג ר' אפרים יאלעס בסוף ספר שמחת מלך שאין במיקרוגל משום בישולי גוים. כ"כ בספר חלקת יעקב (סימן קיג סי"ג) היות ועצם הבישול במכשיר זה הוא משונה, ולא נקרא דרך בישול. בפרט לדעת הפוסקים הנזכרים לעיל שאין בחשמל איסור בישולי גוים הוא הדין כאן אין איסור. כן העלה הגר"א אברג'ל אב"ד ירושלים בתשובה הובאה בספר חם השמש על הלכות כשרות (עמוד 178).

כחו של משפט

מסופר על חסיד בעלזא אשר לימים הפך להיות עשיר. האיש סיפר בכאב לב ובבכי מרטיט לב על ילדותו הקשה. כשהיה נער הוא היה דחוי. הסובבים נהגו לזלזל ביכולותיו. הוריו, חבריו ומוריו נהגו לומר לו: "ממך לא יצא כלום". אחד מהם הגדיל לעשות ואמר לו: "אתה אפס! שום דבר בחיים לא יצא ממך!". כמובן שדיבורים אלו השפיעו עליו מאוד לרעה והוא ירד מטה מטה. יום אחד בזמן שעמד יחד עם קבוצת חסידים הרבי מבלעזא עבר שם.

באותה שעה הבחור ענד על הווסט שלו שעון זהב עם שרשרת זהב כמנהג חסידי בעלזא. לפתע הרבי עצר לידו, הביט בשעון למשך מספר רגעים. לאחר מכן אמר לו: "שעון זהב כה תואם לבחור זהב כמוך!". לקבל מחמאה כזו מהרבי בכבודו ובעצמו זה דבר שאי אפשר לתאר. המחמאה המיסה אותו וְחִלְחְלָה עמוק בליבו וחוללה מהפכה עצומה ושינוי משמעותי בחייו.

מאותו יום הוא הפך לאדם אחר, לבחור זהב עם כל המשתמע מכך. הוא התחיל להאמין בעצמו והשקיע בלימודיו. לראשונה הוא טעם סיפוק והצלחה וזה העיף אותו למעלה. הוא הלך והתקדם, התחתן והקים בית. כיום הוא מנהל עסק מצליח בארה"ב. עשרות עובדים נמצאים תחתיו. גם אם אתה לא הרבי מבלעזא, אבל בעיני הבן שלך אתה דמות, דמות משפיעה שאין כמותה. משפטים ואמירות יכולים לחרוץ את גורלו ועתידו לכאן או לכאן. (מעובד מתוך 'בארה של תורה')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יוסף שאול הלוי נתנזון זצ"ל

הגאון הרב יוסף שאול הלוי נתנזון זצ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ח (1808) בברז'אן שבגליציה כבן בכור. משפחתו הייתה מיוחסת לרש"י, לרמ"א, למהרש"א, לב"ח ולחכם צבי. עוד כשהיה צעיר ניכר כי לגדולות נועד. הוא היה מוכשר ביותר והתחיל בכתיבת חידושי תורה. לאחר נישואיו גר בלמברג ולמד עם גיסו רבי מרדכי זאב איטינגא. לאחר כשנתיים חמיו נפטר וחמותו ואישתו היו מפרנסות אותו. בשנת ה'תרי"ז (1857) התמנה כרבה של ללוב עד מהרה נודע כאחד מגדולי ההלכה שבדורו בזכות ידיעותיו הרחבות בתלמוד וספרי הפוסקים. עסק גם במעשי צדקה וחסד. ייסד בית תבשיל בעירו ונהג לאכול מדי פעם עם העניים. ייסד בית חולים. לא לקח משכורת מהקהילה עבור משרת הרב מאחר שהיה לו הון פרטי משלו ממנו התפרנס. חילק ביד רחבה לנזקקים. ענוותן. מגדולי הדור. נחשב לאחד מגדולי המשיבים. נלחם ברפורמים וכן העמיד תלמידים רבים. מכל קצווי ארץ פנו אליו בשאלות. נערץ אצל גדולי הדור. מרן ה'חת"ם סופר' כשהיה פונה אליו בשאלה פנה אליו בתארים: "סיני ועוקר הרים, עמוד הימיני, פטיש החזק, נזר חכמים ונבונים, נר ישראל". בשנת ה'תרכ"ב (1862) הוזמן לכהן כרב בבריסק, אולם אנשי ללוב לא אפשרו לו לעזוב. נפטר ב-כ"ז אדר א' ה'תרל"ה (1875). חי כ-67 שנים.

אביו: ר' אריה לייביש (מח"ס 'בית אל-'). **אימו:** בת ר' דב בעריש הלפרין ומרת מרים. **אישתו:** מרת שרה אדל (בת דוד-אמו, ר' יצחק אהרן הלוי איטינגא, חתנו של רבי מרדכי זאב. נישא בשנת ה'תקפ"ה). **גיסו:** ר' מרדכי זאב איטינגא. **מרבתי:** אביו, ר' אריה לייביש. **חברותא:** גיסו, ר' מרדכי זאב איטינגא. **ילדיו:** אין. **מספריו:** **ישואל ומשיב-שו"ת** (שישה חלקים) **ימגן גיבורים** - על שו"ע אורח חיים **ינר מערבי** - ציונים והערות על התלמוד הירושלמי **ישי למורה** - על שו"ע אבן העזר **בית שאול** - חידושים למשנה **ידברי שאול** - חידושים על יורה דעה, על התורה וחמש מגילות, הגדה של פסח, חידושי אגדות, ידות נדרים, על שו"ע יו"ד **ימפרשי הים** - על הספר 'ים התלמוד'.

מספרים על רבינו שאשתו הרבנית היא היתה 'המוציא והמביא'. רבי יוסף שאול היה יושב ועוסק בתורה ולא ידע אפילו צורת מטבע. פעם אחת בערב יום הכיפורים הרבנית נתנה לו שתי מטבעות: דינר זהב ומעה של נחושת. אחת נדבה לבית המדרש והשניה מתנת יד לשמש. רבינו בא לבית המדרש, התפלל תפילת מנחה ולאחר התפילה חילק את נדבותיו כמנהג היום. בטעות הרב נתן את הדינר לשמש ואת המעה לגבאי. השמש נטל את הדינר ובירך את רבי יוסף שאול על מתנת יד נדיבה.

הגבאי נטל את המעה והתמלא תרעומת על הרבנית: "כלום אפשר להתקלס בציבור ולנדב מעה של נחושת לבית המדרש?". כשהגיעו הדברים לרבנית היא שאלה את רבינו: "כיצד חילקת את הנדבות בערב יום הכפורים?" - "מה משמע כיצד?", תמה, "נתת לי שתי מטבעות. אחת גדולה ואחת קטנה. את הקטנה נתתי לשמש ואת הגדולה לגבאי..."

פעם שלח את שליח בית-דין להזמין אדם אחד שלא רצה לחלוץ. רבינו זימן אותו אליו וביקש ממנו שיקיים מצווה האמורה בתורה ושלא יעגן חלילה את אשת אחיו. הלה התחצף והעז פנים ולא נעתר לפניו, פנה עורף והלך לו. אך יצא מבית רבינו וירד מהמדרגות מיד אחזה אותו קדחת נוראה. הוא התחיל לצעוק זעקה גדולה ומרה כי הוא לא היה מסוגל ללכת. לשמע הצעקות נאספו בני אדם והיו עדי ראה למה שנעשה. הוא התחנן לפניו להגיד לרב כי ימלא את חפצו ויחלוץ לאשת אחיו ובלבד שיסיר ממנו חולי זה. הלכו לספר לרבינו מה שראו ושמעו ושבאו בשליחותו והבטחתו לציית ולחלוץ. רבינו השיב כי יקבל ממנו תקיעת כף כי יבא ליום המחר כדי לסדר את הדבר. למרבה הפלא ברגע שהסכים, שב ורפא לו.

הרה"ג רבי יעקב חיים אמסעל זצ"ל סיפר: לגאון הגדול בעל שו"ת 'שואל ומשיב' מלמברג זיע"א בא פעם איש אחד מתושבי העיר בליל התקדש חג פסח קודם עריכת הסדר עם שאלה: חיטה שנמצאה ברוטב, מה דינה? הגאון אמר לו, ששיטת השאלות דרב אחאי גאון הוא שחמץ בטל בשישים, ואם כן הרוטב כשר בלא שום שאלה. האיש שמע את התשובה ויצא מבית הרב.

בהמשך הגאון חשב: "מה עשיתי? פסקתי למעשה בניגוד לשו"ע שחמץ בפסח אסור במשהו. אם כן איך פסקתי כפי שיטת השאלות שלא פסקנו כמותו?". הגאון לא ידע מי זה האיש ששאל והיה לו צער גדול ועוגמת נפש גדולה שהכשיל אדם מישראל בחמץ בפסח. מרוב צער ועוגמת נפש לא ערך את סדר הפסח ונרדם. בחלומו ראה שבעל השאלות בא אליו ואמר לו: "ישר כוח שפסקת כמותי. בשמיים יש כלל, כל הלכה - אם עברו עליה חמש מאות שנים ולא פסקו כהלכה זו, מוחקים את ההלכה. כעת כמעט עברו חמש מאות שנים שלא פסקו עוד כמותי שחמץ בטל בשישים. לכן רצו למחוק הלכה זו בשמיים. הצטערתי מאוד על זה שימחקו הלכה שלי. לכן גלגלו מן השמיים שאתה תפסוק כמותי ועל ידי כן לא ימחקו ההלכה. אין לך מה להצטער על זה שכן כך היה מן השמיים".

מסופר על ת"ח גדול שהיה אברך חריף ושנון. הוא היה רגיל לכתוב הרבה ד"ת לרבינו. פעם אחת רבינו לא השיב לו. הת"ח חזר כמה פעמים שלח מכתבים ולא נענה. ילדות היתה בו והעז פניו ברבינו וכתב לו כי אחרי ששלח לו בול להשיב לו, הרי גזל בידו. הרב השיב הפעם את הבול במכתב ריק. מאותה שעה הת"ח שכח את תלמודו לגמרי והיה כמי שלא שמע דבר תורה מימיו. עברו עליו מספר שבועות ועדיין לא נזכר מתלמודו. עלה במחשבתו כי לא דבר ריק הוא. אין זה אלא כי פגעה בו הקפדתו של הגאון מלבו. הוא כיתת את רגליו ונסע לקבל נזיפה מאת רבינו. הוא נפל לפניו וביקש סליחה ומחילה. הגאון השיב לו: "סלחתי כדבריך". הת"ח נסע לביתו ותחי רוחו בקרבו כמקודם ונזכר בכל מה שלמד.

כשרבינו ירד מנכסיו כ"ק מרן ה'שר שלום' זיע"א שלח את בנו כ"ק מרן רבי יהושע לנחמו ולחזקו. בין דברי השיח שהיה ביניהם כ"ק מרן מהר"י שאל אותו אם איבוד הממון גרם לו ביטול תורה. "בוודאי", רבי יוסף שאול ענה לו, "הרי זה שלושה שבועות מאז התחלת הזמן והספקתי לתלמוד רק שמונה מאות דפי גמרא בלבד".

מי מחזיק את מי

מוסדות של תלמוד תורה האם יש עוד ילדים שהוריהם מתקשים בתשלומים עבור המוסדות ותשלם עבורם."

"יהיה בכך גם הודאה לבורא עולם על השיפור והנס שהתרשש במצבה של רעייתך וגם זכות המצווה של החזקת לומדי התורה ימשיך ויעמוד לזכות בריאותה של אשתך."

הרב ראובן סיים ואמר: "למרות הנס והשיפור עליך לזכור כי עדיין אשתך חולה. היא עדיין לא יצאה מכלל סכנה. אין זכות גדולה יותר שיכולה לשמור ולהגן עליך כמו החזקת הילדים הללו שילמדו תורה במוסדות!".

רבי יוסף שכבר התנסה בסגולה זו הלך מיד לתלמוד תורה הסמוך לביתו. הוא נכנס לשם ושאל אם יש שם ילד שהוריו מתקשים בתשלום ההוצאות. הוא שילם את שכר הלימוד עבור אותו ילד.

הוא לא הסתפק בכך. משם הוא המשיך לתלמוד תורה אחר הסמוך לביתו וכמעשהו בראשונה כן מעשהו בשנייה. גם בזאת לא הסתפק, משם הוא הלך לתלמוד תורה שלישי וגם שם ביקש לשלם את שכר הלימוד עבור אחד התלמידים שהוריו מתקשים לשלם.

בסיכומו של דבר רבי יוסף אימץ שלושה ילדים שהוריהם מיעוטי יכולת ומתקשים לשלם את שכר הלימוד עבור ילדיהם. הוא ידע כי זו ההשקעה הטובה והמיטבה ביותר שיכול לעשות עבור בריאותה של אשתו.

הזמן חלף. מצבה של האם השתנה. לעיתים לטובה ולעיתים ידע גם מורדות. למרות התחזיות הקודרות של הרופאים שאמרו כי מזמן האמא היתה צריכה ללכת לבית-עולמה היא שרדה עוד יום ועוד יום.

בני המשפחה ידעו כי כל יום שהאמא בחיים זה נס משמייים. הם כמובן ידעו שזכות החזקת התורה הוא עומד לאשתו. הרופאים עצמם הודו בפה מלא כי היא חיה כנגד כל התחזיות ולא ידעו להסביר את פשר הדבר.

בסופו של דבר ביום כ"ג תמוז ה'תשנ"א המחלה גברה והרבנית מלכה שיינין ע"ה התבקשה לבית-עולמה. בימי השבעה האבא זכר כי הוא שילם את שכר הלימוד להחזקת תורתם של שלושה ילדים למענה.

הוא לא זכר מתי הוא שילם. מסקרנות הוא עבר על הקבלות. הוא הופתע מאוד כאשר גילה כי הקבלה שבו הוא מימן את הלימוד לשנה שלימה עבור הילדים התאריך שהיה כתוב בה בדיוק כ"ג תמוז ה'תשנ"א!

שנה אחרי עם תום תקופת 'פוליסת הביטוח' של החזקת התורה עבור האם, באותו יום בדיוק הרבנית התבקשה לבית עולמה.

הכל התחיל כאשר אם המשפחה מרת מלכה לא הרגישה טוב. לאחר תקופה ארוכה היא נשלחה לבדיקות יסודיות כדי להבין מה גורם לכך. לאחר בדיקות סברו כי הרבנית חולה במחלה קשה.

היא נשלחה לבדיקת סי.טי. כדי להבין מה חומרת המחלה. בני הבית התפללו וקיוו בכל ליבם כי התוצאות לא יהיו חמורות כפי שהרופאים סוברים.

לצערם הרב התוצאות הראו באופן חד משמעי כי המחלה התפשטה. מצבה של האם חמור הרבה יותר ממה שהרופאים סברו בתחילה. ליתר דיוק הרופאים סברו שלא ניתן לעשות דבר והרבנית נמצאת בסכנת חיים.

אבי המשפחה, הגאון רבי יוסף שיינין שליט"א מיהר לרבו הגאון רבי ראובן גרשונוביץ זצ"ל כדי לספר לו על מצב רעייתו והתייעץ עימו מה ניתן לעשות.

רבי ראובן שמע את הדברים ונאנח אנחה כבידה. הוא חיזק את הרב בדברי אמונה וביטחון לקראת הניסיון הגדול שעליו ועל בני ביתו להתמודד.

הוא יעץ לאב המשפחה: "דע לך, בעת שכזו הזכות הגדולה ביותר שיכולה להיות היא החזקת תורה. לכן עצתי היא שתפנה אל מוסדות תלמודי התורה ותבדוק האם יש אצלם הורים המתקשים לשלם עבור ילדיהם והמוסד מוצא לנכון להוציא את הילדים מלימודם. זכות שכזו היא עצומה ותעמוד לזכות אם המשפחה".

רבי יוסף לא המתין אפילו רגע אחד. הוא הכין רשימת טלפונים של המוסדות השונים. הוא התקשר ובריר על ילדים שהוריהם מתקשים בתשלום ושילם עבורם את הסכום הנדרש.

שלושה חודשים חלפו. אם המשפחה נשלחה לבדיקת סי.טי. נוספת כדי לאמוד את מצב המחלה. הרופאים הופתעו מאוד וסיפרו על שיפור ניכר.

הרופאים לא האמינו למראה עיניהם שכן לפי המצב של הרבנית המצב רק אמור להחמיר יותר ויותר. הם לא ידעו שזכות החזקת התורה מסייעת לאם להתגבר על המחלה.

כאשר האב שמע את הרופאים הוא התרגש מאוד והלך שוב לרבו, הגאון ראובן גרשונוביץ לספר את הממצאים החדשים ולהודות לבורא עולם על כך.

רבי ראובן שמח מאוד על הבשורה הטובה אבל הודיע לאבא: "ראה, למרות הבשורה הטובה שסיפרת, עדיין רעייתך נמצאת במצב לא קל. המחלה עדיין מקוננת בגופה והיא זקוקה לרחמי שמיים מרובים".

רבי ראובן הציע בשנית: "אני מציע שתמשיך ותבדוק בקרב

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקוב דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה איליאו בן פרידה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנש בת גדיטו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה שרה בת נקיס ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל

גליון
באר
הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תצוה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תצוה

- ב ..... מזונותיו של אדם קצובין - שטות היא להתייגע לריק
- ד ..... שמן זית זך כתית - הכתית מביא את השמן והאור
- ו ..... צעקת הדל תקשיב ותושיע - הקב"ה שומע תפילת הנכנעים לפניו
- ו ..... והייתי להם לאלוקים - לעת נעילת ימי השובבי"ם ת"ת
- י ..... כתית למאור - שברון הלב רק לצורך עליה להאיר הנשמה
- יב ..... ונשמע קולו - שמירת הדיבור והזהירות מלה"ר ורכילות
- יד ..... ואתה תדבר - להעריף דברי חיזוק ותשבחות
- טז ..... אשר על העדות - ע"י עסק התורה יינצל מן הייסורין

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת תצוה

מוזנותיו של אדם קצובין - שטות היא להתייגע לריק
בפרשתן (כו ב), 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור, וברש"י, 'כתית למאור ולא כתית למנחות' (מנחות פו.). וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ ד"ה כתית) דהנה אמרו בגמ' (מגילה ו:): 'ואמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן, הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סייעתא הוא מן שמיא', והיינו שמציאת והשגת

התורה והיראה תלויה ביגיעתו ועבודתו של האדם, משא"כ בעסק הפרנסה אין ה'מציאה' תלויה ועומדת ביגיעתו כלל וכלל, אלא הכל יבוא לידי מה שנקצב לו מן שמים" - המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר². והנה, רבים מהפכים הדברים, כלומר, בעבור השגת פרנסתם יכתתו עצמם (מלשון כתית וכתיש), וישברו גופם ונפשם להביא טרף לביתם, גם יכתתו רגליהם מעיר לעיר וממקום למקום ביגיעה יתירה (יתר על גדרי ההשתדלות...). ואילו בנוגע להשגת תורה ויראת שמים

א. באמת אמרו, כי יש בזה 'סגולה' לפרנסה, שיאמין האיש כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, רמז נאה לזה אמרו בעניין אבני החושן שנאמרו בפרשתן (כח יז-כא), וכך איתא ב'רבינו בחיי' (כח ט), כי האבן ששמה 'יהלום' היא כנגד שבט זבולון, וז"ל, זבולון על יהלום וכו', והיא לבנה כולה על שם שהכסף לבן, והוא סימן לעשרו של זבולון שנאמר (בראשית מט יג) 'זבולון לחוף ימים ישכון', לכך ניתנה לזבולון והיא מצלחת בפרקמטיא, וסגולת האבן שמביאה שינה על האדם, עכ"ל. ונמצא שאבן היהלום מביאה עשירות ושינה, ובדרך צחות יש לומר, כי אכן דווקא על ידי שהאדם מרגיש כ'ישן' שאינו עושה מאומה, אלא מכיר שהשפעת הפרנסה היא רק מן השמים בלא שום שייכות למעשי ידיו אזי באה עליו העשירות (ובודאי אין הכוונה ל'שינה' ממש, כי כאמור מחובת האדם לעשות השתדלות, אלא שמרגיש כ'ישן'), אכן מי שנדמה לו שהוא 'ער' ועושה רבות בכוחו ועוצם ידו הרי העשירות מתרחקת ממנו ח'ו...'

סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, לבארן ראטשילד היה 'מנהל' שניהל בחכמה ובתבונה את כל עסקיו, על פיו ישק כל דבר, ובזכותו גדלו עסקי הבארן למעלה למעלה. ואכן, הבארן שמו לאדון על ביתו, כי הבין שכל הברכה וריבוי הגדול של העסקים ורווחיהם הגדולים תלויים אך ורק בזכות כשרונות וכוחות המנהל הלזה. אך דא עקא שגם המנהל הבין את זה, ולאט לאט הכיר בזה יותר ויותר, עד שהפסיק להיות 'המכיר את מקומו' והחל לזלזל בכבודו של הבארן, וכמעט שנתן לבארן את ההרגשה שהוא הבוס, ואילו הבארן עובד אצלו. בתחילה שתק לו הבארן כי העדיף לשתוק על הכל, העיקר שהעסקים והביזנעס מתנהלים כראוי, אמנם אחר שהמנהל הגדיש את הסאה קרא לו הבארן והודיע לו על 'גט פיטורין' ממשרתו. המנהל שכבר הרגיש את עצמו כל כך ברום המעלה לא התרגש ולא הצטער, באמרו לעצמו, מי לא יקפוץ לקחת אותי כ'מנהל', אם לא הבארן הרי מנהלי עסקים אחרים ישישו לקבל אותי, כי ידוע בשער בת רבים גודל הצלחתי ומומחיותי בהנהלת ביזנעס וגריפת הון לבעה"ב שלי.

למעשה, ישב הלה בבית ימים וחדשים ולא נתקבל לעבודה בשום מקום, אף שכבר החל לפרסם עצמו שהוא פנוי לקבל עבודה חדשה, וכבר החלו להרגיש בביתו ב'חסרון כיס', ואחר בירור עמוק הבין שהכל הולכים לברר אודותיו אצל הבארן, והוא אשר מניא אותם מלקחתו, כשהוא מסביר להם על הנהגתו שלבסוף הוא 'משתלט' על עסקי הבעלים ומתנהג כבעלים וכו'. באחד הימים ערך האיש 'חשבון הנפש' עם אנשי ביתו, והלה אמרו לו, הנה הבארן ידוע כאיש טוב ומיטיב, אינו שונא אותך וכ"ש שאינו נוקם ונוטר, אלא שבבוא בעלי בתים אחרים לברר עליך הוא עונה כזאת, מאחר שהוא מרחם עליך בידעו שלבסוף גם הם יפטרו אותך, ועדיף לבריאות נפשך שמעיקרא לא תתקבל אצלם. על כן זאת עשה וחיה, פנה נא אל הבארן, ותראה לו כי הנך מתחרט חרטה אמיתית - חרטה דמעיקרא, עד שיכיר בך שמהיום והלאה לא תעשה כזאת, אלא תזכור בכל עת את מקומך האמיתי - תזכור שהנכסים של הבוס המה, ואתה רק בא לעסוק בהם תחת ידו, אז תראה שלא רק שהוא ימליץ טוב עליך, אלא

באר הפרשה - פרשת הצה

ג

יסמכו על ה' העושה לי כל צרכי^ג... ולזה כיוונו חז"ל לדברי תורה ויראת ה' (שהרי המנורה רומזת לתורה), ולא בדרשתם להדריבנו בדרך הישר, שתהא הבתית - בתית למנחות - בענייני פרנסה (הנשפעים מכח השולחן היגיעה שהאדם מייגע ומכתת עצמו רק למאור, כלומר והמנחות) בזה לא יתייגע ולא יכתת עצמו כ"ב, שהרי

הוא בעצמו יקבל אותך כ'בעל תשובה' בשתי ידיים, כי מי כמו הבארוך שמכיר באמת בכל מעלותיך וכשרונותיך הנדידים לעסוק במסחר כראוי... וכך הווה.

ולדידן ייאמר, פעמים הרבה מרגיש האדם שלא הולך לו ברוח ובגשם, ומלבד זאת עוד כביכול משימים לו רגליים כביכול, כל אשר הוא רוצה לעשות עבור הצלחתו נתקל בכשלון נחרץ... לא תורה ולא תפילה לא קדושה ולא מידות טובות, לא פרנסה ולא נחת, לא שידוכים ולא ישועות, עצתו, שיערוך 'חשבון הנפש' עם עצמו, יבין וישכיל שהקב"ה אוהבו, אלא שפעמים והאדם שוקע ב'כוחי ועוצם ידי', שוכח שהכל מן השמים, ער בא'גדל'ט זיך צו גרויס (מחזיק מידי גדול מעצמו) מרגיש שכל ההצלחות 'שלו' המה, ומה הקב"ה שואל מעמו, רק שיבין שהכל סייעתא דשמיא, אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו - כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, וכשלונותיו כעת אינם מחמת ששונא אותו ח"ו וכיו"ב, רק בכדי שיכיר כי הכל משמים ניתן לאדם, ואם אכן ישוב אליו, יתוודה וידבר אל ה' בפה מלא, הנני מכיר באשמתי, זכור אזכור כי הכל ממך ושלך, מיד יקבל אותו קוב"ה בשתי ידיים, ויריק עליו רוב שפע טובה, והכל יבוא על מקומו בשלום.

ב. בפרשתו (כח כח), 'ולא יזח החושן מעל האפוד', וביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה), שהנה אמרו חז"ל (זבחים פח:): שהחושן מכפר על עיוות הדין ואילו האפוד מכפר על ע"ז, ולכן אמרה תורה 'לא יזח החושן מעל האפוד' - להורות שב' עניינים אלו שורשם ממקור אחד, והוא חסרון באמונה. כי המאמין בא-ל חי שהוא קוצב את הפרנסה, וא"א לאדם להרוויח יותר מאשר נגזר עליו אפילו משהו, אדם כזה אינו נוטל משל חברו מאומה שלא כדין, ואף אינו מורה 'היתרים' שונים לעצמו, כי יודע אל נכון שלא יועיל לו כלום ומה לו לעשוק ולגזול, וזה שחטא ונטל משל רעהו סימן שחסר לו באמונה השלימה, והרי זה מעין כפירה ועבודה זרה, וזהו ולא יזח החושן מעל האפוד להורות ששניהם אחד.

ג. הרה"ק 'קדושת לוי' זי"ע עיכב פעם יהודי אחד בלכתו ברחובה של עיר, ופתח פיו בחכמה לעוררו בענייני מוסר ויראת שמים, הלה שמהיר לעסקיו אמר לרבי אבקשכם רבי קדוש, עזבוני כעת לנפשי כי ממחר אנכי לעסקי הרבים, אמר לו הרבי לא מחכמה שאלת על זאת, כי כל העסקים ורווחיהם הלא כתובים הם בספר מראש השנה, ולא תפסיד מאומה מהנקצב לך אף אם תתמהמה עמי, ואילו מה שמדבר אנכי עמך בענייני 'יראת שמים' הרי השגתם תלויה בידך, כי 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:), ואם לא תעבוד להשיגם לא יהיה לך 'יראת שמים'. כדברים האלה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שש"ק ח"א אות תפ"א, הובא בליקוטי הרי"ם ערך פרנסה) כי יש שני דברים שהעולם טועה בהם ומהפך אותם, הא'. הוא עניין הפרנסה ש'מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה', והב'. הוא ענין היראה שהרי 'מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים י יב) וכן אמרו 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'. והנה בענייני הפרנסה - אשר בידי שמים הוא, כל אחד רודף אחר פרנסתו, ותחת שישליך יהבו על ה' הנו מחשב עצות יומם ולילה - לעשות כך או כך וכו'. ובאמת טעות גמור הוא, כי הכל כבר מוכן ומזומן מראש מקדם, ואילו בענייני יראת שמים משליך הכל על ה', וסומך שה' יהא בעזרו, להטות לבבינו ליראה אותו, ואינם אלא טועים - יהפכו נא הדברים ויטיבו לעצמם.

על 'היפוך יוצרות' זה כבר רמז הרה"ק רבי הענין מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה ליקוטים אבות) בדברי המשנה (אבות ה) 'שלי שלך שלי עם הארץ', פירוש שהעם הארץ אומר על 'שלי' דהיינו יראת שמים שהיא שלו - שהרי עליו מוטל להשיגה (שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים) 'בוא ויאמר לבורא עולם - 'שליך' היא, הנני סומך עליך אבי שבשמים שבוודאי תעזרני ותסייעני להיות בכלל ה'יראים', ואילו ב'שליך' היינו בענייני גשמיות שהכל תלוי בידי שמים וכבר מזונותיו קצובין לו, אומר 'שלי' הוא, בידי הדבר, ולכן יעבוד מבוקר ועד ערב, יהפוך עולם ומלואו להשיג פרנסתו, ומדוע ייגע לריק ואינו סומך על ה' שהוא הממציא לו הפרנסה.

ד. הנה כתב רש"י (בפרשת תרומה, כה ה) על 'עצי שיטים - ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרומה ט), יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם, וציוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים'. ולכאורה יש להקשות, מדוע הוצרך יעקב לכל זה, והרי כשם שהוריד להם הקב"ה מן

באר הפרשה - פרשת תצוה

לא תועיל לו יגיעתו ולא כלום להוסיף לעצמו מאומה יותר ממה שנקצב לו, ומה בצע שיטרח לחינם וללא תועלת.

סופר' זי"ע (בן בתו של החתם סופר) לפרש ע"ד המוסר, דרבו המתקשים ומתנסים במסכת יסורים, קושי והסתרה, כל חד וחד בדיליה, ובמר ליבם שואלים 'מה נשתנה', מדוע באתה אלי הרעה הגדולה הזאת, אמנם באמת, כל אותם יסורים לא נועדו אלא לזכך את האדם בעולם הזה בכדי שיקבל כל שכרו בעולם הבא, והקב"ה

שמן זית זך כתית - הכתית מביא את השמן והאור בפרשתן (כו כ), 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך'. איתא מהגה"ק ה'חתן

מהשמים, ושמלתך לא בלתה, כך היה יכול להביא להם עצי שיטים בדרך נס, אלא ללמדנו כי רק בענייני גשמיות יש לסמוך על הקב"ה שיספק כל צרכינו, אבל בענייני רוחניות עלינו להשתדל בעצמנו, להתייגע ולהמציאם.

בענין זה, נזכיר פרפרת נאה, אמרו חז"ל (תענית כט.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'. והנה אמרה תורה (שמות יג יג) 'וכל פטר חמור תפדה בשה', ויש בו כדי לרמז, דכאשר נולד לאדם חמור והוא מתחיל לראות ברכה בעמלו - וולדות לחמוריו, הרי אפשר שיחשוב כי מעתה הנו מובטח שפרנסתו תבוא לו ברווח ובשופי, ומסוכן הוא שישכח שבכל עת הינו נצרך לחסדי ה' ורחמי שמים, לאידך גיסא, בענין חינוך הבנים, שהקב"ה ציוונו לחנכם לתורה וירא"ש, כדכתיב (דברים ו ז) 'ושננתם לבניך' ונאמר (משלי כב ו) 'חנוך לנער עפ"י דרכו', בזה ימצאו רבים הסומכים ובוטחים על השי"ת שידריכם בדרך הישרה, וחושבים לעצמם, מדוע עלינו להשקיע כל כך הרבה בחינוכם.

לכן אמרה תורה בענין פרנסתו וקנייני עולם 'וכל פטר חמור תפדה בשה', תיבת בשה עולה בראשי תיבות ה'כל בידי שמים, שיזכור שכל פרנסתו היא אך ורק מאת ה'. לאידך במצות פדיון הבן אמרו (במדבר יח טז) 'ופדויו מבן חודש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים', חמש ר"ת ח'וץ מ'יראת ש'מים, לרמז שבחינוך הצאצאים יש להשקיע השקעה מרובה, לחנכם ולהדריכם ללכת בדרך האמת, ולא לסמוך על ה' מבלי עשות בעצמו את חלקו.

כנגד שני דברים אלו אמרו (ביצה טו): 'הרוצה שיתקיימו נכסיו (ל' רבים, היינו הן הרוחניים והן הגשמיים) יטע בהן אדר', שבו אמרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', 'בשמחה' ר"ת ה'כל בידי ש'מים ח'וץ מ'יראת שמים, וממילא יתקיימו שניהם. ה. כבר הבאנו שאבן יהלום שבחושן היא כנגד שבט זבולון, וכתב הרה"ק מאיזביצא זי"ע (מי השילוח תצוה) לבאר שייכות אבן זו דייקא לזבולון, וז"ל, 'יהלום הם אותיות י"ה הלום, כי הוא בוטח שהשי"ת אתו בכל העניינים שהוא, ואף שנראים שהם ענייני עוה"ז כדאיתא בגמ' (מגילה ו.) זבולון עסק בפרקמטיא, גם אז הוא זבוק בהשם יתברך, עכ"ל. כלומר, ש'יהלום' מורה על האמונה והידיעה כי השי"ת נמצא עמו בכל דבר שעושה, שהרי 'יהלום' הוא אותיות י-ה הלום, ו'יהלום' משמעו כאן (בראשית טז יג באונקלוס ובאבן עזרא), ומידה זו היתה מצויה אצל 'זבולון' אשר היה יוצא למסחרו ועוסק בפרקמטיא, בכל ענין וענין ובכל אתר ואתר שעסק בעסקיו ידע ידיעה אחת, הקב"ה נמצא עמי כאן.

וכבר נתבאר הענין בעומק נפלא ע"י חכם וצדיק אחד, בהקדמת דברי הרבינו בחיי, 'זבולון על יהלום והוא הנקרא פירל"א', והיינו 'פנינה' (פערל). מעתה יש להתבונן בדרך יצירתה של ה'פנינה', שכך הטביע הקב"ה בבריאת תבל ויושבי בה, ישנו בעל חי הנמצא במעמקי הים ושמו 'צדפה' הגדל בתוך מין בית (בנוי משני אבני 'צדפות' המוכרות מחופי הים) וכאשר נכנס לתוכו גרגר חול וכדומה והוא מאד מפריע לאותו בעל חי, מיד הוא מפריש 'נוזל' מגופו ובו הוא מכסה את גרגיר החול, ושוב הוא מוסיף לייצר נוזל כיו"ב, וחוזר ומכסה אותו בשכבה על גבי שכבה, אותו חומר מתקשה ונעשה כאבן וזהו ה'פנינה'. ולכשתבונן בדבר נמצא, כי אותו גרגיר חול ה'מפריע' הוא הוא הסיבה ליצירת הפנינה שהיא אבן טובה ויקרה, וכך הוא דרכה של אותו צדפה להפוך את ה'מניעות' ל'נעימות'... לעשות מאותו מפריע אבן חן נדירה בערכה. וכעניין הזה היתה עבודתו של זבולון, אשר לכאורה זימן לו הקב"ה 'מפריעים' ומניעות מעבוד את השי"ת, שאינו יכול לשבת באהלי תורה כמו יששכר אחיו, אלא 'לחוף ימים ישכון' ומפליג באניות למסחר, אך זבולון באמונתו הזכה והטהורה שה' עמו בכל מצב, ושהקב"ה הוא ששלח אותו לעסוק באותם עניינים, היפך והעלה אותם לעבודת השי"ת, עד שעשה מהם 'יהלום', כי אכן 'י-ה הלום', וגם בתוככי המסחר ה' נמצא כאן בימי קדם נכנס פעם הגה"צ רי"מ שעכטער שליט"א לביהמ"ד בער"ש לקראת תפילת מנחה, והיה זה אחרי שהוצרך לעבוד עבודת הבית באופן שלא היה כל כך בנקל... ומצא את הגה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל אומר שיר השירים והיה ניכר כי הוא שרוי בדביקות עילאה ועצומה, לרגע נאלם הרי"מ, אך מיד התעשת ונענה ואמר, מרבי שמואל רצה הקב"ה שעתיים של השתפכות הנפש, ומיעקב מאיר רצה הקב"ה שעתיים לנקות בבית... כלומר, שכך או כך, אם עושה האדם מה שה' שואל מעמו, הרי שניהם שווים בדבקות ה'.

וכן 'מחני נא מספרך' (להלן לב לב, ונתקיים בו שאכן לא נזכר שמו בפרשתן) וכדומה תלאות רבות, אבל כל זה לא היה אלא לטובתו, כי מכל אלו נבנה להיות 'משה רבינו' אב לנביאים, וזכה מה שלא זכה ילוד אשה מעולם, להיות כמה פעמים מ' יום בשמים ולקבל התורה מפי הגבורה. וזה מוסר השכל לשאר בני אדם שלא יבעטו ביסורים וידעו כי זה הוא צורך השלימות¹¹, לטוב להם בעתיד¹².

וזוהו המכוון בפסוק - 'ואתה תצוה', קאי על תולדותיך ומאורעות חייך, הלא המה יורו ויצוו, וילמדו לבני ישראל, 'ויקחו אליך' שיקחו ממך מוסר, מי יקח את

מצפין ומצרף להם את הטוב הראוי להם בעוה"ז עבור הקרן שיהיה קיים להם לעוה"ב¹³. וראיה לדבר, ממש רבינו ע"ה אדון כל הנביאים, כי מי לנו גדול ממנו, ועם כל זאת היה מעונה ומדוכא ביסורים שונים כל ימיו, דמיום היוולדו עד בואו אל פרעה (לאחר שמונים שנה) נתנסה ביסורים שונים ומשונים, לא עברו ג' חדשים מלידתו וכבר הושלך היאורה, משם נלקח אחר כבוד (ל"ע) להתגדל על ברכי פרעה הרשע, ומשם הוצרך לברוח ולעזוב את בית אביו ואחיו בני ישראל למדין, וגם שם לא ישב בכבודו של עולם, כמו שנאמר 'כי גר הייתי בארץ נכריה', וגם כשכבר נתמנה להיות מנהיגן של ישראל אמר 'עוד מעט וסקלונני' (לעיל י"ד),

1. פעם הגיע 'בעל ייסורים' אל הרה"ק רבי מענדל מרימינוב זי"ע לבקש ברכתו כשהוא מרבה לגנוח ולהאנח, אמר לו הרה"ק, האנחות הללו לא יסייעו לך... אלא דע כי 'כתית למאור', כל ה'כתיתה' והייסורים שאתה עובר נועדו לזכך אותך עד שתהיה 'למאור', ע"כ קבל אותם באהבה ובזה 'טיפטר' מהם, כי בזה נחשב להם כמו שכבר עשו את שליחותם ותכליתם.

אמרו המושלים, מעשה בעבד שציווהו אדונו להעמיס על גבו משא כבד ולהעבירו למקום אחר, ואכן היטה שכמו לסבול, אך המשא הכביד עליו ביותר ונעצר במקומו והחל לייבב נוראות מרוב כאב, אמר לו חכם אחד, עמידתך כאן לא זו בלבד שאינה מסייעת לך אלא אדרבה היא מוסיפה כאב על כאב, שבכל רגע ורגע שאתה עומד - המשא עליך... אלא 'הרם' רגלך ותמהר ללכת למקום שאמרו לך, ותפרוק שם את המשא לחיים ולשלום... כיו"ב הוא גם בעניין הייסורים, תחת ש"עמוד' וימרר בככי ובכל רגע ורגע עדיין 'נושא' את הייסורים - מוטב שיקבל אותם באהבה ובכך יפטר מהם במהרה.

אמנם פשיטא ואין צריך לומר, כי בוודאי עליו להתפלל אל הקב"ה שיחוס וירחם עליו [ותפילה בעת צרה היא מצוות עשה מדאורייתא לדעת הרמב"ן], ו'שם' (בתפילה) האנחות עושות הרבה מאוד, ומי יכול לתאר מה גודל כוחו של אידישע קרעכץ (אנחה יהודית), אלא, הכוונה היא שלא בשעת התפילה, שאז יקבל את הדין באהבה. ז. ידוע שהגר"א אמר פעם לתלמידיו שכל מה שכתוב ב'ראשית חכמה' אודות הגהינום כולו אמת הכל מדויק - אין בו שום גוזמא אפילו בכחוט השערה, והנה אחד מתלמידיו קיבל את הדברים עדי עמקי נשמתו והחל להרגיש פחדים נוראים מפחד הגהינום עד שנחלה ל"ע, ומצבו החמיר מיום אל יום. בצר להם פנו כמה מהתלמידים וספרו לרבים על הנעשה אצל תלמיד זה, קרא לו הגר"א, וכה אמר לו, מה שאמרתי אינני חוזר בי כלל, דברי חז"ל אמת לאמיתה המה, אבל עליכם לדעת, כי כל משהו של צער ויסורים, קושי שעובר האדם בעולם הזה, חוסך ממנו הרבה הרבה מהגהנום בעולם העליון.

ח. בדרך צחות ייאמר, 'מעשה' באחד שנכנס לבית הכנסת בפנים נפולות וכולו אומר צער, שאלו אותו לצער זה מה עושה, ענה האיש, הנה זקוק אני להעביר 'כותל' ממקומו, ונזכרתי שזקנתי אמרה לי בילדותי ששתיית חלב מרובה מזינה את הגוף ונותנת בו כח הרבה, על כן שתתי כוסות חלב לרוב וניגשתי לדחוף את הקיר, ולא זו אפילו כמלא נימה... למחרת נכנס שוב לביהמ"ד אך 'פנים חדשות באו לכאן', כולו אומר ששון ושמחה, ניגשו אליו ידידיו ושאלוהו, נו, הצלחת להזיז את הכותל... עד שהינך מאושר כל כך, נענה להם, היום שתיתי כוס 'וודקה' ומשקרבתני עצמי לצד הכותל, לא מצאתיו כלל (מרוב שכרות)... לדידן ייאמר, איש איש וה'כותל' שלו... הבה 'נשתה' את האמונה עד שלא נראה את כותל הקשיים העומד לנגדנו... אלא נראה כי מאת ה' היתה זאת.

ט. הרה"ק מקאליב זי"ע היה מלומד מכאוב וייסורים ומכל מקום היה שרוי תמיד בשמחה, וכך היה אומר, על העבר אין שווה להצטער - שכבר חלף ועבר, כמו כן לגבי העתיד - אני מאמין באמונה שלימה שיהא לטובה, ולא נשאר אלא ההווה, נו, וכי שווה רגע אחד של צער להכניס את האדם ל'עצבות'...

באר הפרשה - פרשת תצוה

כלומר, אף לנודל מדרגתו של משה הרגיש עצמו נמוך מכל אלו מוכי השחין, כי 'האיש משה עניו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה'. ואעפ"כ לא נמנע מלהתפלל אל ה' מחמת הרגשת שפלותו, אלא אדרבה, כל אימת שהוצרכו לתפילתו היה מתחזק לעמוד בתפילה אל בוראו, עד שביקש אחר חטא העגל 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת' (לכ לב). ולא רק בתפילה שהיא לצרכי רבים, אלא אף לצורך היחיד, אצל מרים אחותו, נעמד משה רבינו והתפלל 'א-ל נא רפא נא לה'.

וזהו אומרו, ואתה תצוה את בני ישראל, כל איש מבני ישראל, ידע שאף מתוך שפלות מצבו, אביו שבשמים חפץ לשמוע בקול תפילתו, ולא יאמר, דל אנכי מן המצוות, כי ואתה תצוה - צעקת הדל תקשיב ותושיע".

והייתי להם לאלוקים - לעת נעילת ימי השוכבי"ם ת"ת עומדים אנו ב'עת נעילת שער', בסוף התקופה הקדושה של ימי השוכבי"ם ת"ת"ג, ימים בהם הקב"ה

המוסר - 'שמן זית', אלו בני ישראל שנמשלו לזית, כדאיתא במדרש (שמו"ר לו א) ובא לומר שבשם שאין שמן זית יוצא אלא על ידי כתישה כך האדם עי"ז שהוא מדוכא ביסורין נעשה זך קדוש וטהור, כתית כשכותשין אותו עוד יותר היינו למאור, שבכדי שיתעלה ויגדל עוד להיות מאור לעולם צריך עוד כתית הדק היטב, ואז זוכה להיות ממזכי הרבים 'להעלות נר תמיד' לזכות רבים לדורי דורות (הובא ע"י המענה שמחה זי"ע בקונטרס 'שלום אסתר' עמוד התורה).

צעקת הדל תקשיב ותושיע - הקב"ה שומע תפילת הנכנעים לפניו

בפרשתן (כו ב), 'ואתה תצוה את בני ישראל', פירש הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בדרך רמז, כי הנה תיבת תצוה נוטריקון צעקת הדל תקשיב ותושיע. ומרמז על מה שאמרו חז"ל (כתובות עז: אבות דר"נ פ"ט מ"ב) 'כ"ד מיני מוכי שחין הן, ונפשו של משה נמוכה מכולן',

י. ומעניין לעניין באותו עניין, ידוע מה שכתב הרמב"ם (ריש הלכות תפילה) וז"ל, מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר (כג כה) 'ועבדתם את ה' אלוקיכם', מפני השמועה למדו שעבודה זו היא תפילה שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם', אמרו חכמים (תענית ב) 'אי זו היא עבודה שבלב זו תפילה'. עכ"ל. וכבר עמדו מפרשי הרמב"ם ונושאי כליו לבאר מניין לו להרמב"ם שיש מצות עשה להתפלל בכל יום, שאף שנלמד מהכתוב שצריך להתפלל אך לא נזכר פעם בכמה זמן צריך להיות 'עבודה' זו. וביאר המב"ט בספרו 'קרית ספר', שהרמב"ם למד זאת מהאמור בסוף הפסוק שם 'וברך את לחמך', וכמו שאכילה היא צורך דבר יום ביומו, כך גם תפילה צריכה להיות מדאורייתא אחת ליום. ועפ"ז יתפרש בדרך צחות מה דאיתא בגמ' (ברכות כא.) 'ורבי יוחנן אמר ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו', שמאחר שאוכל כל היום אם כן בדין שגם יתפלל כל היום...

יא. בימים עברו כשהמציאו את הרכבת הנוסעת על מסילות הברזל מבלי סוסים המובילים אותה, אמרו גדולי ישראל שמן השמים שלחו ללמדנו לימוד בעבודת השם, שנדע להחשיב כל רגע ורגע, כי המאחר לשעה היעודה ברכבת, אף ב'רגע אחד' איחר את הכל, וממנה נלמד חשיבות של כל רגע ורגע.

משהמציאו את כלי הטעלעגראם (שליחת מברקים), והחלו לשלוח הודעות חשובות ממקום למקום במחיר רב, ועל כל אות ואות שנכתב בו היו משלמים סכום הגון - אמרו, שנמצינו למדים בחשיבות כל אות ואות בדיבור פיו. לאחמ"כ המציאו את כלי הטלפון שעמו החלו לדבר למרחק מרחקים, אף מעבר לים, אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שבזה למדנו, שאפשר לאדם לדבר כאן וישמעוהו למרחוק, אף אתה אל תתמה על כוחה של תפילה שמדבר בעולם הזה ודבריו נשמעים בכל העולמות...

והנה בדורנו אנו הגדילו עשות והמציאו את הפלאפון (סעל), ומעתה כבר אין כל צורך ב'חוט המקשר', ללמדנו שאף מי שמרגיש עצמו כ'מנותק' ו'קרוע' ח"ו מה' ומתורתו - עדיין כוח התפילה בידו, שהרי הכל מדברים איש עם רעהו בלא כל חוט המחרם... ואף חיזוק יש בזה לאדם העומד בבית הכנסת ובית המדרש, והוא מרגיש שאיננו 'מחובר' כלל למקום זה, כי מוחו וליבו משוטטים בכל רחבי תבל בפעם אחת. מכל מקום ירים כשופר קולו, יבקש רחמים, וה' יהא בעזרו.

יב. סיפר הגה"ק ה'בן איש חי' (נפלאים מעשיך אות ס"ב) מעשה שהיה, פעם הלך חיגר עני על אם הדרך, לרוב עניותו לא היתה ברשותו סוס ועגלה לרכוב עליהם, ונשרך ברגליו... בדרכו נעשה רעב צמא ועייף, נח האיש במעמקי

קורא לכל איש ואיש מישראל 'שובו בנים שובבים'^ג, ואף מי שעדיין לא נכנס בכלל 'שובו בנים' הרי בידו

היער, והמתין זמן רב שתעבור איזה עגלה ומשם תבוא ישועתו, עד שלאחר זמן רב חמל ה' עליו והנה עבר סוס ורוכבו, הרוכב שהיה איש טוב ומיטיב, ומצא את החיגר שוכב על הארץ, שאלו הרוכב במה אוכל לעזור לך, נענה החיגר, הראית בעיניך כי חיגר אנכי ואין בכוחי להתקדם בדרכי, הרעב והצמא מכה בי בכל הכוח, נתן לו האיש אוכל ושתו כל מיני מעדנים, נהנה ההלך עד מאד, והנה הרוכב עולה על הסוס להמשיך בדרכו, התחנן אליו החיגר שיקחנו עמו על הסוס, בכבוד גדול הסכים האיש, ויעל החיגר בקושי רב על הסוס, וכמעט שהתחילו ליסע בדרכם חכם הרוכב בדעתו כיצד ישב החיגר לאחוריו שמא יפול מהסוס, והושיב את החיגר מלפניו כשהוא מושך במושכות ומנהיג את הסוס, והרוכב בעל הסוס יושב לאחוריו.

ויהי בהגיעם לעיר, נענה החיגר אל הרוכב, רבי יהודי, הגענו למחוז חפצנו, התכבד נא לרדת מהסוס שלי ותן לי להמשיך בדרכי, נענה בעל הסוס, וכי עד היכן מגעת כפיות טובתך, נתתי לך אוכל ושתו, לקחתך בכל הדרך עם סוסי היקר, ועתה הנך רוצה 'לירש' את הסוס... גער בו החיגר בקול גדול, בוש והיכלם בהנהגה כזאת... הוצאתך מהיער בכל הדרך הארוכה והמסוכנת ואתה הנך בא לקנות את סוסי בדיבורי שטויות... וכך התעצם הוויכוח והקולות עד לב השמים. למשמע הקולות והברקים נתקהלו כל הקהל, ולא ידעו אם לצחוק או לבכות, דעת הקהל היתה נוטה להכריע כי החיגר צודק, בראותם מסכנותו הגדולה, ולאידך יושב לו גבר בגוברין - כנראה הוא 'נתפס' על חלישות החיגר והחליט לשדדו באמצע היום... משראה הבעלים כי כלתה אליו הרעה, נענה הבה נדון את דיננו לפני רב העיר, ובאו לפני הרב, וסיפרו כל אחד מהם את סיפורו בגירסא שלו, הרב הבין את אשר לפניו וראה שיש כאן חיגר שרוצה לנצל את חלישותו לנשל את הסוס מבעליו, וגרם בחכמתו לחיגר שיודה והחזיר את הסוס לבעליו.

לאחמ"כ אמר הרב לבעל הסוס, הנה ראית כי אך בקושי הצלחנו להשיב גזילה לבעליה, מהיום והלאה הזהר והשמר, לעולם לא תתן ל'אורח' לשבת בקידמת הסוס כי שם הנהגת הסוס, ולעולם לא תמסור בידו את ההנהגה - את המושכות.

ולדידן, לכל אחד יש גוף - חיגר שצריך להאכילו ולהשקותו, ובוודאי אי אפשר להתעלם ממנו, ויש לתת לו כדי חיותו, אבל זאת יש להיזהר במשנה זהירות שלא לתת בידו את המושכות, לא לתת לו את ההנהגה... קח לכה"פ שעה ביום להראות בעלות - להראות שאתה בעה"ב, לא הוא, אלא אתה רוכב על גבי הסוס. והזמן גרמא לתפוס 'שליטה' על הגוף ועל האברים, שיהיה 'הוא' מושל עליהם ולא להיפך...

עוד זאת נאמר לקראת סיום תקופה קדושה זו והימים הבאים לקראתנו לשלום במה שסיפר הגה"צ רבי ירוחם זי"ע המשגיח דמיר, כשנתגלתה יבשת אמעריקע (ארה"ב) - כשהגיעו ראשוני המהגרים היו רכובים על סוסים, והנה בני השבטים שהיו גרים שם מקדמת דנא, והיו מנותקים משאר בני עולם, המה לא ידעו ממציאות כזו של רכיבת בני אדם על הסוסים, רק ידעו שיש 'סוסים' ושאר בעלי חיים ולאידך יש בני אדם, אבל מעולם לא ראו את שניהם יחדיו (אדם הרוכב על הסוס), ויראו ותמהו האנשים, כי היה נראה להם שיש כאן בריה חדשה, בעל חי שיש לו ארבע רגליים ובראשו הוא נעשה כאדם... ולא יכלו להבין את אשר לפניהם, עד ש... הגיעו הרוכבים ליעדם וירדו מעל הסוסים, וראו ששניים המה - בעל חי רגיל ההולך על ארבע, ועליו יושב אדם ככל האנשים, ומה שהם ראו עד עתה היה איך שאיש רוכב על גבי הסוס, אבל אינו חלק ממנו...

ולמד מכאן רבי ירוחם, כל יהודי מורכב מחומר הגוף, אבל עליו לדעת שהוא 'נפרד' לגמרי מהסוס (משל לחומר הגוף), ואינו 'אחד' עם הסוס, אלא שבראות האדם שהנסיונות מושכים אותו בכל עת כלפי מטה, לחבר אותו עם חומר הגוף, הוא טועה בעצמו ומדמה שהוא 'בריה' אחת עם הסוס - בריה משונה של סוס ואדם גם יחד, והנה בהגיע ימי השובבי"ם, כאשר האדם יורד מהסוס, הוא 'משתחרר' לרגע מהסוס שבו, לרגע שומר על עיניו כנגד פיתוי היצר, לרגע חוסם פיו בשעת... אז הוא מגלה שבאמת הוא 'אדם', נפרד לגמרי מהסוס, אף שיש לו חומר הגוף הרי הוא כאדם הרוכב על גבי הסוס, אבל חלילה אינו חציו אדם וחציו סוס, ואינו מחויב ללכת לכל מקום עם הסוס גם יחד... אדרבה, יתנתק ממנו עד כפי יכולתו. ועלינו לזכור זאת היטב גם בשבוע הבא... איננו 'גוף אחד ונשמה אחת' ביחד עם ה'סוס' שבקרבתנו... (הגש"פ שי לתורה, בריסק).

יג. ובנותן טעם להביא מה שכתב הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע (דרוש י"ד לפסח) כי ידוע מה שאמרו 'הקריאה מעוררת את הזמן', ומאחר שבפרשתן נאמר מעניין יום הכיפורים, וכדכתיב בסוף הפרשה (ל י) 'וכפר אהרן על

באר הפרשה - פרשת תצוה

להיאחו ו'לתפוס' עצמו בימים האחרונים שנשארו, ועי"ז וז"ל, וכמאמרי הקדושים, כאשר אם ירים איש את קצה יחשב כאילו התחזק בעבודתו יתברך בכל הזמן כולו", המטה יתרומם כל המטה, בן כאשר יתקן איש ביום וכמו שכתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (במדבר א) אחרון יתוקן כל הזמן, עכ"ל"ט.

קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו, על כן שבת קודש דנא יש בה בחי' יום הכיפורים. יד. אדרבה, שערי סייעתא דשמיא נפתחים בלא גבול דייקא בעת הזו, וכמסופר על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה נוהג בכל שנה לעלות על ציונו הק' של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע ביומא דהילולא דיליה (ז' אדר), ותמיד הגיע אל חלקת מחוקק ספון לקראת ערב סמוך לזמן השקיעה, שנה אחת הקדים לבוא לקאליב כבר בשעות הבוקר בעוד היום גדול, אך לא פקד את ה'ציון' אלא לעת ערב, שאלו מאן דהו, מה ראה הרבי לבוא דווקא כי ינטו צללי ערב ובפרט שכבר שהה בעיר והיה בידו סיפק להגיע מקודם, נענה לו הרה"ק ואמר שבנוהג שבעולם ביום היריד 'אין די לעצטע מינוט'ן כאפט מען מציאות' (ברגעים האחרונים מוצאים מציאות גדולות...), כלומר, דברי ערך יקירם בעד פרוטות, ונתכוון לומר בדבריו שעיקר התעוררות הרחמים הוא דווקא 'כי פנה יום'... ואפשר להרוויח הרבה גם עם דברים קטנים ביותר, כל התעוררות וכל מעשה טוב משפיע הרבה הרבה לטובה.

טו. זאת ועוד, כי ברגע אחד יכול האדם לשוב בתשובה שלימה ולהתהפך מן הקצה אל הקצה, וכמו שאמרו ללמוד זאת ממה שייסד הקב"ה בעולמו, שהנה כשמסבב האדם את גופו וראשו לאחור הוא רואה 'נפלאות', כל מה שעמד עד עתה לצד ימינו נהפך לפתע פתאום להיות בשמאלו, וכן להיפך הצד השמאלי נעשה ימין... וכל זאת ללמד לאדם כי מיט איין דריי (בסיבוב אחד) גם אם עמד עד עתה ב'שמאל' ח"ו, הרי מעכשיו הוא עומד בימין'... ופנים חדשות באו לכאן.

הואיל ועומדים אנו בימי 'פורים קטן' הזמן גרמא לעסוק קימעא בענייני הפורים והמגילה לנוגע לדידן, שהנה מצינו שהמן היה ברום המעלה, כל עבדי המלך כורעים ומשתחוים להמן, טבעת המלך בידו, גבר מלכא תתאה ממלכא עילאה, לעומת זאת מרדכי היהודי היה בתחתית שפל המצב, כבר עומד עץ גבוה חמישים אמה מוכן ומזומן לתלות את מרדכי עליו, וברגע אחד - 'ונהפוך הוא', עליונים למטה ותחתונים למעלה, ויאמר המלך לתלות את המן על העץ אשר הכין למרדכי, ואילו מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, וככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, ללמדנו שניתן לעשות מהפכה רבתי בבת אחת, אם רק יתחיל לרומם עצמו ולהתחזק בעבודתו, אזי יגיע עד שמי מרום. ויש להעמיס זאת במה שאמרו חז"ל (מגילה ז'): 'חייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', 'ארור המן' היינו מצב שהנו 'רשע' ל"ע, ו'ברוך מרדכי' היינו שהוא צדיק, ובאו להורות לנו כי חייב איניש מחובת האדם, לקבוע ולהשריש בעצמו שלא ידע כלל שיש 'בין' - היינו מצב של הפסק ושהיית זמן בין זה לזה, אלא ברגע אחד יש בידו להתעלות מהמצב השפל ביותר בחי' ארור המן עד שיא המעלות בבחי' ברוך מרדכי, ואין שום הפסק (ושהות זמן) 'בין' ארור המן לברוך מרדכי, גם אם לפני רגע היית ארור המן אזי תיכף ומיד בידך הכח להשתנות לגמרי עד לברוך מרדכי...

סיפר הרה"ק ר' יענקל'ע מפשעווארסק זי"ע, בעיר צאנו התגוררה אלמנה צעירה ולה י"ד ילדים רכים בשנים, ויהי היום, חלתה האשה והגיעה עד שערי מוות רח"ל, וכבר קראו לאנשי הח"ק להיות מוכנים ומזומנים... באותו זמן הריצו שליח להזכירה לפני הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, ונחרד מאוד [וכמו שהעיד על עצמו, שאינו מתיירא ממלאכים ושרפים אלא מדמעות אלמנה ויתומים], ונכנס בסערה לביהמ"ד, וזעק בקול, רבש"ע, אבינו מלכנו, אין בידינו לסבול את הדבר הזה, והיות ש'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' על כן בגזירת עירין קדישין הנני גוזר שתשלח רפואה שלימה לפלונית בת פלונית, אין צריך לומר שדבריו עשו פרי וחזרה לאיתנה. אחר הדברים האלה ניגש אליו בנו חביבו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע שכידוע היה מסוגל להרהיב בנפשו עוז ולשאול את אביו כדת וכדין, ופרש תמיהתו בפניו, ילמדנו רבינו, אך לפני כמה ימים שמעתי אותך ממרר בבכי כי מתבייש אתה להיכנס לביהמ"ד ונפשך עגומה מרוב חטאים ופשעים רח"ל, כיצד אמרת כעת על עצמך שהינך צדיק - 'צדיק גוזר', ענה לו הדברי חיים בפליאה, וכי מה סתירה יש בדבר, והלא כך הוא דרכו של יהודי, אמש היה בתחתית המדרגה והיום הוא צדיק גוזר...

והנה הגם כי ללא כל ספק שאין לנו 'השגה' מהו 'שפל המצב' של ה'דברי חיים', ומי יתן והינו לכה"פ באותה מדרגה... אך דבריו הקדושים אינם בבחי' 'מגילת סתרים' רק בא ללמד על הכלל כולו יצא שאין שייכות בין היום לעבר כלל, ואף אם אתמול עומד איש בפתחה של גיהנם מ"מ ביכולתו להתעלות בבת אחת עד לרום המדרגות.

האבנט כמידתו של כהן - שיהא מקיפו פעם אחת ותו לא, וכן קשה לגבי המצנפת.

ומבאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (אונים לתורה פסוק לט) כי באה התורה ללמדנו, שצריך האדם להרבות בשמירה יתירה על הראש - מקום העיניים, ועל הלב, וכדכתיב (במדבר טו לט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', וכן נאמר (משלי כג כו) 'תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצורנה', ולא די בשמירה בעלמא, אלא צריך לעשות משמרת למשמרת, להוסיף גדר על גדר וסייג על סייג²¹, להרחיק אותם מן העבירה, ולשעבד תאוות ומחשבות ליבנו ואת הראש לעבודתו ית"ש, וכל המוסיף בהרחקות ובגדרים הרי זה משובח²², אשריו וטוב לו בעולם הזה²³ ובעולם הבא.

בפרשתן (כה ד), 'ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפור ומעיל וכתונת תשבץ מצנפת ואבנט', כתב הרמב"ם (פ"ח מהל' כלי המקדש הי"ט) וז"ל, המצנפת של כהן גדול או הדיוט ארכו שש עשרה אמות, והאבנט רחבו כמו שלוש אצבעות וארכו שנים ושלשים אמה, מקיפו ומחזירו כרך על גבי כרך, עכ"ל [ור"ל, שהיה מניח את האבנט על מקום הלב ומסבבו פעם אחר פעם, וגם ה'מצנפת' שעל הראש שארכה ט"ז אמה היתה עשויה כרך על גבי כרך]. והנה בשאר בגדי כהונה קי"ל שצריכים להיות כמידת הכהן לא פחות ולא יותר, ואם אינם 'כמידתו' אינם כשירים לעבוד בהם, עד כדי שאם עבד בהם כך עבודתו פסולה (רמב"ם שם ה"ד), מעתה יש להקשות מה נשתנו האבנט והמצנפת שעשויים הרבה יותר מכפי מידתו, מדוע לא נעשה

טז. הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע נולד לאביו שהיה איש פשוט, ולפרנסתו היה משמש כ'בעקער' (אופה), והוא בעצמו עלה מעלות רמות עדי הגיעו למדרגותיו הקדושות. פעם נזדמן שישב הרה"ק בין צדיקים אחרים, והיה כל אחד משמיע מאמר מה שראה ושמע אצל אבותיו ורבותיו הקדו', פתח האוסטרובצער ואמר הנה אבי היה 'אופה' פשוט, ומעבודתו שמה לימדני ג' כללים ויסודות איתנים הנוגעים לכל יהודי. א. באם האופה רוצה להוציא מתחת ידו 'סחורה' משופרא דשופרא, שהבולקעס (לחמניות) או ה'מזונות' יהיו באופן הכי טוב, יסדר שבתנור תבער 'אש' חזקה וגדולה, וככל שתגדל האש כך ייטב לבולקעס בטעמם בריחם ובמראם, כי מ'אש' קטנה ונמוכה לא ימצא סחורה טובה, א' גוט שטיקל (מאפה טוב) יוצא רק מפייער (אש) חזק. והלימוד, להוציא מתחת ידו דבר מתוקן, תורה ותפילה כדבעי יש להסיק אש קודש ותבערה בלבו, וככל שתגדל ותתחזק האש אז הם יהיו באופן הכי נעלה. ב. גם כשכבר הבעיר את התנור בלבת אש חזקה מאד, יש לו להזהר מאד שיהיה התנור סגור ומסוגר היטב מכל צדדיו, כי החורים וסדקים מסוכנים למה שנאפה בתנור (כמו שנפסק בשו"ע, אם נשב זיקא מתקלקלים האפיה והבישול שבתנור), והיינו גדרים וסייגים שעל האדם להציב סביבו - אף אם הוא בוער באש לה' ולתורתו, עדיין מסוכן הוא אם לא יסגור סביב עצמו בגדר וסייג כהוגן. ג. משום מה, הרי הבולקעס והמזונות שנשארו מאתמול וכ"ש משלשום או משבוע שעבר אין להם כלל חן ולא טעם טוב... והכל ממשמשין לתור אחר מה שנאפה היום זה מחדש... פריש, קאכעדיג וחם מהתנור (טרי וחם), כי לפרישע (טריים) יש טעם מיוחד ועדיף על הישנים, כיו"ב, יהיה בכל יום בעיניו כחדשים, - לא ילמד כי אתמול למד, ולא יתפלל כי אתמול התפלל, אלא יבעיר אש חדשה כי אז יוטב טעמו וריחו פי כמה וכמה.

יז. הרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע אמר על הא דכתיב 'כתית למאור' בזה"ל, התורה אומרת צום יונגערמאן, שטויס זיך אביסעל וועסטו לייכטיג (תכתת ו'תבעט' מעט בעצמך, אז תאיר ותהיה 'למאור')...

והנה נאמר בפרשתן (כ יז-כא) שהיו י"ב אבנים בחושן, ועל כל אחד מהם היה חקוק שם אחד מהשבטים, והאבן הנקראת 'שהם' היא שייכת ליוסף, וביאר רבינו בחיי, כי 'סגולת אבן זה לתת חן לאדם בעיני כל רואיו', וכמו יוסף הצדיק שזכה לחן, כמו שנאמר בו (בראשית לט כא) 'ויתן חינו בעיני שר בית הסוהר' [וכן כתיב (שם מט כב) 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', ופירש רש"י, פורת' הוא לשון חן, ו'חנו נטוי על העין הרואה אותו], גם אותיות 'שהם' הם כאותיות 'השם', וכדכתיב 'ויהי ה' את יוסף, וללמדנו כי המקדש עצמו בקדושת יוסף זוכה לחן ושיהיה ה' עמו... ואילו ב'מדרש תלפיות' (ערך אפור) פירש הטעם בזה, כי 'סגולת האבן הזאת היא להציל את האדם מסם הממית', שאף אם אכל סם המוות מכל מקום ניצול מהסכנה ונשאר בארץ החיים אם מחזיק ונושא את האבן 'שהם', והרי זה שייך לעניינו של יוסף, שכל השומר עצמו בקדושה כמו יוסף הצדיק מועילה זכות זו להגן עליו אף חטא בשאר עוונות, ודי לו בתשובה קלה אחר שלא פגם.

יח. מפעם לפעם היה יוצא הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לשהות (בימות החול) בכפר 'שמריהו', באחד הפעמים הבחין בנער בן י"ב שנה הדר בקרבת מקום, ובקדשו הבין ש'מקום הניחו לו' לחזק את הנער ולקרבו ליהדות, שלח

כתית למאור - שברון הלב רק לצורך עליה להאיר הנשמה בפרשתן (כו ב), 'כתית למאור', וברש"י, 'ולא כתית למנחות', וביאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (וכן בעוד הרבה ספה"ק), כי באה התורה ללמד לאדם שיכתת' וישבר ליבו אל הקב"ה, אבל תכלית שברון לבו היא בכדי להביאו להאיר את עצמו, ולא למנחות - כלומר, שלא יניח את עצמו מעבודתו, אלא יאיר את נפשו ונשמתו בעבודת ה'. וצריך להיזהר הרבה שאותו שברון לב לא יביאנו לידי עצבות חלילה"ט, שהיא אבי אבות הטומאה², כי זו עצת היצר להפילו

הרה"ק לקרוא לו, ומשבא הנער החל לדבר עמו 'ארום און ארום' - מה מעשיו, היכן מקום לימודיו וכו', תוך כדי השיחה נפתח הילד וגילה את אזני הרבי כי משיכה עצומה מקננת בקרבו לדעת את הנעשה בקרב התועים המשקיעים ראשם ורובם במשחקי הכדור (בועטים ברגל ותופסים ביד וכו', מתחלקים לקבוצות וקהילות ומבלים ימיהם ושנותיהם בשטויות הבל וריק ל"ע), והוא בקי במיני הקבוצות ובשמות המשחקים, ותדיר הוא מברר וחוקר אודות הנייע'ס והמתחדש בתחום זה. פתח הרבי לבאר לו בטוב טעם ודעת עד כמה הדבר לרעתו, מה יתן לו ומה יוסיף לו, מה גם שבעוד שנה יגיע זמנו להכנס ל'ישיבה', ובמצב כזה לא יאותו מנהלי הישיבות לקבלו כתלמיד... בטרם נפרד הנער ביקשו הרבי שיבטיח לו שמעתה לא ילך לראות את המשחקים הללו, הילד הסכים רק לקבל ע"ע בלא נדר ובלא הבטחה, בטענה כי א"א לו להבטיח דבר שלא יוכל עמוד בו... כי 'נפשו קשורה...' במשחק הלזה, הרבי עמד על כך - לקבל ממנו 'הבטחה', והוא בשלו שהוא מוכן מעתה להשתדל שלא ללכת לראות, וחוזר חלילה, עד שהרבי פעל פעולתו והנער 'נכנע' והבטיח שאכן לא יוסיף לראותם עוד עד העולם.

הנער גדל ונעשה איש, נכנס לישיבה קדושה ושם עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה כשהוא שומר על מוצא שפתיו ואינו מביט כלל לאותו ענין. בהגיע לפרקו מצא את זיווגו בארה"ב ובנה שם ביתו על אדני התורה והיראה, אבל דא עקא, שעברו השנים והבית ריק מבלי בנים ובנות... וכבר הוברר לו שעפ"י דרך הטבע אבדה תקוותו, אין לו שום סיכוי לזכות בבנים... כעבור זמן עלה לארה"ק לשפוך שיח במקומות הקדושים, אולי יחוס אולי ירחם, בהגיעו לירושלים שם פעמיו אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, בקודש פנימה הגיש קוויטל (פתקא) בבקשת רחמים ולא הזכיר לפני הרבי כי הוא אותו נער מכפר שמריהו, רק גולל בפני הרבי את כאב לבו שעדיין לא נושע, והרופאים מייאשים אותו, ברחמיו המרובים ברכו הרבי שבקרוב יזכה לחבוק בן, נענה האיש, רבי קדוש, אינני מסתפק בברכה אלא בהבטחה מפורשת יוצאת מפי הרבי שבקרוב אזכה לזש"ק... אמר לו הרבי, וכי יכול אני להבטיח, אין בכוחי אלא לברך, ולהתפלל עליך, אבל הוא בשלו שהרבי יבטיח... אולם הרה"ק סירב להבטיח, נענה האיש ואמר, מדוע לפני עשרים שנה דרש ממני הרבי הבטחה ולא הסתפק בפחות... (אף אני מבקש עתה הבטחה)... מיד הכיר הבית ישראל מי העומד לפניו ושאלו, האם אכן עמדת בהבטחתך, השיב האיש אכן מוצא שפתי קיימתי, אמר לו הרבי אם כן מבטיחך אני שתזכה בקרוב לישועת ה', לא עברה שנה ונולד לו בנו בכורו במזל טוב (אף שלדברי הרופאים לא היה שמץ תקווה שיזכה לבנים בדרך הטבע).

וללמדך, כי המשבר טבעו, אם ב'סור מרע' לעזוב התקשרותו ומשיכתו אל כל מיני שטויות עולם והבליו - בהיתר או באיסור ח"ו, אף מן השמים יענוהו מידה כנגד מידה ויזכה לישועה למעלה מדרך הטבע, באותות ומופתים לטוב לו כל הימים.

יט. איתא מהרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע שההפרש וההבדל בין 'עצבות' האסורה ל'מרירות' המותרת ונצרכת אינו אלא כ'חוט השערה', ומסמיק לכך את דברי הגמ' (חולין כז). נשחט ברובו 'כשירה' מחצה 'טריפה' - וכמה יש בין מחצה לרובו לא יותר מכחוט השערה (אם גדל ה'מחצה' אפילו רק בכחוט השערה כבר נחשב כרובו), והיינו שכל ההפרש שבין כשר לטריפה אינו אלא חוט השערה... וסימן היכר ביניהם, כי אחר העצבות נעשה גופו כבד עליו, והולך לישן מרוב ייאוש, ואינו סובל לא את עצמו ולא אחרים, אבל המרירות אינו מניחתו לישן, כי מכיר שעדיין לא התחיל עשות מאומה - הולך וחוטף תפילה ומצוות, נוטל גמרא לידו ומיישב עצמו ללמוד (המכתב הובא בכנסת ישראל בשם הרה"ק מקארלין, ויש שייחסו אותו להרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע).

בפי העולם שגור לחלק ביניהם, כי העצבות אומרת כבר אין לי כלום ואבד שברי, והמרירות אומרת עדיין אין לי כלום - א"כ מהיום והלאה אשתדל לקנות עוד ועוד.

כ. הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע הוכיח אחד מנכדיו על עניין השמחה וגנות העצבות, נענה הנכד ואמר לו, הלא יש די והותר מצוות ועברות שאינני מקפיד עליהם כראוי, מדוע בחר זקה"ק להעירני על מידת העצבות והרי יש

באר הפרשה - פרשת תצוה

יא

ברשת הייאוש, אלא בר כבר עם השבון הנפש יהא והרחיב בדברים הרה"ק ה'באר משה' מקאזניץ זי"ע מלא אורה ושמחה כ"א. (ד"ה א"י ואתה תצוה), וז"ל, שהעיקר הוא להיות

בידי עבירות גרועות מזה. ענהו ה'בית אהרן', אכן בשאר עוונות ידעת גם ידעת שהם עוונות, אבל עיקר החסרון בעצבותך שאינך מכיר בה כי היא עבירה. ודע שהעצבות אינה עבירה אך היא אבי אבות כל העבירות, כי לכמה וכמה עבירות נמשך האדם ע"י שהוא שקוע בעצבות, לעומת זאת, השמחה איננה מצוה אך היא המביאה לכל מצוות האמורות בתורה.

עוד מסופר, שבאחת הפעמים כשדיבר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בגנות מידת העצבות הזכיר בתוך דבריו את הכתוב (תהלים טז ד) 'ירבו עצבותם אחר מהרו' וביארו בשפה ברורה. באותה שעה עמדו שם ג' מחסידיו - וראה זה פלא, כל אחד מהם שמע והבין את ביאור הקרא באופן אחר, כפטיש הזה המפוצץ ויוצא ממנו כמה חלקים. הראשון שמע מפה קדשו לבאר ירבו עצבותם היאך מרבה האדם את מידת העצבות לשכון בלבו, זאת ע"י שאחר מהרו, שאינם מאמינים בטוב מצבם ומנסים למהר ולהקדים את המאוחר העתיד לבוא עליהם, ועי"ז המה נופלים בעצבות. החסיד השני העיד ואמר בשם רבו לאמור, ירבו עצבותם אם האדם מתחיל להתנהג בריבוי העצבות, אזי אחר מהרו אותה העצבות ממהרת להביא אחריה עצבות נוספת. ואילו השלישי שמע מהרבי, ירבו עצבותם על ידי שהאדם מרבה את עצבותו, אזי אחר מהרו מלשון 'מוהר הבתולות' (לעיל כב טז) - מתנה, שנותן בעצבותו מתנה 'לסיטרא אחרא', ה"י מהם ומהמונם... נענה הרה"ק כי כל ג' הביאורים אמת יש בהם (דברי אהרן).

כא. מעשה היה בבחור משיבתו של הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה שקוע בחטאים ועוונות ל"ע, ו'תפס' את עצמו ושינה דרכיו מן הקצה אל הקצה, החל ללמוד בהתמדה גדולה אך דא עקא, שככל שעלה והתעלה במעלות עבודת השי"ת כך שקע ביגון ובעצבות נוראה, כשהוא מסביר, שאדרבה דייקא ככל שמטיב מעשיו הוא מבין ביתר שאת כמה היו מגונים מעשיו בעבר, ועד כמה פגם והכעיס את אביו שבשמים. המחנכים והמשגיחים ניסו לדבר על ליבו ולהפיג צער, אך העלו חרס בידם, עד שסיפרו זאת להרה"ק מסאטמאר זי"ע, ויקרא לאותו בחור, בהגיעו לפניו אמר לו הרבי, אין זה מדרכי התורה להיות בעצבות וליפול ברוחו, אלא אדרבה עיקר העבודה היא לשוב ולעסוק בתורה ובתפילה, ולהסיח דעת מכל העבר, ורק להשקיע את כל כוחו בעתיד, טען כנגדו התלמיד והלא פסוק מפורש הוא בתהילים (נא ה) 'וחטאתי נגדי תמיד', השיב הרבי ואמר הנה כתיב בפרשתנו 'להעלות נר תמיד' (כז כ) ופירש רש"י 'כל לילה ולילה קרוי תמיד', כלומר, שאין הכוונה ב'תמיד' כפשוטו ממש, שצריך להדליק את המנורה בכל רגע ורגע, אלא די שתהא דולקת בלילה, והוכיח זאת רש"י מדין 'קרבן התמיד', שהכוונה ב'תמיד' לפעם אחת ביום, והמשיך הרה"ק לומר, כך גם יתפרש הכתוב 'חטאתי נגדי תמיד', שאין הכוונה שיהיו חטאיו כנגדו כל היום וכל הלילה, אלא די שיהרהר בהם פעם אחת ביום, כגון לפני קריאת שמע שעל המיטה ותו לא... ותקבל על העתיד להיות טוב, ודי בזה.

וכבר כתב כן הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע (ב'הנהגות') בזה"ל, וטוב פעמים לזכור שפלותו למזכרת עון כמו שנאמר וחטאתי נגדי תמיד, וידוע ש'תמיד' גם מיום אל יום פעם אחת או בכל שבוע. עכ"ל.

דבר נאה אמרו בהא דאיתא בגמ' (נדה ל:) שקודם שיוצא אדם לאוויר העולם משביעים אותו 'תהי צדיק ואל תהי רשע', ולכאורה קצת תמוה מדוע משביעים אותו 'אל תהי רשע', והרי מאחר שכבר השביעו אותו מקודם 'תהי צדיק' הרי פשיטא שלא יהיה רשע... וביארו, שאומרים לו תהי צדיק אך לא באופן שיאמר כל העת לעצמו אני רשע... שלא זו דרכה של תורה שמא יבוא לידי עצבות וייאוש.

נוראות למד הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע מדברי הירושלמי (פאה פ"ח ה"ח) שרבי יוחנן וריש לקיש הלכו לרחוץ בחמי טבריא, בדרכם פגע בהם עני וביקש מהם נדבה, אמרו לו, כשנחזור מהמרחץ ניתן לך. משחזרו מצאו אותו מת [כי אדהכי והכי גווע מרעב], אמרו לא זכינו לטפל בו בחייו, נטפל בו במיתתו, כאשר טיפלו בו מצאו עליו כיס מלא דינרין (והיינו שבאמת היה עשיר, ואילו לא היה רשע קמץ היה קונה לעצמו מממונו דבר מאכל, ולא הם אשמים כלל במיתתו) עיי"ש.

הבה ונתבונן, מה היה עושה אדם מן השורה בראותו שגרם לעני למות, הרי היה מתמלא כולו צער ומכאובים אבל ובכי על עוון הרציחה וכולו אומר ייאוש... לא כך היא דרכם של אמוראים, כי אינם מביטים אלא על העתיד - מה יש בידם לעשות מכאן ואילך. והנה, אם לא היו מתחזקים לטפל בו לאחר מיתתו היו נשארים באבלם וצערם לעולם, בחשבם שהם גרמו למיתתו, ובאמת בזכות הנהגתם שפנו לטפל בו במיתתו זכו לגלות שלא היו אשמים במיתתו כלל,

באר הפרשה - פרשת תצוה

את הפעמונים בתוך הרימונים, הלא כמו"כ היו ג"כ הרימונים בתוך הפעמונים.

ומבאר האלשיך הק' (בפרשתן) וז"ל (בשינוי) אך הוא מוסר אבינו שבשמים ללמדנו דעת כי אין טוב משתיקה. כי הפעמון הוא כעין זוג בענבל המקשקש בתוכו (רש"י כאן) וכצורת הלשון המקשקשת תוך הפה, והזוג ההוא המקשקש משמיע קולו בבואו אל הקודש, ולכן הוא משל ורמוז הרומז על דיבור הפה, והרימונים... הם כעין כפיות חלולות סתומות אשר לא ישמע קולם - הם רמז על השתיקות והעדר הדיבור. ובאה התורה לומר לן שעל הפעמון - הדיבור, להיות 'בתוך הרימונים' - בין שני שתיקות, ולא שיהיו הרימונים בתוך הפעמונים כלומר שתיקה אחת בין שני דיבורים. ולכן נברא האדם עם 'פה אחד' ושתי עיניים (ושתי אזניים) לרמז לו שמחצה ממה שהוא רואה (ושומע) יגיד בפיו²¹.

בפרשתן (כח לב) 'והיה פי ראשו בתוכו, שפה יהיה לפיו סביב מעשה אורג כפי תחרא - וברש"י, למדנו שהשריונים שלהם פיהם כפול', וביאר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע כי השריונים כלי מלחמה הוא (עי' שבת סב.), וללמדנו בא, שבמלחמת היצר יוכל להתגבר רק ע"י שיהיה 'פיהם כפול' - בשמירה כפולה ויתירה שלא לדבר דיבורים שאינם נצרכים (סידור לב שמח).

האדם בגודל השפלות ובגודל ההכנעה, אך עם כל זה ההכרח הוא להיות הענוה בהשכל וברעת, שלא יתייאש האדם על ידי זה מלשוב ח"ו, שיאמר בלבבו ח"ו אין לי עוד תקוה, שכבר הרביתי לפשוע ונתלכלכתי הרבה בעונות וחטאים, עד אפס תקוה ח"ו, אל יאמר כן, כי השי"ת הוא רחום וחנון ומרבה לסלוח, ובשיקבל עליו מהיום באמיתות גמור לבל ישוב עוד לכסלה, בוודאי אין לך דבר שעומד בפני התשובה (ירושלמי פאה פ"א ה"א), וזה השי"ת ב"ה אינו מבקש מאתנו כי אם לפתוח בתשובה, ואז השי"ת יגמור בעדינו לטובה²², וכמו שאמרו חז"ל (שהש"ר ה ב) פתחו לי פתח כחודו של מחט וכו', וזהו מאמר הכתוב כתית למאור, שיהיה האדם כתית, בלב נשבר ונדכה, למאור, בכדי שעל ידי זה יאיר עוד יותר בגודל ההארה, ולא כתית למנחות, שלא יהיה ח"ו מונח בעצבות ע"י הענוה ושפלות ויתייאש ע"י זה ח"ו מלשוב עוד.

ונשמע קולו - שמירת הדיבור והזהירות מלה"ר ורכילות

בפרשתן (כח לב), 'ועשית על שוליו רימוני תכלת וכו' ופעמוני זהב בתוכם', וכן נאמר בפר' פקודי (לש כה) 'ויתנו את הפעמונים בתוך הרימונים על שולי המעיל סביב', ולכאורה צריך ביאור, הרי היו רימונים ופעמונים זה לצד זה, ומדוע אמר ויתנו

שהרי תלוי עליו כיס מלא דינרין, והוא אשם בעצמו שלגודל קמצנותו העדיף למות כשכיס מלא מעות בידו... וזו עבודת האדם להסתכל אך ורק על העתיד בלבד, ולא ירבה לחשוב ולהצטער על העבר, ואז יוכח שהכל לטובה. **כב.** ובאמת זה כלל גדול בכל ענייני העבודה, שאין הקב"ה מבקש מהאדם אלא לעשות מה שביכולתו וה' יגמור בעדו, ועפ"ז ביאר הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות מא) מה שמצינו בעניין הדלקת נרות המנורה, שכל ענייני ה'הכנה' - הטבת הנרות וסידורם ונתינת הפתילות והשמן נעשים על ידי כהן דייקא, ואילו עצם הדלקת הנרות כשירה אף בזר (יומא כד:), ולכאורה איפכא מסתברא, אלא שרצה הקב"ה להורות שאין 'הגמר' נעשה בידי אדם, אלא עליו לעשות מה שבידו, והקב"ה כבר ישלים את המעשה.

וכך כתב הרה"ק ה'בית אהרן' בפרשתן (ד"ה באוהל מועד) יערוך אותו אהרן ובניו - שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאיליה, היינו שצריך ליגע עצמו בעבדות עד שתהא שלהבת עולת מאיליה, כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכוין לזה, ולא כהחסידיים השוטים המחפשים ומצפים להתלהבות, רק שצריך לעמול בעבדות, והשלהבת תעלה מאיליה.

כג. וכמו שהעמיס הרה"ק מרוז"ן זי"ע בדברי הגמ' (מגילה יח.) 'מילה בסלע משתוקא בתרין', שהמדבר מילה אחת מתוך שתיים שהוא שותק אזי שווה מילה אחת שלו סלע ויש לה ערך רב, שהרי אינו מדבר אלא כפי הנצרך. הוא היה אומר, הנה לחתן נותנים 'דורון דרשה', אבל הרבה יותר מכך ראוי הוא לקבל על השתיקה. רמז נאה רמז הרה"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע בדברי המשנה במסכת תמיד (א א) 'מצאו נעול יודע שיש שם אדם פתוח יודע שאין שם אדם', הנועל פתחי פיו, ואינו מדבר כל מה שליבו חפץ, הרי 'בידוע שיש שם אדם', אך אם פיו פתוח - כלומר, שאינו שם על לב מה שמוציא מפיו בידוע שאין שם אדם - אינו נחשב כאדם, אלא כ...

פנחס רמב.) דהמעם הוא משום שאמר משה רבינו ע"ה 'מחני נא מספרך אשר כתבת' (להלן לב לב) וקללת חכם אפילו על ידי תנאי באה ונתקיים בזה. מכאן למדנו עד כמה צריך האדם להיזהר בלשונו, שאף שמי לנו גדול ממשה, ולא עוד אלא שאמר זאת לצורך הצלת ישראל מ"מ לא נמלט מן העונש (כמוכן שאין אנו מדברים כלל אודות משה רעיא מהימנא עצמו כי אין לנו בו כל השנה, אלא רק ללמדנו בדין באנו)²¹. עפי"ז פירש ה'ש"ך על התורה שזהו שאמר לו הקב"ה 'ואתה תצוה את בני ישראל' - שהא גופא תצוה אותם עד כמה צריך להיזהר בלשונם, כי מות וחיים ביד הלשון.

והנה אמרו חז"ל (ערכין טז.) מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקב"ה יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול²², ולכאורה צריך ביאור, כי מן הנראה היה שעדיף שיהיה בנד שאינו משמיע קול כלל, בכדי להורות ל'בעל הלשון' שיפסיק מלהשמיע קולו בדיבורים האסורים, ובוה יתכפר לו. מכאן אמרו, שאכן, לא באה התורה לאסור על האדם מלדבר, אדרבה יפתח פיו²³, וידבר רק דיבורים מותרים נקיים מכל רבב²⁴.

והנה לא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה בכל הפרשה, וידוע מה שכתב בבעל הטורים (ע"פ הוה"ק פר

וכך היו אומרים קמאי, כמו שיש 'זולל וסובא' המרבה באכילה גסה ושתייה שלא כדת והתורה החמירה עליו עד מאד... כן יש זולל וסובא באדם המדבר ומדבר בלא מחשבה יתירה, ומרבה בדברים של לשון הרע, רכילות ושאר דיבורים אסורים שסופם מי ישורם (אמרי נועם, הרה"ק מוואלברוז).

כד. עוד איתא בגמ' (שם) 'קטורת מכפרת על לשון הרע, אמר הקב"ה יבוא דבר שבחשאי [היא מעשה הקטורת הנעשית בחשאי ובסתר, שהיתה נעשית במזבח הפנימי והיו הכהנים אסורים להיות שם בשעת עבודתה] ויכפר על מעשה חשאי' (ועיי"ש בביאור הטעם שיש ב' מכפרים). ומבאר המהר"ל (דרשה לשבת שובה) כי המספר לשון הרע הרי הוא מתרחק ונכרת מהקב"ה, וכמו שדרשו בגמ' (ערכין טו:) ממה שנאמר (תהילים יב ד) 'כרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות', ותיקונו על ידי מעשה הקטורת, שהיא חוזרת ומקשרת אותו לאביו שבשמים, שקטורת הוא מלשון קשר. והדבר נורא עד כמה חמור עוון לשון הרע, שבאותו זמן נעלה 'אחת בשנה' כשנכנס הכהן הגדול לקודש הקדשים בעיצומו של יום הכיפורים, יש לו 'עסק' אך ורק עם עוון זה של 'בעלי הלשון', צא ולמד עד כמה חמור עוונם, והיינו, שהם נצרכים לכפרה הגדולה ביותר.

כה. איתא בגמ' (יומא עו:) אמר רבא חמרא וריחני פקחין - ששתיית יין והרחת מיני בשמים הם החכימו אותו. וביאר הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע, דהנה איתא בגמ' (כריתות ו:) שכשהיו שוחקים את סממני הקטורת היו אומרים הדק היטב היטב היטב מפני שהקול יפה לבשמים, לעומת זאת 'הדיבור רע ליינ', שאם מדברים בשעה שמכינים את היין פוגמים בטעמו ועל כן עדיף לשתוק באותה שעה, נמצינו למדים ש'חמרא' מורה על שתיקה ואילו 'ריחני' מרמז על דיבור, זהו שאמר רבא חמרא וריחני פקחין - כלומר לדעת אימתי לשתוק ואימתי לדבר זהו החכמה הגדולה ביותר. כו. סיפר הרה"ח ר' משה בנצלוביץ זצ"ל משישי חסידי גור בדור האחרון, והיה משמש כאיש החברא קדישא בביה"ח בבני ברק עד סוף ימיו. בבחרותו עלו הוריו להשתקע בארץ ישראל (לפני המלחמה), בימים ההם סבל מכאבים עזים בשיניו, בימים שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ביקר באר"י, רצה ר' משה להזכיר את עצמו אצל הרבי אך משום מה ביקש מבנו של הרבי - הרה"צ רבי מאיר זצ"ל הי"ד, שיזכיר אותו לפני אביו. אמר לו רבי מאיר שיעמוד במקום פלוני שהרבי עתיד לעבור שם, וכאשר יעבור שם הרבי יזכיר לו את כאביו, וכן הוה, ויהי כשמוע הרבי את האזכרה, נענה ואמר 'רעדט מען נישט קיין לשון הרע' (א"כ פוסקים מלדבר לשון הרע), כאומר לו, שאם מתייסר באחד מאברי הפה סימן הוא לו שעליו להתחזק בשמירת הלשון, ואכן קיבל על עצמו מאז שלא לדבר שום דברים אסורים ונעלמו לו יסוריו וכאביו.

פעם נכשל בשמץ לשון הרע באמצע הלילה, ומיד חזר והרגיש בכאבי שיניים, והיו לו יסורים אלו לזכרון שיפסיק לדבר דברים אסורים, כי אחר שקיבל על עצמו לשמור פיו ולשונו הוטב לו ועד שעלה השחר נעלמו הכאבים כלא היו, ועד שנות זקנה ושיבה היו שיניו לבנות כחלב וללא שום פגם.

כז. הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע אמר שצדיק אוהב את הצנעא, וכל 'פרסום' הוא צער ויסורים עבורו, לכן משה רבינו ע"ה שמסר נפשו בשביל כלל ישראל ואמר מחני נא וגו' זכה עי"ז לשכר ושמנו אינו מופיע בפרשת תצוה, ונחסך ממנו ענין הפרסום ממנו.

באר הפרשה - פרשת תצוה

ואתה תדבר - להעריך דברי חיוק ותשבחות

בפרשתן (כח ג), 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן, ומבאר בזה הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (תצוה ד"ה ואתה תדבר) כשהוא מקדים להביא מה דאיתא ב'חובות הלבבות' בהקדמתו לספרו, שהקב"ה נטע בלבבות אנשים 'חכמה' נטועה ונגווה, אמנם, רק אם יבוא מי שיעוררם לגלות אותה חכמה - אכן יצא המטמון ויתגלה לעין כל, ואם לאו אזי ישאר נעלם ומכוסה ולא יצא ממנו שום תועלת. והדבר דומה לגרניר הזרוע באדמה, שאם יעדרו שם ויחרשו יצמח הגרניר, יציץ ציץ ויעלה פרח לתפארה, אך אם לא יעבדו שם ירקב לגמרי. וזהו שאמר הקב"ה למשה, הנה מלאתי את חכמי לב רוח חכמה וצריכים לעורר אותם שיוציאו את חכמתם מן הכח אל הפועל, על כן אתה תדבר אל כל חכמי לב הא גופא אשר מלאותיו רוח חכמה, זה עצמו תדבר אליהם ותודיעם כי הם מלאים רוח חכמה, ועי"ז ועשו את בגדי אהרן, כי יתעוררו לפעול בחכמה שיש בהם^{כט} ושעד עתה נעלמה מעיניהם^ל.

עוד נאמר בפרשתן (כח טו-ג) ועשית חושן משפט... וישפה, ובמדרש (תנחומא ויצא ו) הביאו שהוא נוטריקון יש לו פה ושותק, שהרי ישפה הוא אבנו של בנימין שידע ממכירת יוסף ולא הגיד. ולכאורה צריך ביאור דאם מעלתו שהוא שותק הוה ליה לקראו 'אין-פה', ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (ליקוטים ד' פרשיות) דעיקר החשיבות היא שיש לו פה ובידו כוח לדבר ואעפ"כ שולט עליו, ופיו ברשותו לבלום לעת הצורך. ולכן נקראת האבן בשם 'ישפה', כי אם אין בידו לשלוט על פיו אין לו פה, כי פיו אינו שלו אלא אדרבה הוא של פיו^{כ"ה}.

עוד בפרשתן (כח לה), 'והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש', ואיתא ב'מסורה' שבכל מקום שנכתב קולו בתורה כתיב קלו חסר חוץ מבפסוק זה שנאמר 'קולו' מלא, וביאר הרה"ק ה'אמרי יהודה' מבערו'אן ז"ע שבא הכתוב לרמוז, כי בבואו אל הקודש לשרת לפני ה' בתורה ובתפילה צריך להיות 'קול מלא' מתוך התלהבות וחמימות ברעש גדול, אכן בשאר הדיבורים והקולות בדברי חול די ב'קול חסר'...

כח. ויש שרמזו כן בפסוק (תהלים קטו ה) 'פה להם ולא ידברו' דמי שיש לו פה אכן 'לא ידברו', אבל מי ש'כן מדבר' אין לו פה, והוא ע"ד אמרתם השנונה של בני פולין בתפארתה - מי שמדבר יתר על המידה, אין לו 'פה', אלא 'חור' מיותר בגולגולתו, משם נשפכין חוצה כל השטויות שבמוחו, ועל ידי דיבורו הוא מחורר חור אף במוחו של השומע אותו ומאזין לדברתו חסרת המחשבה.

עוד אמרו בדרך צחות, דלעולם תמיהה רבתי היא, לשם מה הללו דורשים יומם ולילה, ומדוע אינם מסתפקים 'לחשוב' במוחם את כל ה'פנינים' היוצאים ושפועים מפייהם, אלא וודאי, כי ברצונם שרעיהם ישמעו וידעו 'הגיגיהם' מה הם, והרי הללו אינם יודעי מחשבות... מעתה עליהם לבקש את רשות של הידידים האם הם אכן מעוניינים לשמוע כל זאת...

כט. והדברים אמורים ביותר למחנכים העוסקים בחינוך התלמידים ולהורים העוסקים בחינוך הבנים, הודיעו לבניכם ולתלמידיכם כי הם מלאים רוח חכמה, הראו להם שכשרונות חבויים בהם, ובזה תפיחו בהם רוח חיים. והנסיון מוכיח יותר מאלף עדים, על גודל השינוי לטובה המתחולל בלב התלמידים כאשר הם שומעים על המעלות הטובות שיש בהם, והמפורסמות אינן צריכות ראייה ומעשים בכל יום ויום כאשר יכול להעיד כל מי שיש לו 'יד ורגל' בעסק החינוך... וחלילה שלא לנהוג להיפך, לדכא רוח הילדים והתלמידים ולומר להם שאין בהם רוח חכמה וד"ל... וכבר פירש השל"ה הק' (דברים יט) בלשון הכתוב (משלי ט ח) 'אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם יאהבך' בזה"ל, כשאתה רוצה להוכיח את הבן או התלמיד, ידיד או חבר, אל תאמר לו כך וכך אתה גרוע, כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך, וזהו שאמר אל תוכח לץ - שלא תוכיח אותו בדרך זלזול לומר לו לץ אתה. רק אדרבה תאמר לו חכם אתה, וחרפה היא לאיש חכם כמוך לעשות כך וכך, זהו הוכח לחכם, כלומר, תעשהו לחכם אז יאהבך וישמע לקול דבריך ויקבל מוסר. ובזה מבאר השל"ה הק' מה שאמר משה רבינו ע"ה בטרם הסתלקותו בתוך דברי התוכחה לישראל 'הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים', שבתוך 'דברי המוסר' סיפר במעלתם שהם חכמים נבונים וידועים...

וכך פירשו גם בדברי הרמב"ם הנודעים (הל' תשובה ז ו) 'התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד', ולכאורה יש להקשות מדוע לא כתב הרמב"ם דבר זה ממש על היום ומחר, כלומר, היום (בטרם חזר בתשובה) הוא שנאוי ומרוחק ותועבה, ומחר (לאחר שכבר

שב) הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד, אלא שבא ללמדנו כלל גדול, לעולם אין אומרים ליהודי אפילו הפושע הגדול ביותר ש'עכשיו' הוא שנאו משוקץ מרוחק ותועבה ח"ו, ואפילו כשרוצה להוכיחו שייטיב דבריו, כי אין זה מתקן אלא מקלקל, שקרוב לוודאי שדברים אלו הקשים כגידיים רק ירחיקו אותו יותר ולא יפעלו פעולתם לטובה, ע"כ יאמר לו, אמש היית כך וכך, אבל היום הנך אהוב וכו'.

ואם ברצונך לדעת 'כל התורה על רגל אחת' שמע נא לביאור הרה"ק ר' מנחם מענדל מווארקא זי"ע (כמובא בשיח שרפי קודש) במה שאמרו 'כתית למאור ולא כתית למנחות' בזה"ל, אז מען וויל איינעם טשעפען - ברויך צו זיין למאור, להאיר לו הדרך האמת, אבל לא כתית למנחות, אבער נישט צו טשעפען יענעם צו לייגען, עכ"ל, וכלומר, אם רוצים לכתת ולדחוק ברעהו צריך להיות 'למאור' להאיר לו הדרך, אבל לא שיגיע ח"ו 'למנחות', שייאש את עצמו ותהא 'מנוחתו כבוד' בהר... ואיך פירושא זיל גמור, וכמו שמסיים והבן שזהו לימוד גדול, והיינו שהרבה יש להתבונן בכל תוכחה מה תכליתה ומהיכן היא נובעת, והאם תביא את השומע למאור או למנחות...

ל. שמא תאמר, כיצד אעשה שקר בנפשי, להודיעו שהינו חכם לב והוא מלא רוח חכמה בעוד שאינו אלא היפך הגמור... תשובתך בתרתי, בראש ובראשונה צריך לדעת שאין זה שקר כלל... כל יהודי הינו חכם לב ומלא כוחות אדירים, אלא שפעמים שהם טמונים ומכוסים עד שאפילו האדם עצמו אינו מכיר בהם, וכל שכן שאחרים אינם יודעים... ואין לנו אלא 'לחפור ולמצוא בארות מים', לעמול ולהתייגע עד שנמצא אותם כוחות נפש.

זאת ועוד, גדול כוחו של 'דיבור טוב' בדברי עידוד לבנות את נפש האדם, ואפילו אם נאמרו 'בטעות' או ב'שקר'. וכה סיפר לאחרונה מחנך נודע בשערים עובדא שהיה עד לה, מעשה בילד מבני העבריים ונקרא שמו (לצורך הענין שם מושאל) משה'לע, אשר לכל ענין ודבר היה קשה עמו, מריב היה בכל זמן ועידן עם חבריו, בבית לא שמע מאומה לקול הוריו, רק עורר מהומות ובעיות, כיו"ב עם מוריו ורבותיו, וכן בענין הלימודים, לא הקשיב מאומה, לא הבין מאומה ובוודאי שלא זכר מאומה... ובהגדרה אחת ילד ותלמיד קשה לכל אורך הדרך. ויהי היום, נקראו הורי התלמידים 'לאסיפת הורים' כנהוג, אביו של משה'לע הלך בלב כבד לאסיפת ההורים, בהגיע תורו נכנס אל המלמד בראש מורכן, מוכן ומזומן לקבל בשורות קשות ומרות, נזיפות והערות כאשר היה מקבל עד היום, נתיישב על הכסא מול המלמד, ובשפה רפה אמר אני אביו של משה'לע, המלמד פתח עיניים מאירות על האב, והחל לשפוך שיר ושבחה הלל וזמרה על הבן המהולל בתשבחות משה'לע, התלמיד הטוב ביותר בלימודים, בהנהגה, במידות טובות, בין אדם למקום בין אדם לחברו, האב שפשף עיניו בתמהון, מה... על מי המלמד מדבר... וכי על משה'לע שלי הוא מדבר, או שמא זה רק הקדמה בכדי להגיד לי - אבער (אבל באמת)... וה'אבער' הלז לא הגיע. המלמד אינו פוסק מלשבח את משה'לע, והאב מחשב לעצמו, וכי מה המלמד החליט לחמוד לי לצון, לשפוך את דמי, ב'כאילו' גריסן טובים (דש"ם טובים). אבל לא, פני המלמד נראו כדובר אמת בלבבו.

כשגמר המלמד, והראה לאב כאומר אנכי סיימתי, והחל לברכו שירו ממונו עוד ועוד נחת האב יצא מבולבל לגמרי - כי חשב אולי היה כאן 'שיחת הכנה' להמשך שיגיע 'אבער' בעוד כשבוע, ולשונו נעתקה דומיה והלך כך הביתה. משהגיע הביתה, קדמו משה'לע בשפה רפה, נו מה שמעת מהמלמד... איי איי, איום ונורא, וכו' וכו', הביט האב בפני משה'לע, וכה אמר, תרצה לדעת את האמת... כה אמר לי המלמד, שאין בכיתתו ילד טוב ממך, הלוואי וכל התלמידים יהיו כמותך, אשרי יולדתו, יתברכו כל ההורים וכל המלמדים בבנים ותלמידים כמותך, ולא גמר את ה'הלל'. והנה האב רואה כי הילד שומע ומקשיב היטב לכל מילה, ובקיצור הדברים, כבר באותו לילה ראה האב שינוי לטובה, כאשר לכה"פ אמר פרשה ראשונה של קריא"ש בקריא"ש שעל המיטה, ולא זרק את הגרביים רק עד סוף החדר ולא לחדר אחר... ואט אט השתנתה התנהגותו לטוב יותר ויותר עד שעלה לגמרי על דרך המלך. וכן בלימודים בתלמוד תורה, החל להקשיב ואט אט להבין ולהשכיל עד שעלה 'בדרך המלך' מעלה מעלה.

מה נתברר לאחר זמן, שבאותה כיתה יש עוד משה'לע, והלה אכן אשרי יולדתו, מתמיד נפלא ובעל מידות נאצלות, נושא חן בעיני כל רואיו, אלא שהמלמד החליף משה'לע במשה'לע... ומשם באו כל שפע השבחים וההילולים. ראה עד כמה כוחה הגדול של גוט ווארט, אפילו אם היא נאמרת בטעות גמורה.

ולאותם ש'דואגים' על מידת האמת... נביא מעשה שהיה, שפעם נכנסו כמה בחורים אל 'המשגיח' הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל והתלוננו לפניו על מנהג שנשתרש בין תלמידי הישיבה, שהחברים עורכים לכל חתן - שמחת שבע ברכות, ואז משבחים את החתן בגוזמאות - שלא היו ולא נבראו, ומן הראוי לעצור מנהג גרוע זה כמו שאמרה תורה 'מדבר שקר תרחק'. ענה להם המשגיח בחריפות לשונו, דור זה האחרון חולה במחלה נוראה -

באר הפרשה - פרשת תצוה

כמאמרם (ברכות ה.) 'כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו'. וע"י לימוד התורה ייפטר מכל מיני דחק וצער לג.

ובך פירש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע דברי חז"ל (ברכות ו): 'אגרא דכלה דוחקא', וברש"י, 'שבת שלפני הרגל, שהכל נאספין לשמוע הלכות הרגל'. וביאר הרי"ם אגרא דכלה - השכר על לימוד התורה שלמדו באסיפת העם, דוחקא - שיתבטלו מהם כל הדוחקים והיסורים לג.

ומפורש אמרו חז"ל (בר"ר צב א) 'אין לך אדם בלא יסורים, אשריו לאדם שיסורים באים עליו מן התורה', והיינו, ש'אדם לעמל יולד', אך אשרי האיש 'שיסוריו בתורה', ובזה כבר אינו נצרך ליסורים וקשיים בעניני העולם.

אולם אף המתנסה ביסורי הגוף והנפש רח"ל אינו נפטר מחמת בן מלימוד התורה לג, וכמו שפסק הרמב"ם להדיא (הלכות ת"ת א ח) 'כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין'. ואין בריה בעולם שבידה להיפטר ולהשתמט

ביוצא בדבר כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (תורה אור וישב), שהנה 'הלל' כפשוטו הוא מלשון 'שבח' והילול, אכן יש לפרש עוד שהוא מלשון 'הארה' כמו שנאמר (איוב כט ג) 'בהלו נרו עלי ראשי', וכלומר מלשון 'גילוי' שמוציא את הדבר הטמון והמכוסה לאור עולם, ומבאר הבעל התניא כי אכן ב' משמעויות אלו שייכי להרדי, ובלשון קדשו 'וזה נמשך מזה, כי מחמת השבח שמשבחים את האדם במעלות ומדות שיש בו מעוררים את המעלות ומדות שבו לצאת מהעלם לגילוי'.

אשר על העדות - ע"י עסק התורה יינצל מן הייסורין בפרשתן (כו ב), 'ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור', וברש"י, שרק טיפה הראשונה היוצאת מן הזית היתה כשרה למנורה (מנחות פו). לא, ביארו בה בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שהרי המנורה רומזת ל'תורה' (כ"ב כה:), ולכן היו סוחטים רק 'טיפה אחת' לצורך הדלקת המנורה (והיא הנסחמת בנקל מאד, בלא דוחק) - כי העוסק בתורה נפטר מכל מיני 'כתית', ולא יסבול יסורים,

שאי אפשר לאיש לשבח את זולתו, עתה כאשר פעם אחת בחיים משבחים מעט את האדם ונותנים לו עידוד וחיוק - גם זאת ברצונכם לעקור...

לא. אגב אורחא, כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"א עמו' קעה.), סגולה נפלאה לאדם לזכור את תלמודו, שבעת הלימוד יקשר מחשבתו עם משה רבינו, ויחשוב שהרי הוא מדבק את רוחו עם רוחו של משה ויזכה לזכירה בתורה. ובזה מבאר בלשון הפסוק ויקחו אליך - שבני ישראל יתקשרו עמך. אך עדיין כתית למאור - עדיין עליהם לעסוק בתורה מתוך יגיעה, ועם יגיעתם יתקשרו בך, וזה יועיל להם להעלות נר נר התורה הקדושה, לזיכרון לתמיד. סגולה נוספת ידועה משמיה של הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע (ילקוט מהרי"א, הובא בהיכל הריב"ש עמ' סט) שכ'סגולה לזכרון יבקש על כך במחשבתו בשעת קידוש בליל שב"ק בתיבות זיכרון למעשה בראשית, ויועיל לו לזכור את תלמודו.

לב. ועל דרך שאמרו בגמ' (עירובין נד.) 'חש בראשו יעסוק בתורה וכו', חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר (משלי ד כב) ולכל בשרו מרפא', וכשם שהתורה מביאה רפואה לעולם, כך היא פוטרת משאר מיני צער.

לג. כך מביא הרה"ק השם משמואל זי"ע את הדיבורים האחרונים שאמר זקנו (אבי אמו) הרה"ק השרף מקאצק זי"ע, 'כל מי שיניח ראשו בתורה, הריני ערב בעדו בזה ובבא, אך מי שהוא לייטי'יש מטושטשים (והכוונה היא להולכים בטל בתואנות שונות ומשונות) יפול לנוקבא דתהומא רבה' עד כאן לשונו, ותוספת דברים אך למותר.

לד. הרה"ק ה'ישועות משה' מויז'ניץ זי"ע היה מדקדק בלשון שאנו מבקשים ב'ברכת החודש' (ומקורו ב'צלותיה דרב' ברכות טז): 'שתתן לנו חיים ארוכים, חיים של שלום, חיים של טובה, חיים של ברכה, חיים של פרנסה, חיים של חלוץ עצמות וכו', חיים של עושר וכבוד חיים, שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', והנה בכל הבקשות אנו אומרים 'חיים של', אכן לגבי אהבת תורה ויר"ש אין מבקשים חיים של אהבת תורה, אלא חיים שתהא בנו אהבת תורה, וצריך ביאור שינוי הלשון.

אלא כי לא הרי אהבת תורה כשאר העניינים הנזכרים, וכגון לעניין עושר וכבוד, כי בוודאי יש חיים גם בלא עושר וכבוד, אלא שאנו מבקשים שבנוסף לעצם החיים נזכה גם לעושר וכבוד, משא"כ לגבי תורה - הרי חיים בלא תורה אינם חיים, על כן אנו מבקשים על חיים 'שתהא בנו' אהבת תורה... (כלומר שרק כך החיים נחשבים 'חיים', עם אהבת התורה). עפ"ז ביאר את תפילת דוד המלך ע"ה (תהילים קיח יז) 'לא אמות כי אחיה', ולכאורה הרי זה כפל הלשון בלא

קעו). והיינו שבימות המשיח תהיה הרחבה גדולה לישראל, כמאמרם (עירובין מג:) 'כיון דאתי משיחא הכל עבדים הן לישראל', ושוב לא יוכלו ללמוד תורה מתוך הדחק. והדברים נפלאים, שהרי הקב"ה מצטער בצרתן של ישראל, ככתוב (תהלים צא, טו) 'עמו אנכי בצרה', ואמרו (חגיגה טו:) 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי, ואעפ"כ מעדיף השי"ת יותר להצטער בצרתן של ישראל כביכול, כדי שיוכל להשתעשע בתורה שבני ישראל עוסקים מתוך הדחק.

משנבנם אדר יתרבו שמחות ושפע רב לו בבתי בני ישראל, ונוכה כולנו לרפואות וישועות, אורה ושמחה ושישון ויקר.

מחובה זו, ואדרבה אין לך חביב לפני המקום כת"ת הנלמד מתוך הדחק ויסורים, דמשתכחין בצערא דילהון ועסקין בחדוותא דקוב"ה, ובאותה שעה מתפאר השי"ת עם ישראל לפני הפמליא של מעלה^{לה}. ועוד שלימוד התורה מתוך הדחק מסוגל להתקיים בידו, וכפי שאמרו במדרש זוטא (קה"ר ב ט) שהעיד שלמה המלך על עצמו 'תורה שלמדתי באף - נתקיימה לי'.

פוק חזי כמה יקר בעיני ה' לימוד התורה מתוך הדחק ויסורים, עד שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל. ענין אריכות הגלות כל כך, אולי משום שחשוב מאד בשמים לימוד התורה בזמן הזה, שהוא בקושי ודוחק גדול ועול פרנסה המטרידים את האדם (שש"ק ח"ב

צורך, שאם אכן 'לא אמות' אזי 'אחיה', ומה צורך יש לבקש במפורש 'כי אחיה'. אלא, שכך התפלל דוד, לא אמות, אך איני מסתפק בחיים שאינם חיים, אלא כי אחיה בחיים האמיתיים. והפטיר, כי לפעמים קוברים בן אדם שהוא בן עשרים רק בהגיעו לשבעים שנה... הא כיצד, אחר שעזב את הישיבה בהיותו כבן עשרים חדל ללמוד, ומאז הוא מסתובב בעולם בלא חיות, עד מלאות ימיו ושנותיו כשהוא בן שבעים שנה... ולמדנו בדבריו, עד היכן החיוב על כל יחיד לעסוק בתורה ואפילו בעל ייסורים, שכשם שהחולה זקוק לרוח חיים ולנשימה כך הוא זקוק לסם החיים האמיתי...

לה. אמרו חז"ל (מנחות מט.) 'אין מחנכין את מזבח הזהב, אלא בקטורת הסמים של בין הערבים', וביאר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תרע"ג) ד'קטורת' מלשון קשר היא, וקאי על הקשר בין יהודי לקונו, וקא משמע לן שהקשר עם הקב"ה מתחזק כשהיא שעת 'בין הערבים', מתוך טרדות ובלבולים, והאדם מתחזק וממשיך בעבודתו. יש שרמזו כן במנורה, שהיתה עשויה מלאכת אומן 'משוקדים' מלשון שקדים, והנה השקדים תחילתן מר וסופן מתוק (עי' מעשרות א ד), וזהו יופיו והדרו של בית המקדש, כי הקב"ה כביכול מתפאר בעבודת היהודי כשתחילתו מר... הא למה זה דומה לציור שהאדם תולה בביתו מחמת יופיו, כך כביכול מתפאר הקב"ה בבניו המקיימים מצוות ועוסקים בתורה מתוך הדחק.

בחור נכנס אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע והתאונן בפניו כי מר לו מאד, היות ולא התברך באהבת תורה. נענה לו ה'פני מנחם' ואמר, מה אעשה שנתברכתי ב'אהבת התורה'... כלומר, אף אני מיצר, אבל בהיפוך, כי הנני מיצר על כך שזכיתי כן לאהבת תורה, ומשום הא אין לי כ"כ זכיה להתייגע בתורה אף בלא חשק.

לו. פעם נענה הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע בעריכת שולחן בליל שב"ק, גילו לי תורה מן השמים ולא פירש... הדבר נשנה ביום השב"ק, ורק ברעווא דרעווין גילה, כתיב בפרשתן (כח יג) 'ועשית משבצות זהב', זאלסט זיי מאכן קאסטענעס פון גאלד - עשה לבניי תיבות מלאות זהב (משבצות היינו ריבוע, ותיבת ריבוע מתפרשת ג"כ כ'תיבה').

וכך אמר הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל בשם הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע, רבש"ע, תן לבניך עשירות, ואל תחשוש שזה יבטל אותם מעבודת ה', וראיה לדבר, שאילו הייתה העשירות מבטלתם מתורה ועבודה כבר היה היצה"ר 'מסדר' להם עשירות מזה זמן רב...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תשא תשפ"ד

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

כי תשא את ראש וגו' ונתנו איש כופר נפשו (ל, יב) הנה תיבת 'ונתנו' מוטעם בקדמא ואזלא, וי"ל דבא לרמז על מאמר חז"ל במס' שבת (דף קנ"א) אמר ליה רבי חייה לדביתיהו [לאשתו] כי אתי עניא קדים ליה ריפתא [כשבא עני הקדימי לפניו לחם] כי היכא דלקדמי לבניך [בכדי שיקדימו לחם גם לילדים שלך כשיצטרכו], אמרה ליה מילט לייטית לי [שאלה אותו וכי אתה מקלל אותי?], אמר לה: גלגל הוא שחוזר בעולם ע"כ, והנה תיבת 'ונתנו' נקרא פנים ואחור, כי גם הנותן יצטרך לפעמים שיתנו לו ח"ו, וזהו שרמזה לנו התורה הקדושה ב'קדמא ואזלא' אקדימו ריפתא לעניא כי היכא דלקדמי לבניך לכן אתה הקדם ותן לו, וילך לפניך צדקך בטרם יסוב הגלגל על בניך. (קול אליהו - הגר"א)

העשירי לא ירבה והדל לא ימעיט וגו' (ל, יד) הנה הטעם של התיבות העשירי לא ירבה הוא "מונח רביעי", ויש לבאר דבא לרמז על מאמרים ז"ל במס' כתובות (דף נ' ע"א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, וזהו מונח רביעי, רצונו ולומר דאף העשירי לא ירבה יותר מחמישיית, רק ד' חלקים יהא מונח לעצמו, וחלק חמישי יבזבז. (קול אליהו - הגר"א)

ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה. (ל, לד) כתב רש"י ולבנה זכה - (כריתות ו) מכאן למדו רבותינו י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני מיעוט סמים שנים נטף ושחלת וחלבנה ג' הרי ה'. סמים לרבות עוד כמו אלו הרי עשר. ולבונה הרי י"א ואלו הן הצרי והצפורן החלבנה והלבונה מור וקציעה שבולת נרד וכרכם הרי ח' שהשבולת ונרד אחד שהנרד דומה לשבולת. הקושט והקילופה והקנמון הרי י"א. בורית כרשינה אינו נקטר אלא בו שפין את הצפורן ללבנה שתהא נאה:

ובחז"ל ונתקן כן בסדר התפילה: ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפורן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציעה (ז) שבולת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ז' (כריתות ו) מכאן למדו רבותינו י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני מיעוט סמים שנים נטף ושחלת וחלבנה ג' הרי ה'. סמים לרבות עוד כמו אלו הרי עשר. ולבונה הרי י"א ואלו הן הצרי והצפורן החלבנה והלבונה מור וקציעה שבולת נרד וכרכם הרי ח' שהשבולת ונרד אחד שהנרד דומה לשבולת. הקושט והקילופה והקנמון הרי י"א. בורית כרשינה אינו נקטר אלא בו שפין את הצפורן ללבנה שתהא נאה:

ובחז"ל ונתקן כן בסדר התפילה: ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפורן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציעה (ז) שבולת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ז'

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. מקטירים, מתוך חגיגת הפסח (לד, כה). ב. פירוש "כנו" (ל, יח) התעכב (לב, א). ג. אחד הדברים הכלולים במשמעות "לצחק" (לב, ו). ד. משמעות "כיוור" (ל, יח). ה. 12 לוג - נקראים (ל, כד) מצוה, ששיעורה נלמד מפריון הבן (לד, כ). ו. מה נקרא "גרי" (לד, כו). ז. ממילה זו, מובן שהראה לו מטבע של אש (ל, יג). ח. משמעות (בשמים) ראש (ל, כג). ט. מה עשה משה, עם העגל אחרי השריפה (לב, כ). י. רחצו הכהנים, מהכיוור (ל, כא). יא. מה זה "עדיין" (לג, ד). יב. מה אמר אהרן לעם, כשביקשו אלהים (2 מילים) (לב, כד). יג. פירוש המילה "גרה" (ל, יג) משמעות "תקופה" (לד, כב). יד. מה רצה משה, שהשם יזכור לאברהם (לב, יג). טו. אחר מפירושי המלה "חרט" (לב, ד). ע. גורם מגיפה מחמת ספירה (ל, יב) מותר מהתורה לבשל בשרו בחלב (לד, כו). פ. מגולה (התגלה קלונו) (לב, כה). צ. נָטַף - בלשון חכמים (ל, לד). ק. משמעות המלה "תשא" (ל, יא) 24 כאלו - לכלה (לא, יח). ר. מומחה לערבוב חומרים (ל, כה). ש. גנות - חרפה (לב, כה) מארבע הפרשיות (ל, יא-טז). ת. הַבְּנֵת דבר מתוך דבר (לא, ג)

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. ממנו עשויים לוחות הברית (לא, יח). ב. מצוה הנסמכת לאיסור בשר בחלב (שתי מקומות) (לד, כו). ג. עם (לב, י). ד. עני (ל, טו). ה. כמות שמן זית לשמן המשחה (ל, כד). ו. "והתפלל" (לב, יא). ז. פנו, טעו (לד, טו). ח. מעמי הכנעני (לד, יא). ט. תרגום של "שחלת" (ל, לד). י. שבטו של אורי בן חור (לא, ב). יא. ממנו רוחצים, הכהנים, ידיהם ורגליהם (ל, יח). יב. אחד מסממני הקטורת (ל, לד). יג. מעורב (ל, לה). יד. שומר (לד, ז). טו. שם כולל לבשמים (ל, לד). ע. תכשיטם (לג, ו). פ. "נמנים" (ל, יד). צ. ממשפחות הבהמה (לד, ג). ק. קול המצער (לב, יח). ר. חשובים (ל, כג). ש. ימי העבודה (לד, כא). ת. תעשה לבכור בניך (לד, כ)

אחר כך פנה העם לאהרן ואמר לו "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו". ומספרת התורה: "וירא אהרן". מה הוא ראה? - ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו", אמר: עכשיו יהרגו גם אותי. מה עושים?
בתחילה ניסה אהרן "להרויח זמן". אמר להם: "פרקו נזמי זהוב אשר באזני נשיכם", חשב שהם יסרבו לתת. אך מאומה לא עזר לו ולבסוף, בלית ברירה, נאלץ לעשות את העגל!

והתמיהה, כאמור, צפה ועולה: כיצד ניתן להבין את התנהגות אהרן בעשית העגל? ואם נחدد את השאלה [כפי שנשאלתי פעם על ידי יהודי רחוק משמירת תורה ומצוות: הלזאת תקרא מנהיגות? חור היה מנהיג אמיתי. כשאיימו עליו שיהרגוהו, אמר: בבקשה, תהרגוני, לא אעבור על עקרונותי! ואהרן, כך נכנע לגחמותיו של העם? מדוע לא מסר אף הוא את נפשו על קיום מצוות התורה?...!]

התמיהה מתחזקת ומתעצמת ביותר. משום שלאחר מכן זכה אהרן בתפקיד הנכבד של הכהונה הגדולה - תפקיד בו לוקחים חלק פעיל בכפרת העוונות לעם ישראל. הכיצד? האם על 'מנהיגות' שכזו עוד מגיע שכר רב כל כך?!

אכן פרשה לכאורה סתומה, אולם טמון בה עומק מופלא, וכדי להבין פרשה נקדים סקירה הסטורית של ארועים אשר התרחשו בדורות מאוחרים יותר.

בהגיע יהואש לגיל שבע, "שלח יהודע ויקח את שרי המאות לכרי ולרצים ויבא אתם אליו בית ה' ויכרת להם ברית וישבע אתם בבית ה' וירא אתם את בן המלך" יהודע הכהן הגדול קרא לשרי מלכות יהודה, והראה להם את יהואש, בן אחיזה המלך, ויחד עמם עשה "הפיכת חצר". הרגו את המלכה עתליה והמליכו את יהואש.

"בן שבע שנים יהואש במלכו", וכמובן מכאן והלאה כל מה שיהודע הכהן הגדול אמר ליהואש לעשות הוא עשה. הוא חייב לו את חייו.

וכך נמשך הדבר במשך ארבעים שנה, אבל אחרי ארבעים שנה, כשיהואש היה כבר בן ארבעים ושבע, "ויזקן יהודע וישבע ימים וימות בן מאה ושלושים שנה במותו" (דברי הימים ב כד, טו), ומיד אחרי כן מסופר: "ואחרי מות יהודע באו שרי יהודה וישתחוו למלך, אז שמע המלך אליהם". מה הוא שמה? מה הם אמרו לו?

חז"ל (שמות רבה ח, ב) מגלים לנו את הסוד: "מהו וישתחוו למלך" - שעשוהו אלוה. אמרו לו: אילולי שאתה אלוה לא היית יוצא לאחור שבע שנים מבית קדשי הקדשים".

באו שרי יהודה ואמרו ליהואש: "אדוננו המלך, יש לנו קושיה חזקה". "מהי?" שאל יהואש, והם הסבירו: "הלא פסוק מפורש הוא בתורה: 'והזר הקרב יומת' (במדבר א, נא). אדוננו המלך, הלא אתה מזרע דוד, משבט יהודה, הנך זר לכהונה, כיצד יתכן אפוא שבמשך שש שנים שהית בעלית קדשי הקדשים ויצאת משם חי? הרי היית צריך למות מזמן!"

יהואש לא ידע מה לענות להם. "נו, מה התשובה?" שאל. "פשוט מאד" אמרו השרים, "אתה בעצמך אלהים, ומהים הזה כולנו נתפלל אליך ונשתחוה לך". הם עשו ממנו עבודה זרה.

"אמר להם: 'כך הוא' וקבל על עצמו ליעשות אלוה" - דוקא מצא חן בעיניו להיות עבודה זרה, הוא הסכים לכהן בתור אלהים, וכך בימי נכשלו כלל ישראל בעוון עבודה זרה.

הקב"ה שלח להם "נביאים להשיבם אל ה'" - להוכיחם ולהחזירם בתשובה, "ולא האזינו".

ואז, "ורוח אלקים לבשה את זכריה בן יהודע הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם: כה אמר האלקים, להן אתם עברים את מצות ה' ולא תצליחו כי עזבתם את ה' ויעזב אתכם" - כיצד מסוגלים אתם להגיע לשפלות כזו - עבודה זרה, בירושלים, סמוך לבית המקדש! היתכן?!

כששמע יהואש שזכריה הנביא אומר עליו שאינו אלהים, שלח שליחים להרגו נפש: "ויקשרו עליו וירגמהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'". את זכריה הנביא הכהן הגדול, הם רגמו באבנים [אגב, בספר "הצדיק רבי שלמה" מספר רבי שלמה בלו, תלמידו של ה"חפץ חיים" מה ששמע מה'חפץ חיים', שבזמן הגר"א היה אדם שנכנס בו דיבוק, וכאשר נשאל מיהו, אמר שהוא הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא], ולא עוד אלא שאת מעשה הרצח המתועב הם עשו בבית המקדש, בעזרה, ביום הכפורים שחל בשבת!

"ולא זכר יואש המלך החסד אשר עשה יהודע אביו עמו, ויהרג את בנו" - את זכריה, "וכמותו" - ובעת שנטה זכריה הנביא למות, "אמר: ירא ה' וידרש" - אני אינני יכול לעשות מאומה. הקב"ה - הוא זה שישפוט אתכם על הריגתי!

הקב"ה אכן ראה ושמר זאת.

מספרת הגמרא (סנהדרין צו ע"ב), שאחרי קרוב למאתים שנה, נכנס נבוזראדן רב הטבחים לבית המקדש [הוא נקרא "רב הטבחים" משום שהיה אחראי מטעם נבוכדנצר להרוג את היהודים בארץ ישראל, ובמסגרת תפקידו טבח ושחט מליוני יהודים!].

הוא נכנס לעזרה, ואז נגלה לפניו דמו של זכריה הנביא שהיה רותח. במשך מאתיים שנה לא הפסיק דמו לרתוח בעזרה! זאת למרות שהיו שוטפים את הרצפה כל יום. מעין היה עובר בתוך העזרה והיו סותמים את החור והיה מציף את כולה, אבל דמו של זכרי הלא נשטף עם המים הללו. הוא נשאל על מקומו ורתח ללא הרף!

"אמר להו: מאי האי?" - שאל את הכהנים: מה טיבו של דם זה? "אמרו ליה: דם זבחים הוא דאישתפון" - זה רק דם של קרבנות שנשפך על רצפת העזרה. מיד ישטפו את המקום והכל יבוא על מקומו בשלום.

"אמר להו: אייתי ואנסי אי מדמו" - אתם טוענים שזה דם קרבן? אם כך, הביאו לי את כל סוגי הקרבנות שהנכם מקריבים. שחטו לפניו את הקרבנות וראה שדמים אינו דומה לדם הרוחח שלפניו.

"אמר להו: גלו לי, ואי לא - סריקנא לכו לבשרייכו במסריקא דפרזלא" - אם לא תגלו לי את האמת של מי דם זה, אסרוק את בשרכם במסרקות של ברזל!

לא היתה ברירה וגילו לו את האמת: "אמרו ליה: האי כהן ונביא הוא דאינבי להו לישאל בחורבנא דירושלם, וקטלוהו". היה לנו נביא שהיה מוכיח אותנו בדברים של שמים בענייני רוחניים אבל הוא היה כזה שחור, כזה פנטי, לכן קמנו והרגנו אותו, לא יכולנו לסבול אותו. ומאז שרצחנו אותו הדם שלו רותח פה על הרצפה.

"אמר להו [-נבוזראדן]: אנא מפייסנא ליה" - תשאירו לי את המלאכה, אני כבר אפייסו.

"אייתי רבנן קטיל עילייה - ולא נח. אייתי דרדקי דבי רב [-תינוקות של בית רבן] קטיל עילייה - ולא נח, אייתי פרחי כהונה קטיל עילייה - ולא נח". הוא הביא לשם משמנה ומסלתה של עם ישראל, את כולם שחט סמוך לדמו של זכריה הנביא - והדם לא נח. "עד די קטל עילוי התשעין וארבעה רבוא" - תשע מאות וארבעים אלף יהודים הוא הרג שם, ועדיין "לא נח".

"קרב לגביה, אמר: זכריה, זכריה! טובים שבהן אבדתיים, ניחא לך דאיטליניהו לכלהו? - כבר הרגתי כל כך הרבה יהודים, מן המובחרים שבעמך, האם רצונך שאהרוג את כולם עד האחרון שבהם?!

כשאמר זאת - "מיד נח" דמו של זכריה הנביא, הכהן הגדול. כלומר, נבוזראדן הבין שהכפרה על הריגת זכריה היתה צריכה להיות בהריגת כל היהודים, אלא שהדם הפסיק לרתוח עקב איזומו שיהרוג את כולם. ובמילים ברורות: העונש על הריגת כהן ונביא הוא גזרת כליון מוחלט על עם ישראל, רחמנא לצלן!

בענין זה ישנו פסוק מזעזע במגילת איכה (ב, כ): "ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים, אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", ורש"י (על המקום) מביא את דרשת חז"ל שהיה כאן דין ודברים בין כנסת ישראל לקודשא בריך הוא:

כנסת ישראל טוענת: "ראה והביטה למי עוללת כה" - הכוונה לאמו של דואג בן יוסף שהיתה מודדתו בטפחים בכל יום ומביאה את משקלו בזהב לבית המקדש. ובזמן הרעב הגדול לפני החורבן שחטה אותו ואכלה את בשרו. ורוח הקוד משיבתם: "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא" - וכי נאה לכם שהרגתם את זכריה בן יהודע שהיה כהן ונביא?

אם כן נסכם: בעד הריגת כהן ונביא שלמו כלל ישראל ב"אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפחים" ובהריגת למעלה משלשה מליון יהודים, ולא היו רחוקים מחסולו המוחלט של העם היהודי!!!...

*

את כל זאת ידע אהרן הכהן ברוח קדשו, ועל כך נאמר: "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו". מה הוא ראה שהביא אותו לבנות את המזבח?

"אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: ראה חור שזבוח לפניו, אמר: אי לא שמענא להו - השתא עבדו לי כדעבדו בחור, ומייקיים בי: 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא', ולא הויא להו תקנתא לעולם. מוטב דליעבדו לעגל, אפשר הויא להו תקנתא בתשובה" (סנהדרין ז ע"א).

אהרן ראה שאת חור הרגו בני ישראל כשסרב לסייעם עשית העגל, ועתה, אם לא ישמע אליהם - יהרגו גם אותם כפי שהרגו את חור. ויתקיים בו "אם יהרג במקד ה' כהן ונביא" ושוב לא תהיה, חלילה, תקנה לכלל ישראל. מוטב, אפוא, שיעשה את העגל ויעבדו ישראל עבודה זרה, כי על כך יכולים הם לעשות תשובה בהמשך.

נצייר לעצמנו באיזה מצב עמד אהרן הכהן: אפשרות אחת היתה שיתעקש שלא לעשות את העגל וכתוצאה מכך יהרגוהו עם ישראל, ונמצא שהוא מת על קדושה ה' ויזכה בעולם הבא למדרגה הגבוהה ביותר

העשייה, למרות ההזדמנות הבלתי רגילה להיגאל גאולה עצמית. דרושה אמונה חזקה מאד וכוחות נפש אדירים כדי לעמוד בנסיון כזה.

כח ההבלגה של דוד המלך

דוד המלך הועמד גם הוא בנסיון דומה, מקביל כנראה לנסיון שנכשל בו שאול, והוא עמד בו בהצלחה. הוא גילה סבלנות רבה והתאפקות כאשר לא עשה דבר, ובתוקף אמונתו האיתנה צלח את הנסיון הקשה בגאון. כך מסופר בנביא (שמואל ב-ה כב-כד):

"ויספו עד פלשתים לעלות, ויטשו בעמק רפאים. וישאל דוד בה' ויאמר: לא תעלה. הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים [אילנות]. ויהי בשמעך את קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ, כי אז יצא ה' לפניך להכות במחנה פלשתים".

ומה אירע אז באותה מלחמה? מספרים רבותינו בילקוט שמעוני (רמז קמב):

"כיון שיצא [דוד] היו הפלשתים קרבים ובאים, וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות(!). אמרו לו ישראל: דוד! מה אתה עומדים? אמרו להם? מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט בהם יד עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו: ואם אין פושטים את יד בהם אתה מתים. אמרו להם: מוטב נמות זכאים ולא נמות רשעים. אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה.

"כיון שתלו עיניהם - נענעו האילנות ומיד פשטו יד, כמו שכתוב 'וישע דוד...'". אמר הקב"ה למלאכים: ראו מה בין דוד לשאול, שאול עומד ונשאל באורים ובתומים והפלשתים באים עליו והניח את האורים ואת התומים וברך ואמר לכהן: "אסוף ידיך".

מבחן הכניסה של נבוכדנצר

בתחילת ספר דניאל מסופר שנבוכדנצר מלך בבל אסף נערים בעלי חכמה וסגולות מיוחדות. מהם רצה לבחור את אלה אשר יעמדו בהיכל המלך וישרתוהו. אבל, נוסף לסגולות החכמה והכישרון, צריכים היו הנערים להיות בעלי כוח לעמוד לפני המלך. את הסגולה הזאת האחרונה פירשו חז"ל, בין השאר, כיכולת התאפקות מלצחוק: מי שאינו יכול בשום אופן להתאפק מלצחוק כאשר הוא רואה או שומע דבר מצחיק, אינו ראוי לעמוד לפני המלך.

כך נבחנו הנערים שמתוכם נבחרו המועטים הראויים לעמוד לפני המלך. בחיי החברה אנו עדים לעתים קרובות למעשים טובים של אנשים טובים ואנו מתרשמים מהם ולומדים ממעשיהם. והנה, דווקא מעשים של בלימה הדרושים כוחות נפש הרבה יותר חזקים מאלה הדרושים לסתם מעשה טוב, דווקא הם אינם נראים בדרך כלל. הרי אלה בדרך כלל "מעשים" של אי-עשייה, אשר רק בעלי עין חדה יכולים להבחין בהם, ולעתים הם עלומים מעין כל חי, ורק האדם ואלוקיו היודע צפונות לבו, יודעים על כך.

קורה שראובן פוגע בשמעון, עוקץ אותו ומעליבו בנוכחות אחרים, ולעתים עולה במוחו של שמעון לומר איזשהו משפט חד כתער, שאם רק יוציא אותו מפיו, יפרצו כולם בצחוק על ראובן והלה יקבל את המגיע לו כדת וכדין. כמה כוחות נפש דרושים לשמעון כדי לשתוק ולא להוציא מלה מפיו? אף אחד לעולם לא ידע על ההתאפקות שלו. אף אחד לא יטפח לו על שכמו לאחר מעשה ואיש לא ייתן לו מחמאה כי זכה להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משייבים. כה גדולה וחשובה היא בלימה כזו בעיני ה' בורא שמים וארץ, עד אשר העולם כולו עומד בזכותו של בעל כוח הבלימה הזה כנאמר: "תולה ארץ על בלימה" - הארץ כולה תלויה היא ועומדת על זכותם של כאלה. ה', ורק הוא, יודע עליהם, על התאפקותם העל-אנושית ועל גדלות רוחם.

הפיזיות מהשטן

הבה ונראה: כיצד הביא השטן את ישראל לידי חטא העגל? הדברים מפורשים בדברי חז"ל, על הפסוק: "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (שמות לב, א):

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה [וזהו שאמר] לאהרן: 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' (שבת פט ע"א, וברש"י שמות לב א).

מסביר הסבא מנובהרדוק בספרו "מדרגת האדם": זהו כוחו של השטן, להביא חושך ואפלה, ערפול המוחות, ולצייר דמיונות כוזבים, וברגע של רפיון החליטו החלטה פיזיה - וכבר עשו עגל.

אילו היו ישראל אומרים: אין מה למדה, נמתין עוד יום אחד ונראה - היו ניצולים מן החטא האיום.

"[הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן] (פסחים נ ע"א), אבל כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ילכו לאבדון. יתקיים בהם "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", אין להם תקוה.

האפשרות השנייה היתה, שיעשה להם את העגל, ואז מה היה אתו? - עתידו מחוסל, בעולם הזה ובעולם הבא. ו"ובאהרן התאנף ה' להשמידו" - זה כילוי בנים. (דברים ט, כ. וברש"י שם) - מתו שני בניו וזאת אחר שמושה רבנו התפלל עליו, אבל במקרה כזה לכלל ישראל תהיה תקוה, כי על עוון עבודה זרה ניתן לעשות תשובה.

אהרן הכהן העדיף את כל ישראל על פני עצמו! בוא העדיף לעשות את העגל ולאבד את הכל, ובלבד שלכלל ישראל תהיה תקומה.

היש לך מנהיג גדול יותר ממנו?! כיום מכירים אנו מנהיגים שמוסרים את כלל ישראל עבור עצמם.. כאן מתגלה לפנינו אהרן כמנהיג המוסר את עצמו על כלל ישראל.

(ומתוק האור)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (לב, א).

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערב את העולם... הראה להן דמות מיטתו..." (שבת פט ע"א).

"...סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה..." (שמות לב, ח). "...ביום שעשו את העגל, בו ביום ירד להם המן, ונטלו ממנו והקריבו ממנו לפני העגל... אמר רבי לוי: ישראל יושבין למטה וחורטין את העגל... והקב"ה למעלן חוקק לוחות ליתן להם דברות חיים" (תנחומא, תשא, יד). על הגאון "החכם צבי" מסופר שכאשר למד בבחרותו בישיבה, התאכסן אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד. הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעת לילה מאוחרת. בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחהו למקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב, ובעל הבית עמד בנסיון ולא העז להוציא מילה אחת של טרוניא מפיו.

ויהי היום, וגם בעל הבית עצמו הגיע למצב שכבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום ניתקל בבעיות שונות בענייני מסחרו, ובליבו הצטברו מלאי של תחושות-כעס ומרירות, וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור, אמנם הוא לא אמר לו במפורש שייצא מביתו, אבל הנימה שהיתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד אותו היום.

מיד לאחר מכן הרגיש בעל הבית בדבר, והתחרט מאוד על כך, אף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.

והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטת הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. ה"עסקה" נחתמה בו ביום, וכבר למחרת יצא ה"חכם צבי" מן הבית ועבר להתגורר בעיר ההיא.

בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: "אתמול, כאשר לא התגברת על עצמך, היה היום האחרון שהייתי צריך להישאר אצלכם. עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר כך מן השמים שזה יהיה היום האחרון. אם היית מגלה אורך רוח עוד שעה קלה בלבד, ולא היית מתרעם על הקשיים שגרמתי לך על ידי לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני עוסקים בתורה ובמצוות. עכשיו שלא זכית לכך - בניס מופלגים בעשירות ובממון יהיו לך, אך בני תלמידי חכמים - לא יהיו לך..."

עם ישראל ממתין ל'אישור יציאה' ממצרים

דוד המלך בספרו תהלים (במזמור קה) מתאר בקצרה את ענין ירידת ישראל למצרים ויציאתם ממנה. גם רוב עשרת המכות מנויות שם בהקפדה על סדרן. אך משום מה, חושך, שהיא המכה התשיעית, מספר עליה דוד המלך לפני כל המכות (שם פסוק כח): "שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו", ורק לאחר מכן הוא מספר על יתר המכות: דם צפרדע וכו'. מדוע, תמהים גדולי ישראל, הקדים מכה זו לשאר המכות? גם המחצית השנייה של הכתוב אינה ברורה, וגם לא מובן הקשר בינה לבין המכות.

מסבירים גדולי ישראל: עם ישראל יכלו בקלות לנצל באותה שעה את מכת החושך ולהסתלק מבית העבדים, ממצרים. אך הם היו סבלניים. הם התאפקו ולא עשו כלום, ולא ניצלו את ההזדמנות הנפלאה לצאת מכור הברזל של בית העבדים המצרי. הם ציפו לקבל הוראה מפורשת לכך, כפי שנאמר להם מראש.

יוצא אפוא, שהסבלנות וההמתנה של 'שב ואל תעשה' שהיו מנת חלקם, הם שעמדו בראש הזכויות לגאולתם!

הפסוק הוקדם לא משום מכת החושך הנזכרת בו, אלא כדי לתאר את דרגתם הרוחנית של ישראל במצרים, שעמדו במבחן הסבלנות ואי

חז"ל דרשו על פסוק זה "אני ה' קודם החטא ואני ה' לאחר החטא. סיפור בעניין זה:

בבבל שנה ושנה בחג הפסח, היה הבעל קורא הוותיק עולה על הבימה, פורס את מגילת הקלף המהודרת, ופותח בקולו הערב בקריאת שיר השירים.

אנשים רבים, שזו אינה השנה הראשונה לתפילתם בבית כנסת זה, כבר ציפו לבאות, והפנו את עיניהם אל כותל המזרח, שם ישב הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל וכולו אומר התרגשות דקדושה. גבינו התקשתו בציפיה דרוכה, וכשהחזן סלסל בקולו "אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי" דומה היה נפשו כבר אינה עומדת בהמתנה, ואכן בפסוק הבא "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" חדל הבעל קורא מקריאתו, והתנייפחותו החרישית של רבי חיים ברלין נשמעה בכל פינות בית הכנסת.

כך, בכל שנה היה המחזה חוזר על עצמו, בכל פעם שהגאון היה שומע את הפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים". איש מהמתפללים לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרב לפרש הדבר.

היתה זו עת רצון, סיפר הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שניצל את שעת הכושר כדי לבקש מהרב ברלין לגלות לו מה טומנת בחובן אותן דמעות שלישי.

מששמע הרב את השאלה, נקשרה דמעה קלה בזווית עינו, והוא החל לספר: היה זה במוסקבה בעת ששימשתי בקודש בעיר זו. יהדות היתה בבחינת בל יראה ובל ימצא, ומלבד זקנים אחדים לא שמר איש תורה ומצוות בפרהסיא.

יום אחד הזומנתי להתייצב בפני פקיד רוסי בכיר, אשר חקר אותי חקירת שתי וערב על מעשי, מי הם האנשים שנימולו על ידי ולמי אני מגיש שירותי דת. משראה שאיני פוצה פה ומסרב לספר לו דבר, קם, הילך סביב השולחן וניגש אלי. בטוח הייתי בליבי שהוא עומד להכותני או לחוקרני בגסות, אך להפתעתי התקרב אלי החוקר ואמר לי בלחשיה: "רואה אנוכי שהנך איש סוד. מחר בשעה 8:00 בבוקר בוא לביתי, שם יהיה בני התינוק. ודאי תדע מה לעשות עמו". או אז מסר לי את כתובת ביתו, ובספר פנים חמורות קרא לפקיד, והורה לו להנפיק עבורי הזמנה לחקירה נוספת בשבוע הבא.

למחרת עם בוקר הגעתי לכתובת שניתנה לי, כשבאמתחתי חבוייה סכין המילה.

במקום המתינה בחרדה אם הקצין, סבתו של התינוק, יהודיה זקנה וצדקנית, ומסרה לי את הרך העולל בידיים רועדות. לעינייה מלתי אותו בזריזות, ובצל הפחד ניקרה בליבי שאלה אחת: "מה ראה קצין כופר זה למול את בנו".

בשבוע שלאחר מכן הופעתי לחקירתי השניה. הקצין ערך חקירה צולבת למראית עין, ותוך כדי הפגישה אמר תודה לך, על שמלת את בני". מששמעתי את דבריו הרהבתי עוז ושאלתי: "הלא התנהגותך סותרת את היהדות הינך לוחם בכל דבר שבקדושה, ואת בנך אתה מל?"

הקצין לא היסס וענה לי בקצרה: "בילדותי, אבי היה לומד תורה בבית, כדי שאני, בנו, אראה אותו עוסק בתורה ואספוג את האווירה הקדושה של לימוד התורה.

משנולד בני הרהרתי רבות אם למולו. אולם, משצפה מולי דמות אבי העוסק בתורה, החלטתי כי לא אנעל את הדלת בפניו. אמנם אחנכו כפי שיטתי, אך רוצה אני למולו, כדי שאם יחליט לחזור לדרך של סבו לא תהא דרכו חסומה בפניו, ואף שהדבר כרוך בסכנה, החלטתי להסתכן מעט כאבי המנוח".

"חז"ל אומרים", הוסיף רבי חיים ברלין וסיפר לרבי אריה לוי הנרגש, "כי היונה אינה מתרחקת מן הקן, אלא עד למקום שממנו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששומע אני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נמשלה ליונה.

גם אותו קצין ק.ג.ב. יש בו משהוא מעדינות אורחותיה של היונה ההומיה, ובנפשו פנימה כמה הוא אל אלוקיו, אף כי מעטה עב ומחוספס מכסה על רגשותיו ומאוייו הנסתרים. זהו יחודנו כעם, זוהי גדולתנו. בנקודת אור פנימית וחבויה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבסופו של דבר תחזור לכור מחצבתה, גם לאחר דורות, ועל אף יסורים וגלגולים רבים.

זכה אותו סב זקן, והתורה שלמד ליד בנו הפעוט, שהפך לימים לקצין ק.ג.ב. קשוח ומנוכר, ריככה את לב האבן ששכן בקרבו, שלא ירחיק את נכדו מקרב עם ישראל".

קשיית העורך

הסבא מסלבודקה זצ"ל עמד על נקודה מרעישוה. כשחטאו בעגל, "עלובה כלה שסורחת מחופתה" "סרו מהר מן הדרך אשר צייתם, עשו להם עגל

לא לחינם אמרו: "הפזיזות - מן השטן". המתניות מצילה מן החטא. כמאמר הכתוב: "ועוד מאט - ואין רשע". חכה רגע - ותניצל מן העבירה! על כך אמר שלמה המלך בחכמתו: "החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך" (קהלת ב, יד).

ושאל החוזה מלובלין זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך?

והתשובה: אינו הולך!

כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן!

סרו מהר

ראיה נפלאה לדברים מביא בעל ה"נחלת אליעזר" מתיאור התורה את אופן ההיערכות של עם ישראל לקראת עבודת העגל: "וישכימו ממחרת ויעלו עולות ויגישו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" (לב, ו).

רש"י מפרש: "וישכימו - השטן זירזם כדי שיחטאו".

הגורם לחטא היה, איפוא, החיפזון. החוטאים איבדו את סבלנותם ולא התגברו על הדחף לפעול במהירות ללא שיקול דעת: "סרו מהר מן הדרך" (פסוק ח), ונסחפו לחטוא ללא שהיות וללא מחשבה.

אהרן ראה את בהילותם וקוצר רוחם, ולכן הכריז: "חג לה' מחר". הוא קיווה שמשה יחזור בינתיים, ומלבד זאת רצה לעצור בעדם. הוא סבר כי ההמתנה ל'מחר' תיתן להם הזדמנות למחשבה נוספת ואולי תסייע להחלטה הנכונה. אך הם השכימו למחרת בזריזות, וחוסר הסבלנות והאיפוק לא נתנו להם מקום למחשבה.

זו היתה עצת משה רבינו במחלוקת קרח: "בקר, ויודע ה' את אשר לו" (במדבר טז, ה). נתכוון בזה איש האלוקים לתת להם זמן הלילה, להתבונן. ואלי יכירו כי לא טוב עושים, ויחזרו בתשובה (אור החיים, שם).

זו היתה התביעה בחטא המרגלים: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם בלילה ההוא" (שם יד, א), והביאו עליהם את אסונם. מה היה עליהם לעשות? - ללכת לישון...

שמענו, נחשוב, ואח"כ נגיב. לא לשמוע - ומיד לבכות...

פרק בהלכות סבלנות

על הציווי החוזר ונשנה של עשיית המשכן וכליו, קוראים אנו בפרשתנו (פרק לא). על הקשר שבין המשכן ועשיית העגל, עמדו חז"ל מהשם "משכן העדות" שניתן למשכן: "עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם" (רש"י, שמות לח, כא). ותמה הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: מה הקשר בין חטא העגל למשכן? טמון כאן יסוד נורא.

בניית המשכן וכליו ארכה בסך הכל שלושה חודשים. מלאכה שעל פי הטבע אמורה להמשך כמה שנים, הסתיימה במהירות שיא, והכל נעשה בדיוק כאשר ציווה ה' - לא בערך.

בני ישראל, אנשים ונשים, עבדו ללא ליאות וללא הפוגה ביום ובלילה. היו שם גילויי התלהבות מופלאים. מדוע? לפי שרצו להוריד שכינה. וכיון שכל כך רצו, הקב"ה עזר להם והבנייה נמשכה שלושה חודשים בלבד.

בניית המשכן הייתה בבחינת "ארון נושא את נושאי". הכל היה נס גלוי, יד ה'. אשה הכניסה את המחט והחוט בתחילת השורה, והנה כעבור רגע היא רואה את החוט יוצא בסופו והכל תפור. אדם דפק על המנורה והנה הסתדר הציור שעליה.

סוף סוף, לאחר מאמצים כבירים, בחודש כסליו סיימו לבנות את המשכן, ואז, למרבה הפלא, מצווה הקב"ה את משה לקפל את המשכן ולהניח אותו במחסני החירום עד שיקבל ציווי אלוקי להקים אותו. ומני אז, כל יום פונים בני ישראל אל משה ושואלים אותו מתי כבר נזכה שיקום המשכן, והוא עונה להם: המתינו בסבלנות, עוד לא הגיע הזמן... כך המתינו בקוצר רוח שלושה חודשים עד ראש חודש ניסן, שבו הגיע בשעה טובה הציווי להקים את המשכן.

נשאלת השאלה: אם סיימו לבנות את המשכן בחודש כסליו, מדוע הקימו אותו רק בר"ח ניסן? לשם מה נתן להם הקב"ה להמתין שלושה חודשים, מתוך לחץ וחרדה?

אלא, רצה הקב"ה לתקן בזה פגם נוסף בבני ישראל שהתגלה בחטא העגל. יסודו של חטא העגל נעוץ היה בחוסר סבלנות - "ויירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר". כשסיימו את בנין המשכן והגיעה עת הקמתו, אמר הקב"ה: עתה תמתינו לא שש שעות, לא חצי יום, אלא מאה ועשרים יום! רק אז תזכו להשראת השכינה בקרבכם. ללמדם פרק בהלכות סבלנות... ("נתיבי אור" גלות וגאולה, להרה"ג ר' נסים יגן זצ"ל).

ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' וגו' (לד, ו)

מסכה, וישתחוו לו, ויזבחו לו, ויאמרו אלה אלקיך אשר העלוך מארץ מצרים" (שמים לב, ח), נורא -

מדוע ביקש ה' להשמידם? לא בעוון העגל, לא בפשע העבודה הזרה, אלא מה: "ויאמר ה' אל משה, ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא, ועתה הניחה לו ויחר אפי בהם ואכלם" (שמות לב, ט-י)!

על מה, על קשיות העורף!

המעשה עצמו, ככל שנורא הוא, מעשה בודד הוא. הנורא ההיא המידה המושרשת. ומה היא? כתב הספורנו: "והנה עם קשה ערף הוא", גיד ברזל ערפם ולא יפנו לשמוע דברי שום מורה צדק, באופן שאין תקוה שישבו בתשובה. ואם אין תקוה שישבו, אין להם תקנה: "הניחה לי, ויחר אפי בהם, ואכלם!"

ובהמשך: "ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר, למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (שמות לב, יא). ואמרו במדרש (שמות רבה מג, ז): מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים, אלא אמר משה: רבון העולם, מהיכן הוצאת אותם, ממצרים שהיו כולם עבודי תלאים. ולמדו מהם בניך, ואף הם עשו העגל. לפיכך אמר: "אשר הוצאת מארץ מצרים", דע מהיכן הוצאת אותם -

והראב"ע (שמות לב, ט) הזכיר, שבמצרים היו ישראל עובדי עבודה זרה, ככתוב: "ואמר אלהים איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו, ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בהם בתוך ארץ מצרים" (יחזקאל כ, ז-ח).

נזכיר, שכעבור תשע מכות, על סף הגאולה, עוד הוצרכו לומר להם: "משכו ידיהם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה" (רש"י שמות יב, ו!) ועל כגון זה נקונו: אוי להם, שנעשה סגורם קטגורם!

אמת, במצרים שקעו במ"ט שערי טומאה, והקדוש ברוך הוא העיד בהם שלא עבדו עבודה זרה אלא מתוך שעבוד וטרור הדעת, בשוגג ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות -

ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות - אבל אי היכולת להתנתק, קשיות העורף, היא המעוררת הקפדה! אי היכולת לומר: "מה שעבר עבר, מכאן ולהלאה נתחיל מחדש" (ויקרא רבה ל, ז)!

ואם אמרו (סנהדרין קב ע"א) שאין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה מעונש חטא העגל, שנאמר: "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (שמות לב, לד), ובידענו שאין הקדוש ברוך הוא פוקד עון אבות על בנים אלא כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם (סנהדרין כז ע"ב), הרי שמקנת גם בנו מדה זו של קשיות עורף, אי יכולת לשפר דרך גם כשיודיעם שדרכנו שגויה!

בספר "דברי שמואל" מסופר על בעל חיים ידוע, הבונה. בונה הוא סכרים בנהרות, וחי בנבכיהם. חמרי הגלם, זרדים וענפים שהוא מקושש בחורשות שעל גדות הנהרות. פרותו של הבונה יקרה והציידים חומרים אותה. אך כיצד יוכלו לצודו, והוא מסתתר במחילותיו. התחקו אחר אורחותיו, ומצאו עצה. מפעם לפעם מגיח הוא אל הגדה לקטום ענפים נוספים, לחזק בדקי הסכר ולעבודתו. מה עושים הציידים, סורקים את סביבות הסכר, מחפשים בקרקע הלחה עקבות רגליו. אם מצאו שהלך לחורשה חורפים וטומנים מלכודת בתנאי צעדי. מסתמכים על טבעו של הבונה לחזור באותו מסלול, כדי שלא לטעות. מציבים את המלכודת וממשיכים בדרכם, למצוא עקבות נוספים ולטמון עוד מלכודות.

הבונה אסף את הזרדים, ושב עמם אל הסכר. פוסע על עקבות צעדי, ולפתע סומר שער: מלכודת! יודע הוא מה היא, ומה פעולתה, בוכה, ונכנס לתוכה...

שאלו כל חולה סוכרת המושיט ידו לעוגה, בוכה, ובולס.

שאלו כל בן ישיבה שהחליט שבסדר הזה ילמד ברציפות, ופותח בשיחה, שמחר יקום לתפילה.

ואספר - סבלתי מכאב גב, לא עליכם. המליצו על רופא מומחה בפתח תקוה. נסעתי, והתפתחה שיחה. סיפר שאת התמחותו עשה אצל מומחה נודע ביוהנסבורג, בדרום אפריקה. רופא דגול, גוי, חובב תנ"ך. כשגמלה בו החלטה לעלות לארץ ישראל, בא להפרד ממורו. שמח הלה לשמוח על החלטתו: "זה רעיון טוב. ארץ היהודים - זה המקום! שם תהיה לך פרנסה בשפע!"

גם הוא חשב שהרעיון טוב, אבל מדוע סבור הפרופסור שבארץ הקודש מובטחת לו פרנסה בשפע?

"אה", הסביר הפרופסור, "משום שבתנ"ך כתוב שהיהודים הם קשי עורף. פרושו של דבר שהצואר שלהם תפוס, והם יעמדו בתור כדי לשחרר אותו!"

הוא סיפר לי זאת, וחייך: השגה של גוי במושג "קשיות עורף".

נענית ואמרת: "אותי זה לא מצחיק, הטעות שלו היתה אחת: את הצואר התפוס שלנו לא אחרים ישחררו. זה תלוי רק בנו עצמנו..."

(הגדת)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממוצית השקל (ל, טו)

ידוע מה שפירשו המפרשים, שהעשיר לא ירבה בממונו כ"כ למצוה עד שלא ישאר לזולתו להשתתף בה, והדל לא ימעיט בטענה שאין לו, כי המצוה צריכה להתחלק בין כולם, כדי שיוזכו בה הכלל - ולא רק הפרט, ולכן כל אחד ואחד צריך להשתתף בה כפי יכולתו.

ואם חלילה העשיר חוטף לעצמו את כל המצוה ואינו מניח מקום לזולתו להתגדר בו - אזי טורפין לו את מצוותיו על פניו, וכמו שנראה במעשה שהיה עם רבינו ר' יהונתן איבשיץ זצ"ל.

בעת נישואיו של ר' יהונתן, הבטיח לו חותנו - שהיה נגיד - נדוניא של שלושת אלפי זהובים, כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה ללא מפריעים. כך ישב לו ר' יהונתן על התורה ועל העבודה יומם ולילה עם החברותא שלו, בקדושה ובטהרה.

אכן כידוע, בעת שהקדושה מתפשטת - הטומאה אינה סובלת, ותיכף היא באה ללחום כנגדה, וגם כאן: קדושתו וטהרתו של ר' יהונתן אשר השפיעו על כל סביבתו הפריעו לכח הטומאה, ונסתובב העניין שהחליטו להקים "בית תפלה" בדוקא על יד בית מדרשו של ר' יהונתן.

החלטה זו כמובן הרעישה את ליבות כל המתפללים והלומדים שם בביהמ"ד, אולם היה אחד שלא היה יכול להתאפק. היה זה החברותא של ר' יהונתן, אשר ראה עד כמה מפריע הדבר לר' יהונתן, ולפיכך לבש קנות, קם - ועשה מעשה: בחצות הלילה, בחסות העלטה - עלה לגג "בית התפלה", וניתן את הצלם שניצב שם.

אך דא עקא - הגויים ידעו שחמתם של היהודים עלתה למעלה ראש, והבינו שבמוקדם או במאוחר יקום אי מי ויעשה מעשה, ואשר לכן החביאו שומרים ב"בית התפלה", וכאשר עלה החברותא של ר' יהונתן אל הגג וניתן את הצלם - מיד נתפס בידי השומרים - ונעלם.

כמובן שכל הקהילה היהודית החלה מיד לחפש אחריו, אך הם העלו חרס בידם, ולא מצאו אפילו רצה חוט שיוכל ללמד היכן הוא הוחבא.

כך נמשכו החיפושים, עד שבאחד הימים בא שומר "בית התפלה" לאחד מפרנסי הקהל וסיפר לו דברים כהווייתם, איך שתפסו את אותו יהודי בעת שעלה אל הגג ושבר את הצלם, ואף סיים ואמר שכבר נשפט הוא על ידי הכמורה - ונידון לשריפה.

השומע הוסיף וסיפר, שהיהודי נמצא במקום סתר בתוך "בית התפלה", וכי הוא יודע היכן הוא, ולפיכך הצעה בפיו: הוא מסכים להבריחו ממקום מסתורו אל החופש - אך תמורת זאת הוא דורש שלושת אלפי זהובים, אפילו לא זהוב אחד פחות!!!

אנשי הקהילה ששמעו את הסכום - נרתעו מעט, אבל מה לא עושים כדי לפדות יהודי מבין הגויים? ובפרט שמדובר בת"ח, וידוע שנגמר דינו לשריפה!! מיד יצאו היהודים לאסוף תרומות בכדי לשחררו.

כשהגיעה השמועה לרבי יהונתן - חשש פן יועבר חבירו ממקומו קודם שיאסף הסכום הגדול, או שיוציאו אותו להורג בינתיים, ולפיכך נכנס אל ביתו,

לקח את כל הנדוניא שהיתה לו בסכום של שלושת אלפי זהובים, הלך לשומר ומסר לו את הכסף - ואכן השומר הבריח את היהודי למקום מבטחים.

מכיון שהדבר נעשה בחשאי גדולה - לא ידע איש מהנעשה, המתרימים המשיכו במלאכתם, אך כאשר באו אל ר' יהונתן לתת בידו את סכום הכסף שהצליחו לאסוף - אמר להם ר' יהונתן: כבר אין צורך, אני בעצמי נתתי את כל הכס, השבוי כבר נפדה ושחרר, ואין צורך בכסף שנאסף.

מששמעו הגבאים שר' יהונתן נתן את כל הסכום, טענו כלפיו שיקח לכה"פ את מה שהם כבר אספו עד עתה, אעפ"י שאין זה אלא חלק קטן מהסכום, באמרו: "גם אנו - בני הקהילה - חפצים לקחת חלק במצוה הגדולה של פדיון שבויים!!". אך ר' יהונתן השיב שהוא כבר נתן מה שנתן, ואין הוא רוצה לקחת ממון אחרים.

הגבאים יצאו את ביתו בעצב על כך שלא זכו הם והתורמים להשתתף במצוה רבה זו של פדיון שבויים, ובפרט כאשר היה מדובר בשבוי ת"ח גדול כזה, אך אם הרב פסק כפי שפסק - מה הם יכולים לעשות?

עבר זמן מה, ור' יהונתן מתחיל לחשוב מה יקרה כאשר אשתו תגלה שהוא נתן את כל הנדוניא למצוות פדיון שבויים... הלא ודאי תקצוף היא עד מאד, והוא לא יוכל לרצותה, שכן אין מרצים לאדם בשעת כעס!!

ושמרו בני ישראל את השבת (לא, טז)

בעל ה"ערוך לנר" בספרו "מלוא העומר", מספר דבר שאינו ידוע כלל לרבים. השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הטובות ביותר של עם ישראל, שנים שבהן הכירו מלכי האומות בכוחו ובסגולתו של עם סגולה ולא הצרו לו במאומה.

ומאידך, ממשיך ה"מלוא העומר", השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הקשות ביותר של עם ישראל. בשנים אלו אירעו חורבנות בתי המקדש, והתרחשו צרות ופוגרומים נוראיים.

הכיצד - ?

איך אפשר להסביר את פשר התופעה הפילאית הזו, כאשר דווקא כשחל יום ראשון של ראש השנה בשבת נטו אירועי השנה לכאן או לכאן, או שהיו אלה המאורעות הטובים ביותר או הקשים ביותר?

תירוצו של בעל 'מלוא העומר' צריך לזעזע ולהחריד את לבו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

וכך הוא מתרץ: כאשר חל יום ראשון של ראש השנה בשבת, השבת היא 'מאן דאמר' ואז היא באה לפני הקב"ה בדברי סניגוריה על עם ישראל ומשתדלת להמתיק את דינם.

יש שנה שהקב"ה מאזין לדברי הסניגוריה הללו, וגוזר את הדין לטובה, ויש שנה שהוא אינו מוכן לשמוע לדבריה של שבת קודש. את דבריו מסביר ה'מלוא העומר' על פי משל.

אחד משריו החשובים של המלך הואשם בעבירה חמורה ויצא דינו למוות. לא עזרו כל ההשתדלויות של מקורביו שניסו לדבר על לב המלך כדי שיחון אותו.

המלך סירב לשמוע.

והנה, אשתו של השר היתה התופרת של בגדי המלך ובגין זה היו לה קשרים רבים בחצר המלכות. משראתה בצרת בעלה, הבטיחה לו שתמליץ עליו טוב בפני המלך עד שיחון אותו ממוות לחיים. וכך עשתה.

הלכה לארמון המלוכה והתחננה לפני המלך תוך שהיא מזכירה גם את עובדת היותה תופרת הבגדים המלוכתיים "ואם בעלי יומת על ידך, גם אני לא אוכל יותר לשרת אותך, אדוני המלך", אמרה. והנה ראה זה פלא.

מה שלא הצליחו לעשות השרים וכל יתר המקורבים, הצליחה אשה זו לעשות ברוב חכמתה, והמלך חנן את בעלה.

והיה מקרה דומה, ממשיך ה'ערוך לנר' במשלו, של שר נוסף שחטא למלך ויצא גזר דינו למוות, וגם לאשתו היו תפקידים חשובים בחצר המלכות והבטיחה לו להשתדל אצל המלך.

הלכה האשה אל המלך הזכירה הכל כדברי הנ"ל, אך ראה זה פלא. דברי האשה השנייה לא התקבלו. התעניינו השרים בסיבת העניין ומה עלתה לו ככה, שהרי בוודאי לא היה זה דין שרירותי, כראות עיני המלך. סיבה היתה לו מדוע קיבל את טענותיה של זו וסתר את דבריה של זו.

מסביר הערוך לנר: נכון שגם דבריה של האשה השניה נאמרו בטוב טעם והיו אמורים להתקבל על ליבו של המלך, אבל הבעיה היתה שעל פניה ניראו סימני חבלה, כתוצאה ממכות שהיכה אותה בעלה הרשע.

אמר לה המלך: בודאי שאני רוצה שתמשיכי לעבוד בחצר המלוכה, ודווקא בשל כך אוציא להורג את בעלך כדי שגם את תישארי בריאה ושלימה..."

וזו גם התשובה למה ששאלנו בתחילת הדברים, מדוע השנים שחל בהן יום ראשון של ראש השנה בשבת היו מהן שנים טובות ביותר והיו מהן שנים רעות ביותר.

באותן שנים שעם ישראל שמר על השבת כדבעי, האזין הקב"ה לדברי הסניגוריה של השבת, ופדה את עמו מכל צרה ומצוקה, אולם בשנים שבהן היתה השבת מחוללת ובזויה, פנה ה' אל השבת ואמר לה: בתי, דווקא בגלל שאני אוהב אותך ורוצה בטובתך, אאבד את בני מן העולם, כיון שרק כך אוכל להביאם לידי שמירת השבת..."

וזו תוכחת מגולה לכל מקדשי שביעי שישתדלו לשמור על שבתם בקדושה רבת, ולא יעלו על שלחנם בשבת דברי הבל ושטות, אלא ישמיעו באזני בני הבית רק דברי תורה, מוסר וחיוזוק, ואז יתקבלו בשמים דברי הסניגוריה של שבת קודש על עם ישראל.

עוד סיפר הגאון ר' שמחה קפלן זצ"ל (רב ואב"ד צפת) זמן קצר לפני פטירתו סיפור מדהים ששמע בימי בחירתו בהיותו בחור בישיבת מיר בחו"ל, וכך סיפר:

היה זה בימי בחרותי בישיבת מיר. את לילותי העברתי בבית של אחת המשפחות בעיר, כמנהגם של בני הישיבות באותם ימים. ביום שישי אחד, שמעתי את בעלת הבית שואלת את בעלה האם הוא מתכוון לצאת לשוק בעיירה הסמוכה. כשהשיב בחיוב, פתחה האשה ואמרה בקול רועד:

מה עשה? עמד והחליט שישע מביתו לכמה ימים, כדי שעד שיחזור - מן הסתם תגלה אשתו את חסרון הכסף, וכבר תספיק להירגע, ואז - כשישוב - יוכל לרצותה ולהסביר לה את חשיבותה של מצות פדיון שבויים, ואת הסיבות שמחמתן החליט לתת את כל הסכום ולא להמתין עד שיאספו התרומות מכל בני העיר.

בינתיים התגלה דבר הבריחה, הכמרים גילו שהנידון למוות נמלט, עד מהרה הגיעו למסקנה שבודאי ידו של השומר במעל והוא זה שהבריח את היהודי אל מחוץ לכלאו, וברוב זעמם החליטו אנשי הכמורה לעשות לשומר את מה שזממו לעשות ליהודי.

השומר, שהבין שטבעת החנק הולכת ומתהדקת סביב צוארו - החליט שעליו למהר ולברוח מהר ככל האפשר, אך מכיון שהיה שומר וותיק בכנסיה במשך עשרות שנים, והספיק במרוצת הזמן לגנוב הרבה כסף ויהלומים מרכוש "בית התיפלה" - לא ידע מה יעשה עתה בכל רכושו הרב... הרי לא יכול לסחוב עמו את כל רכושו...

בצר לו הלך ולקח את כל רכושו, כסף זהב ויהלומים - ושלושת אלפי הזהובים שקיבל זה עתה בכלל, הכניסו לחבית אחת, נכנס לביתו של ר' יהונתן, ושאל את אשתו: איפה האישה?

האשה ענתה שהוא לא יהיה בבית כמה ימים, ולכן בלית ברירה, מכיון שפחד השומר להשתהות אף לרגע - עמד וסיפר לה כל מה שקרה, ושעליו למהר עתה ולהימלט על נפשו, ואמר: "איני מוכן בשום אופן להשאיר את רכושי זה לכמרים שרוצים להרוג אותי!! לא ולא!! לא אשאיר להם מאומה מכל זה!!"

וכאן התחיל הוא להרעיף שבחים על ראשו של ר' יהונתן, והמשיך: "גיליתי יהודי אציל כזה - המוכן לתת מכספו שלושת אלפי זהובים בשביל להציל את חבירו!! אני בטוח שהוא אדם ישר ונאמן, ולפיכך: דבר ראשון - אני מחזיר לכם במתנה את שלושת אלפי הזהובים שנתן לי בעלך, ומלבד זאת - אני מפקיד בידכם את כל שאר רכושי שנמצא בחבית הזו, והיה אם אחזור בשלום - בודאי יחזיר לי בעלך הצדיק את כל הסכום, ואם לא - אזי מעדיף אני שיישאר כל הכסף אצל אדם כמותו, אשר לבטח יידע לעשות בכסף דברים טובים!!"

כך קרה שהאוצר הגדול נותר בביתו של ר' יהונתן, ואילו שומר "בית התיפלה" יצא לדרכו, וברח הרחק מהכנסיה. אכן לאחר זמן מה הגיעה השמועה שהכמרים שלחו אחריו שליחים להשיגו, אלה רדפו אחריו ותפסוהו, ותיכף ומיד הטביעוהו בנהר.

עתה כבר ממילא ידעה אשתו של ר' יהונתן את כל סיפור המעשה, והבינה שהקב"ה שילם להם על המעשה הטוב והנאצל שעשה בעלה הגדול, באשר לא זו בלבד שכספם הושב להם - אלא אף זכו לעושר שהוא עשרות מונים רב יותר ממה שהיה להם קודם.

היא כמוהן התמלאה ששון ושמוחה, וחכתה בציפיה דרוכה שר' יהונתן - אשר לא ידע מאומה מהנעשה - יחזור, בכדי שתוכל לברשו את הבשורה הגדולה.

בינתיים ר' יהונתן יצא לדרכו חזרה אל ביתו, ומשהגיע סמוך לביתו הוגיע את מחשבתו: מה יאמר לאשתו? כיצד יגלה ויספר לה מה קרה עם שלושת אלפי הזהובים? וכך כשהוא הולך תפוס במחשבותיו - יוצאת אשתו לקראתו, שמחה וצוהלת, וקוראת לעומתו: "אני כבר יודעת הכל! הקב"ה כבר גמל לנו בכפל כפלים!", כך עמדה וספרה לו את כל הסיפור, כשהיא בטוחה שבודאי ישמח גם הוא על הטובה שבאה להם מן השמים.

אבל לא כך היה. מששמע ר' יהונתן את דבריה - פרץ בבכי אז!! הוא בוכה ומילל - והאשה עומדת ותמהה: "למה זה תבכה? הלא הרבש"ע כבר שילם לנו שכר גדול עבור המצוה!!"

ענה לה ר' יהונתן ואמר: "דוקא מפני כך אני בוכה!! מכך שרואה אני שמייהרו לשלם לנו על המצוה - מבין אני שמשליכים לי את המצוה בפנים!! אילו היו מרוצים בשמים ממצוה זו - היו מניחים לי אותה לעולם הבא, שכן ידוע שאין מתן שכרן של מצוות בעולם הזה!! רק מצוה שאינה נרצית משתלמת בעוה"ז, כביכול אומרים לו לאדם: קח לך!!"

רבי יהונתן עמד ובכה ללא הפוגה בלא שהיה מסוגל להירגע, עד שהחליט לצום שלושה ימים רצופים - ואחרי כן לעשות שאלת חלום, ולבקש לדעת על מה ולמה לא רוצים את המצוה שלו.

ואכן כך עשה, ומן השמים השיבו לו: "אמנם כן, צדקת בבכיך, לא חפצו בשמים במצוותך! והכל מפני שלא זיכית גם את הגבאים ואת שאר הציבור, ולא איפשרת להם ליטול חלק במצוה הזו!! רצית את כל המצוה לבד - בבקשה, קח לך!!"

הנה כל בעל נפש יבין וירגיש כי הסיפור הזה הוא נורא, להתבונן עד כמה צריך האדם להיזהר ולדעת שהמצוה אינה רק שלו, אלא צריך הוא לשתף את כל מי שיכול, ורק בכך תהיה זכותו שלמה ונרצית!!

המדרש ואומר - אמרו לו הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לך, לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, שהן עשו את העגל. אבל עמי לא עשו, שנאמר: ישראל לא ידע, עמי לא התבונן (ישעיה א, ג).

בא האור החיים הקדוש ושואל שאלה עצומה - אם את הכל עשו 'הערב רב', אז מה אתה רוצה מעם ישראל ?
עד היום עם ישראל סובל מחטא העגל, הם לא עשו שום דבר... את הכל עשו 'הערב רב', ארבע מקומות חוזר על זה רש"י, אז מה אתה רוצה מעם ישראל ???

אומר האור החיים הקדוש - בגלל שלא מיחו בהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו.

ידוע לכולם ... כתוב בכמה וכמה מקומות...

אומרת הגמרא (מסכת שבת נו, ב) - {מלכים א יא-ו} ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא.

פרתו של ר' אליעזר, היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, פרתו של ר' אליעזר !!

היתה של שכנתו והוא פשוט לא מחה בה, לכן מעלה עליו הכתוב כאילו היא שלו.

אומר האור החיים הקדוש - ארבע פעמים היה להם למחות. פעם ראשונה כשעשו את העגל. פעם שניה כשהקימו את המזבח. בפעם השלישית, שהקריבו על זה קרבנות, ובפעם הרביעית שה-'ערב רב' אמרו לו אלה אלהיך ישראל אשר העלון מארץ מצרים ... עם ישראל היו צריכים להגיד "שקר וכזב!" ... אבל אף אחד לא אמר כלום.

אומר האור החיים הקדוש - כיון שלא מיחו, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו את העגל. עד כאן דבריו הנפלאים של האור החיים הקדוש.

אם ככה רבותי, נוכל בס"ד להתחיל:

כמה אנשים היו הערב רב ?

רבותי, אני מקריא את הפסוק בפרשת בא {יב, לח} וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד.

שואלים חז"ל - כמה ערב רב ?

כתוב וגם ערב רב ... היו מעורבים והיו הרבה, כמה?

נאמר במכילתא {פרשת בא, פרשה יד} - וגם ערב רב: מאה ועשרים ריבוא דברי ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר: מאתים וארבעים ריבוא, ר' נתן אומר: מאתים וששים ריבוא וצאן ובקר.

אני לא מצאתי, אם הכוונה היא, רק לגברים... או אם הכוונה היא, לגברים ולנשים...

אם אני חושב נכון, שהתורה מציינת את הגברים מבני עשרים עד שישים, אז המקבילה של זה, זה המספר בערב רב.

כשהגיעו לאהרון הכהן, אומר התנחומא, באו ארבעים אלף ואמרו לו "בקשה, תעשה עגל".

עפ"י שיטתו של ר' נתן, הם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שבאו עם עם ישראל... תציב שלוש מיליון ושש מאות מערב רב... מול שש-מאות אלף גברים, שבאים לאהרון הכהן ואומרים לו "אדוני, בקשה, תעשה עגל"... רבעים אלף, שמתוכם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שעלו ממצרים.

רבותי, למה קוראים להם 'ערב רב', מה זה המילה הזאת ? זה מצרים? אם זה מצרים, תגיד "וגם מצרים עלו איתם".

אומר רש"י {נחמיה} - תערוכת עכו"ם... מה שנקרא בשפה שלנו "מעורב ירושלמי".

היו כל מיני סוגים, איזה סוגים?

רש"י לא כותב.

אבל הזוהר הקדוש כותב {קצ"א, א} - מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הו, דקראן לון ערב רב.

כותב האבן עזרא {פרשת בא} - מאנשי מצרים שהתערבו עמהם. כולם מצריים, הם התערבו בתוך בני ישראל, לכן זה נקרא ערב רב.

רבותי, אני רוצה ללכת לזוהר הקדוש, בפרשת השבוע... הוא כותב דבר נורא ואיום, פשט חדש בכל נושא הערב רב וממילא נבין, בע"ה, כמה וכמה דברים, שאנו עושים בכל יום... נבין עפ"י זה, את ההפסדה שלנו... ובע"ה, נוכל להתחבר ולחבר את פורים, ביחד עם העגל וביחד עם יוסף, ותיראה כמה הדברים נפלאים...

הזוהר הקדוש בפרשת השבוע בא ואומר - דע לך, כל הערב רב, כולם זה המכשפים, החרטומים והקסמים, שהיו אצל פרעה.

כל הערב רב, שעלו ממצרים, כולם מקבוצת המכשפים שהסתובבו מסביב לפרעה.

"השתדל לשוב הביתה בזמן, אל תאחר את כניסת השבת. סיים את כל עסקיך ואל תתמהמה, כי הלא יודע אתה כי בנפשנו הדבר".

והנה, בהגיע עת חצות של אותו ערב שבת, כבר עמדה האשה דרוכה בפתח ביתה וצפתה מבעד לחלון האם בעלה ניראה באופק. "היא התאפקתי, סיפר רבי שמחה, ושאלתיה לפשר הפחד האופף אותה. "הרי השבת נכנסת בעוד כמה שעות ומה לך להכנס לחדרה כה גדולה? הרי אין ספק שבעלך, הידוע ביראת השמים הגדולה שלו, ישוב בזמן ולא יכנס לחשש של פיקוח נפש?"

דבריי לא הרגיעו את האשה, ובמקום להשיב סיפרה לי, מכלי ראשון, את שעבר עליה לפני כמה שנים.

לכני הזוג לא היו ילדים זמן רב. בנסי-נסים נולד להם בגיל מבוגר בן יחיד. והנה לפתע חלה הבן-יקיר, והיה שרוי בסכנה עצומה. שיחרה האשה את פניהם של כל גדולי הרופאים ועד לווינה הגיעה שם ישבו כידוע גדולי הפרופסורים בעולם כולו אך גם הם לא מצאו מזור לחליו של הילד. ולא די שלא ריפאוהו, עוד הודיעו לאמא הדוויה באופן חד-משמעי: ימיו של הילד ספורים.

שבורה ורוצצה הילכה האם ברחובות ווינה. כשהתכוננה כבר לשוב לביתה שבמיר, ניגש אליה יהודי מתושבי המקום ואמר לה: "בדרךך למיר את עוברת דרך העיירה ראדין. היכנסי אל החפץ חיים והשיחי בפניו את דאגתך. אולי הוא, ברוב קדושתו, ימצא מרפא למחלתו של בנך."

במר נפשה סרה האשה לביתו של החפץ חיים שהיה כבר זקן מופלג וכמעט שלא קיבל קהל. בתחילה סירבו בני הבית להכניסה אך לאחר שבכתה ומיררה ברוב יגונה, הכניסוה לחדרו של קדוש ישראל.

"מה כבר יכולני להושיע לך", אמר החפץ חיים. כשהייתי צעיר יותר, היה לי כח לצום על חולי עמך בית ישראל. היום - כבר אין ביכולתי לעשות זאת. "והאשה אינה מרפה. היא מגבירה את בכייה, ואחד מבני הבית שידע על מצבה הקשה לחש באזני החפץ חיים שהמדובר בבן יחיד והצער הוא איום ונורא.

לפתע התרומם החפץ חיים ממקום מושבו, ואמר לאם הממוררת בבכי: "אם תקבלי עליך שתי קבלות שאפרט להלן, מבטיחני שבנך יירפא בעזרת השם ממחלתו. האשה נתעוררה לחיים. "אקיים כל מה שיושת עלי", הבטיחה.

בסתר ליבה היתה כבר מוכנה לצום שנתיים ימים, העיקר שתזכה לראות ברפואתו של בנה. אך הנה החפץ חיים לא מבקש ממנה צומות, לא מטיל עליה מגבלות קשות. שני דברים בפיו:

- קבלי על עצמך להניח את מפת השבת עם הפמוטות על השלחן כבר בשעת חצות של יום ששי.

- כשמגיעה שעת הדלקת הנרות לא יעשו בבית שום מלאכה, דהיינו לא מזמן שהאשה הדליקה את הנרות, אלא מהשעה הקבועה בהלכה להדלקת נרות שבת.

כמובן שהאשה קיבלה על עצמה ללא אומר ודברים את שתי הקבלות הללו והבטיחה לקיימן ככתבן וכלשונו. והנה, פלא פלאים, כבר בשובה לביתה חל שיפור ניכר במצבו של הילד החולה ובתוך זמן קצר מאד קם לגמרי ממיטת חליו.

הרופאים בווינה לא האמינו למראה עיניהם.

כדברים האלה סיפרה בעלת הבית לרבי שמחה קפלן בהיותו בחור בישיבת מיר. זו היתה הסיבה שהאשה האיצה בבעלה לכל יאחר וגם הסיבה שעמדה בפתח הבית וציפתה לו בשעה כה מוקדמת.

אינספור מאמרים נכתבו כבר בענין שמירת השבת והחובה המוטלת על כל בעל בית לדאוג לסיים את כל המלאכות בביתו זמן מה לפני כניסת השבת כדי לא להכנס לחילה לספק- ספיקא של חילול שבת.

והנה, לא פעם נשמעות טענות כמו "למה בדיוק עכשיו נשבר הברז" או "למה דווקא לפני כניסת השבת החליט הילד להפיל את הבקבוק ולשברו לרסיסים ולהפוך את כל הבית..."?

צריך לזכור שיש יצר הרע מיוחד הפועל דווקא ברגעים קדושים אלה ומשתדל בכל יכלתו להחטיא את ה"עולם", על ידי שהוא מעמיס עליהם עבודות של הרגע האחרון. כאן הוא דואג לשבור את הברז, לקלקל את מכונת הכביסה ואולי גם את מערכת התאורה, ושם הוא דואג להכניס מקלות בגלגלים. - ברגעים אלה, פותח היצה"ר את המשרד הראשי שלו. דווקא אז הוא מפעיל את כל פקידיו.

אלה הרגעים של היצר הרע, בהם הוא מפעיל את כל כוחו, ועלינו להתחכם נגדו ולהיות ערוכים למלחמה זו. לדעת שאם הוא מפעיל שרירים, הרי שגם לנו ניתנו מלעילא כוחות מתאימים כדי שיהא סיפק בידינו להשתלט ולהתגבר עליו.

(טובך יביעה)

חז"ל אומרים - מצרים היתה מלאה בכישופים ... כשמשוה רבינו זרק את המטה ונהפך לנחש, צחקו עליו ואמרו לו "אצלנו הילדים לומדים לעשות סוג של כשפים כאלה" ... התחילו ללעוג לו . הביאו כולם מקלות, נעשו כולם נחשים... עד שהמטה של משה לא בלע את המטות שלהם, הם לא נרגעו... כישופים, זה המרכז של מצרים... כל הבתי ספר של החרטומים יצאו עם ישראל.

שואל הזוהר - מה קרה? אין עבודה במצרים?!

אומר הזוהר הקדוש, במכת כינים, הם ניסו לעשות את מכת כינים ולא עלה בידם... מה הם אמרו כל החרטומים פה אחד ? "אצבע אלוקים!"

באותו רגע שאמרו זאת, הם דבקו בקב"ה... אמרו למשה רבינו "אתה הוכחת לנו עכשיו, שאתם אנשי אמת, אנחנו רוצים לדבוק בעם ישראל ובך".

משה רבינו, ראה בזה דבר נפלא ... אם הקוסמים והחרטומים של מצרים באים אליו, ואומרים לו "אנחנו רוצים להתגייר", משה רבינו מקבל אותם ...

כיון שראו הניסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה - משה אנחנו רוצים להתגייר ...

משה הולך לקב"ה ושואל אותו - לגייר אותם? אמר לו הקב"ה, לא כדאי. אמר לו משה, ריבונו של עולם למה לא? כיון שראו הגבורות שלך והם רוצים להתגייר, יראו גבורתיך בכל יום וידעו שאין אלוהים זולתך ...

אמר לו משה - למה לא לקבל אותם?! אני לא מבין ...

מה אנחנו אומרים בכל יום, בעלינו לשבח, בקטע שחיבר אותו אכן ? יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון.

אם הם רוצים להתגייר, למה לא לקבל אותם?!

אומר הקב"ה למשה רבינו - לא כדאי... אבל אם אתה רוצה בקשה... אותו דבר היה עם המרגלים, אמר הקב"ה למשה שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען - אני אומר לך, שהארץ הזאת טובה, אבל אם אתה רוצה מרגלים, שלח לך. עד כאן דבריו של הזוהר הקדוש בתחילת הפרשה.

בספר זרע ברך, בפרשת השבוע, בביאור חטא העגל ... יש לו ארבע ביאורים, בביאור השלישי של חטא העגל, הוא מביא את דברי הזוהר. רבותי, באו נלמד פסוק בפרשת וארא... פשט חדש בכל הפסוק הזה... נחזור אחורנית, לפרשת וארא {ט, יא} ולא יכלו החרטומים לעמד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטומם ובכל מצרים .

שואל הזרע ברך - אני לא מבין, החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה? מה הם מחפשים אצל משה רבינו?

החרטומים לא יכולים לעמוד בפני פרעה, שם המקום שלהם.

אומרת התורה - למה הם לא יכלו לעמוד?!

כי השחין היה גם בתוך החרטומים וגם בתוך מצרים.

למה שלא יהיה? איפה היה הדבר?

גם בחרטומים וגם במצרים... איפה היה הערב?

גם בחרטומים וגם במצרים... אז מה אתה מודיע לי פה?!

אומר הספר זרע ברך - תדע לך, החרטומים האלה במכת כינים, עזבו את מצרים, כולם התחילו לעמוד לפני משה... אמרו לו "אתה אבא שלנו" ... ורצו אחרי משה לכל מקום ...

הם היו בטוחים, שאם הם רצים אחרי משה רבינו, הם מוגנים מהמכות של מצרים... הם היו בטוחים, שליד משה רבינו, שחין לא יהיה להם, למה?

כי הם רוצים להתגייר... ורש"י כותב - גיירת אותם, מבלי לשאול אותי. משה רבינו קירב אותם, אבל לקב"ה לא היה ניחה ליה בגיור הזה... מה עשה הקב"ה?

הגיעה מכת שחין, כולם עמדו לפני משה רבינו... אמרו "אם אנחנו נהיה לידו, נהיה מוגנים".

הביא הקב"ה את השחין, על החרטומים ועל מצרים!

הוא רצה להראות להם - רבותי, אתם רוצים להתקרב, אבל אני לא רוצה אתכם... לכן, עם כל הגיור של משה רבינו, בשבילי אתם נחשבים עדין מצרים.

שואל הזרע ברך - ולמה זה מופיע דוקא במכת שחין, שיופיע קודם כל, במכת ערב!

פשט מאוד... כי הגמרא אומרת {מסכת יבמות מז, ב} - דא"ר חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב {ישעיה יד-א} ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב.

אם ככה יוצא, שמשוה רבינו קיבל אותם... ואילו הקב"ה, לא היה מעוניין בהם.

אם ככה רבותי, נוכל להמשיך הלאה:

אומר הזוהר, אם אתה אומר לי, שערב רב, פירוש הדבר שזה תערובת של כל מיני עמים - לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים ... בסדר גמור, אז אני מבין שקוראים לזה ערב רב.

אם אתה אומר, שהכוונה היא לקוסמים והחרטומים של מצרים, למה קוראים להם בשם 'ערב רב' ? שיקראו להם חרטומים של מצרים, למה דוקא בשם 'ערב רב'?

אומר הזוהר - אני רוצה לגלות לך סוד מתורת הכישוף ...

כישופים לא עובדים, רק משש שעות ומחצה ביום. הכישוף מתחיל לעבוד, ברגע שהשמש נוטה לצד מערב.

גדולי המכשפים עובדים, בין שש וחצי שעות ביום, לתשע וחצי שעות ביום... שלוש שעות הם עושים את הפעולות שלהם... זה המכשפים הגדולים, כמו ינוס וימברוס.

המכשפים הקטנים, אומר הזוהר, עובדים מתשע וחצי שעות ביום, עד חצות הלילה.

אומר הזוהר הקדוש, שהחרטומים נצמדו למשה רבינו, לא רק בגלל 'אצבע האלוקים' ... הם ראו דבר אחד, שמשוה רבינו, את כל המכות שלו, הוא לא נותן אחרי צהריים, מתי הוא עושה את המכות?

בבוקר ...

אמרו החרטומים - את זה אנחנו לא יכולים לעשות... אפילו ינוס וימברוס הגדולים, לא מסוגלים לעבוד בבוקר... הם מסוגלים לעבוד, רק מרגע שהשמש נוטה לצד מערב.

יוצא, שמשוה רבינו, כוחו גדול גם בבוקר... מוכרח שמשוה גדול מאתנו ... הלכו 'הערב רב', הקוסמים, ונדבקו למשה רבינו.

אם ככה, אומר הזוהר הקדוש - עכשיו תבין טוב מאוד, מתי באו 'הערב רב' לאהרון ואמרו לו קום עשה לנו אלהים ? וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר.

אומרים חז"ל - מה זה כי בשש - שש שעות. למה אתם לא באים על הבוקר?

שום דבר... הם מחכים עד חצי היום, מה קרה?!

הם לא יכולים לעבוד, רק משש וחצי שעות של היום, רק אז הם יכולים לייצר עגלים ... הם לא יכולים לפני זה, עד כי בשש משה לרדת מן ההר.

הוא לא מגיע עד שש וחצי שעות של היום, מי מגיע?

ינוס וימברוס וארבעים אלף, אומר התנחומא ... למה הם?

אומר לנו הזוהר - הגדולים, עובדים משש וחצי שעות של היום, עד תשע וחצי שעות של היום. הם באו אחרי שש וחצי שעות - קום עשה לנו אלהים .

אומר הכלי יקר יסוד נפלא ביותר - משה רבינו לא יורד מן ההר ... השטן מראה להם את מיטתו של משה רבינו, פורחת באוויר (גמרא מסכת שבת פ"ט).

מה היה צריך להיות בעם ישראל... אם עם ישראל מאמין שמשוה רבינו איננו ? אם עם ישראל רואה את מיטתו פורחת באוויר, מה הוא צריך לעשות?

קריעה! משה איננו!

שום דבר לא... מסתכלים על המיטה ושואלים - יש סנדוויץ'?! © הכל בסדר גמור... למה אתם רגועים?!

עם ישראל לא בלחץ... הכל בסדר גמור ... משה רבינו השאיר הנחיות - במקרה ואני לא חוזר, יש כאן ממלאי מקום - אהרון וחור.

על השש שעות, מגיעים הערב רב... קום עשה לנו אלהים! ...מה קרה? מה אתם בעצבים?! בעם ישראל כולם רגועים, מה הפאניקה?!

אומר הכלי יקר - פשוט מאוד... הערב רב ידעו... עם ישראל מחכה להוראות מאהרון וחור ...

ידעו הערב רב, שאם אהרון מתמנה להיות מנהיג על ישראל, כשמשוה רבינו לא מגיע, אחרי חצי שעה מזה שאהרון נתמנה להיות מנהיג של עם ישראל, כל הערב רב עושים אחורה פנה ומתפנים חזרה למצרים ... שולחים אותם לחיים טובים ולשלום.

אמרו הערב רב - מי מגן עלינו? משה רבינו היחידי שמגן עלינו, הוא לקח את התיק על עצמו.

משה רבינו לוקח את התיק של הערב רב על הכתפיים שלו...

אומר לו הקב"ה לך רד כי שחת עמך - החבר'ה שלך, אלה שאתה אמרת שאתה אחראי, הם עשו את הבלגן!

אמרו 'הערב רב' - תדע, שאם משה רבינו איננו ומי שעולה אחרי זה אהרון הכהן, אחרי חמש דקות, הוא קורא לינוס וימברוס ואומר להם, אתם רואים פה... בקשה, אחורה למצרים לחיים טובים ולשלום.

אמרו 'הערב רב' - אוי לנו, אם עם ישראל יתעשת ויגיד שמשוה מת... אנחנו חייבים לתפור תיק, עוד לפני שמשוה רבינו מגיע או לא מגיע, עוד

לפני שממנים את אהרון הכהן.

על הבוקר... איך שמגיע שש חצי שעות, מגיעים ינוס וימברוס, שני הבנים של בלעם, ראשי הקוסמים, מגיעים לאהרון הכהן ואומרים לו "אהרון, תעשה משהו במקום משה"

אמר אהרון - למה שאני יעשה משהו במקום משה, מה קרה?!

אהרון הולך איתם ביחד... "אין בעיות, רוצים עגל, בקשה... תביאו כולם את העגלים תשימו אותם בתוך הדלי".

מה רצה אהרון, מה המטרה שלו?

אומר הזוהר בפרשת השבוע - פשוט מאוד... רצה אהרון להבדיל אותם ולהפריש אותם מעם ישראל, אחת ולתמיד.

משה רבינו הוא המנהיג שלהם... אם קרה משהו חס ושלום, ואני

המנהיג, אמר אהרון... הדבר הראשון שאני עושה, אני שולח אותם

בחזרה למצרים, אני לא רוצה אותם איתי ביחד!

משה רבינו יורד מן ההר, אומרת התורה **(לב, כה)** וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם.

אומר רש"י - פרוע. מגלה. נתגלה שמצו וקלונו, כמו (במדבר ה יח) ופרע את ראש האשה.

אמר אהרון - רבותי, תראו מי זה הערב רב! זה לא אנשים שדבקים

בקב"ה, זה אנשים שדבקים במשה רבינו, בגלל הקוסמויות... ברגע

שמשה איננו, הם מייצרים עגל!

הוציא החוצה אהרון, את כל הזוהמה שנמצאת בתוך הערב רב.

אומרת התורה **(שמות ה, ד)** ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו לכו לסבלתיכם.

אומר רש"י - תפריעו את העם ממעשיו. תבדילו ותרחיקו אותם

ממלאכתם, ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן (משלי ד טו)

פרעהו אל תעבר בו, רחקהו. וכן (שם א כה) ותפרעו כל עצתי, (שמות לב

כה) כי פרוע הוא, נרחק ונתעב.

שואל הספר הכתב והקבלה - איך מותר לאהרון לעשות עבודה זרה, כדי להבדיל אותם?

הוא מתרץ, שהאיסור של עשיית עבודה זרה, אז, היה רק למי שעובד אותו.

ליהודי אסור לעבוד אותו, בין בשיתוף ובין שלא בשיתוף. לכן נח, אסור לעבוד עבודה זרה, בלי שיתוף... אבל עבודה זרה בשיתוף, לא נאסר לבני

נח, והיות והערב רב עדין נחשבים לבני נח, הלך ועשה להם את העגל, כדי שיעבדו אותו עם השיתוף ביחד עם הקב"ה.

יוצא שכל מה שעשה אהרון היה, שרצה להפריש את הערב רב, מעם ישראל.

אמר הקב"ה - אתה כך עשית? אתה תהיה הכהן שלי.

אומרת התורה, שהקב"ה ציווה להבדיל את אהרון ובניו ולהקדישו קדש קדשים... אתה רצית להבדיל את הערב רב מעם ישראל, רצית להפריש

אותם, אני מפריש אותך להיות כהן לעבודתי!

אם ככה, שואל האבן עזרא 10-15 שאלות... איך עשה את זה אהרון, איך הקב"ה בחר בו, איך הוא המכפר?

התשובה היא - דוקא בגלל שהוא עשה, כדי להרחיק את הערב רב מישראל. להרחיק אותם כרצונו של הקב"ה... משה גייר אותם, בלי

לשאל את הקב"ה, כך אומר רש"י.

רצונו של הקב"ה, שהם לא יצטרפו לעם ישראל... צירף אותם... ואהרון רצה להפריש אותם ולהבדיל אותם מעם ישראל.

רבותי, הבנו, עפ"י מה שאמרנו עד עכשיו, אהרון רצה להבדיל אותם לגמרי...

(ברוך שאמר)

מחצית השקל

אי בירושלמי מס' שקלים [פ"ד ה"ד] שני טעמים לנתינת מחצית השקל בכל שנה לתרומת ה'. נחלקו בה רבי יהודה ורבי נחמיה, חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל, שנאמר וירא העם כי בושש משה, ודרשו חז"ל 'כי בא שש' ולא ירד משה, והוא אמר להם 'לסוף שש אני יורד' והם טעו למנות גם את יום הראשון שעלה, יום ז' סיון, ובאמת לא היה זה מן החשבון, ולכן חטאו במחצית היום, ולפי שחטאו שמחצית היום יתנו מחצית השקל. וחד אמר 'לפי שחטאו בשש שעות יתנו במחצית השקל שיש בה שש גרמוסין', מין מטבע שנקרא גרמוסין שיש י"ב ממנו בשקל שלם, נמצא ששה גרמוסין במחצית השקל.

וביאר ב'תקלין חדתין' שהנפק"מ בין רבי יהודה לרבי נחמיה הוא אם צריך לתת דווקא מחצית השקל לזכור 'מחצית היום', או יכולים גם לתת ששה גרמוסין, לזכור שש שעות. ומה שנאמר בשו"ע שיש ליתן זכר למחצית השקל, מחצית המטבע היוצא באותה העת, משמע כמ"ד שאין לדקדק על שש שעות אלא על מחצית היום.

וכלל הדברים שרבי יהודה ורבי נחמיה שוים בענין זה שמחצית השקל בא לכפר על החטא שהיה בחצי היום, אלא שזה הדגיש חצות היום וזה הדגיש שש שעות ביום. והוא פלאי, כי מה הענין להזכיר בתוך תרומתם את השעה שחטאו בו. בשלמא אם היו שוקלים את הנוסח הכי זול שהביאו לעגל, והיו מוצאים שהיה משקלו מחצית השקל, היו יכולים להבין שתורמים כמשקל החטא, בא זה וכיפר על זה, אבל השעה שחטאו בו במחצית היום, מה ענין בהזכרתו, וכי היה לו יד בעצם החטא, ואולי נזכר גם את השמש שהאירה אז בחצי היום ויביאו פרוטות כמנין שמש?

וכתב ב'ברכת השיר' בשם הרבי רבי יהונתן זי"ע שאע"פ שרק אנשים בודדים עשו את העגל, היה טענה על כל ישראל מדין ערבות, מדוע לא מחו עליהם. והנה נודע שיש שני חלקי ערבות, על הנגלות ועל הנסתרות, בשלמא על הנגלות שייך ערבות שאדם רואה את חברו עושה מעשה רע וצריך להוכיחו, אבל הערבות על הנסתרות נתחדש רק בעברם את הירדן בכניסתם לארץ ישראל, וא"כ לכא' אין מקום להענישם על הערבות בחטא העגל, ויכולים לטעון שלא היה להם לדעת מה שהחוטאים עושים בצנעה בחשאי.

ולכן יש להביא מחצית השקל לזכור דווקא את 'מחצית היום' ו'שש שעות', שהשמש מאירה בצהריים, לא לפנות ערב כשכליא ריגלא דתרמודאי ולא באמצע הלילה, אלא באמצע היום 'בעצם היום הזה', וככתוב בכניסת נח אל התיבה בעצם היום הזה, ועליית משה להר נבו בעצם היום הזה, והיציאה ממצרים 'בעצם היום הזה', בעיצומו של יום, וכמבואר ברש"י שרשעי דור המבול אמרו שהם ימנעו מנח להכנס אל התיבה, אמר הקב"ה, ה' תיכנס בעצם היום הזה, נראה אותם עושים משהו. וכן עליית משה להר נבו בחצות היום, כי כן הוא הדרך כשרוצים לבטאות שהדבר נעשה לעיני כל עדת, מחכים לאמצע היום, שהכל רואים ויודעים המעשה הנעשה לעין כל. ולכן צוה הקב"ה להביא מחצית השקל, שאילו היה חטא העגל בערב או באמצע הלילה, לא היה עליך טענות, אך כיון שנעשה בחצות היום צריך כפרה גדולה

הרבי רבי יהונתן ביאר את דברי הירושלמי במהלך נוסף, כי הנה במדבר ירד מן לכל אחד, הצדיק זכה לקבל מנתו אצל פתח אהלו, וא"כ גם ביום הסתלקות של אהרן הכהן ביום א' אב, ירד מן פתח אהלו, ביום ב' אב כבר לא ירד מן עבוד אהרן, רק בעבור אלישבע הרבנית, [אם היתה עדיין בחיים]. וא"כ איך אמר להם השטן ביום י"ז בתמוז שכבר מת משה רבינו והראה להם מטתו, והרי היו יכולים לבדוק באהל של משה רבינו והיו מוצאים שירד לו מן באותו היום... וא"כ היו יודעים שהוא עדיין בחיים, ולא היו חשים לבלבולי היצר הרע כאילו הוא מת, מה עשה מלאך המות, הראה להם את מטתו של משה רבינו רק בחצות היום, שאז כבר נמס כל המן שבמחנה ישראל, דכתיב 'וחם השמש ונמס', ושוב לא יכלו לבדוק את עומר המן בפתח ביתו של משה רבינו. וזה עוד סיבה להזכיר ענין 'חצות היום' במחצית השקל, שזה גרם להם

רצינו להוסיף ענין נאה ע"פ מה שאמרו חסידים בשם הרבי רבי מנדל'ע רימנובער זי"ע, [אלו שלא נתגדלו בחצרות החסידים אין להם כלים להכילו] 'מצוה גדולה לישון בערב שבת קודש, ותמנהי מדוע לא נכתב מצוה בו בעשרת הדברות'. חסידים אמרו דיבור זה בשם כמה מצדיקי עולם, הרבי רבי אלימלך זי"ע, והרה"ק מראפשיץ זי"ע. כמה אבות יש לענין זה.

והנה מעלת הענין בפשטות מובן לכל בר דעת, שאם אדם מקבל שבת מתוך עיפות ואוכל סעודת שבת בכבידות, ותוך כדי הזמירות הוא כבר יושן בשעה שאומר 'זה שינה משובחת', ומיד אחר בהמ"ז כבר הולך לישון, הרי אינו יכול להתרומם בקהל עדת קדושים בזמירות ותשבחות להשי"ת, ולזכות לשעות נעלות של דביקות בהשי"ת.

אבל צ"ע מהו התוספת שהוא מתפלא שזה לא כתוב ב'עשרת הדברות' שבהם נכללים היסודות העקריים של היהדות, וכי באמת היה רוצה שיהיה י"א הדברות, ואחד מהם יהיה ענין זה שצריך לישון בערב שבת? והרי גם מצות פסח ותפילין לא כתוב בעשרת הדברות, א"כ היה לו להתפלא מדוע זה לא כתוב בתורה, איך רץ ועלה עד 'עשרת הדברות'

אמנם לאור דברי המגלה עמוקות' שהיה ענין מיוחד שחטא העגל היה בערב שבת אחר חצות, והיה הכסיון קשה מאד, כי השטן הראה להם מטתו של משה רבינו, היה קשה מאד להחזיק באמונה, שכמה וכמה ראיות והוכחות היה להם ש'זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' וכאילו מוכרח לעשות דבר חילופי במקומו, כמבואר ברמב"ן ובכוזרי. וידוע שהיהודי הקדוש זי"ע שח עם הרבי רבי בונים זי"ע בענין הנסיונות הקשים לפני ביאת המשיח, שמתפללים עליהם 'הושענא שלש שעות' שיהיה זמן קשה להאמין באמונה פשוטה, כמו ללכת על קיר חלק, וכנודע המשל של הרבי רבי אלימלך זי"ע עם החבל שמתוח מסוף העולם ועד סופו, ומתנדנד מאד, ומי שיחזיק חזק ולא יפול, הוא ישאר. ואמר היהודי הקדוש שמי

"עוד רגע יהיה", השיב האב בחיך, והוציא מתחת השולחן שתי גמרות גדולות – מסכת נדה, אותה למדו אז ב"דף היומי". רועי היה לומד את הדף היומי בחברותא עם אברך מבוגר, והתקשה להבין את כל החשבונות המסובכים שהיו בסוגיה שלמדו אז. והאבא, לא פחות ולא יותר, מסביר לרועי בשפה ברורה את כל החשבונות, ממש מתוק מדבש.

"בבקשה תחזור על מה שלמדנו", ביקש האב מבנו.

לאחר שחזר על הדברים, לא התאפק רועי ושאל את אביו: "אבא יקר, הרי לא פתחת גמרא מימך. איך אתה יודע להסביר לי את כל החשבונות המורכבים והמסובכים הללו?".

"בני יקירי!" השיב לי אבא, "כל יום שלמדת אתה למטה – התעליתי יחד איתך למעלה! לימדו אותי למעלה מה שלמדת למטה!".

לא יאומן כי יסופר!

לפתע, באמצע השיעור במסעדה, ניגש מלצר ומגיש לרועי כוס קפה. רועי סלסל את הברכה – כמנהג הספרדים – ולגם מהקפה.

אביו המתין עד שסיים את הברכה ואמר לו: "לא הגית את שם ה' כהלכתו. כתוב במשנה ברורה שיש להגות אותו בצורה אחרת. ואם אתה רוצה להעמיק בכוונות ולכבד את שם ה', עיין בספר זה וזה".

בקיצור, האבא מוסר לבנו במסעדה, בחלום, שיעור בגמרא ובהלכה.

עד כאן פרק א'.

וכעת, ניגש לפרק ב' - הדובדבן של הסיפור.

לפני שבועות ספורים, הרב שלינגר רבה של קרית אונו, הגיע לנחם את הרב שרביט, בנו של ראש כולל בגני תקוה, שישב שבעה על פטירת אימו. הוא פגש שם את הרב שוורץ, רבה של קרית הרצוג, וסיפר לו את הסיפור על רועי ואביו, ושאל אותו: "איך כבוד הרב מבין את הסיפור הזה? יהודי בן שמונים וחמש שכל חייו לא שמר תורה ומצוות, סך הכל שמר שלוש שבתות סמוך לפטירתו, יושב בגן עדן ומלמד את בנו את אחת הסוגיות המורכבות ביותר בש"ס, ולא זו בלבד אלא מלמדו איך צריך לכוון בשם ה'! מה פשר הדבר?"

"האם לאבא של רועי קוראים ששון? ששון גורי?!?" שאל הרב שוורץ.

"אכן כן", השיב הרב שלינגר. "אולם מאין אתה מכיר אותו? מה לך ולו?" התפלא.

"ובכן, הסכת ושמע! לפני כמה עשרות שנים התעוררה בעיה קשה בכשרות הערוב בכל הארץ. על קצה המזלג: כאשר במקום מתגורר דייר גוי, או יהודי שאינו שומר שבת, הערוב נפסל. זו אינה חומרא בעלמא אלא הלכה פסוקה. יש פתרון שמופיע כבר בגמרא, לשכור ממושל העיר – שיש לו את הרשות והכוח להיכנס לכל בית שיחפץ – את המקום. וכך אפשר לצרף את המקום לערוב. אולם פתרון זה אינו תקף בימינו, כי אין כיום מי שיכול להיכנס לכל מקום שהוא רוצה.

מה עושים?

"יהודי מבני ברק הגה רעיון גאוני: על פי חוקי המדינה, שעוני החשמל הממוקמים בארונות החשמל בכל חדרי המדרגות, שייכים לחברת החשמל ואינם בעלות הקבלן או הדייר. היהודי הציע לשכור מחברת החשמל אחוזים בשעונים הללו.

"רעיון גאוני, אך איך מיישמים אותו בפועל?"

והרב שוורץ ממשיך ומספר: "הלכנו, קבוצת רבנים, לראשי חברת החשמל – אין עם מי לדבר... היינו ממש לפני ייאוש. כצעד אחרון, הגענו לאדם בקרית אונו שהיה מנהל המחוז של אזור המרכז של חברת החשמל, הסברנו לו חצי שעה שמה שאנחנו מבקשים יכול למנוע המון חילולי שבת.

כשסיימו דברינו, השיב הלה: " האמת היא שלא הבנתי מילה ממה שדיברתם, אבל הבנתי שהדבר בנפשכם ממש. יש לך בן, רועי, שבימים אלו חזר בתשובה. לכבודו ולכבודכם קיבלתם ממני את האישור ברגע זה. ולא זו בלבד, אלא אני אדאג באופן אישי שתקבלו אישור מכל שמונה-עשר מנהלי המחוז וראשי חברת החשמל בכל הארץ.

"זה היה ששון גורי". סיים הרב שוורץ את סיפורו.

אותה שבת – שעשרים וחמש שנה קודם לכן ששון גורי פעל שתישמר כהלכתה – גרמה לו שיצא מן העולם הזה כשהוא שומר שבת כהלכתה, ולהיקבר בחלקת שומרי שבת! ופחות משלושים יום לפטירתו כבר זכה להופיע בחלום בנו וללמדו סוגיה סבוכה והלכה איך לכוון בהזכרת השם.

(הרח"ק קרלנשטיין דורש טוב)

"ולחשוב מחשבות לעשות בזה ובכסף ובנחישות" (שמות לא ד), איזה מחשבות חושבים בזה ובכסף ובנחישות?

יש מעשה ידוע, מסתמא כולם יודעים אותו אבל נרחיב קצת מה שנוגע לנו ומה שאפשר ללמוד מזה. ישיבת וולוז'ין אם הישיבות, יסודה ביסוד הקודש, ר' חיים וולוז'ינר. המשולח של ישיבת וולוז'ין היה נוסע כל השנה מעיר לעיר ומכפר לכפר, נותן קופות בבתים ואוסף כספים, ומזה החזיק את הישיבה. יום אחד המשולח בא לר' חיים וולוז'ינר ואמר לו: הרבה זמן לוקח לי עד שאני מגיע לכיכר העיר, בכל מקום שאני מגיע אני צריך לקחת בעל עגלה, אחר כך בעיר אחרת עוד פעם אני מחליף בעל עגלה. אם יהיה לי רכב צמוד, כרכרה

שיזכה לעמוד חזק ואיתן באותם נסיונות שבשלב שעות האחרונות, הוא נברר בכירור החזק שלפני ביאת המשיח. אמר לו הרבי רבי בונים זי"ע בחכמתו המופלגת, שיש לו עצה שברגע שהוא ירגיש שהגיעו השעות הקשות, הוא ישתה חצי סיר מע"ד [משקה המשכר] וישתכר וישן, ועד שיפוג משכרותו כבר יהיה אחרי השעות הקשות. אמר לו היהודי הקדוש, שבאמת מי שיהיה לו שכל לעשות כך, דבר טוב ויפה הוא, כי עצה נפלאה הוא.

וזה שאמר הצדיק שהיה צריך שיהיה כתוב בעשרת הדברות שצריך לישון ביום שישי אחה"צ, לא היה כל חטא העגל. וכמבואר בדברי הרבי רבי יהונתן טעם למחצית השקל' להורות שהדבר היה באמצע היום, בעיצומו של יום, כל אחד היה יכול לראות ולמחות, אבל מי שהיה שותה לשכרה אלא היה להם שום טענות שהיה צריך למחות, כי באמצע השינה והשכרות אי אפשר לטעות עליו שום טענות. ולכן אילו היה כתוב בעשרת הדברות מצוה לישון בערב שבת, לא היו כל ישראל שותפים באותו חטא העגל. ואילו היה אדה"ר יושן בערב שבת אחה"צ, הוה היתה דופקת בדת להציע לו מפירות עץ הדעת, היה אומר 'ששש... לא להפריע לישון', תביאי את הפירות בליל שבת, בפירות טיש. אז הכל היה נראה אחרת. כמבואר בספרי קבלה שביליל שבת היה כבר מותר לאכול מעץ הדעת.

וכן בכל ענין של אש מחלוקת וכדו', ומנסים למשוך אותך בתוך העסק 'לשם שמים', העצה הטובה והנפלאה ביותר הוא לשתות לשכרה ולהכנס לישון במיטה, 'אני שיכור כעת, נא לבא במועד מאוחר יותר', וכך יישן עד יעבור זעם. אבל אם אדם יושן והוא ב'חצי היום' בעצם היום הזה, זה יכול לגרום דברים נוראים ח"ו עד שצריך בכל שנה ושנה להביא מחצית השקל לכפר על אותו 'חצי היום' שלא ישנת... 'מכל העובר על הפקודים' 'כל דעבר על פיקודיא', מה עשו? לא ישנו בחצי היום! כיון שלא ישנו וידעו על העגל, היה להם למחות. ה' ירחם עלינו.

(הגרמ"י רייזמן)

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם ברית עולם (לא, טז)

את הסיפור שאספר שמעתי מבעל המעשה בעצמו, סיפור ששונה מליונים:

יהודי מקרית אונו, בשם רועי גורי, חזר בתשובה לפני שנים רבות. הוא גר בבית הוריו המבוגרים והללו באו אמנם מבתיים עם רקע דתי, אך במהלך השנים ירדו מבחינה רוחנית, עד שהגיעו לשמירת כשרות בסיסית וקידוש בשבת. לא יותר מזה.

בחודש תשרי תש"פ, מיד אחרי ראש השנה, פנה רועי לאביו, שהתקרב לגיל שמונים וחמש, ושהה ב'תל השומר' מאחר ולא חש בטוב, ואמר לו: "אבא יקר! אולי נעשה צעד קטן להתחזק בשמירת שבת?". "אחשוב על זה", השיב האב. כעבור כמה ימים פנה לבנו והודיע: "אני הולך על זה. החל מהשבת הזאת אני מעוניין לשמור שבת כהלכתה".

רועי ניסה להסביר לאביו שלשמור שבת כהלכתה אין פירושו לאכול געפילטע פיש וחמין. "זהו דבר מורכב ורציני", אמר, ולכן המליץ שלא ללכת בהתחלה בגדול ידי, אלא בשלבים: תחילה לא לחלל שבת בפרהסיה, ולאט לאט, צעד אחר צעד, לשמור שבת גם בתוך הבית.

"בני יקירי!", השיב האב: "אני רציני! אני הולך על זה בגדול, עד הסוף. אני מעוניין לשמור שבת כהלכתה".

ב'שבת שובה' האב כבר השתחרר מבית החולים לביתו, ובמשך כל השבת הוא בקש מבנו להיות צמוד איליו ולהורות לו מה מותר ומה אסור. במוצאי שבת ביקש מבנו לקבוע חברותא וללמוד איתו הלכות שבת. בקיצור, האיש היה רציני.

כך, מתוך שמירת שבת וחג, עברו יום כיפור, חג סוכות, שבת חול המועד ושמחת תורה. בכ"ד תשרי, מוצאי איסרו חג, האיש הלך לעולם שכולו טוב.

וכאן התעוררה שאלה, שהופנתה אל רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל: האיש לא שמר שבת כל חייו. הוא גם לא חזר בתשובה. סך הכל הוא שמר את שלוש השבתות האחרונות בחייו. האם לקבור אותו בחלקת שומרי שבת? רבי גדליה הוניסברג נכנס עם הבן רועי אל רבי חיים, שהתרגש מאוד מהסיפור והורה על אתר: "יש קונה עולמו בשעה אחת. לקבור אותו בחלקת שומרי שבת".

זה היה, כאמור בכ"ד תשרי".

בכ"ג חשוון, יום לפני סיום ה"שלושים", האב נגלה אל בנו בחצי הלילה בחלום, ומבקש ממנו: רועי! בא נצא למסעדה". רועי ניסה לטרב: "אני שבע", אך האב הפציר בו: "אני מבקש ממך", והשניים יצאו למסעדה.

הם התישבו ליד שולחן ריק, והאבא מבקש: "רועי! תעשה ברכה ותאכל".

"אבא! אין מה לאכול".

עם סוסים, זה יחסוך הרבה זמן, אני אוכל להספיק הרבה והישיבה תרויח מזה. פעם אחת השקעה, שווה להשקיע.

טוב, ר' חיים וולוז'ינר נתן לו. לימים הוא בא לר' חיים וולוז'ינר ואמר לו: הבגדים שלי כבר בלויים, תראה איך אני נראה. אם אני אלך עם כובע צילינדר, עם פראק, עם בגדים מפוארים פאר והדר וגם המרכבה תהיה עם סוסים יותר הדורים, מרכבה יותר הדורה, אנשים גבירים מתפעלים מזה ויתנו יותר כסף לישיבה. שווה לישיבה. אמר לו ר' חיים וולוז'ינר: בסדר, אבל מותר לך להשתמש בזה רק בשביל הישיבה, לא בשביל דברים אחרים, כי קונים את זה מהכסף של הישיבה. והמשולח נסע ובאמת עשה חיל והצליח על ידי זה לאסוף הרבה יותר. והוא בא לר' חיים וולוז'ינר להתלונן שיש איזה יהודי צדיק גדול שממש חוסך פרוטה לפרוטה וחי בדחקות, חי ממש בצמצום, ואת כל הכסף שלו הוא נותן לישיבת וולוז'ין כי הוא רוצה שיהיה לו חלק בתורה של כלל ישראל, של ישיבת וולוז'ין. ואומר אותו משולח: בפעם האחרונה שהייתי אצלו הוא נתן לי כמה פרוטות, שאלתי אותו מה קרה? ירדת מנכסך? אז הוא אמר לי: לא, אני תמיד ידעתי שאני חוסך מפתי ולחמי בשביל להחזיק את העמלי תורה, את גדולי התורה של הדור הבא שלומדים בוולוז'ין, ההתמדה שהיתה שם, עמל התורה. עכשיו אני רואה שהכסף שלי הולך בשביל סוסים, בשביל כרכרות, בשביל צילינדר. בשביל זה אני לא הולך לחסוך מפתי ומלחמי, אני אחפש אולי צדקות אחרות. שאל המשולח את ר' חיים, מה אני עושה עם היהודי הזה? אמר לו ר' חיים וולוז'ינר פעם הבאה שאתה נוסע אליו אני רוצה גם לבוא, יהודי כזה או אחר שנותן כל כך הרבה מעצמו ומסתפק במועט.

ר' חיים וולוז'ינר הגיע ושאל אותו: אתה למדת בחיידר? אמר לו: כן. ביקש ממנו ר' חיים, תסביר לי מה הפירוש בפסוק בפרשה "ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת", איזה מחשבות חושבים בזהב ובכסף ובנחושת? אמר לו ר' חיים וולוז'ינר, תדע לך, כולם נתנו, כולם תרמו למשכן, כל אחד רצה שהכסף שלו ילך בשביל ארון, כפורת, כרובים, הרי יש דרגות. אחר כך יש את הקרשים, יש את היריעות, אחר כך יש את אבני החצר, אחר כך יש שער שנותנים לעושי המלאכה. כל אחד רוצה.

אמר לו ר' חיים וולוז'ינר, הכל הולך לפי טוהר המחשבה של כל אחד שנותן. מי שנותן יותר לשם שמים אז שלו הולך לארון, כפורת וכרובים. מה שנותן יותר לשמה, יש דרגות של לשמה, כך אמר לו ר' חיים. וכתוב על בצלאל בן אורי בן חור וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה בדעת, דעת זה רוח הקודש, כל מטבע שהגיעה ליד שלו הוא ידע בדיוק איזה מחשבה היה בזה. ולפי המחשבה הוא כיוון את המטבע. לחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת, לפי המחשבות.

אמר לו ר' חיים וולוז'ינר, אני אין לי את רוח הקודש שהיה לבצלאל [ר' חיים וולוז'ינר היה לו רוח הקודש, יש הרבה סיפורים על הרוח הקודש של ר' חיים וולוז'ינר, אבל לא בדרגה של בצלאל, שהתורה מעידה "בדעת" (שמות לה לא) ומפרשים חז"ל הקודשים (ברכות נה).] - יודע כל צירופי אותיות שנבראו בהם שמים וארץ! אבל מהשמים מסובבים שכל אחד לפי טוהר הלב שלו לשם הכסף שלו הולך.

תדע לך, המשך ר' חיים ואמר לו, כשאתה נותן ריין ריין, נקי לשם שמים, הכסף שלך כולו הולך בשביל המתמיד של הישיבה שלומד שמונה עשרה שעות ביממה, גדול הדור של הדור הבא. אלה שנותנים רק בשביל שבמשרד שלהם יהיה כתוב הנדיב הנכבד קיבל, רק בשביל כבוד, אז הכסף שלהם הולך בשביל, אני יודע, בשביל השירותים של הישיבה. בשביל לשלם לפועלי הניקיון, כל אחד לפי הדרגה שלו.

(הגר"א דיסקין)

בדרך הדרוש

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, בני ובני בני ישראל את הוא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש (שם) לא. טז - יז, ויש לדקדק מדוע בהפסוק הראשון כתיב ברית עולם מלא וי"ו, ובפסוק השני כתיב לעולם חסר וי"ו, הלא דבר הוא, ויש לבאר על פי מה דאיתא במס' שבת (דף ס"ט ע"ב) "א"ר היה מזהל בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, היא בר"א אומר משמר יום אחד ומונה ששה ימים, ואמרינן שם בגמרא דפליגי מר סבר כברייתו של עולם [ימי חול נמנו תחלה] ומר סבר כאדם הראשון [שנברא בערב שבת ויום הראשון לעולם שבת היום] והנה אנו קיי"ל בר"ה דמונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ויש לומר דכאן רמזה לנו התורה"ק הדין הזה, דמשום הכי כתבה התורה לעולם חסר וי"ו לרמוז דהאי לעולם כוונתו לעולם לשון העלמה [כמו שדרשו חז"ל במסכת פסחים (דף נ"א ע"א) גבי ה' שמי לעולם חסר וי"ו. ר"ל העלימהו, דאסור להזכיר שם שמים לבטלה] היינו אם נעלים ממנו יום השבת כשהולך במדבר, בכל זה ששת ימים עשה ה' ונו' בתחלה, ואח"כ וביום השביעי שבת וינפש. והוא כדעת ר"ה כברייתו של עולם. (קול אליהו - הגר"א)

רבתי, מה שר' חיים וולוז'ינר אומר זה מוסר השכל גדול. יש הרבה חילונים שמתחילים להתבכין שהכסף שלהם הולך לאברכים, לישיבות. לא משנה שזה טיפה מן הים לעומת מה שהולך להרבה שטיות. אבל הם בוכים. רבתי, הם לא יודעים כמה הם מסכנים, עכשיו אתם בוכים שאתם לא רוצים שהכסף שלכם ילך לישיבות, ולמה זה הולך? אוי, יבוא יום ותבכו הפוך! תבכו הפוך! כל אחד משלם מס הכנסה, כל אחד משלם ביטוח לאומי. אם איזה יהודי בדימונה, בבית שאן, יהודי שלא זכה לעסוק בתורה, יהודי בקושי, אבל הוא אוהב תורה והוא אומר סוף סוף מהכסף שלי יהיה גם לישיבות, לאברכים, זה הולך גם לשם. הכסף שלו הולך גם לשם. אבל מי שמתבכין למה החרדים לוקחים את כל הכסף, אז משמים הכסף שלו הולך לספורט, לכל הגניבות והמעילות שעושים, לטיולים שהם עושים בחוץ לארץ, לא לישיבות. וכשהוא יבוא לשם הוא יגיד אני רוצה חלק בתורה, כמו שכתוב שאומות העולם באים חז"ל הקדושים אומרים בגמרא בתחילת עבודה זרה (ב): דרש רב חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר למי שעסק בה יבוא ויטול שכרו מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בעירבוביא. כולם יבואו לשם, גם טראמפ, גם אובמה, גם ביידן - כולם יגיעו. שנאמר (ישעיה מג ט) "כל הגויים נקבצו יחדיו ויאספו לאומים". מיד נכנסה לפניו מלכות רומי תחילה, הם המחותנים הראשונים, לקבל עולם הבא. אתם שומעים? מלכות רומי, החריבו את בית המקדש והרגו חזון חסידי עליון עשרה הרוגי מלכות. אמר להם הקב"ה במאי עסקתם, אומרים לפניו רבוננו של עולם הרבה שווקים לקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב רבינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, מיד יצאו בפחי נפש.

ידוע מה שהבריסק'ער רב מסביר שם, איך הם מעיזים לשקר, ולמה הקב"ה אומר להם שוטים ולא שקרנים. אומר הבריסק'ער רב שבאמת לאמיתה הם צודקים, כי מהשמים כיוונו את הכל בשביל ישראל שיעסקו בתורה אבל הם לא התכוונו בשביל זה. אז כשיבואו לעתיד לבוא, כשמגיעים כל עובדי כוכבים בערבוביה רוצים לקבל שכר, יבואו כל החילונים האלה, שונאי דת, ויגידו הרבה שווקים עשינו, נתנו מס הכנסה, נתנו ביטוח לאומי, זה הלך למשפחות ברכות ילדים, אברכים שעוסקים בתורה. בכסף עשו רמזורים, עשו מחלפים, עשו כבישים, אפשר לנסוע במהירות לנסוע ללמוד תורה להגיע לבית מדרש, מגיע לנו שכר.

אומר להם הקב"ה שוטים שבעולם. אוי, הם יבכו, אבל אז יהיה מאוחר. כל אלה שבוכים עכשיו על הכסף שלהם למה הוא הולך לישיבות, לכוללים, לתלמודי תורה, אז הם יבכו הפוך. שוטים שבעולם! אתם כבר משלמים מיסים, כבר משלמים, מה אכפת לכם שהכסף שלכם ילך זכות לנצח נצחים להחזקת תורה? זה גם לימוד גדול להורים של בעלי תשובה. יש הורים של בעלי תשובה שעושים מלחמות עם הילדים שלהם, הבן שלכם כבר חזר בתשובה, ברא מזכה אבא, אתם יודעים איזה זכות יש לכם? אפילו את האבא עדיין לא שומר מצוות אבל יש לו בנים וכנדים שומרים מצוות, עוסקים בתורה, זה זכויות שלו לנצח נצחים. אבל הסברא היא, במה דברים אמורים, כשהוא מכבד את זה ובפרט אלה שתומכים בהם כלכלית, אבל אם הוא עושה מלחמות עם הבנים שלו הוא יבוא לשמים ויגיד ברא מזכה אבא? הרי נלחמת איתו. למה לך לאבד את כל השכר? הבן שלך חזר בתשובה, בשביל המלחמות שאתה עושה? הפוך, תכבד אותו תתמוך בו ואז תזכה למעלה הגדולה של ברא מזכה אבא לנצח נצחים.

(חונכת התורה)

קדיש בשווי מיליונים

הנסיון שעמד בפני ר' שמעון היה גדול מאד. כאברך מן השורה, מעולם לא חלם שהצעה שכזו תפנה אליו, ומשאו באה לפתחו היא הותירה אותו מבלבל ואובד עצות.

ר' שמעון מכהן כרב בלתי רשמי בבית כנסת קטן באחד ממושבי השרון. לפני כמה שנים נקלע למקום וכבד למסר שעור בין מנהל לערבית. המתפללים נהנו והפצירו

”כבוד הרב, אם תצליח לגרם לי לקבל את אותם ארבעה מיליון, אני מבטיחה להעניק לך מעשר מהסכום, כלומר: ארבע מאות אלף שקלים, לא פחות. מצדי תעשה עם הכסף ככל שתחפץ, קח אותו לעצמך, או חלק אותו לעניים ונצרכים, רק תמנע ממנו קדיש אחד...”

שלוש התפלות.

כאשר למחרת שב הבן והופיע, וכך גם בימים שלאחר מכן הקפיד להופיע לכל התפלות, הפכה ההפתעה לתעלומה. קשה היה לתלות את הנהגתו בהתקרבותו לדרך אבות, שכן הוא הקפיד לשמור מרחק. לאורך כל התפלה הוא נשאר בחוץ, משתעמם או מתעסק בעסקיו, ונכנס רק לאמירת הקדיש. גם כשנסה הרב לדבר על לבו שיכנס לכל הפחות לשעורים, הגיב הלה בקרירות ובענייניות. הוא התאמץ שלא לפתח קשר אישי, והרב התיאש. הוא הבין כי יש דברים בגו, וכי לא סתם בא האיש לבית הכנסת, אם כי לא ידע לתת לכך הסבר מניח את הדעת.

למרות התנהגותו המתריסה של הבן, לטובת נשמת אביו שהיה יהודי יקר ואוהב תורה הקפיד הרב בכל אחת מהתפלות, טרם אמירת הקדיש, לצאת החוצה ולקרא לו להכנס פנימה שחלילה לא יחמיץ את אמירת הקדיש.

כמה חודשים לאחר מכן צלצל הטלפון בבית הרב, והוא הפתע לשמע מעבר לקו את בתו של הנפטר. הספור שהיא ספרה שפך אור על התעלומה:

”כידוע לך, פתחה האחות, אבי ז”ל היה אדם דתי. לאחר פטירתו הוא הותיר אחריו אותי, ואת אחי שהתרחק מדרך. במהלך השבועה מצאנו את צוואתו של אבא, והדברים שנכתבו בה הכו אותנו בהלם.

אבא הותיר אחריו רכוש בשווי שנים עשר מיליון ש”ח, שמתוכם בחר להעניק לאחי עשרה מיליון שקלים, ולי רק שנים. אלא שהוא התנה זאת בכך שאחי יאמר אחריו קדיש בכל התפלות במשך שנת האבל, ואם לא ימלא את התנאי במלואו, יהיה עליו לחלק עמי את הסכום, שוה בשוה.

כשאחי הצהיר על כונתו לקיים זאת, חיכתי לעצמי... המרחק בינו לבית הכנסת, פיזית ורגשית, היה עצום, הייתי בטוחה שמהר מאד יתיאש. אך כשחלפו הימים וראיתי כי הוא עומד בדבורו, התחלתי לחשש כי הוא אכן יעמד בתנאי שהציב אבא במלואו.

כדי להמנע מהפסד עצום שכרתי חוקר פרטי שיעקב אחרי אחי וינסה למצא דרך לסכל את זכיתו בירושה, וזה גלה עד מהרה כי אמנם אחי מקפיד להגיע לתפלות, אך במהלכו הוא יושב בחוץ, ואתה הוא זה שמקפיד לקרא לו לקדיש.

כבוד הרב, אני מבקשת ומפצירה - אנא ממך

הפסק, לכל הפחות לפעמים בודדות, לקרא לאחי לקדיש. לא צריך יותר מכמה פעמים כאלו, כדי שפעם אחת הוא לא ישים לב ויפסיד את הקדיש, ואני את שלי הרוחתי”.

האשה עצרה לרגע, בטרם המשיכה והטילה את הפצצה:

”כבוד הרב, אם תצליח לגרם לי לקבל את אותם ארבעה מיליון, אני מבטיחה להעניק לך מעשר מהסכום, כלומר: ארבע מאות אלף שקלים, לא פחות. מצדי תעשה עם הכסף ככל שתחפץ, קח אותו לעצמך, או חלק אותו לעניים ונצרכים, רק תמנע ממנו קדיש אחד...”

אם בתחלה דחה האברך את ההצעה מכל וכל, הרי שבהמשך ראה בכך 'שאלה'. הרוח היה כל כך מפתה לעמת הצעד שנדרש ממנו, ובלבו החלו לעלות צדוקים רבים למעשה... כך, כשהוא אפוף מחשבות, עלה לביתו של בעל 'אילת השחר' וקבל תשובה מהירה וקצרה:

”חלילה, חלילה לך מלהענות לבקשה, אינך יודע כמה גדול הוא ערכו של כל קדיש עבור הנפטר, עליך לדאג שהנפטר יקבל את הקדישים שמגיעים לו באופן משלם, ולא לעשות שום שקולים אחרים!”

מציד בהוראה ברורה ובברכת הצלחה המשיך הרב בשלו, בכל תפלה יצא החוצה לקרא לבן לאמירת הקדיש, וההמשך היה מפתיע:

באחד הימים, לאחר תפלת ערבית, לפתע פצה הבן את פיו ושאל את הרב: ”תגידי, הרב, איך אתה עושה את זה?! אינך נפגע מכך שאני יוצא החוצה בכל התפלות ונמנע אף מלהשתתף בשעור שלך?”

וכמו משמים היתה התשובה סדורה בפיו של האברך: ”ידידי, קודם כל, הקדיש שלך יקר מאד לנשמת אבי, וזה מה שמזדרגן אותי לקרא לך שוב ושוב. ושנית, לענין השעור; הרי דוד המלך כבר אמר (ק"ט עב) ”טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף”, דברי התורה שאני מוסר הם אוצרות שלא יסלאו בפז, אם כן ההפסד של מי שאינו משתתף בשעור כלו שלו, ומה פתאום שאפגע?!”

להפתעתו של הרב, למחרת החליט האיש להכנס לתפלות ולשעור שאחריהן. הוא הקשיב לשעור, ודברי התורה משכו את לבו. למחרת השתתף שוב, ובימים הבאים המשיך בכך.

כעבר חודשים החל לשמור שבת, ובהמשך אף התקרב לשמירת עוד ועוד מצוות.

לא היה זה מן הפלא כשגם לאחר סיום השנה המשיך האיש לבוא לבית הכנסת, הפעם לא לשם ממון, כי אם לשם שמים.

נשמע מפי רבי בנימין כהן, יו"ר קרן השביעית, ששמע מפי בעל המעשה

פונת 'אמן' על ברכות השחר

ח'ב אדם לכוון בעניית אמן אחר הברכה, ואולם מעקר הדיו אין די בכונה כללית שדברי המברך אמת, אלא יש לכוון בעניית אמן בהתאם לתוכן הברכה. על פו העונה אמן לא יסיח דעתו בשעת אמירת הברכה, כדי שיוכל לכוון פראוי בעניית אמן אחריה. בהתאם לברכות השונות, פרטו הפוסקים שלוש פגונות לעניית אמן: אחר ברכות שענינן שבח והודאה יש לכוון: "אמת היא הברכה שברך המברך והנני מאמין בזה". אחר ברכות תפלה ובקשה יש לכוון: "יהי רצון שתקיים בקשה זו". ואלו אחר ברכות שיש בהן גם שבח וגם בקשה, יש לכוון את שתי הפגונות הללו גם יחד (שו"ע או"ח קכד ו, ומשנ"ב שם כה). כדי שנוכל לקיים את חובתנו ולכוון פראוי בעניית אמן אחר ברכות השחר, מגישים אנו בזאת את הפגונות שיש לכוון בעניית אמן אחר כל אחת מן הברכות:

ברכת 'על נטילת ידים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שקדשנו במצוותיו וצונו על נטילת ידים בשחרית.

ברכת 'אשר יצר'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שיצר בגופנו מערכת עכול מפלאה, ובכך מקיים אותנו ושומר על בריאותנו.

ברכת 'אלקי נשמה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שפחזיר מדי יום את הנשמה לישנים, הנחשבים כפגרים מתים.

ברכת 'המלמד תורה לעמו ישראל'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שקדשנו במצוותיו וצונו לעסק בתורה, ומסייע בידינו לעסק בה, ויהי רצון שנהיה אנחנו וכל צאצאינו לומדי תורה לשמה.

ברכת 'נותן התורה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שבחר בנו לתת לנו את תורתו.

ברכת 'הנותן לשכוי בינה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שנתן בנו דעת להבחין בין היום ובין הלילה.

ברכת 'שלא עשני גוי'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שלא עשנו גוי הפטור מתורה ומצוות.

ברכת 'שלא עשני עבד'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שלא עשנו עבד פגעני, שאינו מיחס ואף אינו מח'ב בכל המצוות.

ברכת 'שלא עשני אשה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שלא עשני אשה, החיבת רק בחלק מהמצוות.

ברכת 'פוקח עורים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שפוקח את עינינו מדי בקר ומחזיר לנו את כח הראיה.

ברכת 'מלביש ערומים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שמציא לנו מלבושים לכסות את גופנו.

ברכת 'מתיר אסורים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שהתירנו ממאסר השנה ומחדש בנו את כח תנועת האיברים.

ברכת 'זוקף כפופים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שזקף את קומתנו שהיתה כפופה במהלך השנה.

ברכת 'רוקע הארץ על המים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שהוא מקיים את הבשה על פני המים כדי שתוכל הבריה להתקיים.

ברכת 'המכין מצעדי גבר'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על מלוה אותנו בכל דרכינו ושומר את צעדינו.

ברכת 'שעשה לי כל צרפי'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על המועלים ש'רגלינו, שבאמצעותם יכולים אנו להתהלך ולעשות את כל צרכינו.

ברכת 'אוזר ישראל בגבורה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על החגורה שאנו חוגרים למתנינו המבדילה בין החלק העליון של הגוף לחלקו התחתון.

ברכת 'עוטר ישראל בתפארה'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על הכסוי המעטר את ראשינו לתפארה.

ברכת 'הנותן ליעף כח'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שהוא משיב בבקר את נשמתנו העיפה מיום האתמול כשהיא רעננה ושקטה.

ברכת 'הגומל חסדים טובים'

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שהעביר שנה מעניינו ועל החסדים הרבים והטובים שגמל עמנו, ויהי רצון שיגמל עמנו חסדים טובים היום ובכל יום.

הזהר הק' (וילף רפה ב) מפליג מאד בחמרת עוון עניית אמן שלא בכונה, וכותב שמי שאינו מכוון בעניית אמן על ברכה, עליו הפתוב אומר (שמואל א ל): "ובזי יקלו". כדי שלא להכשל בעניית אמן ללא פונה תקון המקבל האלקי רבי מאיר פופרש (אור צדיקים' תקון התפלה אות נב) תפלה מיחדת לאמרה בכל בקר לפני התפלה:

"רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח לכוון פונת אמן פראוי, ובכך יהי רצון מלפניך שתהא עולה פונת אמן שלי עם פונת אמן מאותם השרידים היודעים לכוון פונת עניית אמן פראוי."

חייב נשים בתפלת מוסף

"ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם; זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל" (ל יב-ג)

שם כ ב, ע"פ תוספות שם ד"ה בתפלה) מבאר, שאף על פי שמצות התפלה תלויה בזמן, הואיל ותפלה מהותה בקשת רחמים, ואין נשים זקוקות לרחמים, לפיכך הן חייבות בתפלה כאנשים, ואין נפטרות ממנה כשאר מצוות עשה התלויות בזמן. אכן, טעם זה נכון בנוגע לתפלות היומיות הרגילות שבימות החל הן כוללות בתוכן ברכות בקשה. ואולם לגבי תפלת מוסף, שנתקנה כנגד קרבנות המוספים, ואין מהותה רחמים, שהרי אף בימות החל אין היא כוללת ברכות בקשה, אין שיה טעם זה, ואם כן יש לפטור מן המנה כשאר מצוות עשה התלויות בזמן (ראה רבנו יונה ברכות יג א בדה"ר).

ואולם בספר 'מגן גבורים' דוחה אף סברה זו, שכן מהירושלימי (ברכות דו, וראה רא"ש ברכות ג יח) משמע, שבזמן הקדמונים בתפלת מוסף הנאמרת בימי החל, היו מתפללים תפלת שמונה עשרה כבשאר התפלות, והיו מוסיפים בה ברכה להזכרת קרבן מוסף. ומכאן עולה שכשנתקנה תפלת מוסף אף נשים היו חייבות בה, הואיל ונכללה בה בקשת רחמים כבשאר תפלות. לפיכך, אף שכינים אנו מתפללים בתפלת מוסף רק שבע ברכות, לא פקע חיובן.

הגהות רע"א או"ח קו ב; שו"ת 'עמודי אור'; ז; 'מגן גבורים' אף הפגן ד

בזמן שבית המקדש היה קיים, היה כל איש מישראל מצווה לתת מחצית השקל. בכסף שנוסף היו משתמשים לקניית קרבנות צבור, כגון קרבן התמיד, מוספי השבתות והמועדים, ודברים נוספים הקשורים לעבודת הקרבנות (רמב"ם שקלים ה א).

חובת נתינת מחצית השקל נהגה באנשים ולא בנשים, שכן דרשו מהכתוב: "ונתנו איש כפר נפשו" - "איש" ולא אשה (שקלים א ג, רע"ב שם). מדין זה מוכיח רבי עקיבא איגר שאין לנשים חלק בקרבנות הצבור, וממילא הן פטורות אף מתפלת המוסף שנתקנה כנגד קרבנות המוספים, שהם קרבן צבור.

ואולם רבי יחיאל העליר, בעל 'עמודי אור', חולק על סברא זו וטוען שאף שפטרה התורה את הנשים מלתת מחצית השקל, אין להסיק מכאן שאין להן חלק בקרבנות צבור. ואדרבה, מסתבר לומר שאף שנופטרו משלום עבוד קרבנות אלו, מפל מקום הן מתכפרות בהן, וממילא חייבות הן מן הדין בתפלת מוסף. וכפי שמצינו לגבי פר החטאת שהקריב כהן גדול ביום הכפורים שעל אף שקנאו כהן גדול משלו, היה מכפר על כל אהיו הכהנים (ראה רמב"ם עבודת יום הכפורים ה יג).

אמנם להלכה למעשה מסכים העמודי אור' שנשים פטורות מתפלת מוסף, מכח סברא המזכרת בצ"ח (ברכות כו א): בגמרא

שערי גן עדן

ענית אמן במשנת בעל ההלולא

גם הטף צריכים להתייבב לתפלה

המגיד מסטנוב דרש את הפסוק (דברים כ טו): "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוקיכם" על תפלה, שהרי "התייבבות" משמעותה תפלה, ככתוב (שמואל א א כה): "אני האשה הנצבת עמכה בזה להתפלל אל ה'". ומורה לנו התורה: תפלתכם "לפני ה' אלוקיכם" - בבית הכנסת שהוא מקום השראת השכינה - צריכה להיות במעמד "כל איש ישראל", ואפלו "טפכם". השתתפותם של צעירי הצאן בתפלה כה חשובה, עד שראוי אף לאחר את זמן התפלה לשם כך, "וכמו שאמרו בשם הגאון הקסיד מוהר"ר יוסף הוליס ז"ל [רבה של טיסמיניץ] שהיה מאחר להתפלל בבית הכנסת כדי שביבאו קטני ישראל לענות 'יהא שמייה רבא' וקדשה ואמן" (גני יוסף נצבים).

ה'גני יוסף' כ"ב באדר תק"ן

רבי יוסף בלוך נולד בשנת תפ"ד לאביו רבי אברהם. כבר בצעירותו נודע בגדלותו וצדקתו, וכפי שמעיד רבה של ברוד, רבי מאיר קריסטיאנופולר בעל יד המאיר, בהסכמתו לספרו 'גני יוסף', ואלו דבריו: "בצעירותו למד רבי יוסף תורה מפי זקני רבי יחזקאל, וזכרני שתמיד היה משבח את מדותיו של רבי יוסף ואת גדלותו בתורה וביראה".

ציון ה'גני יוסף' בסטנוב שבאוקראינה

רבי יוסף נמנה עם גדולי תלמידיו של המגיד ממזריטש והסתופף אף בצלו של המגיד מזלוטשוב. בספרו 'גני יוסף' מובאים יסודות החסידות כפי שקבלם מרבותיו הגדולים. גאונותו וגדלותו בתורה באו לידי ביטוי בחלקו השני של הספר המכיל את חדושי על הש"ס.

רבי יוסף כהן כרבה של אלעסק וכו"ף ימיו עבר לעיר סטנוב, שם כהן כמגיד מישרים. על גדלותו הרבה מעיד רבה המפרסם של סטנוב באותם ימים, רבי אלכסנדר סנדר מרגליות, בהסכמתו לספרו: "בעת שהיה מגיד מישרים כמה שנים פה בסטנוב ראיתי גדל חסידותו, פרישותו וענותנותו, ולא מש מתוך האהל של תורה, לא פסק פומיה מגרסא, עסק בתורה לשם שמים, והיה משים לילות כימים".

בעל הגני יוסף הסתלק לשמי רום בשנת הסי' לחי' בכ"ב באדר תק"ן, ומנוחתו כבוד בסטנוב.

איש לרעהו

לעי"ג
אמור"ד
רבי
יששכר
בן הרב
מנחם
הצ'רזני
הצ"ל

לקט אמרות חז"ל
דעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

לקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנעם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כב אדר א' תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 5:01 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:07 מוצאי שבת: ירושלים: 6:15 תל-אביב: 6:16 חיפה: 6:15 ר"ת: 6:54

פרשת כי תשא

צדקה תציל ממות

טוב וראוי לכל אדם להרגיל עצמו בנתינת צדקה [המגינה מפני הסכנה]!

נלמד מהפסוק: "ונתנו איש כופר נפשו... ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם" (פרק ל-יב)

וכתב רש"י: "שהמנין שולט בו עין הרע". ומבאר שפתי חכמים: לא שהוא מצווה למנותם מחצית השקלים, כדי שיעשו האדנים, אלא תחבולה שלא ישלוט בהם עין הרע... "ולא יהיה בהם נגף" - הבא לעולם. ועל דרך "וצדקה תציל ממות" עכ"ד. וכן פירש רבי יצחק אברבנאל זצ"ל הטעם שציוותה תורה לתת שקלים - "ולא יהיה בהם נגף" שהשקלים נועדו להיות כופר נפשם לצדקה ולהצילם ממות וממגיפה.

אמרו חז"ל (תד"א זוטא - כא): גדולה צדקה שמצלת את האדם מדרך מיתה. גדולה צדקה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם. ומנין שהצדקה מארכת ימיו ושנותיו של אדם שנאמר "כי חייד ואורך ימיד".

והטעם שצדקה מצילה ממות, לפי שכל מדותיו של הקב"ה הם מדה כנגד מדה. וכשם שהוא לא חס על ממונו וקיים כמה נפשות מישראל, וכאילו קיים עולמות מלאים, כך גם הקב"ה פורע לו ואינו מדקדק לבוא עמו בחשבון על עוונותיו אעפ"י שחטא כנגדו. נמצאנו למדים, כי בכוחה של נתינת הצדקה לעמוד כתרס בפני הפורענות.

ומאידך, עד כמה מסוכן להתעלם מליתן צדקה, ניתן ללמוד ממה שמספרים חז"ל על רב פפא שעלה במדריגות סולם לפתע נשמטה רגלו של הסולם וכמעט שנפל רב פפא, נפילה כזו שיש בה סכנת מיתה רח"ל.

ואמר אז רב פפא אמר אז על עצמו שאילו היה נופל, היה מתחייב בעונש כזה שנענשים בו מחללי שבת ועובדי עבודה זרה שדינם בסקילה [כמבואר בגמרא (כתובות ל:) שבזמן הזה שאין סנהדרין, מי שמתחייב סקילה נופל מהגג ומת].

אמר לו חייא בר רב מדפתי לרב פפא: שמא עני בא לידך ולא פרנסתו ולכן כמעט נענשת בסקילה. וראיה לכך מאמרת רב יהושע בן קרחה ש"כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה זרה".

ומפרש המהר"ל זצ"ל (בחיידושי אגדות למסכת כתובות סח.) לפי שהקב"ה מקור השפע והחיים, ואילו העבודה זרה נקראת (בירמיה ב-יג) "בורות נשברים" שאין מהם כל השפעה. לפיכך המעלים עיניו מן הצדקה, ועי"ז מונע עצמו מלהשפיע משלו לאחרים, הרי בזה מנתק עצמו מחיבורו להשי"ת מקור החיים וההשפעה לכולם, ומחבר עצמו לע"ז שאינה משפיעה מאימה לזולתה.

במעשה זה שאירע עם רב פפא, תמה הגר"א מוילנא זצ"ל, מנין ידע חייא בר רב מדיפתי שמעשה זה שאירע לרב פפא קשור לחטא הזה של המעלים עיניו מן הצדקה? ואמר הגר"א שיש לרמוז לכך מן הטעמים המופיעים תחת המלים "פתח תפתח" (הנאמר במצות הצדקה - דברים טו, ט) שטעמים אלו נקראים "דרגא תביר" לרמוז לנו שמי שאינו פותח ידו לעני ומתעלם מהצדקה עלולה המדרגה להשבר תחתיו.

"נתינת הצדקה מוסיפה חיים"...

הצדיק המקובל רבי יוסף שלמה דיין זצ"ל אושפז פעם בבית החולים בגלל התקף לב שלקה בו רח"ל. הוא שלח את אחד מתלמידיו הנאמנים ללכת לביתו ולקחת שטר של 100 ל"י (סכום נכבד באותם ימים) המונח במקום פלוני, ואת כל הכסף לתת לצדקה ליד קברו של כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת הנמצא בחצר ישיבת שפת אמת בירושלים ולבקש ממנו בזה הלשון: "אדוני הרב, תלמידך יוסף נמצא בצער גדול ושרוי בסכנה, אנא תעמוד ותהיה מליץ יושר בעדו".

ואכן התלמיד הנאמן קיים את פקודת רבו בשמחה, וכך מידי יום ביומו שלחו רבי יוסף לביתו לקחת סכומי כסף הנמצאים שם ולחלקם לצדקה.

יום אחד לא יכל עוד התלמיד להבליג בידעו את מצבו הכספי הקשה של רבי יוסף שהוא דחוק ביותר, ואיך הוא מחלק סכומי עתק כאלו לצדקה. הביע התלמיד את הרהורי לבו לפני רבי יוסף. הסביר לו הרב בשלוה כדברים הבאים:

"דע לך, כי בכל פעם שאדם נותן כסף לצדקה, הריהו פורע מעט מן החובות שיש לו כלפי שמיא ומכרית בכך את המקטרגים. וככל שהסכום גדול יותר, כך הוא מועיל ופועל יותר ומוסיף חיים לאדם... לכן אל תתמה כי אני מקדיש סכומים כאלו לצדקה. עוד יוסף חי

הגביר שהפסיד את "חבל ההצלה"...

הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל היה מפורסם בהתרמתו הרבה במיוחד להכנסת כלה במשפחות יתומים ואלמנות. פעם נכנס לגביר פלוני וביקש להתרימו. באומרו לו שברצונו לזכותו עבור עניי ירושלים. הגיב הגביר בזלזול: "אני לא זקוק לזכויות"...

רבי חיים יצא מבית הגביר כשהוא מזועזע כולו: "מילא אם אדם טוען שאין לו כסף או שתורם למטרות אחרות אפשר להבין. אבל מי יכול להעיד על עצמו שלא חסרות לו זכויות!!"

אחרי תקופה קצרה נהרג אותו גביר ל"ע. רבי חיים נרעש וטען שזה לא עונש "אלא נגזרה עליו מיתה מקודם לכן, אלא ששלחו אותו משמים להצילו ע"י צדקה המצילה ממות, אך לדאבונו לב הוא לא רצה להתפס בחבל ההצלה הזה"!!! הלמות עמלים

עלון "איש לרעהו" פרשת כי תשא הקודש לעילוי נשמות
מרת חיה רבקה בת ר' שלום אלימלך הלוי ז"ל (י"ג אדר)
ור' גדליה בן ר' יוסף זיינשטיין ז"ל (ט"ו אדר)
ת.נ.צ.ב.ה.

לכבד את לומדי התורה. לעמוד לפני תלמידי חכמים ולהתבטל בפניהם!

נלמד מהפסוק: "והיה בעצת משה אל האהל יקומו כל העם" (פרק לג-ח)

ודרשו חז"ל (בתנחומא): **מכאן שצריך אדם לעמוד לפני הזקן ומלפני חכם ואב בית דין ומלך, והוא עומד עד שיכוסה מעיניו.** ואמרו חז"ל (במד"ר טו-יג): **אמר רבי אבא הכהן בר פפא: כשהייתי רואה סיעה של בני אדם, הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהם, שלא יהיו רואים ועומדים מלפני, וכשאמרתי זאת לפני רבי יוסי בן זבדא, אמר לי: צריך אתה לעבור לפניהם והיו רואים אותך ועומדים לפניך ואתה מביאם לידי יראת שמים וכו'.**

אמרו חז"ל (קידושין ל): "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין". והיינו שיש לכל אדם יצה"ר שמכשילו בחטאים, והעצה להנצל ממנו היא לעסוק בתורה. מעתה נשאלת השאלה: מה דינו של אדם שאינו יכול לעסוק בתורה, וממילא נכשל בחטא, שהרי אין לו את הגנת לימוד התורה, היאך ימלט עצמו מן הדין ובמה יודע אם כשלונו זה היה מחמת אונס, שאינו יכול ללמוד ולא יענש או היה ברצון ח"ו?

הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל נתן לנו את אמת-המדה בו יבחן האדם לאיזה צד הוא שייך. משל למה הדבר דומה? למלך ששלח שר צבאו למלחמה, אך השר כשל והובס. שלח המלך שר אחר והלה ניצח. כעת רוצה המלך לבחון ולברר מה גרם לכשלונו של הראשון, האם מחמת שנאתו למלך התרשל ולא הנהיג את המלחמה כראוי, או שבאמת אוהב הוא את המלך ורצה לנצח, אלא שמחמת חסרון ידיעותו בתכסיסי המלחמה לא ניצח.

מה עשה המלך? שלח לבדוק האם השר הראשון שמח בנצחונו של השר השני, או לא, והיה אם שמח ומרוצה מכך שהשני הנחיל נצחון למלך, אות הוא כי אוהב למלך וחפצו היה בניצחון, ורק מחמת חולשתו הפסיד. אך אם אינו שמח בניצחון אות הוא כי שונא למלך ובכוונה תחילה גרם להפסד.

והנמשל: מלך מלכי המלכים שולח כל אדם למלחמת היצר, להלחם בו ולנצחו ע"י לימוד התורה, והיה אם נכשל במלחמתו ואינו לומד, במה יבחן אם היה זה במרד ובזדון ח"ו, או מחמת חולשתו שרצה והשתדל ולא הצליח. המבחן יהיה, איפוא, לפי מה שהוא מכבד את הלומדי תורה וחכמיה, שאם הוא מכבד את אלו שכן לומדים, שמח בהצלחתם, מהנה אותם מנכסיו, מסייע להם ככל האפשר, אות הוא שאוהב למלך, אוהב את התורה ולומדיה, וכשלונו היה רק מחמת חולשתו ואונסו.

עפ"י? ביאר רבי שלמה קלוגר בטוב טעם את הפסוק (תהלים לד-כב) "תמותת רשע רעה ושונאי צדיק יאשמו". אשר לכאורה לא מובן: מדוע רוע העבירה תמותת רשע ומדוע יענש על הרעה שעשה? אולי ניסה והשתדל ומחמת חולשתו לא עמד בנסיונות ולא יכל להתגבר על יצרו? אלא המושך הפסוק משיב על כך: "ושונאי צדיק יאשמו" - אשמתו מוכחת מכך שהוא שונא את הצדיק. שינאתו לצדיק היא הראיה שבמרד ובכוונת זדון הרשיע, ובזה יאושם.

שאלה מעניינת הביא הגאון **רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (בחשוקי חמד - עירובין):** היאך הדין ברב שפסק בטעות להתיר לאכול דבר שלדעת רוב הפוסקים אסור לאוכלו ואילו חלק מהפוסקים התירו. ולהלכה אסור לאכול אבל בהפסד מרובה יש לצדד להקל. האם צריך הרב לחזור מהוראתו בטעות, או שמא כיון שגורם לו בושה ויפגע כבוד התורה שלו לא גרע מ"הפסד מרובה" שבזה התירו לאוכלו.

והביא מספר "דעת תורה" שכתב בשם שו"ת "עטרת חכמים" שאם הרב הורה כבר להקל, אין צריך לחזור בו, משום שכבוד תלמידי חכמים שקול כהפסד מרובה,

מכבד התורה ולומדיה

סיפר הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל: "מעיד אני שמים וארץ אם לא ראיתי את הגאון הגדול מרן זקני אור הירח זצ"ל, הגם שהיה גדול בתורה ואביר הרועים, כאשר היו באים לפניו תלמידי חכמים בחורי חמד, היה קם בפניהם והיה מהדרם ומחשיבם".

"היו הבחורים מתבהלים מפני הכבוד שעשה להם והיו מצטערים על הכבוד שהיה עושה להם, והיו מבקשים ממנו מחילה שלא יעשה להם כל כך כבוד שבעולם".

"היה הגאון משיב להם: אם יבוא איזה עשיר וממונה מהקהל שהוא שוה בשנים כמותכם, אני עושה לו כבוד והידור ומסביר לו פנים, ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים לכבד לבעלי בתים כבוד והידור והסברת פנים, ואילו לתלמידי חכמים העוסקים בתורה לא אחשיבם! חלילה לי מעשות כדבר הרע הזה, כי ח"ו אהיה נענש על זה. ועוד דאדרבה, אם יראו העשירים הגדולים שבעיר שאני מכבד התורה ולומדיה, יקחו מוסר גם המה, וממני יראו וכן יעשו".

תוכחת חיים - פרשת קדושים

כבוד המרא דאתרא...

הגה"צ רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל - הסבא מקלם השתתף בחתונת תלמידו **רבי אליהו דוב ליזרוביץ** בעיר לנדברובה. לפני החופה העלה לדיון דבר הלכה על טבעת הקידושין והתלקח ויכוח ער בין הנוכחים, והנה באותו זמן הגיע אל המקום רב העיירה.

כאשר נודע לרבי שמחה זיסל שזהו המרא דאתרא, הפסיק מיד להשתתף בויכוח ההלכתי ולא הוציא כל הזמן הגה מפיו, עד שהתקבל הרושם כאילו אינו כלל בן תורה. כל זאת מפני חששו שמא יפגע פגיעה כלשהו בכבודו וערכו של הרב...

תנה"מ

"ראוי לקום לכבודו"...

כאשר התארח פעם הגאון **רבי משה פינשטיין זצ"ל** בבית מלון והשתתף שם בתפלה, התבקש אחד האורחים שהיה סוחר וגם תלמיד חכם, למסור את השיעור. ואכן לאחר מנחה צעד האיש ממקומו שבצד מערב של בית הכנסת, ופסע לכיוון ארון הקודש כדי למסור את השיעור.

האדם היחיד שעמד לכבודו של הדרשן, בעת שעשה דרכו לעבר ארון הקודש היה רבי משה, באומרו: "אם אדם זה דורש בתורה ברבים ראוי לקום לכבודו".

הלמות עמלים

ויתור למען כבוד התורה...

זהירותו של רבי שמחה בנימין במברגר זצ"ל (ממייסדי הכולל בגייטסהד ומוסדות התורה בזכרון יעקב) בכבוד התורה וחכמיה היה להפליא. סיפר **הגרש"מ יונגרמן זצ"ל:**

לרבי שמחה היתה ספריה גדולה בה היו ספרים עתיקים מאוד שאספני עתיקות היו מוכנים לשלם עבורם סכומי כסף גדולים. מדי פעם היה מוכר ספר, ואת התמורה היה מחלק לצדקה או להחזקת מוסדות תורה.

"פעם אחת התקשר אלי וסיפר שיש לו ספר יקר מאוד עתיק יומין שבו חילופי מכתבים בין הגאון **רבי יעקב עמדין זצ"ל** לבין הגאון **רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל**. סוחרו עתיקות מוכנים לתת עבורו כסף רב מאד. אולם מסתפק מה לעשות, הואיל ויש שם ביטויים חריפים שנכתבו נגד רבי יהונתן אייבשיץ (וכידוע, היתה בשעתו מחלוקת גדולה בין רבי יעקב עמדין ותלמידיו לבין רבי יהונתן אייבשיץ ותלמידיו). וממילא ודאי שהיום אין זה לכבודו של רבי יהונתן אייבשיץ שיופץ הספר בין הוגי התורה, וביקש שאשאל את גדולי התורה מה ראוי לעשות.

תשובת גדולי התורה היתה: לא למכור את הספר! והוא אכן ציית ולא מכר. שכן כיצד אפשר לפגוע בכבודם של גדולי ישראל שהיום כולם יודעים שגב גדלותם. ויתר, איפוא, רבי שמחה על הון רב, ובלבד שישמר כבוד התורה....

ממגד שמים

המשך - נשיאה בעול

"שמא היתה פגיעה בכבוד התורה..."

מעל עשרים שנה קודם פטירתו, חדל הגאון **רבי גרשון אדלשטיין** זצ"ל מלערוך סידור קידושין. מה שגרם לכך היה מקרה מסויים, כאשר פנה אליו תלמיד מהישיבה שנמנה על מקורביו, וביקש ממנו שיסדר אצלו חופה וקידושין. רבי גרשון הפנה אותו, כדרכו, לבקש מראש הישיבה השני הגאון **רבי ברוך דב פוברסקי** שליט"א.

אך אותו תלמיד השתוקק מאוד שדווקא רבי גרשון יסדר קידושין אצלו. הוא ביקש לדלג על הויכוח ואי הנוחות ולכן נקט בדרך של רמאות, הוא אמר לרבי גרשון כי בירר ושמע שרבי ברוך דב אינו פנוי באותו ערב.

ואולם כעבור ימים ספורים, הזדעזע רבי גרשון לשמוע כי היתה כאן רמאות. ומכיון שחשש שמא במידה כלשהי גרם כאן סרך של פגיעה בכבוד תורתו של רבי ברוך דב, על כן גמר בלבו החלטה נחרצת שלא לסדר יותר קידושין לשום תלמיד. וכך נמשך הדבר מאז ועד ליום פטירתו.

ואכן היה רבי ברוך דב פוברסקי נוהג לומר לפני מרביצי תורה וראשי ישיבות: "הנה רבי גרשון ואני משמשים כראשי ישיבת פוניבז' כבר קרוב לשבעים שנה ומעולם לא היה ביננו שום סרך של קנאה או מריבה אלא תמיד רק אהבה, אחוה, שלום ורעות, כל אחד מאתנו רוצה לראות רק את טובו גודלו, תפארתו וכבודו של חברו".

עפ"י אדיר במלוכה

ובמקום שמותר בהפסד מרובה, מותר גם כשטעה תלמיד חכם. והביא בדעת תורה ראייה לדבריו מהמבואר ב"חלקת מחוקק" (סימן קכו ס"ק כד) עיי"ש. וכן בשו"ת פאת שדך (ח"ג ס' כא) הביא ראייה לכך ממש"כ השו"ע (וי"ד סי' עג ס"א) ובש"ך (שם סק"ט).

ואולם בעל הפאת שדך הציע את השאלה לפני המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, והשיב לו כי יש יותר כבוד התורה, כאשר הרב מבקש את האמת ואינו מתבייש אם יאמרו עליו שאינו ראוי להורות, ואולי בזה יש יותר כבוד התורה.

ופסק הרב זילברשטיין שהכל לפי מה שהרב מכיר את בני העיר. אם הם בני דעת ומבינים שגם הרב יכול לטעות, לא יחוס על כבודו, ואדרבה, בזה יתגדל שמו. אך אם בני העיר הם עמי ארצות, ואם יודע להם שרבים טעה, יזולזל כבודו בעיניהם, אזי לא יחזור בו משום שאז נחשב כשעת הדחק, כאמור.

הכנסת כלה ושמחת חתן

בכל גיל לשמח חתן...

בשמחת נישואין של הגה"צ **רבי נתנלי אמסטרדם** זצ"ל (בזיווג שני) כאשר הגיע לגיל שיבה, הפליג רעו הגה"צ **רבי יצחק בלזר** זצ"ל, שגם היה הוא בגיל שיבה, לשמח את ידידו החתן כדרכו בקודש, כשהוא מתנשא, כעלם צעיר, ומרקד למעלה מעל גבי השולחן וחורז מחרוזות של שירה לכבוד החתן והכלה.

מקורביו שתמהו בפניו: "רבינו עד כאן?! ענה להם בפשטות אופיינית: "בדיני שמחת חתן אין הבדל בין בני שבע עשרה לבני שבעים.

עפ"י כוכבי אור ותנה"מ

"מנהג טוב והגון הוא..."

פעם ניגשו תלמידים אל המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, שהיה איש אמת הסולד מכל שקר ותנופה, וביקשו רשותו לבטל את המנהג שבמסיבות אירוסין ושבע ברכות נושאים דברים בשבח החתן ומכבירים במעלות שאין בו לא מהן ולא מקצתן, עד שנהיה לגיחוך ולשחוק...

השיב להם המשגיח מיניה וביה: "אדרבה, מנהג טוב והגון הוא! לצערינו, לא מסוגלים כיום להגיד דברים טובים על הזולת, וכאשר ישנה הזדמנות לדבר בשבחן של אדם, כמו מצוה זו לשמח את החתן ואת הכלה בדברים, [שעל זה אמרו חז"ל "אגרי דבי הילולא מילי"] מבקשים אתם לבטלה?!"

עפ"י "המשגיח דקמניץ"

"בקש כסף..."

סיפר הרה"ג ר' חנן כהן שליט"א: "יהודי טוב-לב גידל יתומה בתוך ביתו. כאשר בגרה ובאה בקשרי שידוכין, התחייב הלה עבורה, סכום של עשרים אלף דולר להוצאות הנישואין והדירה (סכום גדול לפני עשרות שנים).

"יהודי זה ביקשני לבוא עמו אל ביתו של הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל כדי לקבל ממנו מכתב המלצה. לאחר שביקש את המכתב, אמר לו רבי שלמה זלמן בתנועת ביטול: "וכי אם תהיה לך המלצה, האם יתנו לך כסף? מדוע שיתנו לך? כלום הקבלן יתן לך הנחה בגלל המכתב שלי? עד שאתה מבקש ממני מכתב המלצה, בקש כסף!"

קיבל הלה את דברי רש"ז וביקש ממנו נדבה להכנסת הכלה היתומה לחופה. שאלו רש"ז מהו הסכום שהתחייב לו, ואחר כך הורה לו: "תבוא אלי בעוד שלשה ימים".

כעבור שלושה ימים, נקש הלה על דלתו של רש"ז. הוא קיבלו בחמימות וסר לחדר הסמוך. כעבור רגעים ספורים שב אליו רש"ז עם סכום של לא פחות מעשרים אלף דולר!

חכו ממתקים - קח

לגמול חסד עם חתן וכלה, לסייע להם בממון ולשמחם ביום חופתם!

נלמד מהפסוק: "ויתן אל משה ככלתו" (פרק לא-יח)

וכתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה כלה לחתן"... ומובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" - כלתו כתיב, ודאי יום שנתנה תורה, כיום שנכנסה כלה לחופה". ב' עניני חסד, הנעשים עם החתן והכלה כלולים כאן: א) חסד בגופו, ע"י שמשמח את החתן והכלה. ב) חסד בממונו, ע"י שמשפק להם את הוצאות החתונה ושאר צרכיהם ההכרחיים.

כתב השל"ה הק': הרוצה להיות חסיד ולאחוז בדרכי הקדמונים, יגמול חסד עם חתנים לשם שמים ויכבדם וישבחם ומהקב"ה תהא משכורתו שלימה וירבה בתחבולות ביותר לשמח חתן, וישבח את הכלה בפניו. וכשמשמחים לשם שמים ולא לתשלום גמול, עדיפה מצוות חתן וכלה משאר חסדים.

בגמרא (כתובות יז.) מפרשים בית שמאי ובית הלל כיצד מרקדין לפני הכלה? [רש"י: מה אומרים לפניך]. בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים: כלה נאה וחסודה [ישבחוה אף במעלות שאין בה]. כמובן, בדברים אלו שמקלסין ומשבחין את הכלה על מעלותיה יש בהחלט כדי לשמח את החתן.

הקשה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו **בן יהודע**): מדוע שאלו חז"ל בלשון "כיצד מרקדין" ולא בלשון "כיצד מקלסין"? הרי העיקר כאן קילוס הכלה על מעלותיה?!

ותירץ: ל"קילוס" קוראים בשם "ריקוד" מלשון "הרקדת" הקמח שכן בפעולה זו מנפה הסולת הנקיה מן הפסולת, כך גם כאן, יש לעשות "הקילוס", ב"הרקדה", דהיינו להזכיר המעלות ולהעלים החסרונות.

שאלה נוספת מקשה הבן יהודע: מדוע מקלסין את הכלה לפני החתן ולא את החתן לפני הכלה? ותירץ: מכיון שאמרו בגמרא (קדושין מא.) "טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו" [מעדיפה האשה לשבת עם בעל שיש בו חסרונות ובלבד שלא תשב בודדה]. לכן יותר ממה צריך החתן למצוא חן בעיני הכלה, צריכה היא למצוא חן בעיני החתן.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חבר'ה, להירגע!

שהחליט שמגיע לי דו"ח!"

פניו של השוטר הכעסן התמלאו באדום, והוא צרח בגרון ניחר:

"אני זה שנותן!"

"אני מחליט פה!"

וכדי להוכיח זאת גירש אותו בלי דו"ח...

נו, האמנם "הכעסן – אינו רחוק מן המשוגעים"?

* * *

אסיים בסיפור שמהווה עצה נפלאה להתגבר על מידת הכעס:

"אני לא מסוגל!" התאונן חסיד בפני רבו. מידת הכעס שולטת עלי ואינני מוצא לעצמי עצה.

"תמתין בבקשה בחוץ. אולי בינתיים יזמנו לי משמים עצה טובה עבורך"

עודו ממתין והוא שומע את הרבי ממתיק סוד עם הגבאי: "לך תנסה אותו במידת הכעס!"

ואכן, לא חלפו כמה דקות ולגבאי "נשפכה" צלחת סלט ירקות הישר מעל ראשו של החסיד.

בימים כתיקונם היה עושה מהגבאי סלט ירקות – אבל כאן, הוא הרי שמע את לחישת הרבי לנסות אותו...

הגבאי בקושי התנצל, וחזר למקום עם כוס תה. גם הוא נשפך עליו "בטעות"...

התאונות המשיכו להתרחש בקצב, ובעודו אבל וחפוי ראש נקרא אל הרבי.

"נו?!" התפלא הרבי "אתה שולט היטב במידת הכעס! מה הגבאי לא עולל לך, ואתה כלל לא יצאת מכליד!"

רבי – הודה החסיד – שמעתי את הלחישתה. שמעתי שכל מה שאירע לי "נשלח" אלי על ידי הרבי כדי לנסות אותי, אז הכיצד אכעס!...

זו בדיוק העצה! – סיכם הרבי – תזכור תמיד שכל מה שמתרחש "נשלח" אליך ע"י הבורא יתברך כדי לנסות אותך. אז הכיצד תכעס!

וזה, בעצם, מונח באותו משפט קצר שהושמע באוזני הנהג מהסיפור הקודם: "אלץ מאכט בורא-עוילם!"

לפני שנים רבות – אומר שולח הסיפור – ראיתי בספר 'ארחות צדיקים' משפט חריף מאוד: "הכעסן – אינו רחוק מן המשוגעים" ברגע הראשון (וגם ברגע השני...) זה היה נראה לי "מוגזם" משהו. מה? האמנם עד כדי כך?

לאט לאט נחשפתי להתנהגויות של כעסנים, והבנתי שהדברים כפשוטם. בהמשך נוכחתי לדעת שהכלל הזה כבר הוכח, מאז ומקדם, ובשורות הבאות אני מבקש לשתף אתכם, קוראים נכבדים, בכך.

* * *

בין מושל הכפר ובין שכנו פרצה מחלוקת. הריב החל על דברים של מה-בכך, והסתבך עד למלחמה גלויה וקולנית.

באחד העימותים הקשים איים האיש על ראש הכפר כי ילך להעיד בפני השלטונות על מעשים לא חוקיים שעשה המושל בתוקף תפקידו – ובעיקר על ניצול מעמדו לצורך שחרור כמה מבני הכפר מגיוס צבאי בשיטות בלתי כשורות.

כאשר סיפר זאת לאשתו ניסתה להניא אותו מכך וטענה בפניו: 'הלוא בכך תכרה בור לעצמך ולמשפחתך, שכן המושל שיחרר בדרך זו גם את בנינו מגיוס. אם תסגירהו לשלטונות המדינה, נסבול גם אנו מכך ויאסרו גם את בנינו – ומה תרוויח!'

הבעל הזועם לא הסכית לדבריה והשיב לה ברוב כעסו: "הכל כדאי! כדאי לאסור אותך! לאסור גם אותי! וגם את בנינו! ובלבד שאוריד את זה מגדולתו!"

נו, אז האמנם "הכעסן – אינו רחוק מן המשוגעים"?

* * *

שוטר-תנועה עצר נהג והתכוון להנחית עליו דו"ח תנועה.

הנהג היה מאוד מתוסכל.

לצידו ברכב ישב הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, אשר ניסה להרגיע את הנהג בעזרת מרגלית שהייתה שגורה בפיו: "האלץ מאכט בורא-עוילם!" (-את הכל עושה בורא עולם!) "אלץ מאכט בורא-עוילם!"

שמע אותם השוטר מתלחשים עליו "באידיש" וראה בכך משום "פגיעה בעובד ציבור" [חוק העונשין, התשל"ז-1977 סעיף 288...]

"מה דיברתם?" צרח השוטר בכעס.

הנהג – שבלאו הכי חשש מתוצאות הדו"ח – הסביר לו בנועם: "הוא אמר לי שאת הכל עושה הקדוש ברוך הוא – הוא זה

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת כי תשא תשפ"ד | גליון מספר: 641 | לסדר: "גד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הימים..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

עולו ואתכנישו בשמחת גמרה של תורה... מסכת בבא קמא...

מזל טוב לנו שסיימו מסכת בבא קמא!!! אני מקווה שהבלונים כבר מנופחים... העוגה עם הסוכריות כבר בתנור... כל העקשען של הבחירות עבר לזירה הנכונה... הדרן עלך מסכת בבא קמא... זכינו במשך 4 חודשי חורף לטייל לאורכה ולרוחבה של אחת המסכתות היותר מתוקות בש"ס... עם השכפ"ץ של ב"ק התחלנו בתחילת הלחימה בעזה... מי האמין שנסיים אותה ועדיין קולות מלחמה לא חודלים מארצנו... ולבטח זכינו להמתיק הרבה דינים... וכעת!!! אנחנו מיד עוברים לזירה הבאה... לאחותה התאומה!!! מסכת בבא מציעא!!! במילים אחרות: יש לנו שלושה יעדי לחימה ב'מרחב' סדר נזיקין!!! עברנו את היעד הלחימה 'הראשון' בהצלחה... היעד השני והשלישי עדיין לפנינו... ואנחנו בפתחו של היעד השני...

אז ברשותך!!! קצת רקע כללי לשלושת המסכתות!!! - שלושת היעדים!!!

אז ככה: אם נרצה לחלק את ג' המסכות, בבא קמא, מציעא, בתרא, לפי חלוקה של ג' ספרים נפתחים... ניתן לומר שבבא קמא... אפפסס... לא הייתי רוצה להוציא מהפה חלילה שהוא בבחינת ספרן של רשעים!!! כי אחרי הכל סו"ס מדובר בהייליגער ב"ק... אבל ב"ק זה בהחלט ספר שיש לו שיג ושיח עם כל הרשעים... בב"ק ערכנו קרבות פנים מול פנים מול כל העבריינים והגזלנים והגנבים והאלמים והתוקפנים... ואילו לעומת זאת מסכת בבא בתרא זה כבר ספרן של בינוניים... כי ב"ב זה כבר מה שנקרא 'סיפורים מהחיים', לדוגמא: ב"ב זה נזקי שכנים... אתה בטח יודע מה זה עסקים עם השכנים... זה משהו כזה **בינוני** כזה... מצד אחד השכן הוא לא עבריין ב"ה... אבל אתה גם לא 'מת' עליו... היית רוצה איכשהו 'להסתדר איתו' ושלוש שלום ואל תבא לי בחלום... חוץ מזה ב"ב מתעסקת עם חזקות וירושות... כן... אתה מכיר את הדיני תיירה האלו של המריבות על חזקות... אנשים מצד אחד ישרים והגונים... אבל אחרי הכל מדובר בטיפוסים לא קלים... ובהמשך ב"ב מחכה לנו כל מה שקשור לתעודות פטירה, ירושה, שכיב מרע ומה שהוא לחש לטוען רבני... בקיצור: ספרן של בינוניים!!!

וכאן מגיעה מסכת בבא מציעא ??? ! ? !

מסכת בבא מציעא לשם שינוי זה כבר ספרן של צדיקים!!!

במסכת בבא מציעא יש משהו יחודי!!! זו מסכת שעוסקת בעיקר ב ע ר כ י ס !!! בכל הערכים הטהורים והמרוממים שכמובן סביב ענייני כספים וישרות ונאמנות בדיני ממונות!!! כבר מאמצע שנים אוחזין המשנה מתחילה להסיט את הנושא לרקע של השבת אבידה... השבת אבידה זו מצוה שכל עניינה **דאגה ואכפתיות על הממון של השני!!!** (משהו שבדור שלנו מאוד מאוד נחוץ...) שיהיה איכפת לך מהרכוש של השני!!! ומשם זה מתפתח הלאה לכל שאר המצוות עשה שקשורות לענייני חסד והטבה והתחשבות בממון של השני, עזוב תעזוב עמו... הקם תקים עמו... ואז מגיע פרק המפקיד - שהוא עוסק עד כמה נדרש מיהודי לשמור בהזירות על הממון שחבר שלו הפקיד בידיים שלו... ואז מגיע פרק הזהב שעוסק בלאו דאונאת ממון ואונאת דברים... בקיצור: לא לעשות פוילעשטיק... **ואז!!! מגיעים לפסגה!** שזה פרק "איזהו נשך" - ריבית!!! למה אני קורא ל'איזהו נשך' הפסגה?? אז בקצרה ממש:

אני מקווה שאתה מעודכן שהלכות ריבית זה לא בטור **חושן משפט** אלא **בבא בתרא**... ולמה?? כי אם עד כה... דברנו על מה שנקרא אכושר'ע גאלט - כסף **כשר!!!** אז ריבית זה המקום האחד ויחיד שבו התורה מפגישה אותנו עם **הייליגער גאלט!!!** שים לב: לא כסף **כשר!!!** אלא כסף **קדוש!!!** כי כידוע... מצד חוקי היושר והצדק אין שום בעיה להלוות בריבית... מצד חושן משפט אין בזה שום עוולה!!! ולכן הלכות ריבית באמת לא קשור בכלל לחושן משפט... **נו... אז למה ריבית בכל זאת אסורה???**

התשובה היא: שיש מקום אחד ויחיד שהקב"ה מופיע ומודיע: **לי הכסף!!!** ואני מחליט לך על הכסף!!! והיות ואני המחליט, אז פה זה המקום היחיד שאני קובע עובדות בשטח ולא מרשה לך לנגוע בכסף!! ואיפה?? בריבית!!! ולא בגלל שזה לא הגון... אלא בגלל שזה כמו לאכול ארנבת... יש משהו לא הגון באכילת ארנבת?? לא!! אלא בגלל שה' הוא הבוס!!! וה' ברא את הבהמות... והוא שהתיר לנו לאכול בהמות... הוא זה שבמקביל בתור הבוס של עולמו גזר עלינו אומר בתורתו שאת הארנבת והגמל והשפן אני עדיין ממשיך לאסור!! **אותו דבר כאן:** אני הבוס של העולם והארנק שלך שייך לי!!! רק מה? נתתי לך אור ירוק להתנהל עם הממון שלי בחופשיות... צא ותעשה ביזנס... תעשה עסקים חובקי עולם עם הכסף שלי (כמובן- בתנאי שזה מתוחם בגבולות היושר והמשפט) חוץ ממקום אחד שבו אני משאיר לך תזכורת שתכל"ס... הכסף שלך הוא קדוש - **הוא שלי!!!** איפה?? בריבית!!! איסור ריבית זה המקום היחיד שהיהודי לפתע קולט... ההלוו... הכסף שלי הוא קדוש!!! הוא של ה'!!! יש לכסף שלי גם מקום נכבד ביותר דעה... שם ליד הלכות ס"ת ומזוזה... אז הנה... את הערך המרומם הזה אנחנו הולכים לפגוש בבבא מציעא... בקיצור: אם מסכת בבא קמא הפגישה אותנו לאיזה דיוטא תחתונה בן אדם יכול להגיע עם כסף... אז מסכת בבא מציעא עושה את הפעולה ההפוכה!! היא מפגישה אותנו ומגלה לנו לאיזה אצילות נפש ולאיזה פסגות מרוממות יהודי יכול להגיע באמצעות כסף!!! בקיצור: אם הגמ' אומרת: האי מאן דבעי למהוי חסידיא לקיים מילי דנזיקין אז בבא מציעא העומדת קעת לפתחנו!!! **ההמשך בעמוד 3-4 בגליון זה...**

ניתן לקבל את הגליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?
רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

משפטים שטוב שיאמרו בעולם... לעורך אהבה...

(המשך -) עד כאן דיברתי בהבדל שבין ילד למבוגר... וכעת נחזור לדבר על הדור שלנו...

צריך לדעת: כשהתורה מדברת על היהודי החוטא והפושע... כשחז"ל במשך כל הדורות מדברים על המינים והאפיקורסים והפורשים מדרכי ציבור... הם דיברו על בן אדם שהעמיד את עצמו בדרך מוות! וזו דרך החיים שלו!!! והוא נגד כל הקדוש והיקר והוא הולך עם זה עד הסוף!!! הוא עקבני! עקרוני! והגיע הזמן שנקלוט שבדור שלנו... נותר קומץ קטן של אנשים מהסוג הזה... שהם הפושעי ישראל המקוריים שעליהם דיברו בכל הדורות! ולמרבה האבסורד, מרוב שבדור שלנו- הם נותרו קומץ קטן... אז הם מתפרשים בעיניים שלנו כאנשים הזויים ותמהוניים... וזהו שלא!!!!!! הם דווקא לא תמהוניים בכלל!!! הם החילונים האמיתיים! הם פושעי ישראל במתכונת המקורית!! אם יש כבר משהו ומפליא זה העובדה שניתן לומר ש-95% מכלל ישראל הם לא כאלו... כמעט כל נדחי ישראל שבדורנו הם חומרי גלם רכים כמו ילדים... שכל דפוס ההתנהגות והשיח שלהם משתנה בשניות... ממש כמו ילדים...

הבנת מה אני מתכוין??? כשאנחנו רואים עכשיו את השמאלנים שחוזרים לאותם ככרות... ולאותם מחאות וממשיכים להילחם נגד כל הקדוש והיקר בעיצומה של תקופה כ"כ קשה שעם ישראל הכול ומדמם ואנו מוקפים באויבים מכל כיוון... בינינו... אנחנו מסתכלים עליהם כאילו הם אנשים שלא מן הישוע! תגידו... מה הסיפור שלכם?? אבל לא!!!!!! ההלוו... תכירו!!! זה הפושע ישראל בפירמה המקורית!!!!!! הקומץ הזה של השמאלנים הם בסה"כ החילוניים האמיתיים שברורים עם עצמם... זה אנשים שבחרו בדרכי מוות!!! הם שמו את החילוניות נר לרגלם!! ובאמת שבבילם היהדות היא אויב הרבה יותר משמעותי מהמאס'... זה המשכיל המקורי!! החילוני המקורי!! תבין: בדיקו כמו שאנחנו החרדים... גם אחרי אותו טבח נוראי לא איבדנו ראש... לא שינינו את עמדת ההשקפה הברורה שלנו בעקבות מה שקרה... אנחנו ממשיכים לדבוק בעמדתנו גם בייחס לגיוס לצבא כי אנחנו אנשים מאמינים עם אידיאלים ברורים ומוצקים!!!! אז תבין שככה אמור להיראות גם החילוני השמאלני המקורי... הוא לא אמור לשנות את השיח הליברלי והכפרי שלו בגלל שיש 134 חטופים... והוא גם לא הולך לנטוש את המחאות שלו בגלל ש-1500 אנשים נהרגו בשמחת תורה... (ולכן דווקא מובילי מחאות השמאל, דווקא הם אנשים לא תמהוניים!! אלא אנשים ברורים!! מבוגר כלב נשאר כלב) זה אדם שהוא איתן בדעתו! עומד מאחורי הדרך מוות שלו! זה המבוגר הכלב ש... שזה האיש... זה שם הכלב!!! ואתה מבין לבד שאת כל זה אני אומר בתור הקדמה

ש... כל השאר??? כ-95% אחוז החילונים האחרים שחיים בינינו... שיתכן שלפני חצי שנה הם נגררו למחאות השמאל... הם נגררו למלחמות הדת... ומידי פעם יש בינינו ויכוחים קולניים... אבל אם במהלומה אחת... באותו שמחת תורה כאוב ומדמם הקב"ה בבת אחת שינה להם את כל הראש... והעביר להם את כל השיח למקום אחר לגמרי... **זה רק אומר לך דבר אחד!** שרוב מניין ובנין נדחי ישראל... זה... ילדים יהודים רכים זכים וטהורים... חומרי גלם של חלק אלוך ממעל... זה החילוני הקלאסי והמצוי של הדור שלנו... רק לראות כל השיח של הבחירות- אפילו בתוכנו... ולראות איך שכולם נוהגים לא להתלהם... לא להתנהג... אם הקב"ה 'מצליח' כ"כ במהירות לשנות לנו את ההתנהגות... זה רק מראה דבר אחד... **אנחנו דור של אטיירק קינדרעלאן!!!!** ילדים מתוקים של ה'!!!

הנתון הזה מאוד מאוד חשוב!!! ולמה???

כי גם אם תראה... והרי תראה נדחי ישראל שעוברים על רצון ה'... תבין שזה בסה"כ ילד בכיתה א' שמתנהג לא יפה!!! תבין: זה לא מבוגר כלב... אלא מקסימום ילד כלב! וכשילד מתנהג כמו כלב... זה לא נורא... זה לא משהו מבפנים... אבא רק יחזור הבייתה ויעשה נו נו נו... ותוך כמה רגעים אתה תראה מותק של נשמה... **ובינינו ככה זה נראה!!!** ולאורך כל הדרך ככה... בצ'ק אחד יש כזו התעוררות אצל עם ישראל... כזה צמאון לאבא שבשמים... לשמירת שבת... הילד פתאום רוצה להתנהג יפה... רוצה להיות טוב... זה מעורר דמעות!!! מעורר געגועים!!! זה יענקלע שלי המתוק... כן... החילונים האלו שאתה רואה אותם שהם לא משלנו... הם לגמרי משלנו... הם הילדים הרכים של אבא שבשמים... שגם אם הם מחללי שבת... אבא שבשמים רק עושה להם תנועה עם האצבע... והם נשאבים אחרי כמו מגנט... משוך עבדך אל רצונך ו- מיד-- ריוץ עבדך כמו איל!!!! כ"כ לא קשה לדמיין איך ביום בהיר כל הבתי מדרשות יהיו מפוצצים... זה כמעט קורה כאן ועכשיו... כל כך במהירות עם ישראל חוזר לסדר!! חוזר לתלם! כ"כ מהר הוא משיג את התכנים שלו! ושוב: כפי שפתחת... אני לא יודע בשביל מה נועד המאמר הזה... אבל מי אמר שהוא צריך להיות נועד למישהו... מי אמר שכל מסר צריך לחזק... הנתון הזה צריך להישמע בחלל העולם כדי לעורר אהבה!!! לעורר געגועים של אבא שבשמים... שמחכים לו פה ילדים רכים!! שגם אם הם מתנהגים לא יפה... זה חומר גלם... רצוננו לעשות רצונך!!! החורף הזה כל הקניונים היו ריקים... כל המחזות הלא סימפטיים היו שוממים... כי עם ישראל בבת אחת עבר נושא... לפתע שמירת שבת... דאגה ואכפתיות ליהודי השני... פתאום כל השפה מכבדת... וכל זה קרה במהלומה אחת!! ביום אחד!!! זה... זה לא הפושע ישראל המקורי שעליו נאמר: אם תכתוש את האויל במכתש... לא תסור מעליו איולתו!!! זה לא המשכיל של פעם שגם על פתחה של גהינם המשיך לחרף ולגדף... אבל עם ישראל היום רך כקנה... כל נו נו נו מיד מחזיר אותנו לסדר!!! אבא שבשמים... תמשיך לעורר אותנו לאהבך וליראתך אבל בדרכים מתוקות... משוך נועם!!!! נועם יראתך לעם מבקשי רצונך... את המהלומה הראשונה כלל ישראל כבר קיבל... שמוע שמעתי אפרים מתנווד, יסרתני ואיוסר כעגל לא לומד, השיבני ואשובה כי אתה ה' אלוקי... מה כתוב כאן???

אפרים פונה לה'... כן... הייתי עגל לא לומד... נתת לי כמה פליקים... יסרתני ואיוסר כעגל לא לומד... ומיד חזרתי לתקן... אבל עכשיו: השיבני ואשובה!!! עכשיו אבא, תן לי חיבוק... עכשיו תחזיר אותי לסדר לא ב-נו נו נו... אלא באהבה וגעגועים... ואכן מיד אח"כ מגיע הפסוק המרטיט... הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מידי דברי בו זכור אזרכנו, על כן המו מעי לו... אבא שבשמים מתגעגע לאפרים הסורר והחוצפן שההתנהגות שלו מתחת לכל ביקורת... למה?? כי סו"ס יש לנו עסק עם ילד!!! ומה הראיה שהוא ילד?? שהנה... אבא רק נתן לו מהלומה קטנה... וזהו... אפרים מתנווד... אפרים כבר חזר לעצמו!!! אלו הם נדחי ישראל שאנחנו חיים איתם... ושישאר בינינו... זה אנחנו!!! אנחנו רכים... אנחנו מוכנים לשינויים... רוצים להיות טובים... לא נותר לנו אלא לישא לבבנו אל כפיים ולקחת את נדחי ללב שלנו ולהתפלל עליהם יחד איתנו... השיבנו ה' אליך ונשובה חדש מינו כקדם...

משפטים שטוב להם להיאמר בחלל העולם...

ישנם משפטים שטוב להם להיכתב לא בהכרח בשביל שמישהו יקרא אותם ויתחזק... זה מסוג הדברים ש... שהם צריכים להישמע בחלל העולם... מה שנקרא 'אלין מיליא יהון לרקיעא'. 'השמילים האלו יעלו לשמים... שיעוררו אהבה געגועים בין הרעיה הנאמנת לדודה ורעה שישוב ויחפוץ בנו ויחיש לגאלנו...

אני רוצה לדבר על ניגוד מאוד בולט וקוטבי שצף בתקופה זו: מצד אחד בימים אלו שוב יוצאים אנשי השמאל למחאות בכיכרות... שוב משמיעים את הקולות העכורים שלהם... שוב הם נלחמים נגד כל הקדוש והיקר... נגד כל סממן של מסורת וגבולות ושמרנות יהודית... ובינינו!!! בימים אלו אנו מסתכלים עליהם במבט של תמהון... כעת אנחנו מתחילים לקלוט שיש לנו עסק עם באמת איזה פרעה בפילג'מה באמצע הלילה... זה מה שמטריד אתכם בכזו תקופה לא פשוטה?? זה כבר לא שייך למערכת המשפט... אלא למחלקת בריאות הנפש...

ואילו במקביל!!! במעבר חד... מאז אותו שמחת תורה... עם ישראל בכללותו נהיה כזה רך... כזה טהור... כל השיח נהיה יותר מסורתי... מתקרב לה'... רוצה להיות טוב יותר... וזה היה בולט במיוחד בשבועות האחרונים של הבחירות... השיח היה כ"כ שונה... הכל כ"כ עדין... כ"כ זהיר... כולם השתדלו לדבר בשפה כ"כ שונה... מכבדת... (אני לא מדבר על מקומות מסוימים בציבור שלנו שאצלם לא היה בכלל מלחמה בחצי שנה האחרונה, ואדרבה, המלחמה רק התחילה בבחירות...) כלל ישראל כולו שינה את השיח בחצי שנה האחרונה... בקיצור: השילוב הקיצוני הזה!!! מצד אחד השמאל החילוני שנשאר תקוע באותו מקום ולגמרי! ואילו כל שאר נדחי ישראל שבזכו מהירות כ"כ התעדנו והתקרבו...

אולי אחרי שאסביר... אז תבין למה חשוב לי להגיד את זה... אז ככה: שבתבין: מה ההבדל בין מבוגר שמתנהג מזעזע... לבין ילד שמתנהג מזעזע?? ההבדל הוא שמים וארץ:

כשמבוגר מתנהג גרונני!!! זה אומר **שזה האיש!!!** זו הסחורה! זה מה שהוא!! כי הוא מבוגר!! הוא כבר בן אדם!! הוא כבר לוקח אחריות על מעשיו... ואם תפסת מבוגר משקר זה אומר שהוא **שקרן** ואם הוא גונב אז הוא **גנב!!!** ומבוגר שמתנהג כמו כלב... זה אומר שהוא כלב!! כן... יש מבוגרים שהם כלבים... לא נעים להכיר אבל זה נושך...

לעומת זאת ילד... כשילד מתנהג לא טוב... אל תמהר לתייג אותו... סו"ס ילד זה חומר גלם... אם היתנה לו התפרצות... זה עדין לא אומר שום דבר על האישיות שלו... והראיה... תרגיע אותו... תאפס אותו... או לחילופין תתפוס אותו קצר ותציב לו גבולות ברורים ואתה תראה איך ההתנהגות שלו תוך רגעים משתנה מן הקצה אל הקצה... זה התהום שמפרידה בין דפוס התנהגות של מבוגר לילד!!! זה הבדל של שמים וארץ!!! ושוב: איפה ניתן לראות את ההבדל??

במעבר הקיצוני בהתנהגות!!! אצל ילד... אתה יכול לראות אותו יום אחד מתנהג זוועה... מרביץ... סדיסט... בלתי נסבל לחלוטין... תפסת אותו לידיים!! הבנת מה עובר עליו... בנית מהלך איך הולכים ברוחו ואיך מחזירים אותו לאיפוס (פעם בשיטת המקל ופעם בגוד) והופ! פנים חדשות באו לכאן... מותק של ילד... אם ככה... זה רק אומר לך שיש פה ילד רך!!! נקי!!! טהור!!! חומר גלם פתוח לכל כיוון... וקדימה... תענוג להשקיע בו

לעומת זאת אתה עומד מול בן אדם מבוגר ואתה רואה שהוא שחצן, עריץ ומהלך אימים על כל מי שנקרה בדרכו!!! זהו!! זה מה יש!! זה האיש!! אין טעם להמשיך לעמוד פה ולחכות אולי ישתנה משהו... אתה יכול ללכת ולחזור בעוד שנתיים... ואתה תמצא אותו באותו מקום!! עם המפתחות המרשרשות... מסתובב כמו איזה פקח ונותן הוראות לכולם כי זה האיש!! (אא"כ הוא יתחיל ללמוד מוסר... דא עקא שזה צריך להגיע ממנו) זה ההבדל התהומי בין מבוגר כלב לילד כלב...

המשך בעמודה השמאלית...

(המשך-) מזל טוב מסכת בבא

מציעא...

(המשך) ואז מגיעים לשוכר את האומנין... איך יהודי אמור לנהוג בישרות ונאמנות במוצר שכוך ולא לשנות מדעת בעה"ב... (רכב שכור אוי אוי) ואז מגיע השוכר את הפועלים ושוב אנחנו נפגשים עם המצוות עשה המתוקות של חסד שאדם צריך לעשות בממונו!!! שהפועל אוכל כאוות נפשו מן המחובר... לי באופן אישי יש תשוקה וחביבות גדולה לכל המצוות עשה של חסד והטבה... כי אין הרבה מ"ע כאלו... יש בערך עשרים מצוות כאלו בכל התורה (רשימה חלקית: השבת אבידה, הקם תקים, עזוב תעזוב, לא תוכל להתעלם, אם כסף תלווה, השבת העבט, שיאכל הפועל מן המחובר לצדק המאזניים, לקט שכחה ופאה ופרט ועוללות, **ואת רובם אנחנו הולכים לפגוש בב"מ!!!** (חוץ ממתנות עניים שזה כבר שייך למסכת פאה) בקיצור: מסכת ב"מ מפגישה אותנו שדיני ממונות זה גם ערך!! כסף זה לא רק יעוץ לכלכלה נבונה או לחילופין אין תוכל להכפיל את ההכנסות כסף זה גם נושא ערכי ו. וקדוש... **זה ספן של צדיקים!!!** **למהו חסידא!!!**

אז הנה... זו היא מסכת בבא מציעא שאנחנו כעת בפתחה...

זכינו עד כה במסכת ב"ק להמתיק את עולמו של הקב"ה... ולנקות ולטהר את עולמו מכל הפושעים והנוכלים שעוררו חרון אף בעולם... ירדנו לפירי מנהרות... הוצאנו משם את כל הגנבים והעמדנו בדין את כל החובלים... ובאנו חשבון עם כל חסרי האחריות שחשבו שהכביש של אבא שלהם ופתחו שם בורות ברה"ר וגרמו לסכנת נפשות ורכוש... וכעת... אחרי שניקינו את העולם מהרשע... כעת אנחנו ניגשים לבשם את העולם בניקיון כפיים ו- ועשו צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח...

כן!! אם תשים לב: לדוד המלך לאורך כל הדרך יש שני סוגים של פרקי תהילים!!

ישנם פרקים שעוסקים בשפאך של מסכת ב"ק... כמו פרק ק"א... שדוד בתור מלך מתיישב מידי בוקר על כס המשפט ומכריז "לא אשית לנגד עיני דבר בליעל... **לבקרים אצמית כל פועלי און** להכרית מעיר ה' כל פועלי און", (או פרק י"ב, ו"ו ופ"ב) דוד מידי בוקר פותח את מסכת ב"ק ויוצא לרחובה של ירושלים בחרב וחנית לנקות את עיר ה' מכל נוכל ורמאי... רק אחרי שהוא מסיים את ב"ק... אז מגיעים הפרקים של מסכת ב"מ, אם זה שיר של יום ראשון 'מי יעלה בהר ה', נקי כפיים ובר לבב... או לחילופין ה' מי יגור באהלך, הולך תמים ופועל צדק... כספו לא נשך בנשך... ואם זה פרק ק"ב וכו' עיי"ש... אלו שתי משימות בדיני ממונות סור מרע- בבא קמא... ועשה טוב- בבא מציעא...

כעת בא נתחיל טיפה להנמיך עוף... לרדת קצת לפרקטיקה...

אז דבר ראשון: יש משהו קצת מתעתע ומטעה בבבא מציעא...

משום מה בתחושה שלי תמיד הייתי בטוח שבבא מציעא בכיס שלי.. בטח... את ב"מ אני יודע... למדתי אותה... ומה מתברר?? שנכון שאת שנים אוהזין למדתי שנה אחת בעיון... (טוב... לא נכנס לבאג האישי שיש לי עם עיון... אבל עזוב... זה כבר בעיות שלי) **ואז מגיע אלו מציעאות... אלו מציעאות ??? ! ? ! ?**

מה פירוש... זה בכיס שלי... זה הפרק הראשון שלמדנו בחידר... אני כמעט יודע את הפרק הזה בעל פה... ואת המפקיד גם למדנו באיזה כיתה... אה... והזהב ואיזה נשך?? אוי לא... זה של מבוגרים... מזה ברחתי כל השנים באובססיה... והשוכר את האומנין... בטח... בכיתה ה' כבר למדנו את זה... (ואתה מבין לבד שבישיבה גדולה כשלמדו ב"מ בסדר ב' בבקיעאות... למדתי מסכת אחרת כי אני כבר 'יודע' את זה מהחידר...) ותכל'ס... בשורה התחתונה יום אחד הגעתי וניסיתי לבדוק מה אני יודע מכל הסיפור הזה... אני פותח את אלו מציעאות... ואין לי מושג מה כתוב שם!!! מה שכן... אני כן נזכר בכל המעשי קונדס והציוורים והשטויות שעשיתי כשישבתי מול אותם דפים מרוב שעמום... נזכרתי שהייתי עושה מספרים לכל השורות של הגמ' (כמו סידור תהילות ה')... במחרוזות של דגים אני זוכר שזרקתי את המטוס הראשון... אבל ב'אנפוריה' זה היה פעם הראשונה שזה פגע... זה מה שאני זוכר מאלו מציעאות... בקיצור: חוסר רצינות!!! ובינינו... מה חשבתי בכלל?? אז נכון... בחידר ישבנו כ"כ הרבה שעות מול אותו עמוד גמ'... ולכן נצרב לי בהרגשה שזה בכיס שלי... **בקיצור: אל תיפול בטעות הוזה!** את מסכת בבא מציעא צריך ללמוד... גם אם נבחת על זה מבחן פומבי בחידר... וגם אם היה על זה מבחן בבקיעאות בשיב"ק... מה שבטוח: בבא מציעא היא מסכת יסודית מאוד!!! ואפשר בזהירות לומר שרוב גופי ההלכות של חושן משפט נמצאים בתוכה!! **עכ"פ יש לציין שבניגוד למסכת ב"ק** שהיא מסכת די תובענית מתחילה ועד סוף... במסכת ב"מ הנוף יותר מגוון ומתחלף... אם יש פרק אחד קשה... אח"כ מגיע פרק קל ונינוח... יש אגדתות... וכן הלאה...

אז בקיצור נמרץ: בא ננסה לשרטט את רמות הקושי פחות או יותר

מתחילים פרק שנים אוהזין!!! זה פרק רציני!! אי אפשר לחלום בפרק הזה!!! בא נגיד ככה: אי אפשר **גם** להתעסק כל היום עם התוצאות של הבחירות וגם להתחיל שנים אוהזין... **תחליט מה יותר חשוב לך!!!** האם אתה מעוניין לטחון מים ולדבר על תכנים שלא יקדמו אותך לשום מקום... או להיכנס לסוגיית הנצח 'שנים אוהזין' שרק האיזכור שלה מעבירה רטט של געגועים בלב כל צורב... בקיצור: פרק שנים אוהזין הוא פרק מצד אחד **לא הכי קשה!!** אבל יסודי!! תובעני!! 20 דפים **לא** חובבניים... ואז מגיע ליל תענית אסתר ומתחילים פרק אלו מציעאות... אה... אלו מציעאות זה פרק מתוק וקל... (אגב: כעת כשהגענו לאלו מציעאות... אם אתה מאוד רוצה להתעניין בתוצאות של הבחירות 'אני מרשה לך' אבל בא נראה אם עד אז זה יעניין מישהו...) ואם כבר הייתי מוסיף ואומר: שפרק אלו מציעאות זה פרק שניתן לפעול בלימוד שלו ישועות... ולמה? כי זה פרק שכל **כולו עוסק בתנינה לשני מתחילה ועד סוף!!** ומצינו שכשיצחק אבינו צריך ישועה הרי 'וצחק בא מבא באר לחי רואי' ואומר

רש"י: "שזה האשל שבו אברהם עשה חסד... ולשם יצחק הלך להתפלל... אז הנה!! התעודת הזהות של 'אלו מציעאות' שכל כולו עוסק במצוות עשה של חסד ונתניה לשני... **ולכן בטוחני שאפשר לפעול בפרק הזה ישועות!!!** אבל בתנאי אחד!!! **בתנאי שהוא לא יהיה קבר!!!** שאלו מציעאות יהיה חיי... נושם... אז הנה... בתענית אסתר (מוקדם) מתחילים אלו מציעאות ומסיימים אותו בכ"ב באדר ב'!! הלאה... כעת מתחיל פרק המפקיד... גם הוא פרק מתוק ולא קשה במיוחד! מדובר ב-10 דפים קליטים שהייתי ממליץ לך ללמוד אותם טוב!! ולמה?? כי תראה את הנולד... שים לב שבסוף המפקיד אנחנו נכנסים לבין הזמנים ניסן... ו... ולך תדע כמה ראש יהיה לך ללמוד בימים אלו... לכן תשאיר כמה דפים של המפקיד שיהיו בשליפה לעת מצא... כשאתה מחכה לאשתך/לאמא שלך בקניות בערב חג...

וכאן!!!! כאן מגיעים שני פרקים דומיננטיים!!! פרק הזהב ופרק איזהו נשך!!! שמבחינה מסוימת ניתן לומר שהם ה-30 דפים **היותר קשים** של מסכת בבא מציעא... וכאן חבר שלי העיר את תשומת לבי שמחכה לנו פה אתגר: שלמורה האבסורד בדיוק ה-30 דפים הקשים ביותר במסכת ב"מ, יוצאים בחודש ניסן!!! (בד' בניסן מתחיל פרק הזהב, ובשביעי של פסח מתחיל פרק איזהו נשך ונגמר בו' איר) וכאן צריך להיות מחושב!!

אז חבר שלי ניסה להציע תכנית שלימה... לעשות החלפות בין אלו מציעאות והמפקיד ל-הזהב ואיזהו נשך!! כלומר: ב-י"א אדר, במקום להתחיל אלו מציעאות... להתחיל הזהב ואיזהו נשך... ואח"כ בחודש ניסן כשהראש פחות פנוי... אז לחזור לאלו מציעאות והמפקיד... אבל בינינו... הרעיונות מהסוג הזה... זה מאוד תלוי- מי סוג הבן אדם... כי יש הרבה מאיתנו שכל מה שתופס אותם בדף היומי זה רק ההיצמדות המקובעת ללוח זמנים קשוח... וברגע שאתה מתחיל לשחק ולערער את המסגרת... זעזעת את כל היציבות של הבנין... לכן החכם עיניו בראשו... (מה שבטוח... מי שכן היה רוצה ללכת על כזה רעיון... והוא רק נרתע מכל מיני דקדוקי עניות מסוג של 'הקורא את המגילה למפרע'... אסור לעשות כאלו חשבונות בתורה שבע"פ... בתורה שבע"פ השיקול היחיד זה מה שהכי מתיישב על ליבי והכי יעזור לי להבין את הגמ' הכי טוב... עכ"פ אחרי איזהו נשך... מגיע פרק קל ומתוק... השוכר את האומנין... ואח"כ בכלל... מגיע השוכר את הפועלים ששם יש אגדות שכולנו גדלנו עליהם... כנ"ל השואל, המקבל, והבית והעליה... פרקים לא קשים...

עוד אחד מהמאפיינים הבולטים של מסכת בבא מציעא:

בבא מציעא יש פרקים מתוקים במיוחד!!! ולא סתם!! אלא יש בהם איזשהו קסם יחודי שהכי קל להישאב למתיקות התורה שבהם...

ומה ההוכחה הכי פשוטה?? שהילדים שמתחילים ללמוד גמ' בחידר!!! ורוצים לתת להם טעימה של לומד'ס... קליט... בהיר... ושיבלע בפנים... אם תשים לב: רוב הפרקים הם ממסכת בבא מציעא!! זה מתחיל באלו מציעאות... ממשיך בהמפקיד... האומנין... גם השואל...

לעשות מכולם בטלנים וכולומניקים ולא עושים כלום... ואז יום אחד גיליתי שחבל!!! אני סתם רוצה לנשון תלמידי חכמים כחמור!! הגמ' פה פתוחה לפני... גיליתי ביום בהיר שאני מסוגל להבין לא פחות מהאברכים ובחורי הישיבות... כשקלטתי את זה הפסקתי לחפש אותם בפניה. הפסקתי לראות בהם כמישהו שכל הזמן מוציא לי לשון והתחלתי פשוט להחזיר לעצמי את הנכסים שהם 'מורשה' לכל ישראל... **ואני מבטיח לך שיש לך את זה!!!** רק תפתח את הגמ' ותסכים להתפייס איתה... פשוט ללמוד ולהסכים להתגשם... לא להגיע מכוון כולך ברגש דחיה במטרה נחושה להוכיח לעצמך שאתה לא שייך לזה... לא!!! תן לזה לקרות!!! מה איכפת לך... אם רק תתן לך לקרות אין סיבה שזה לא יקרה... **ותשמע לי... לך על בבא מציעא!!! כי זו המסכת המתאימה...** אם היית שואל אותי... בינינו... הייתי אומר לך 'שנים אוחזין' כי יש לך את זה!!! אבל אם אתה קצת מפחד וחושב שזה גדול עליך... אז לפחות אלו מציאות והמפקיד השוכר את האומנין הפועלים והשואל

וכאן!!! כאן חשוב לי לסגור פינה חשובה!!! והיה!!! אם מאיזשהו סיבה החלטת שאתה לא מאמץ את ההצעה שלי ואתה לא הולך עכשיו לחזור לדף גמ'... (סו"ס אתה כעת באמצע החיים... אתה לא מגיע לזה... זה כבר לא בשבילך...) אין בעיה!! אני מכבד את זה!! אבל מכאן ואילך גם אתה מתחיל לכבד!!! את מי?? את כל האברכים והתלמידי חכמים שהם כן זוכים לעשות משהו שאתה **בחרת** לעת עתה שלא לאמץ כעת!!! כן... זה כבר לא צרות עין... זה לא חוסר פרגון... זה בסה"כ אנשים שנדבה אותם רוחם לדבוק בתורה... משהו שגם אתה יכול לעשות ובשלב זה החלטת שלא... מגיע להם כל הכבוד והערכה!! זו הנוסחה הנכונה של כבוד ת"ח. זהו די לחוסר הפרגון. אין מקום יותר לחוסר כבוד לאברכים. מהיום או שאתה מכבד ת"ח... או שאתה בעצמך נהיה ת"ח...

עכ"פ נכנסים אנו בשמחה ובגיל למסכת בבא מציעא... נזכה לעשות נחת רוח לפניו יתברך... ומי יתן ויומתקו כל הגזירות מעם ישראל... וזכות כח התורה ישמור ה' את שארית ישראל גם בפרשת העיבור זו... גם אם לדאבוננו הרב ה' לא מכירים בחומה והשמירה העליונה שאנחנו מגינים עליהם בכח התורה הקדושה... אנו לא נפקיר אותם... נמשיך לעסוק בתורה... נתחיל בייתר שאת וייתר עוז... בשם ה' נעשה וגם נוכל... כל אחד יחליט האם בכ' בסיון הוא יזכה לסיים את מסכת ב"מ!!!

על דעתך כמה אחרים נותרו מאחור!!! כמה צעירים שישבו איתך יחד באותו ספסל... וכנראה שבשעתו הם לא היו לגמרי בשילים... (כשמדובר בילדים זה אפילו לא עניין של כשרון... זה עניין של בשלות) ואתה שבאלו מציאות והמפקיד פרחת וישגשגת... התחברת... הבנת... קלטת את המפה... הרי הוא נשאר מאחור... האותיות המשיכו לרצד לו מול העיניים והוא נותר עם רושם מר ומיושב ואפילו עם ריאקציה לדף גמ'... אתה הפלגת הלאה והוא המשיך להתגלגל בחיים... וכעת אין לי מושג למי אני פונה בשורות אלו... האם לחבר כנסת... או לחרד"ק... או למנטור של איזה מציג... או לי איש זק"א, ידידים, הצלה... או איש עסקים מצליח או שהצליח. או לאחד שכותב עלונים כמוני... ואני גם לא יודע מה הוא הצביע בבחירות... וזה גם לא מעניין אותי... (אתה אולי עסוק כעת בלמתוח עליו בקורת נקודתית שהוא לא מספיק משלנו... אבל אני כעת מפליג הרחק הרחק לתקופה הרבה יותר קדומה... הרבה לפני שאתה נהיית מה שנהיית והוא נהיה מה שנהיה...) כי אנחנו כעת מדברים על משהו מאוד מסוים... משהו כואב ומדמם!!! אנחנו מדברים על החוברת המלוניינת הזו של 'אלו מציאות' המרוט ששינוי ישבנו מולה בכיתה ג' והיינו מממממים משיעמום בשיעור... אני מדברים על הליגער פרק המפקיד ש-לילד אחד בכיתה זה היה גישמאק ולילד השני מאותו ספסל זה לא!!! לא התחיל בכלל!!! ואני פונה אליך ידידי מספסל המשועממים בכיתה... אנא... טעמו וראו כי טוב ה'... **תחזיר לעצמך את הציאנס!!!** היום זה כבר לא סוד שיש לך ראש טוב... אתה כבר נכנסת עמוק לחיים ואתה ב"ה עושה חיל במה שאתה מתעסק... ובשעתו הפרח כנראה עדיין היה סגור... הראש היה סגור... היית לא מספיק בשל בשביל לקלוט את הניואנס של הגמ'... והיום הראש שלך כן!!! כן יכול להבין את זה ובגדולי **אז תפרגן לעצמך את זה!!! תחזיר לעצמך את העושק הזה!!!** במקום להסתובב כל הזמן בתחושה של צרות עין וחוסר פרגון לאלו שזכו לעשות חיל במה שלא זכית... **תחבוש לעצמך את הפצע הזה!!!**

על מה אנחנו מדברים?? על 'אלו מציאות' הזה שהיה פתוח לנו על השולחן הירוק שקשקשנו עליו בעפרון (ואח"כ מחקנו את זה עם הרוק... סליחה) ושנינו זרקנו מטוסים אחד על השני בשעה שהרבה קרא את הגמ' בקול מונוטוני... אני מדבר על השוכר את האומנין שניסינו להדגים אין החמור עולה בהר ובום מתרסק והרבה זרק את שנינו מהכיתה...

כן!!! בשעתו לא התחברנו... המלמד אולי לא היה מספיק מיומן... לא משנה כעת מי אחראי למחדל... **אבל כעת הרי בבא מציעא לפניך!!!** אותו השוכר את האומנין שוב לפניך!! תנסה להתעלות מעל הריאקציה הכואבת!!! שב מול הגמ' ופשוט תבין מה כתוב כי אתה יכול להבין!!! תאמין לי... אני אומר לך כאחד שמכיר את שני קצות הקשת... אתה!!! עם הראש הטוב שיש לך כיום... הרבה הרבה יותר קל לך להבין את הסוגיה הכי כבדה בב"מ עם כל הרייעד והלומד'ס הישיבתי!!! **מאשר!!! מאשר להמשיך** לחפש את האברכים בדלת האחורית ולהוכיח שהם לא ככה לומדים ושעולם הישיבות במצב על הפנים... **עזוב!!! למה אתה עובד כ"כ קשה??** גם אני פעם עברתי את התקופה הזו... ותסמוך עלי... אני יצירתי... הצלחתי לשטח את כולם... הצלחתי

ושלא תבין: זה שנותנים לילדים ללמוד אלו מציאות זה לא בגלל שזה הפרק הכי קל בש"ס... ממש לא!! סו"ס יש מסכת תענית ומגילה וגם ברכות שהם יותר קלים... אדרבה... אנחנו כן רוצים להטעים אותם ולהפגיש עם השפראך של הלומד'ס!!! מפגש של משא ומתן אבל הכי קליט!!! הכי נוח לעיכול!!! והכתובת היא בבא מציעא!!! ובינינו לבין עצמנו... היום הזעקה הזו כבר נשמעת יותר... לא בטוח שאי פעם הטעימו אותנו בטעם המתוק הזה... הוא היה קיים באלו מציאות והמפקיד.. אבל לא בטוח שידעו להגיש לנו את זה נכון... (בלי להאשים מישהו חלילה... וגם בלי להכליל... אבל זה לא סוד שפעם מי שהיה לו טעם ב'אלו מציאות' לא הלך להיות רבה בחידר... אבל היום אפשר דרא בנושא הזה... ובוררים את המלמדים של הגמ' ושולפים אותם מתוך ביהמ"ד... ושוב כמובן בלי להכליל...)

אז לכל אלו שלא זכו לטעום את הטעם המתוק הזה בחידר... אולי הגיע הזמן כעת לפתוח שוב את אלו מציאות והמפקיד... וללמוד אותם בטעם ובהטעמה!!! להבין איך התירוץ עונה על הקושיה, (ואין הדחיה הראשונה פורכת רק את התירוץ ולא את הקושיה, ואלו התירוץ השני מתרץ לגמרי את הכל...) בקיצור: לחשבן סוגיה!! **לא תאמין!! תדע לך שיש הפתעות!!!** אני מכיר אנשים מבוגרים בגיל העמידה... שעם קצת רצון ונכונות הם הסכימו לגשת לגמ' כמו פעם ראשונה!!! והתחילו להשקיע ולפתע הם גילו טעם בלימוד!!! הטעם הזה אמור להגיע... כי שכל כבר יש לך... מי שיש לו רמת משכל מינימלית שהוא יודע לחשבן עובר ושב בבגן... ויודע להתנהל בניואנסים המפותלים של החיים... בטטטוטו שהוא מבין גמ'!!!! בחידר אולי לא... בישיב"ק אולי לא!! אבל בן אדם בן 30-40 אין סיכוי שהוא לא מבין גמ' קלאסית!!! (אא"כ הוא מקבל הנחה מביטוח לאומי על נכות שכלית חלקית) וברגע שמבינים גמ' יש גישמאק!!! ואם בחיים לא טעמת גישמאק בגמ'... זאת אומרת: שהפעם האחרונה שלמדת גמ' כנראה **לא הבנת!!!** והיות ועכשיו אתה **כן יכול להבין!!** אז תנסה!! אל תאמין לי!! לקרא עיתון בפעם הראשונה העזת... לא פחדת מה יקרה אם לא תבין... אז בבקשה... תפתח את הגמ' הזו!!! כן... אותה אלו מציאות... אותו השוכר של האומנין שלמדת אותה כשהמוח שלך לא היה בשל ונשאר לך מזה רק זכרונות קשים... תפתח את המפקיד הזה וכעת תלמד ותבין! זה לא מרביץ!!! וכמובן: אל תתנגד להתגשם!!!

ואתם הלומדים הותיקים שהפלטתם לכם הלאה... אתם הת"ח בני החבורה של אהלי טהרות/שבת/זרעים, עם כל הר"ת ומראי מקומות... אתם אולי לא מבינים את השפה והשפראך שאני מדבר עכשיו... אבל תשאירו... תשאירו לנו את זה... יש כמה שמבינים יותר מידי טוב על מה אני מדבר... הוי... 'כמה לא חלי ולא מרגיש ההוא גברא דמריה סיעיה...' אין לך מושג מה הותרת מאחור... אחרי שאתה התנעת הלאה... אתה שהבנת את הגמ' והמשכת למסכת הבאה עם כל הסיפוק... התקבלת לישיב"ק ומשם דהרת לישיב"ג והותרת אבק מאחוריך... אתה אפילו לא מעלה

למעשה, אז מה בסוף יצא עם העיבור שנה...? עיברו או לא עיברו? ומה עם פורים??

עכשיו זה כבר סופי!!! השנה הולכת להיות שנה מעוברת... אמנם ההחלטה התקבלה רק אחרי פורים... כך שפורים נחגג כדינו ונהלכתנו... בירושלים היה פורים המשולש... מגילה ביום ששי... על הניסים שבשבת וסעודת פורים ביום ראשון... ואז!!! בשעת בין הערביים כשכולם היו בגילופין פתאום עברה הרנה במחנה שברגעים אלו יוצאים שבעת גדולי ישראל מהעליה המקודשת... ובשנה הקרובה תמסר הצהרה רשמית!!!

ואכן לאחר תפילת מנחה בדבקות עצומה... כששמואל הקטן עובר לפני התיבה... בכיות ויללות נשמעו מכל עבר... אם מצאתי חן בעיניך... נתת לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי... השיכורים והשתויים הוסיפו לאוירה... ואז נשמע קולו של שמואל הקטן איך שהוא מברך את הברכה שהוא עצמו תקנה 'למלשינים אל תהי תקווה וכל אויבי עמך מהרה יכרתו והזדים מהרה תעקר ותשבר ותמגר... ברוך שובר אויבים ומכניע זדים... כולם עוצמים עיניים בדבקות... מי לנו עי...!!!! ואז הושלך הס!!! אוירה מחשמלת הייתה באויר... ורבן גמליאל הכריז: השנה תהיה שנה מעוברת!! כעת חודש אדר א'... ובעז"ש בעוד פחות מחודש נזכה כלנו לפורים נוסף... הציבור היה המום!!! השניה סיימו פורים... ברגע הראשון זה היה נראה חלק מהבדיחות הדעת של פורים... אבל לא!!! מתברר שאכן כן...

אתה בטח שואל למה התעכבו עד עכשיו... למה גדולי ישראל חיכו עד מוצאי פורים... ורק אז הם בישרו לנו שמתברר למפרע שכעת אדר א'?? הם לא יכלו להגיד את זה לפני שלושה ימים?? האמת היא... שהפעם הייתה הכרעה מאוד קשה בעניין העיבור השנה... כי עיקר השיקולים והדיונים היו סביב המתיתות הגדולה שיש כעת בצפון... באותם הימים רבים שמתגוררים שם בצור ובצידון ובהרי אמנון עד סמוך לנהר פרת... ונכון לעכשיו... לפי מצב המתיתות הנוכחית... הרי כל אלו שגרים בצפון הרחוק מסולמא דצור ומעלה יתקשו בכל מחיר להגיע... ומסרו נפש ולמרות שהמדינה משובשת בגייסות והדרכים בחזקת סכנה הם יבואו... ואמנם שלוחי מצוה אינם ניזוקים ובעז"ש הם יגיעו... אבל החשש הוא שסו"ס יהיה להם עיכובים בדרך בגלל הגייסות... והם עלולים להתאחר ולא להספיק את קרבן פסח... וזה יכול לגרום להם עגמת נפש עצומה!!! ואם נדחה את פסח בחודש אחד... אולי... אולי יחוס עם עני ואביון... אולי ישתנה משה... אולי המלחמה תסתיים והדרכים יתפנו... אבל!!! כאן הייתה בעיה שקיי"ל: שאין מעברין את השנה מפני גלויות ישראל שעדיין לא עקרו ממקומן!!! כלומר: אנחנו מתחשבים בהם ודוחים בשבילם את פסח בעוד חודש רק אם הם כבר יצאו לדרך... אבל אם לא יצאו לא דוחים בשבילם... בשביל זה משכו קצת את הדיונים... היה עניין למשוך את הדיון לכל הפחות עד התאריך ב"ז באדר א'!!!! ולמה?? כי מנהר פרת ועד ירושלים אורך כידוע מהלך 14 יום (זו הסיבה שממתינים עד ז' חשוון ולא אומרים ותן טל ומטר כדי שיחזור אחרון שבישראל לנהר פרת) זאת אומרת: אם בעוד חודש פסח!!! אז הם יוצאים לדרך בעוד שבועיים... בא' בניסן... אבל חכה... בשביל להגיד להם אל תצאו לדרך... בשביל זה צריך שלוח שילך עד נהר פרת כדי להגיד להם... וזה גם אורך 14 יום... ולכן!!! מיום ז' באדר ואילך... זה... זה כבר בגדר "גלויות שעקרו ממקומן"!!! כלומר: אם אחרנו את התאריך ב"ז באדר... המשמעות היא שהשלוח שאנחנו שלח כדי להגיד להם שלא יצאו... הוא יגיע מאוחר והוא ימצא אותם שהם כבר יצאו... ממילא מתאריך זה ואילך מותר לנו לעבר את השנה ולו בשבילם!!!

זו הסיבה שגדולי ישראל המתינו ומשכו את ההכרעה עד מוצאי פורים המשולש שהתברר בשנה האחרונה שהוא משולש אבל קטן!!! בקיצור: היכוננו היכוננו... בעוד כחודש ימים הולך להיות לנו פורים נוסף... ולא סתם... הולך להיות פה פורים שפיל... תחשוב שבערב פורים מופיעים לנו פה יהודים מצור וצידון... הם מגיעים ערוכים ומוכנים לקראת קרבן פסח... הם מצידם כעת בערב פסח... ופתאום הם מגלים שהם בערב פורים... זה ממש פורים שפיל... תכל'ס... אם מעניין אותך באמת מה קרה בסוף... אז בסוף אכן כצפוי... בפורים אף אחד לא הופיע כאן מאנשי הצפון הרחוק!!! אבל ביום ב"ז התחיל לספוף ובי"ז באדר ב'... לפתע הופיעו פה עם רב... ציבור ענק של יהודים מפונים שהגיעו מאזור נהר הליטני... מצור וצידון... הם הגיעו בפנים נפולות!!! באוירת נכאים... כולם יצאו מירושלים לקבל את פניהם במאור פנים... וברגע הראשון נבהלנו מהם... חשבנו שיש בפייהם בשורות קשות... לך תדע... סו"ס מלחמה... מי יודע... אולי נפל עם רב מישראל חלילה... קיבלתי את ר' זישא האורח הקבוע שלי במאור פנים... אמרתי לו שלום עליכם!!! אבל מה קרה?? למה אתה נראה כ"כ מדוכדך? ור' זושא ענה לי בקול שקט: מה אתה רוצה... כ"כ טרחנו... כ"כ רצינו להספיק להגיע... כ"כ התאמצנו לזכות להגיע לקרבן פסח... ו... ותכל'ס בסוף... אחרי כל הגייסות והמוכסין העומדים מאליהן ספספסו ביומיהם!!! הגענו בי"ז בניסן... בקיצור: היה שם פורים שפיל מושלם באמת!!! בישרנו לכל אנשי הצפון בשמחה ובאושר... והיו רגועים!!! לא הפסדתם קרבן פסח!!! התאריך כעת לא י"ז בניסן!!! אלא י"ז באדר ב'... ותדעו לכם שחשבו עליכם!!! ויותר מידי הרבה חשבו עליהם!!! ישבו כאן גדולי ישראל בעליה... והם ישבו פה יותר מידי הרבה זמן... והעצבים שלנו כבר נמרטו... והסיבה שהם משכו כ"כ זמן זה בדיוק בשביל זה... בדיוק בגלל שהם חששו שזה מה שיקרה לכם בגלל הגייסות...

תכל'ס הגביר ר' אילון הזבולוני שמתגורר אי שם בגבול נחלת זבולון ונפתלי... יש לו נחלתו יער אדיר ממדים של עצי לבנון משובחים ביותר!!! מסוג ברוש, תדר ותאשור ואלון ואלמוג... ור' אילון הפתיע והודיע לגזברים שעקב הניסים הרבים שנעשו לו באחוזתו בימי המלחמה אלו שאף טיל לא פגע בכל האחוזת שלו... הוא הקדיש לבדק הבית סך של כמה אלפי עצי ארזים משובחים ביותר ליפות ולרענן את החמש מלטראות של עץ שקבועין על פתחו של אולם לנוי... וכן למסן כל מיני חיפוי עץ שנצרכים לבדק הבית... אם זה כלונסות של ארז שקבועין מכתלו של אולם לכתלו של היכל... בקיצור: מדובר בקורות עץ אדירים משובחים ביותר... (הפעם הוא לא הקדיש אותם לעצי המערכה... כי מדובר בקורות מאוד יוקרתיות שיכולות לשמש לנוי)

אבל תכל'ס... הקושי הגדול ביותר זה השינוע!!! איך משנעים כזה ציוד כבד מלבנון הרחוקה עד ירושלים... אז כאן נאלצו להשתמש בשיטות הישנות והמתוחכמות של החכם מכל אדם שלמה המלך... שפשוט הציף אותם על רפסודות בירדן וככה זה שט ונע לאורך כל נהר הירדן עד שהגיע לתחילת ים המלח... שזה כבר מרחק של ק"מ לא רבים מירושלים... ואכן ר' אילון המתין שהירדן יצבור תאוצה... הימים האלו... ימי חודש אדר ניסן זו התקופה הכי מתאימה... שהירדן שוצף וקוצף... הוא ביקש שיתחילו להניע את זה רק כשהוא באזור!!! הסיכום היה שמתחילים להניע את זה ביום כ"ב בניסן... סליחה... בסוף התברר שזה כ"ב באדר ב'... ואכן!!! יצאנו קבוצה של כהנים יחד עם ר' אילון לאזור ים המלח... להיערך לקראת המשלוח!!! לפי ההיערכות וקצב מרוצת מי הירדן... אם הושיטו את זה בבניאס ביום כ"ב באדר ב'... בעז"ש עד כ"ה באדר אנחנו אמורים לראות את זה פה!!! אבל לך תדע... אולי ר' פנחס בן יאיר פתאום ירצה לעבור את הירדן והוא יעצור את המרוצה... ואח"כ הערבי ירצה לעבור אחריו... זה כבר לא בתחזית...

אנא:

אל תקח ללב את התוצאות של הבחירות

בחור יקר... מה שבטוח... את שורות אלו אתה תקרא אחרי תוצאות הבחירות... ואין לי מושג מה יהיו התוצאות!!! אבל אני כבר מכין אותך מראש... אם חלילה המועמד והנציג שלך הפסיד במערכה... אני מבקש ממך: **אל תקח ללב יותר מידי!!!**

תעשה לי טובה!!! אל תחזור על הטעויות שלנו בתור בחורים!!!

יש דברים שאתה לא קולט אותם כי סו"ס אתה עדיין צעיר... יש לכל דבר את הפרופורציות שלו, למבוגרים יש את הטרמוסטט הזה... הם יודעים להיכנס לקלחת ביום הבחירות ולצאת משם ביום שאחרי... והצעירים נכנסים שם ושוכחים לצאת... עד היום אני סוהב אתי את ההפסד הצורב על ההפסד של פינדרוס בבחירות בביתר לפני איקס שנים... אוי איך לקחנו ללב... איך נעלבנו בשבילנו... (הכי מצחיק היה שדאגנו מה יהיה איתנו... הפסיד שטעלע... ו... ומאיפה יהיה לו פרנסה עכשיו... כן... זה ראש של צעירים... הם פחות מודאגים ממה שבאמת מטריד... הם נכנסים לנימה הבין אישית ותקעים שם)... הבדיחה הייתה שתוך שנה הוא כבר הפלג לוי בעיריית ירושלים ומשם לנסות... ואנחנו נשארנו עם ההרגשה...

ההההלו... בחור יקר!!! אדרבה... כעת זו ההזדמנות ללמוד מהפוליטיקאים!!! יש דבר אחד שאני הושב שצריך ללמוד מהם!!!

איך להפסיד בכשלון צורב... ולזכור תוך כדי שיש יום שאחרי!!!

כמעט כל פוליטיקאי מצליח בציבור החרדי עבר לאורך התחנות שלו בחיים כמה כשלונות מהדהדים שכבר כולם הספידו אותו... קברו אותו... והבן אדם לא נבהל... ניער את הכובע... ומיד תכנן את היום שאחרי... ואחרי כמה שנים אתה רואה אותו ממשיך עם כל המרץ לנשום ולבעוט... זו מערכת חיסונית שהפוליטיקאים נאלצים לפתח (בגלל האי שקט התמידי שהם שרויים בו בוויה הפוליטית) ואי אפשר לקחת להם את זה!!! ולא יזיק!!! לא יזיק לנו קצת את הכח הזה... לקבל ראש גדול ולדעת שגם אתה עכשיו בתקופה קשה ואתה במשבר עמוק... ואין לך חברותות ואתה דפוק מכל הכיוונים... ההלו... יש יום שאחרי... תהיה קצת פוליטיקאי... לא קרה כלום!!! גם אם עכשיו אני עעל הפנים... להחזיק מעמד... גיעו ימים טובים... אם יש לנו מה לקחת מהפוליטיקאים זה את החוסן הזה!!!

בקיצור: עכ"פ... תמשיך הלאה את החיים... הכל בסדר... אם תקח ללב ותמשיך לעררב ולנייעם על הבחירות... תדע לך שאתה היחיד שזה ממשך להטריד אותו... מה לעשות... יש דברים שמבנים אותם בהמשך החיים... רק תנסה לדמיין מה יקרה כשתספיק לצבור במשך השנים כמה וכמה מערכות בחירות כאלו... ואתה כבר תכיר איך התסריט עובד... אתה מבין לכו שכל הסיפור יכנס אצלך לפרופורציות... או מה אתה אשם ש... שאתה חרש פה! למה אתה צריך לקחת ללב כל מיני דברים של מבוגרים שתאמין לי שהם עצמם לוקחים את זה ללב עשירית ממך?)

אז בבקשה... קדימה לבית המדרש... תטריד את עצמך בדברים קצת יותר רלוונטיים בשבילך!!! ותאמין לי שאם יש משהו שבאמת באמת מטריד זה אתה בעצמך!!! האישיות שלך!! השיעור קומה הרוחני שלך... שכעת עומד על כך המאזניים... ומישהו פה יחליט לאן לקחת את המושכות **והלא הוא אתה!!!**

אתה תחליט האם לקחת את העוצמות שטמונות באישיות שלך לכל מיני תחומים צדדיים שלא נוגעים אליך בגרוש... או שתתחיל להטריד את עצמך - בעצמך איך אני ממצה את עצמי וממלא את כל ישותי באור פני ה'... בעסק התורה ובעבודת המידות כדי להגיע לשיעור קומה הרוחני שלי לקראת היציאה לעולם הגדול... זה דבר שבאמת באמת מטריד!!! כי מה לעשות שלבנתיים אתה לא מספיק פוליטיקאי... וכל זעזוע ומשבר הכי קטן כמעט מאיים להטביע אותך... אז אנא... אל תתן לזה לקרות!!! מה שבטוח: פוליטיקאי אמיתי הושב על עצמו... אז בבקשה... תהיה פוליטיקאי... תתחיל לחשוב על העתיד הרוחני שלך...

גם מי שקיבל ביזיונות.. הוא עדיין לא 'קבר'!!!

לפני חודשים בערך מישהו התקשר אלי וסיפר לי דברים כהוויתם: הייתי במירון ביום חמישי (זה היה החילת שובבי"ם) ובדיקו הגיע לשם חייל עם מדים להתפלל... וקם עליו איזה קנאי (לא חכם במיוחד) והתנפל עליו בחמת זעם... תסתלק מפה... והוא השתמש בביטויים מכוערים במיוחד... בקיצור: הוא עשה לאותו חייל ביזיונות נוראים קבל עם ועדה...

תנחש מה קרה מיד אח"כ??? מיד כל מיני אנשים ניגשו לחייל ובקשו ממנו ש... ש... שיתן להם ברכה!! בטח... הרי הוא קיבל ביזיונות... נכון?

אז כידוע... מי שמקבל ביזיונות, הברכות שלו מתקבלות... זה עת רצון...

אתה קולט מה קרה פה?? אף אחד לא ניסה להשתק את אותו פוגע ומשפיל... אף אחד לא ניסה לחפות ולגונן על אותו חייל. ולמה לא?

כי חבל!!! יש לי מה קבר חדש!!! בהשגחה פרטית ה' שלח לי פה 'פועל ישועות' חדש... בן אדם שמקבל ביזיונות... והוא באמצע לחטוף... ובא נחכה ש'אזיל סומקא ואתי חיוורא' ויתמצה כל דמו... ואז נוכל לגשת אחד אחד לקבר החדש ולפעול ישועות... רק אל תהרוס לי את הקבר!!! (אתו אחד סיים וסיפר שהוא ניגש לדובב את אותו חיל והוא אמר לו בדמעות: שזה מה שהכי צריך לו בסיטואציה... שאף אחד לא ניסה להרגיע ולגונן... ובמקום זה אנשים היו עסוקים באובייקט החדש שאפשר לעשות עליו קופה של ישועות) עד כאן הסיפור כמות שהוא... אני חושב שאין הרבה מה להוסיף... העיוות זועק עד לשמים... והלוואי והסגור לא יהפוך להיות קטגור..

דבר אחד ברור: החברה: הגז מנו!!!

ד... די לסגולה הזו... תעשו טובה ותדרו ממנה... תחפשו לעצמכם סגולות אחרות... איבדנו את הצפון!!! הסגולה הזו קצת שיבשה אותנו...

נכון... הגה"צ ר' אלימלך בירדמן שליט"א מרבה לספר על הסגולה הזו, אבל הוא חותר למשהו!!! כשהוא מספר את הסיפורים מהסוג הזה... הוא מעביר שם מסר!!! מסר של חינוך וזהירות בבין אדם לחבירו או לחלופין שלא להקפיד... תראה כמה חשוב לוותר לשני... **אתה** תמחל... **אתה** תשתוק בשעת מריבה... כי... כי הנה תראה איזה ישועות אתה יכול להשפיע... ותכל"ס... כמו תמיד... אנחנו נתפסים לחלק הכי שטוח וחיצוני... ונצמדנו לסגולה הזו לחפש אנשים שעוברים ביזיונות... אגב: אותו יהודי שסיפר לי את זה... זה היה בדיק באותם ימים שגם אני עברתי מתקפה של ביזיונות... (ובהקשר הזה הוא התקשר לספר לי) ואכן הודעתי צערי ברבים כאן בגיליון... ואז!!! הגיע מבול של תגובות חמות ומעודדות מהקוראים... אנשים התקשרו בזה אחר זה ועודדו ונתנו כח וחימומו את הלב... ואני יכול להעיד: אין לכם מושג איזה חסד עשיתם בעידוד האישי שעודדתם אותי!!! ותוך כדי הגיון גם טלפונים של אנשים ש... ש... שכמובן ביקשו ברכות... הרי קבלת ביזיונות... אז דומתי איתם... בכיף... רוצים בברכות? קדימה... ששה בכרס אחד... השנה שידוך פלוס פידיון הבן... תזכו ב-4 כרטיסים בעזר מציון... בכיף... יוסף ה' עליכם ככה אלף פעמים וחמש עשרה... אבל!! תוך כדי חשבתי לעצמי בלב... למען ה': למה אתה מבקש ממני ברכה?? מה העניין??

הרי המצוה **שלך** זה כעת לתת לי עידוד!!! ועשית את המצוה הזו... עודדת אותי הרגעת אותי... ויש לך כעת זכות עצומה... מאידך: אם אני קבלתי ביזיונות או לא... **זה עניין אישי שלי! זו מצוה שלי!!!** מה זה קשור אליך?? אז נכון... שאם עשיתי את המצוה שלי וקבלתי ביזיונות, אז יופי... אני יכול לעמוד ברחוב ולחלק לכל ההומלסים והרעבים פירותים ושאריות מהמצוה שלי... אבל אתה?? ! בשביל מה אתה צריך את השאריות שלי... יש לך כעת מצוה שלך בידיים!!! שזה לעודד אותי!!! אז למה אתה מתעקש לבקש דווקא את הצלחת המשומשת שלי?? מה לא טוב לך בזכויות שהרגע צברת לעצמך?? תברך את עצמך... כלל ברזל: מצוה שמטלת עליך!! תמיד תהיה הרבה יותר פועלת ישועות... מאיזה מצוה שאני אעשה. ובא נעצור כאן. כי זה החלק הכי שולי פה בסיפור...

אתה מבין לבד מהסיפור הזה שהבאתי... הוא בסה"כ מדגם...

כי אם יש פה בעיה... היא הרבה הרבה יותר שורשית ועמוקה...

בא ננתח את זה ככה: הרי קרו פה שני מחדלים... היה פה קנאי שפגע והעליב... (כמובן שהמעשה שלו לא מייצג אף קהילת קנאים שיש להם משנה סדורה בנושאים אלו) ואח"כ היו שבאו וביקשו מהנפגע ברכות... האם אתה מזהה שיש מכה משותף בין אותו קנאי לאנשים שביקשו מהחייל ברכות?? אתה קולט שיש חוט שני שעובר בין שתי התנהלויות ה'מדמימות' האלו? **זה הרי אחד ועוד אחד! שניהם יושבים על אותה נקודה בדיקון!!!**

העניין הוא: שבשני הסוגים היה פה בן אדם שלקח מגירה מסוימת ביהדות!!! נכנס אליה!! וזהו!!! כאן מתחיל ונגמר רצון ה'... יורים לכל הכיוונים... אז אצל אותו קנאי... אם יש פה חייל ציוני... אז זהו... זה כל היידישקייט... אין כבוד הבריות... אין הלבנת פנים... אין חילול ה'... יש רק בום בום בום ונגמר!! במקביל!!! ממש לצידו עמדו אנשים שגם הם נכנסו לאיזה מגירה קדושה שקוראים לה ביזיונות!!! אתה רק מקבל ברכה ממי שהתבזה ואתה עעעץ... זהו... כל היהדות לצד... אין בן אדם... אין רגשות... קדימה לדהור קבר החדש... תן לי ברכה...

זה יושב על אותה נקודה בדיקון!!! כל אחד ננעל במגירה שלו ביהדות!!! כל אחד בוחר לעצמו איזה 'פריט' בעבודת ה' שהכי מדליק אותו והוא הכי נקשר אליו רגשית... נכנס לזה וזהו... רואה יורה בום בום...

אז זהו שלא!!! הגיע הזמן שנקלוט שבעודת ה' זה לא פריטים!!! שום דבר בעבודת ה' זה לא אוסף פריטים... עבודת ה' זה מכלול של נתונים איסטטרגיה שלימה של ערכים... ורצון ה' עומד מעל כולם... ולפי העניין צריך כל פעם לעשות מה שנכון וצריך לגופו של עניין!!! אי אפשר להינעל בתוך פריט מסוים ביהדות ולדהור איתו ללא הבחנה... אין כזו חיה!!!

ומה הבעיה הכי גדולה?? שכל העניינים והסיפורים... הכל נכון!!! מילא זה היה שטויות... היה אפשר היה לזלזל בזה ולעשות מזה ליצנות ולסיים עם זה בשניות... **הבעיה היא שזה נכון!!!** מדובר בערכים קדושים באמת... גם כל הסיפורים על אנשים שקיבלו ביזיונות והרעיפו ישועות... זה נכון!!! וזו הבעיה הכי גדולה!!! **כי אז מה זה נכון!!! אז מה זה נכון??!** לכן צריך לאבד את הראש?? לכן צריך להתנפל על כל אחד שמתבזה ולהפוך אותו לקקקבר?? אז מה יש לנו באמת משהו נגד הציונות והצבא (ויש לנו באמת משהו נגד זה... חד והלק) לכן מה?? לכן מי שלובש מדים הוא לא יהודי?? אז מה יש מעלה ללמוד כל הלילה בליל פורים... אז מה!!! לכן צריך לעשות את זה ולהפקיר את המשפחה?

חברה!!! להתאזן!!! יש לנו יהדות מאוד מאוד רחבה!!!

וכל ערך נקודתי חייב להיות מסונכרן ומתואם עם כל חלקי היהדות!!!

כל פריט צריך למצא את המשבצת שלו איפה הוא ממוקם ביהדות!!!

באופן כללי: הגיע הזמן שנפנים שהיהדות לא עובדת על אוסף פריטים!!!

יש כאלו שעבודת ה' שלהם זה מלא מלא פריטים... אוסף של עניינים...

אתן לך דוגמא: עוד מעט מגיע פורים... אז יש את גודל מעלת מחצית השקל... ואח"כ זה גודל מעלת אמירת 'למנצח על איילת השחר' (ואז מביאים כל מיני סיפורים ש-מה המסר שלהם? כמה חשוב להגיד את למנצח על איילת השחר...) ואז מגיעה אותה קופה שהיא תדגיש עד כמה חשוב להגיד את זה דווקא בעלות השחר, ו-ג' פעמים ואחרי סדר לימוד של..... ואז את גודל העניין של התפילה בפורים... ואז את גודל מעלת ההכאה בהמן... וגודל מעלת הלימוד בין שתי קריאות המגילה... וכן הלאה וכן הלאה... ב"ה אספנו את כל המעלות והעניינים וטעמי קנהיגים... ובשורה תחתונה... יצא לנו בערך 19 עניינים שקשורים לפורים!!! וקדימה... כל ה'עניינים' כעת מסודרים על קולביס... והחנות נפתחה... כל אחד מוזמן להגיע ו'להידלק' על העניין שהכי מרגש אותו... הוא יכנס אליו עם כל הכח... ואם יש צורך אז הוא מארגן עוד כמה סיפורים נורא מרגשים על צדיקים שהפליגו בזה ואנשים שנושע דווקא באמצעות העניין הזה...

ואכן בעוד פחות מחודש יש לנו פורים... ואני מכין אותך מראש שמאוד מעניין הפעם איזה 'עניין' יתפוס הכי חזק... מה הכי יכנס ל'טרנד'

רבותי: זה לא!!! זה לא עובד ככה!!!

מה לעשות... היהדות שלנו לא עד כדי כך שטחית ונקודתית... לערכים של היהדות אמור להיות איזשהו כובד משקל מסוים!! היהדות לא אמורה להיראות כמו איזה שמיכה מלאה בנוצות שרק תפתח והכל מתעופף...

ושבו: הבעיה הכי גדולה היא שהכל נכון!!! כל העניינים אמיתיים... כל הסגולות של פורים הם אמת לאמיתה... באמת יש עניין נשגב ללמוד בפורים... ויש עניין להתפלל בשעות מסוימות ומזמורים מסוימים... הכל נכון... **ואז מה!!! לכן להיתקע שם?? להישאר ברובד ה'נקודתי' הזה??**

(האמת היא ש... שזה מסוג הדברים ש... שאם אתה מבין טוב... ואם לא... אז עזוב... לא אמרתי כלום... גם לא יעזר שאני אסביר... אתה רק תצא בתחושה שאני מתכוין לזלזל פה במשהו...) תבין: לא יתכן שהיהדות שלנו תנוע על טרנדים הולכים וחוזרים... פעם היארציטי זהה צובר תאוצה ופעם היארציטי השני... זה... זה לא אמור לעבוד ככה... **קצת כבוד ליהדות שלנו!!!** העניינים האלו זה טוב אולי בשביל לעשות מצב רוח... בשביל שמהו יזו לנו מול העניינים... סו"ס אל תשכח שלחרידים אסור לראות סרטים... אז צרחך שמהו קצת יזו להם מול העניינים... לכן טוב לארגן מידי פעם קבר פה... יארציטי שם... סגולה האין... סגולה האער... פעם לכיוון הצפון... פעם לדרום... פעם בהונגריה ופעם ברומניה...

אבל ההגלו... לא לשכוח שזה סרט!!! זה ברמה של סרט!!!

היהדות אמורה להיות דרך חיים!!! יש פה רבש"ע שנתן לנו מערכת שלימה של נתונים... ובכל דרכיך דעהו, אתה אמור לפי העניין לדעת מה נכון ומה צריך כעת לעשות!!! גם פורים אמור להיות נושא שיש לו רובד מסוים... לא משנה באיזה רובד של עומק אבל לפחות מינימום... בא נקח לדוגמא: "להודיע שכל קוין לא יבושו ולא יכלמו לצנח כל החוסים בך"!!! אם אחזת שזה היסוד של פורים!!! אוהו... נאחזת פה בשורש פנימי!!! על השורש היסודי אתה יכול להדביק כל מיני עניינים... להגיד מזמור כזה... בשעה כזו. אבל לפחות זה יושב על איזה יסוד של קשר עם ה'!! של אמונה ותקווה בישועות!!! אבל שזה לא יתקע בקודים...

כנ"ל לגבי הברכות שאפשר לקבל מיהודי שקיבל ביזיונות... אם הגה"צ ר' אלימלך רגיל להביא סיפורים בעניין זה... הוא חותר לחזק את העניין של הזהירות המופלגת בכבוד הבריות, (עד כמה הקב"ה נזקק לכבודו של המבחה עד כדי שהוא נהיה צינור שפע להמשכת ישועות...) אז קח את זה למקום הנכון!!! וצוץ מזה את הערך היסודי עד כמה חשוב לנהוג בכבוד בבניו של מקום... אבל אל תתקע לי בסיפורים!! אל תתקע בקוד הזה של הישועות מבן אדם שמקבל ביזיונות... די לראש הפצפון הזה...

האמת היא ש-פה שוב צף ועולה נושא שמן הראוי להרחיב עליו בסדרה של כמה וכמה מאמרים... ונוכרי את זה כאן במילה אחת...

בדור שלנו יש תעשייה שלימה של סיפורים!!! סיפורי עובדות מצדיקים וגדולי ישראל... כשרוצים לחזק את העניין של אמן אז יש בוחטות של סיפורים על צדיקים שהקפידו ועשו שמיניות באויר... סיפורים על התמדה של גדולי עולם... סיפורים על ברהמ"ז מתוך סידור או בכוונה... על קבלת שבת מוקדמת... ואני אומר לך את דעתי הבודדת!!! **לטעמי: רב הנזק על התועלת!!!** מכל הסיפורים האלו יוצאים עיוותים וניקוס הרבה יותר מתועלת...

למה?? כי... כי... כי הרי סיפור חייב להיות אטרקטיבי!!! סיפור לא יכול להיות מונוטוני ששכשצדיק שמע מישהו שמברך אז הוא ענה אמן... אתה מבין לבד ש... שזה לא סיפור... סיפור חייב להיות משהו טיפה הזוי... מוזר... צריך להיות שם איזה חלון שקפצו ממנו, או שהצדיק לא שתה כל הלילה כי לא היה מי שינעה לו אמן ותכל"ס!! המסקנות שאנשים מוציאים מסיפורים הם מעוותות אחד אחרי השני!!! כי הסיפור תמיד יקח את המסר למקום קצת... קצת קיצוני... (כי שוב... אחרת זה יהיה סיפור) ומה לעשות שהדור שלנו לא מספיק יודע לעשות את האבחנה... לשמוע סיפור ולקחת ממנו רק את מה שנוגע אליו... זו הסיבה שאהה יכול לראות אנשים שחושבים שהם יכולים לעשות מה שהם רוצים וכולם יוותרו להם... ולמה?? כי יש בוחטות של סיפורים על ויתורים... כמה שזה חשוב... (ובמקביל אתה רואה אנשים מנוצלים שישימו תמיד לומר איפה שאסור להם לומר כי הרי חייבים לומר... וכן הלאה וכן הלאה...) אבל מה לעשות!!! לא נוכל לתקן את העולם!! את התעשייה של הסיפורים לא נוכל לעצור... והמגידים יצטרכו להמשיך להשתמש בסיפורים כי בדור שלנו בלי סיפורים זה לא יזז... (ככה כולם טוענים) אבל אנא!!! לגדול בשנה!! לא להיתקע בקודים בודדים... להבין שהיהדות היא אסטרטגיה... כל פריט ערכי ביהדות צריך להשתלב עם כל המכלול. צריך להסתדר עם הכל ולחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה... מי שהבין הבין. ומה נאמר: מי שמספר סיפורים צריך להגיש אותם נכון... ואכמ"ל בהזדמנות

גיליון מס' 553 פרשת כי תשא
תשפ"ד שנה שנים עשרה

גליון זה יוצא
לזכות סבי היקר
ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפו"ש בתושח"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - שנה מעוברת

והיינו דשנה דידיה אינה בת י"ב חדש כיון דירד לשדהו בחדש העיבור.

ונשאל רבינו דדילמא רק בבתי ערי חומה איכא דין דשנה תמימה, אבל לגבי בר מצוה כיון שבתאריך זה כבר היה בעולם נמצא דעברו עליו כבר י"ג שנה, ענה לו רבינו גם בבר מצוה צריך שיהיה שנים תמימות ואפשר דילפי' ליה מבתי ערי חומה, (שם) וכ"כ הברכי יוסף סי' נ"ה סק"ח בשם השיטה מקובצת ערכין ל"א ב' או ח' ו"ע"ש עוד שאמר רבינו, דב' חדשי אדר כחדש אחד ניהו, ממילא אע"ג דאיהו כבר היה בעולם בא' אדר ב', מ"מ בעי י"ג שנים מזמן לידתו, וכיון דתרוייהו אדר ע"כ חשיב כנולד בכ"ט אדר דפשוטה, וכ"ז שלא הגיע יום זה אינו מתחייב במצוות).

נולד בל' אדר א' בשנה מעוברת והבר מצוה בשנה פשוטה
עוד נשאל רבינו זצ"ל, במי שנולד בשנה מעוברת בל' אדר הראשון, והשנה שבה הוא מגיע למצות היא שנה פשוטה, שאין בה ל' אדר, מתי הוא נעשה בר מצוה, והשיב רבינו זצ"ל בר"ח ניסן, (שם סי' ת"א ועי' בירור הלכה שכ"כ בשם מרן הקה"י זצ"ל).

נולד בל' שבט בשנה פשוטה מתי נעשה בר מצוה
נשאל רבינו זצ"ל, הנולד בשנה פשוטה בל' שבט והשנה הי"ג היא שנה מעוברת, אימתי נעשה בר מצוה האם בל' שבט או בל' אדר הראשון, והשיב, בשבט, (שערי ציון ח"א שיח חיים עניני שנה מעוברת אות ה).

ה'חובות' של רבינו זצ"ל בשנה מעוברת
שאלו לרבינו זצ"ל, אם נכונה השמועה שבשנה מעוברת יש לו יותר זמן לכתבת ספריו, והשיב רבינו, זה נכון, שתמיד בשנה מעוברת היה לו יותר זמן לכתבת הספרים, אבל אמר, השנה הענין אחרת משום שיש הרבה מכתבים שצריך להשיב עליהם וזה גוזל הרבה מזמנו, ובסוף השנה לפני פסח יש פחות 'חובות' בלימוד משום שאז נמצא אחר סיום הרמב"ם והשו"ע והירושלמי, ונשארים רק קצת דפים מהבבלי שצריך ללמוד מחובות הלימודים היומיים. וביום י"ד אדר א' אמר רבינו, שעדיין אוהז בסדר טהרות ובקרום מתחיל מסכת נדה' ביומיים הראשונים לומד כרגיל שמונה דפים ואח"כ יורד לדף ליום מפני שהשנה מעוברת והסיום עושה בערב פסח, (להדבק ח"א עמוד רפ"ח, ס' החובות עמוד ל"ט). רבינו אמר בשנה מעוברת בחודש אדר ב' אני לומד פחות דפי גמרא ליום אז בדרך כלל יש לי זמן יותר לכתוב את הספרים, (מנחת תודה עמוד ר), בזמן ימי השבעה על אחותו הרבנית ברמן ע"ה כשדיברו עם רבינו מה יהיה עם החובות אמר שזו שנה מעוברת ויהיה מן היותר להשלימם, ושאלו איך היה בשנת האבל על אביו מקל הקה"י זצ"ל, ואמר שאינו זוכר ופעם אחת השיב שגם אצל האבא וגם אצל האמא היה שנה מעוברת, (ספר החובות פ"ג עמוד ל"ח).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתני מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

לקראת יום היארצייט השני לרבנו זצוק"ל סיימנו בימים אלו את עימוד הספר
"דברי שי"ח" חלק ב' ובו 700 עמודים על עניני המועדים על פי מועדי השנה
הזדמנות מיוחדת להקדיש ולהנציח בספר חשוב זה לפרטים: 053-3145900

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

טהר הארץ לביאת משיח בשנה מעוברת
כתב רבינו זצ"ל, במש"כ בקרא דחזקאל (פל"ט י"ב) אחר מלחמת גוג ומגוג, וקברום בית ישראל למען טהר את הארץ שבעה חדשים, דיש ליתן טעם למה דוק שבעה חדשים, ויש לומר ע"פ המבואר בטור (או"ח סימן ת"צ) בשם רבינו האי גאון זצ"ל, דמלחמת גוג ומגוג יהיה בחג הסוכות, ויש להטהר מהחג ועד הפסח שיוכלו ישראל להביא עכ"פ פסח שני בטהרה, ואם נימא שהשנה שמשח יבא בא תהיה שנה מעוברת א"כ הוא מדויק מאד, שיוגמר ממש בפסח כדי שיוכלו לעשות הפסח בטהרה, (טעמא דקרא יחזקאל שם).

בר מצוה בשנה מעוברת

וכתב רבינו זצ"ל, בשו"ע או"ח (סי' נ"ה ס"י) פסק בשם תשו' ר"י מינץ (סי' ט') דנער שנולד באדר בשנה פשוטה ונעשה בר מצוה במעוברת אינו בר מצוה עד אדר ב' ומפרש שם טעמו משום דפורים באדר ב' אלמא דאדר ב' עיקר, וצ"ע דגבי פורים קראי דרשי' בגמ', ואולי ס"ל דילפי' מינה, ולכאן הול"ל טעמא משום דאדר הראשון תוספת כדמסיק בירושלמי, ואף על גב דביא"צ פסק הרמ"א (סי' תקס"ח ס"ז) בשם הר"י מינץ להתענות באדר א', שם שאני דתלוי ב"ב חדש כמבואר במהר"י מינץ שם, ונראה דהחזקוני שהביא בס"פ בשלח בחר לנו אנשים שנולדו באדר השני ואין להם לירא ממכשפות שהרי אין בו מזל ובני עמלק מכשפים הם ויש להם יכולת ב"ב מזלות ובעת שאין בו מזל אין כישוף מצליח והוא ממדרש בס' והזהיר פ' יתרו אותו מדרש ס"ל דאדר השני תוספת דאי אדר א' תוספת אמאי אין מזל לאדר שני, (שקל הקודש שם).

למה מוסיפין לכפרת פשע בשנה מעוברת

נשאל רבינו זצ"ל, מדוע רק בשנה מעוברת מוסיפים במוסף של ראש חודש ולכפרת פשע ולא בשאר השנים, והשיב רבינו, כמ"ש (פסחים נ"ו א') לגבי חזקי' שהוצרך לכפרה על שעיר, (עזרת אליעזר תפילה ח"ב עמוד פ"ב).

בר מצוה לנולד בכ"ט אדר בשנה מעוברת

נשאל רבינו זצ"ל, במש"כ השו"ע (סי' נ"ה ס"י) לגבי מי שנולד בכ"ט אדר בשנה מעוברת, ושנת הי"ג היא שנה פשוטה, נדעשה בר מצוה בכ"ט באדר, ואילו זה שנולד אחריו בא' אדר ב' נעשה בר מצוה בא' אדר, ותמוה דהרי הראשון בא' אדר ב' כבר היה ילוד, ונמצא דבא' אדר בוודאי כבר מלאו לו י"ג שנה, ולמה הנולד תחילה נעשה בר מצוה רק בכ"ט אדר. והשיב רבינו זצ"ל, השנים לפי הקביעות, (דעת נוטה כת"י דיני קדיש סי' ת ובהערות שם דכוונת רבינו דשנה אינה רק בת י"ב חדש, אלא לפי קביעות השנים מעוברות או פשוטות) נקבע אף שנה דידיה, וממילא היכא דנולד באדר הראשון הרי דשנה דידיה היא שנה די"ג חדש, וממילא רק בכ"ט אדר תמה שנתו, וכ"כ הבית יוסף (סי' נ"ה) דהוא כמש"כ בגמ' ערכין (ל"א א') לגבי בתי ערי חומה אמר רבי אבא בר ממל מכר שני בתי ערי חומה, אחד בחמשה עשר באדר הראשון ואחד באחד באדר השני, זה שמכר לו באדר השני, כיון שהגיע יום אחד באדר של שנה הבאה עלתה לו שנה, זה שמכר לו בחמשה עשר של אדר הראשון, לא עלתה לו שנה עד חמשה עשר באדר של שנה הבאה, מתקיף לה רבינא, ולימא ליה אנא קדים שחין נורא מקמא דידך, ופירש"י אני היסקתי ונשתמשתי בבית קודם ממך ושלך נחלט באחד באדר ושלי לא תיחלט, ומשני, משום דאמר ליה את נחית לעיבורא,

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קָדְמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפני רבינו מרן זצוק"ל!

נדור שָׁנִים קָדְמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה:

פרישת וקהל - הגאון רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל (י"ח אדר א' תשע"ט) | פרישת פקדי - שלושים לפטירתה הדיין הגאון רבי יעקב ישראל פון (נלב"ע ג' אדר א' תשפ"ד)

פרישת וקרא - הגאון רבי נפתלי מפלי"ח זכר נפתלי (ג' אדר) | פרישת צו - ניסן ובין האומנים - החברותא הגאון רבי אלעזר צדוק טורצין ("בניסן תשנ"ח)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי נותתיהו זאב שטיגל זצ"ל (י"א אדר תש"כ)

לימים, כאשר היה מזדמן רבינו למקום, בעיקר כאשר הזמן לשמש כסנדק בבית שהתקיימה בישיבה, היה מראה בערגה על פינה צדדית "כאן גרנו עם אבא בילדות".

כתלמיד בישיבה

רבינו עצמו היה תלמיד מן המניין בישיבת בית יוסף לפרק זמן לא ארוך. היה זה כאשר סיים את שנות הלימודים בישיבה לצעירים 'תפארת ציון', הלך ללמוד בישיבת 'בית יוסף' תקופה של כחצי שנה. היה זה לבקשת אביו - ראש הישיבה, שאמר לו כי היות ועומדים להתחיל בישיבה את מסכת יבמות, שהיא מסכת קשה, הוא רוצה שילמד אצלו.

ורבינו סיפר שאביו היה אומר 'שיעור כללי לתלמידי הישיבה פעמיים בשבוע, בימים שני וחמישי, והתקדמו די מהר והגיעו באותה הזמן עד דף ס' (!!!), והסטיפלער אמר לרבינו שישלים את לימוד המסכת לבדו.

שמו המלא

רבי נותתיהו היה מוכר למשפחתו וקרוביו בשם "מתתיהו זאב", אך רבינו היה מעיר כי שמו המלא היה מתתיהו זאב חיים. כי אכן שם זה נוסף לו בשלב מאוחר יותר על פי עצת מרן החזון איש, היה זה כאשר נפל למשכב, הוסיפו לו את השם כסגולה, וזכה מאז לעוד שנות חיים.

והיה רבינו מספר שכאשר הגיע לגיל מצוות הגיע רבי נותתיהו להשתתף בשמחת הבר מצוה והביא לו במתנה ספר מסילת ישרים, וחתם בשם "מתתיהו זאב חיים", וכמו כן עוד זכר שבשם זה היה נקרא כשהיה מתכבד לעלות לתורה.

ביקש להחזיר ספר של הישיבה

סיפר רבי מאיר שטיגל - בנו הצעיר של רבי נותתיהו:

באחד הימים ניגש אלי רבינו ובפיו בקשה 'מוזרה': יש בביתי ספר 'מי נפתוח' על מסכת יבמות, הנושא את שמה של ישיבת 'בית יוסף', איני זוכר אם קיבלתי אותו להשאלה או במתנה, אך כנראה אינו שייך לי אלא הוא רכוש הישיבה, וכיון שאביך מייסד הישיבה אינו חי, תיקח את הספר ותן אותו לאחיך הגדול שיחליט מה לעשות בו.

עשיתי כמצוותו, לקחתי את הספר והבאתי אותו לאחי ר' יוסף, והוא מיד אמר שאין לו צורך, ולאף אחד מהיורשים אין בו צורך, והכי תועלת לספר תהיה אם ישאר בביתו של רבינו...

ואכן כך עשינו, הספר שב אחר כבוד לארון הספרים של רבינו!

משמאל לימין: רבי משה, רבי מאיר, רבי יוסף

- בני רבי נותתיהו זאב שטיגל זצ"ל

בגלל אבות תושיע בנים

יחסי הקירבה של רבי נותתיהו עם מרן הסטיפלער ובנו רבינו, הביאו לכך שמהלך השנים הכיר רבינו את ילדיו וחתניו של רבי נותתיהו, רבי יוסף צבי, רבי משה, רבי שמואל, רבי מאיר וכן חלק מחתניו החשובים, רבי נחום לסמן ורבי יצחק דוד זלניק.

נציין, כי במשך השנים נעשה רבינו מחותן עם רבי נותתיהו, כאשר נכדו הקרוי על שמו, הגאון רבי נותתיהו זאב ב"ר מאיר שטיגל נשא את נכדת רבינו, בת חתנו הג"ר יהושע צביון. וכמו כן נכד רבינו

הג"ר יעקב ישראל בהג"ר דוד אפשטיין נשא את נינת רבי נותתיהו, נכדת בנו הג"ר משה שטיגל, בת חתנו הגרצ"י (ב"ר יעקב) אדלשטיין שליט"א.

משמאל לימין: רבי משה שטיגל, רבינו, רבי יעקב

אדלשטיין, ולהבח"ח בנו רבי צבי יהודה

ברכת יש"כ לבנו הגאון רבי מאיר שטיגל שליט"א, ולנכדו של רבי נותתיהו

- רבי מיכאל אריה ב"ר יוסף צבי שטיגל שליט"א על עזרתם הרבה בהכנת

המאמר

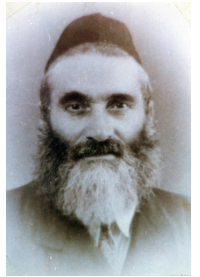
חלקו ב'עלייה לארץ הקודש'

רבי נותתיהו זצ"ל הכיר את מרן הסטיפלער מבחרותו, עת ישבו יחד כתלמידים בישיבתו של ה'סבא' מנובהרדוק, וכבר שם נבטו בו גרעיני הרצון לייסד ישיבה כרוחו של רבם ה'סבא'. בשלב מסוים הוא אף סיכם עם הסטיפלער שאם יזכה לעלות לארץ ישראל ולייסד ישיבה, ישמש הסטיפלער כראש ישיבה.

ואכן רבי נותתיהו עלה לארץ ישראל כ'תייר' זמני, כשהוא משאיר את משפחתו בגולה בניכר, והחל לחפש אחר מקום מתאים לייסד בו ישיבה בישראל. ה'תייר' המשיך לשהות בארץ גם בהמשך כאשר פג תוקף הרשיון לשהות בארץ, הוא בטח בקונו ונותר 'שוהה בלתי חוקי' והמשיך במאמציו לייסד ישיבה.

ואכן הוא זכה להיות מקים עולה של תורה, לייסד את הישיבה הראשונה בעיר בני ברק, ולאחר מספר שנים - בחודש אדר שנת תרצ"ד - זכה לחגוג את מעמד הנחת אבן הפינה לישיבתו 'בית יוסף' בשכונת גבעת רוקח בעיר בני ברק.

במקביל לא נח ולא שקט רבי נותתיהו, והחל מיד לפתוח במאמצים להעלות לארץ הקודש את מרן הסטיפלער ומשפחתו כדי שיעמוד בראשות הישיבה, כפי התוכנית מאז. הוא שיגר אליו מכתב בו הוא מספר על ההתפתחות וכתב שהוא דואג לו לרשיון עליה לארץ ישראל עם משפחתו, הסטיפלער אכן נענה ברצון, - ובחודש ניסן תרצ"ד דרכו רגליו על ארץ הקודש יחד עם רעייתו וילדיו.

רבי נותתיהו זאב שטיגל

מתל אביב לבני ברק

גם זכות בואו של מרן החזון איש להתגורר בעיר בני ברק, נזקפת לזכותו של רבי נותתיהו, כפי שסיפר רבינו: כאשר עלה ארצה מרן החזון איש, החל להתגורר בעיר תל אביב, וכאשר נודע הדבר לרבי נותתיהו, הלך אליו והפציר בו להעתיק את משכנו לעיר בני ברק. החזון איש קיבל את הדברים, כך זכתה העיר בני ברק להיות משכנה של מרן זללה"ה.

ישיבת 'בית יוסף'

כחלק ממישרת ראשות הישיבה שקיבל על עצמו הסטיפלער בישיבת 'בית יוסף', קיבל גם דירה למגורים בבנין הישיבה, ברחוב סלנט מספר 7. רבי נותתיהו ומשפחתו התגוררו בדירה התחתונה, ומשפחת קניבסקי בדירה מעל. גם שמחת ה'בר מצוה' של רבינו התקיימה בהיכל הישיבה.

לימים כאשר נפתחו ישיבות חדשות בבני ברק, התמעטו התלמידים בישיבה, ורבי נותתיהו היה נוסע לחפש תלמידים.

רבינו אף זכר לספר, עובדא די משעשעת שהיה עם רבי נותתיהו:

היה זה כאשר נסע לכמה מושבות בהם התגוררו משפחות פשוטות שומרי מסורת, והצליח לשכנע את ההורים לשלוח את הבן לישיבה, והביא אז עשר תלמידים חדשים. והנה עם סיום הזמן חזרו התלמידים לביתם, ו...לא שבו.

הזמן החדש ורבי נותתיהו מבחין כי חסר קבוצת תלמידים, הוא נסע לאחד הבתים ושאל מה קרה, וההורים - שלא היה בני תורה רק אנשים פשוטים שחיו

בעניות מרובה - השיבו בפשטות: הפרוטה לא מצויה אצלנו, כל זמן שהבן שהה בישיבה ולן ואכל שם, הרי טוב לנו וטוב לו, אבל להחזיק אותו בבית כשאנו עובד אין לנו אפשרות, ולכן חיתנו אותו, והוא עובד לפרנסתו... רבי נותתיהו היה מופתע, אך להוותו הוא קיבל תשובה דומה מהורים נוספים...

רבינו יושב סמוך לבימה בביתו, בעת 'קריאת התורה', כאשר נכדו של רבי

נותתיהו - רבי מיכאל אריה שטיגל שליט"א משמש כבעל קורא

ישיבת 'בית נותתיהו'

ובשלב מסוים הישיבה נסגרה, והסטיפלער אף עבר לדירה אחרת, ואחרי פטירת רבי נותתיהו הוסב הבנין לישיבה שנקרא על שמו 'בית נותתיהו' על שמו, בראשות הגאון רבי ברוך יוסבקר זצ"ל.